

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 20 Φεβρουαρίου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 702

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΔΗΣ

Το καλλούμι δεν είναι όμηρος κανενός

Σε περίπτωση μη συμφωνίας για το θέμα του καλλουμιού, τη λύση θα δώσουν τελικά τα δικαστήρια αναφέρει στην «Κ» ο υπουργός Γεωργίας Κώστας Καδής. Εξηγεί γιατί η κυβέρνηση επέλεξε Κόσιπ, Καλαβασό και Μπερεό για τη μεταφορά των ασφαλικών μονάδων, ενώ δίνει το νέο χρονοδιάγραμμα για την έναρξη λειτουργίας του Εθνικού Δασικού Πάρκου. **Σελ. 9**

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΕΣ

Ουκρανικό και Εκκλησία της Κύπρου

Η παρουσία του Λεμεσού Αθανασίου σε αρχιερατικό συλλείτουργο, όπου μνημονεύθηκε ο Κιέβου και Ουκρανίας Επιφάνιος, έφερε την αντίδραση του Ταμασού Ησαΐα και νέους συσχετισμούς στην Ιεραρχία. **Σελ. 4**

ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Στοπ στο φυσικό αέριο από γερμανική έκθεση

Γερμανικό think tank σημειώνει πως η Ε.Ε. πρέπει να αναζητήσει νέο ρόλο για την Αν. Μεσόγειο στο πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης της Ένωσης σε ΑΠΕ. Τονίζεται πως οι έρευνες για Φ.Α. στην περιοχή θα πρέπει να σταματήσουν. **Σελ. 10**

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ

Φορτώνεται το ΓεΣΥ αμαρτίες αλλωνών

Έχει φροντίζει η συζήτηση για τα επίπεδα διαχείρισης των οικονομικών του ΓεΣΥ από τον ΟΑΥ και η αύξηση του ποσοστού εισφορών βρίσκεται πάνω στο τραπέζι. Στην κυβέρνηση δεν το αποκλείουν. **Σελ. 16**

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο πρώτος πρόεδρος μετά τον Μακάριο

Νικητής και στις δύο εκλογικές διαδικασίες που ακολούθησαν αμέσως μετά τον θάνατο του Μακαρίου το 1976 αναδείχθηκε τελικά χωρίς ανθυποψήφιο ο Σπύρος Κυπριανού, που ηγήτο του κεντροδεξιού Δημοκρατικού Κόμματος. **Σελ. 16**

Ολα του γάμου δύσκολα για την αντιπολίτευση

Το χρονικό, τα αδιέξοδα ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ και το ενδεχόμενο αυτόνομης πορείας

Η είδηση ότι ο Νικόλας Παπαδόπουλος συνάντησε τον Νίκο Χριστοδουλίδη δεν αποτέλεσε κεραυνό εν αιθρία στο ΑΚΕΛ, αλλά την απόδειξη πως το αντιπολιτευτικό μέτωπο κάθε άλλο από τσιμέντο είναι. Το έδαφος δεν είναι πρόσφορο όσο στο παρελθόν για μια σειρά λόγων, περιλαμβανομένων της καχυποψίας, της ανασφάλειας και των μεγάλων «εγώ». Η συζήτηση για συνεργασία στον χώρο

✓ **Χριστοδουλίδης και Αβέρωφ** βρίσκονται στο ψήξιμο συνεργασιών μελετώντας τα σενάρια του β' γύρου. **Σελ. 6**

ενέχει πολλές δυσκολίες, όμως κανείς δεν είναι πρόθυμος να δείξει στο ακροατήριό του πως δεν έχει εξαντλήσει τις πιθανότητες κοινής σύμπλευσης. Οι συζητήσεις Στεφάνου Στεφάνου και Νικόλα Παπαδόπουλου συνεχίζουν την εβδομάδα που μπαίνει, βάζοντας κάτω ονόματα που έχουν ήδη ακουστεί, αλλά και την υποψηφιότητα του ΔΗΚΟϊκού προέδρου. **Σελ. 7**

Ο Μακρόν μεταξύ τρικέφαλης ακροδεξιάς

Η ακροδεξιά ρητορική στη Γαλλία απορρόφησε και την υποψήφια του συντηρητικού κόμματος LR, Βαλερί Πεκρές, έτσι ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν στις προεδρικές εκλογές του Απριλίου θα έχει απέναντί του τρεις υποψηφίους της άκρας Δεξιάς. Ο Γάλλος πρόεδρος προσέρχεται στις κάλπες ζητώντας μία πενταετία ακόμη, με ισχυρό χαρτί την οικονομία και τη μείωση της ανεργίας στο 7,4%, το χαμηλότερο ποσοστό από το 2008, με τις δημοσκοπήσεις να δείχνουν επικράτησή του απέναντι σε όποιον περάσει στον δεύτερο γύρο, αφού θεωρείται ο πιο αξιόπιστος σε σειρά ζητημάτων. Από την άλλη πλευρά οι σοσιαλιστές και η Αριστερά δεν φαίνονται ικανοί να συσπειρώσουν δυνάμεις απέναντι σε κάποιον υποψήφιο που να έχει σοβαρές πιθανότητες. **Σελ. 21**

Παρακολουθεί στενά την Αγκυρα η Αθήνα

Ανάσχεση ρητορικής Ερντογάν

Η στρατηγική επιλογή της Αγκυρας να αμφισβητήσει τις διεθνείς συνθήκες που διέπουν το καθεστώς σε Αιγαίο και Αν. Μεσόγειο έχουν θέσει την ελληνική κυβέρνηση σε εγρήγορση. Σε επιχειρησιακό επίπεδο η Αθήνα προετοιμάζεται για κάθε ενδεχόμενο. **Σελ. 17, 18**

Μειώνουν προσωπικό και δάνεια

Οι κινήσεις των κυπριακών τραπεζών για μείωση των εξόδων τους

Σε κινήσεις με στόχο στη μείωση των εξόδων τους και ενίσχυση του χαροφυλακίου τους προχωρούν οι τράπεζες. Στο πλαίσιο αυτό μαζί με τα προβληματικά δάνεια που πωλούν, παραχωρούν στις εταιρείες που τ' αγοράζουν και προσωπικό, το οποίο ασχολείται στην υπηρεσία της τράπεζας για εξυπηρέτηση των προβληματικών δα-

νειών και ακινήτων που είχαν στους ισολογισμούς τους. Ηδη έχουν μεταφερθεί σε Servicers 760 υπάλληλοι, άλλοι 100 αναμένεται να μεταφερθούν στο επόμενο διάστημα, ενώ άλλοι περίπου 100 υπάλληλοι θα φανεί τι θα πράξουν, αναλόγως της συμφωνίας Alpha Bank και Cerberus. **Οικονομική, σελ. 3**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η Ουκρανία δεν είναι μακριά

Η ουκρανική κρίση των τελευταίων ημερών, που φυσικά χρονολογείται, με τη διεθνή τάξη να διασαλεύεται σοβαρά, μπορεί να συμβαίνει χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά μας, ωστόσο, στην εποχή μας οι συνέπειες από μια απρόσμενη κλιμάκωσή της πολύ σύντομα μπορούν να επηρεάσουν και εμάς, σε αυτή την ιδιαίτερη γωνιά της υπηλίου. Η κυπριακή κυβέρνηση φυσικά δεν μπορεί να κάνει πολλά, είναι όμως επάναγκες να είναι σε συνεχή εγρήγορση για να μπορέσει ν' απορροφήσει τυχόν κραδασμούς που ενδέχεται να φτάσουν ως εδώ. Οι διπλωματικοί συσχετισμοί Δύσης – Ρωσίας σαφώς και μας επηρεάζουν, καθότι βρισκόμαστε σ' ένα έντονο πολιτικό και γεωστρατηγικό υποσύστημα, και πιο ειδικά σε έναν διαιρεμένο τόπο, όπου οι ισορροπίες δύνανται να διαταραχθούν με την κίνηση ενός μόνο πιονιού της διεθνούς σκακιέρας.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

«Frau Architekt» στο Ινστιτούτο Γκαίτε

Η έκθεση «Frau Architekt» στο Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου και παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 2017 στο Γερμανικό Μουσείο Αρχιτεκτονικής στη Φρανκφούρτη (Deutsches Architekturmuseum, DAM) εστιάζει στη συμβολή των γυναικών στο επάγγελμα της αρχιτεκτονικής στη Γερμανία και στην Κύπρο τα τελευταία 100 χρόνια, μέσα από τα παραδείγματα 33 γυναικών αρχιτεκτόνων. **Ζωή, σελ. 4**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ο Καζαντζάκης σήμερα

Ο Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος από τις εκδόσεις Διόπτρα και η Νίκη Σταύρου από τις εκδόσεις Καζαντζάκη μιλούν στην «Κ» για τα άπαντα του έργου του μεγάλου Κρητικού συγγραφέα Νίκου Καζαντζάκη που αναλαμβάνουν οι εκδόσεις Διόπτρα. Το 2023 έργα του συγγραφέα θα μεταφερθούν σε μορφή graphic novel, που έχει μεγάλη διείσδυση στις νεότερες ηλικίες. **Ζωή, σελ. 1**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ασύμμετρος πόλεμος

Τρία είναι τα ένοχα μυστικά της Ιουλίας: Πρώτον, ότι κάποτε έκανε one night stand με κάποιον Φύτο, που ήτανε φτυστός ο Τομ Σέλεκ στα ντουζένια του. Δεύτερον, ότι ψήφισε τον Γιώργο Ιακώβου στις προεδρικές του 1998. Και τρίτον, ότι είναι φαν της Βαλεντίνας Σοφοκλέους. Το τελευταίο αποκαλύφθηκε, κατά τον πλέον εκκωφαντικό τρόπο, όταν ενημέρωσε το καρέ για την καλλιτεχνική είδηση - βόμβα. «Ηρθε η ώρα της Κάλλας!» ανακοίνωσε περριχαρής και ο άμαχος πληθυσμός κρεμάστηκε από τα χείλη της.

«Η αισθησιακή Βαλεντίνα Σοφοκλέους ανεβαίνει στη σκηνή για να αγγίξει τον μύθο. Ποια άλλη θα τολμούσε εξάλλου να ενσαρκώσει την εμβληματική προσωπικότητα;» ανάγνωσε η Ιουλία το εξωστρεφές δημοσίευμα. Οι σχετικές φωτογραφίες προκάλεσαν ακόμα μεγαλύτερη αίσθηση. Όταν οι κυρίες ανέκτισαν την ψυχραιμία τους, η Ιουλία τους έδωσε τη χαριστική βολή: «Το βαθύ ντεκολτέ, σήμα κατατεθέν του sexiness της Βαλεντίνας, θα εμβολιάσει ΚΑΙ τον μύθο της Κάλλας!» συμπλήρωσε.

«Βρισκόμαστε εν μέσω ενός ακήρυχτου πολέμου, έρμια στις ασύμμετρες απειλές» ψιθύρισε η συνταξιούχος θεολόγος Θεοπίστη Θεοδούλου. «Μην κρύβεις λόγια, γερόντισσα» αντέδρασε ο χορός των γυναικών της σύγχρονης κυπριακής ιλαροτραγωδίας. «Ο Αβέρωφ δήλωσε πως δεν υπάρχει Plan B» σπάραξε η Θεοπίστη και το καρέ, σε διευρυμένη σύνθεση, ένεκα της κρισιμότητας των στιγμών, αναφώνησε εν χορώ «Ωιμέ!».

«Δεν υπάρχει Plan B. Υπάρχει μόνο Plan A. Πάμε δυνατά μέχρι τις εκλογές, πάμε στον δεύτερο γύρο και να είστε σίγουροι πως θα είμαστε οι νικητές». Η Θεοπίστη διάβασε τη δήλωση του φύσει αισιόδοξου Φουλλάη

«Το sexiness της Βαλεντίνας Σοφοκλέους θα εμβολιάσει τον μύθο της Μαρίας Κάλλας» έριξε την καλλιτεχνική βόμβα στο καρέ η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον.

με τρεμάμενη φωνή. «Αυτό ακούστηκε σαν απειλή» σχολίασε προβληματισμένη η Φώφη Κούταλου και οι κυρίες κούνησαν επιδοκιμαστικά τα κεφάλια τους. «Η όλα ή τίποτα» είπε η Ευγενία η Καλαμαρού και διά του λόγου το αληθές ενημέρωσε την ομήγυρη για την τελευταία προσθήκη στο επικοινωνιακό επιτελείο του επίσημου υποψηφίου του ΔΗΣΥ.

«Εκτός από τον εξ Ελλάδος σύμβουλο επικοινωνίας, το γραφείο επικοινωνίας και τον Ισραηλίτη επικοινωνιολόγο, προστέθηκε και ένας πολύ γνωστός Κύπριος επικοινωνιολόγος, με μεγάλη εμπειρία σε εκλογικές αναμετρήσεις. Εδώ πλέον μιλάμε για ομάδα τούρμπο!» θριαμβολόγη-

σε η Καλαμαρού. «Και τους καλύτερους προπονητές να έχεις, για να κερδίσεις, χρειάζεσαι παίκτη που να βάζει γκολ» απάντησε σιβυλλικά η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. Στο άκουσμα του δυσοίωναυ χρησμού, ένα ρίγος διαπέρασε τη συναγερμική πτέρυγα του διευρυμένου καρέ.

«Ο ασύμμετρος πόλεμος συνεχίζεται με τσάι και τόμπολα» έριξε αλάτι στη συναγερμική πληγή η Φώφη Κούταλου. «Από τη μία η σύζυγος του Αβέρωφ Νεοφύτου, Μαρία Σελίπα, παρευρίσκεται σε εκδήλωση της ΓΟΔΗΣΥ, έχοντας στο πλευρό της την Άντρη Αναστασιάδη. Από την άλλη, η σύζυγος του Νίκου Χρι-

στοδουλίδη, Φιλίππα Καρσερά, θέτει υπό την αιγίδα της την εκδήλωση “Τσάι και Τόμπολα” του Συνδέσμου Φίλων Ιδρύματος Θεοτόκος. Μιλάμε για πόλεμο χαρακωμάτων!» είπε, κοιτώντας προκλητικά την Καλαμαρού. Στο σούσουρο που ακολούθησε μόνο η Ιουλία παρέμεινε σιωπηλή. «Πώς έφτασε η Δεξιά από το “Τσάι και Συμπάθεια” στην... τόμπολα;» μουρμούρισε σοκαρισμένη.

«Η κρίση θέλει ηγέτη» συνέχισε το τρολάρισμα κατά του Δημοκρατικού Συναγερμού η κόκκινη Κουλλίτσα. Και προτού προλάβουν οι κυρίες ν’ αντιδράσουν, διάβασε με περισσή ειρωνεία την ανάρτηση του βουλευτή Κυριάκου Χατζηγιάννη στο Insta-

gram: «Είναι κρίση!!!! Δημογραφικό θάνατος της Ελλάδας! Ιανουάριος 2022 ο πιο άσχημος ΜΗΝΑΣ στα ιστορικά της. Γεννήσεις: 6453 Θάνατοι: 15382 Διαφορά: - 8929 Καθημερινές απώλειες δημογραφικού: -288». «Αυτό το “είναι κρίση” με τα πολλά θαυμαστικά είναι μαχαίρι στην καρδιά της ελληνικής γλώσσας» ψιθύρισε συντετριμμένη η συνταξιούχος φιλόλογος Ευγενία Καλαμαρού και ζήτησε δεύτερο gin and tonic.

«Και πού να σκάσει ακόμα το σκάνδαλο - βόμβα» υπερθεμάτισε η Ιουλία. Ένα «ωκ» συντάρραξε το διευρυμένο καρέ, καθώς όλες γνώριζαν για ποιο σκάνδαλο μιλούσε. Από την περασμένη Κυριακή άλλωστε, που

έγραψε γι’ αυτό ο Ονασαγόρας στην Καθημερινή, τα τηλεφωνα πήραν φωτιά και σιγά σιγά ξετυλίχτηκε το ροζ νήμα που συνδέει τα δύο πρόσωπα από την πολιτική και τη δημοσιογραφία αντίστοιχα. «Θα πέσει το Πατρίς - Θρησκεία - Οικογένεια και θα μας πλακώσει» σχολίασε η Ιουλία, αλλά καμιά τους δεν ρώτησε τι, πώς και γιατί.

Σε άλλα νέα, η χήρα έθεσε στο καρέ το γαστρονομικό τεστ «10 τρόποι για να ψήσεις το μπιφτέκι». Οι κυρίες, επηρεασμένες προφανώς από τη Μεγάλη Του Masterchef Σχολή, άφησαν τη φαντασία τους να καληπάσει. Η μία πρότεινε μπιφτέκι παναρισμένο με πάνκο, η άλλη μπιφτέκι με αφρό αβοκάντο και μια τρίτη μπιφτέκι που συνοδεύεται με κουλί εσπεριδοειδών. Όλες όμως αποδείχθηκαν κατώτερες των περιστάσεων. «Μπιφτέκια σε σχήμα καρδούλας» ανακοίνωσε η Ιουλία τα ξεκαρδιστικά νέα και τους έδειξε σχετική φωτογραφία με τον Άθω Αντωνιάδη σε ρόλο ψήστη. «Πολύ μπροστά το ΔΗΚΟ» σχολίασε η Ιουλία και οι κυρίες ομορφύνθηκαν με ένα ηχηρό «Chapeau, Άθω».

Η έκτακτη σύναξη του διευρυμένου καρέ έληξε το ίδιο εντυπωσιακά όπως ξεκίνησε: με μία ακόμα είδηση - βόμβα. Η οικοδέσποινα ανακοίνωσε ότι ο Νίκος Χορταρέας, ο γνωστός αστρολόγος που χειροτονήθηκε ιερομόναχος, επιστρέφει στην τηλεμαντεία. «Μάγια έλυνα και πριν, μάγια έλυνα και ως ιερέας, τι διαφορά έχει; Απλά η ευχή αλλάζει» δήλωσε με αροηλιστική ειλικρίνεια το μέντιουμ, άλλως πατήρ Κυπριανός, προσθέτοντας το δικό του λιθαράκι στον ασύμμετρο πόλεμο που μαίνεται εκεί έξω. «Βοηθείά μας» είπε η Θεοπίστη Θεοδούλου και ζήτησε ένα ποτηράκι κουαντρώ για να πάνε τα φαρμάκια κάτω.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ» 20.2.1932

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ: Χθες την νύκτα ο κ. Παινλεβέ [φωτ., δεύτερος από δεξιά] απειπειράθη να σχηματίση Κυβέρνησιν συνδιαλλαγής, τη υποστηρίξει των κ.κ. Λαβάλ και Ταρντιέ. Η Κυβέρνησις αύτη εμφανιζομένη εις την Βουλήν θα συνεκέντρου την πλειοψηφίαν και θα εγένετο ευμενώς δεκτή και παρά της Γερουσίας. Επειδή όμως παρουσιάσθησαν δυσάρετοι αι διά την συνεργασίαν Λαβάλ-Ταρντιέ, ο κ. Παινλεβέ συνεσκέφθη σήμερον την πρωίαν μετά διαφόρων ριζοσπαστικοσοσιαλιστών και ιδιαίτερως μετά του κ. Ερριώ. Σχετικώς ο κ. Παινλεβέ είχε εκφράση προηγουμένως προς τους δημοσιογράφους την θλίψιν του διότι αι συνεννοήσεις διεκόπησαν εξ αφορμής αξιώσεων τινών.

ΑΕΡΟΣΠΡΕΣΣΟ: Την 9ην πρωινήν σήμερον το υδροπλάνον της Αεροσπρέσσο υπό τα στοιχεία D.C. 5 κατέπεσε λόγω βλάβης της μηχανής του εις τον Κορινθιακόν κόλπον πλησίον του χωρίου Μαγκλάρα της Ναυπάκτου. Εκ των επιβατών και του πληρώματος ουδείς έπαθέ τι. Την πτώσιν του υδροπλάνου αντελήφθησαν πρώτοι αι ναύται της βενζινακάτου της Αεροσπρέσσο Πατρών. Παρετήρησαν ούτοι ότι το υδροπλάνον κατελθόν κάτω του κεκανονισμένου ύψους δεν ανυψώθη, εκ του γεγονότος δε αυτού συνεπέραναν ότι υπέστη βλάβην και πναγκάσθη να προσθαλασσωθή.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΙΑ: Εις την Βουδαπέστην ήνοιξε τελευταίως μία πρωτότυπος καλλιτεχνική έκθεσις, ή μάλλον ανταλλακτική πανήγυρις των Ούγγρων ζωγράφων και γλυπτών. Κάτω από κάθε εκτιθέμενον πίνακα ή γλυπτικόν έργον είναι ανηρτημένη μια μικρά πινακίς με την τμήν του -50 πέγκος και άνω- αλλ’ ο αγοραστής δεν είναι υποχρεωμένος να πληρώση τοις μετρητοίς την αξίαν του αγοραζομένου έργου, αλλ’ ημπορεί να το εξοφλήση και εις είδος. Από τον κατάλογον της εκθέσεως ο αγοραστής ημπορεί να μάθη τι επιθυμεί ο καλλιτέκνης εις αντάλλαγμα του έργου του. Ούτω, επί παραδείγματι δι’ ένα πίνακά του αξίας 350 πέγκος, εις γνωστός ζωγράφος ζητεί... μίαν εγκατάστασιν λουτρού εις την οικίαν του.

Ως άλλη Πομπηία Σύλλα

Έχουμε, είπε ο κ. Νεοφύτου, το ηθικό πλεονέκτημα και όποτε αυτή η παράταξη είναι στην εξουσία, χτίζει για το παρόν και το μέλλον. Και φυσικά δικαιούνται να το πιστεύουν, αλλά δεν είναι καλύτερα να αφήνεις τους άλλους να σε επαινούν και εσύ ταπεινά να το δέχεσαι; Νομίζω είναι καλύτερα ν’ αφήσουν πια τις μεγάλλοστομίες, γιατί πια ο κόσμος δεν ξεγελιέται τόσο πολύ. Καταλαβαίνω πως είναι αγώνας προεκλογικός και χρειάζονται μεγάλα λόγια και παχιά, αλλά επειδή ο μόσχος ο σιτευτός δεν είναι για όλους, τουλάχιστον να μην τριγυρνάνε με τις πιατέλες και να τον επιδεικνύουν. Σεμνά και ταπεινά, λοιπόν, γιατί ο κόσμος κρίνει, σας βλέπουν και δεν είναι όμορφο να είστε απ’ έξω μπέλα μπέλα κι από μέσα καταπιβέλα!

Τι κυρώσεις, τι ΜΟΕ

Θα είχε ενδιαφέρον να μαθαίναμε τελικά από υπεύθυνα χείλη τι τελικά συμβαίνει με τις κυρώσεις και τα ΜΟΕ, και γενικά με την εξωτερική μας πολιτική. Δεν εννοώ φυσικά να μας αποκαλυφθούν τα μυστικά του κράτους, ούτε να βγάλουμε στη φόρα διαβαθμισμένες πληροφορίες. Όχι, αλλά μια απορία για το πού πηγαίναμε τόσα χρόνια, πώς γυρίσαμε το τιμόνι σε άλλα νερά, και τελικά αν ο γιालός ήταν στραβός πάντα ή εμείς στραβά αρμενίζαμε, θα ήθελα να το καταλάβω. Όχι τίποτε άλλο, αλλά έρχονται και εκλογές, και θα ήθελα να γνωρίζω περισσότερα για το τι μέλλει γενέσθαι. Είναι σημαντικό να ξέρει κανείς ποιος έκανε τι, ιδίως όταν έχει ανοίξει η πόρτα της

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Άλλος για τη βάρκα μας; Προορισμός Προεδρικό... μηδείς εξέλθει πεινών...

προεκλογικής φιέστας και στη σάλα συνωστίζονται πολλοί. Η χώρα δεν χρειάζεται σωτήρες πια, αλλά νομισμούς/ες και προσγειωμένους/ες.

Η ντροπή δεν ντρέπεται!

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη σε τοποθέτησή της για τα πρόσφατα περιστατικά στην πόλη και επαρχία Λευκωσίας, με νεαρούς να επιτίθενται εναντίον αλλοδαπών διανομένων έτοιμου φαγητού, είπε πως ενδέχεται να υποκινούνται από ρατσιστικά και ξενοφοβικά κίνητρα. Αντλαμβάνεστε πού έχουμε φτάσει; Το αβγό όχι μόνο έχει εκκολληθεί αλλά έχει

ξεπεταχτεί και σούρνεται να μας πνίξει και εμείς κάνουμε πως δεν το βλέπουμε. Δεν φτάνει που ως πολίτες είμαστε συνώνυμο της κυπριακής παροιμίας: Ας με κράζουν σουπασίαν τζι’ ας λαμπάζω που την πείναν» ζητάμε και τα ρέστα. Θα πρέπει όλοι και όλες να σταθούμε ανάχωμα σε παρόμοιες σιχαμερές συμπεριφορές και η Αστυνομία Κύπρου και όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να κάνουν ό,τι πρέπει για να μην έχουμε χειρότερα.

Κι εσύ για το ΓεΣΥ;

Σαν και δεν μαζεύονται πολλά σύννεφα πάνω στο ΓεΣΥ; Δεν ξέρω, αλλά εμένα με ανησυχεί που εδώ και

λίγο καιρό μια τόσο σημαντική κοινωνική παροχή ολοένα και κακολογείται, από διάφορες πλευρές. Το ωραίο είναι που μερικές κριτικές είναι και λαοπροαίρετες και δεν γίνονται για κακό... αλλά πες, πες ή αλλιώς λέει, λέει το κοπέλι, κάνει τη γριά και θέλει... Γι’ αυτό καλά θα κάνουν όλες οι πλευρές να προφυλάξουν ως κόρη οφθαλμού το σύστημα, και να το προστατεύσουν από του σωτήρες, διότι το βλέπω να μη το χαιρόμαστε για πολύ... και μετά θα λέμε, να ζήσουμε να το θυμόμαστε, καλό ήταν, αλλά μας έφυγε νωρίς. Όποιος έχει να δώσει στοιχεία κακοδιαχείρισης ας τα βγάλει στο παφω, αν θέλει να προσφέρει υπηρεσίες στον τόπο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

The logo for Favorina, featuring the brand name in white serif font on a red rectangular background with a small star above the 'i'.

Χαρίζουμε Αγάπη και φροντίδα σε όσους το έχουν ανάγκη προσφέροντας **100.000€**

στο Κέντρο Ανακουφιστικής
Φροντίδας «Αροδαφνούσα» του
Αντικαρκινικού Συνδέσμου Κύπρου
για 9η συνεχόμενη χρονιά.

*Η ενέργεια πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις
πρόνοιες του Περί Διενέργειας Εράνου Νόμου του
2014 και τη σχετική Άδεια Εράνου με αριθμό Ν.Π. Ν.Π.
24/2021 που εκδόθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών
για την περίοδο 01/07/2021-31/12/2021.

Το αποτύπωμα της κρίσης στην Ουκρανία στη Λευκωσία

Πώς επηρεάζει το σκάνδαλο Privat Bank

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η πρωτοφανής κρίση στην Ουκρανία επηρεάζει αναπόφευκτα ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και φυσικά δεν αφήνει την Κύπρο εκτός. Πέραν των ευρύτερων γεωπολιτικών συνεπειών από την κλιμάκωση και το ενδεχόμενο μιας ένοπλης σύρραξης η συζήτηση για τις σχέσεις Ρωσίας και Δύσης γίνεται υπό το βάρος και του σεναρίου της επιβολής κυρώσεων στη Μόσχα και το στενό περιβάλλον του προέδρου της χώρας Βλαντιμίρ Πούτιν.

Συμβαίνει ήδη στο επίπεδο της δημόσιας συζήτησης ως προς ένα σενάριο προληπτικών κυρώσεων, στο επίπεδο των ιδιαιτεροτήτων των Ρώσων ολιγαρχών στο Ηνωμένο Βασίλειο, του αγωγού Nord Stream II και σε μια χρονική στιγμή που η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση επαναλαμβάνει εμφατικά, με ονομαστικές αναφορές στην Κύπρο, το ζήτημα της παραχώρησης της ευρωπαϊκής ιθαγένειας σε πολίτες τρίτων χωρών και δη Ρώσους επιχειρηματίες. Για τη Λευκωσία ένα σενάριο επιβολής κυρώσεων στη Ρωσία, αν τελικά η Ουκρανία μετακυλήσει σε μια κατάσταση ανεξέλεγκτης πολεμικής αναμέτρησης, αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον μιας και το αποτύπωμα της ουκρανικής κρίσης υπήρξε στην Κύπρο έντονο την περίοδο 2013-2015 (κρίση στο Κιέβο, απόδοση Κριμαίας, πόλεμος στα ανατολικά). Μετά τα γεγονότα στη χώρα το 2013, ήταν η ανάμιξη της κεντρικής τραπεζίτριας της χώρας στο σκάνδαλο της Privat Bank, της τράπεζας που για πολλά χρόνια υπήρξε ο βασικός εμπορικός δανειστής στην Ουκρανία. Σε μια υπόθεση που συγ-

Για τη Λευκωσία ένα σενάριο επιβολής κυρώσεων στη Ρωσία αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον μιας και το αποτύπωμα της ουκρανικής κρίσης υπήρξε στην Κύπρο έντονο την περίοδο 2013-2015.

κλόνησε την Ουκρανία μετά τα γεγονότα του «Ευρώ-Μαιντάν» ήταν ο ρόλος που διαδραμάτισε η κ. Βαλέρια Χοντάρεβα, τότε διοικητριά της Κεντρικής Τράπεζας της Ουκρανίας, στην κλοπή 5,5 δισ. δολαρίων, ένα ποσό που ισοδυναμούσε με το 5% περίπου του ουκρανικού ΑΕΠ. Για την πολύχρονη αυτή υπόθεση κατηγορούνται οι Ουκρανοί ολιγάρχες –ιδιοκτήτες της Privat Bank, Ίγκορ Κολομόϊσκι και Γκενάντι Μποχολιούμποβ, οι οποίοι φέρεται πως οδήγησαν τα χρήματα μέσω του υποκαταστήματος της Privat στην Κύπρο με τη χρήση υπεράκτιων εταιρειών. Η ιστορία είναι λίγο πολύ γνωστή. Το 2016 οι ουκρανικές αρχές προχώρησαν στην εθνικοποίηση της Privat, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου προχώρησε με την ανάκληση της άδειας της τράπεζας και το κλείσιμό της. Μάλιστα, σε μια δικαστική υπόθεση και στα κυπριακά δικαστήρια, μεταξύ άλλων και σε αντίστοιχα Ισραήλ, Η.Β. και ΗΠΑ, η οποία απαλόγησε έντονα τα διεθνή διερευνητικά ΜΜΕ και την ουκρανική κοινή γνώμη και η οποία παραμένει μακριά σε διάρκεια. Μίας και μέσω Κύπρου και κυπριακών εταιρειών

Η κρίση στην Ουκρανία άφησε το στίγμα της στην Κύπρο μέσω του σκανδάλου της Privat Bank, που εξακολουθεί να απασχολεί τα κυπριακά δικαστήρια.

διακινούνταν κλεμμένα χρήματα των Ουκρανών φορολογουμένων για τέσσερις μήνες, το 2013, σε καθημερινά εμβάσματα των 30 εκατ. δολαρίων. Η υπόθεση εξέθεσε την Κύπρο στο πλαίσιο των όσων είδαν τα τελευταία χρόνια το φως της δημοσιότητας για τη δραστηριοποίηση Ρώσων ολιγαρχών μέσω του κυπριακού τραπεζικού συστήματος και του συστήματος υπεράκτιων εταιρειών. Δυναμικά που αυξήθηκε και μέσω του σκανδάλου με τα «χρυσά διαβατήρια» του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος.

Ρωσική επιρροή

Η εμπειρία της επιβολής κυρώσεων από την Ε.Ε. στη Ρωσία λόγω του Ουκρανικού μετά το 2013 δημιούργησε αλγεινές εντυπώσεις, εντός συγκεκριμένων κύκλων της Κομισιόν, για το αν η Λευκωσία έδειξε έμπρακτα την αλληλεγγύη της κυρίως στο κομμάτι των εξαγωγών του πρωτογενούς τομέα προς τη Μόσχα. Η ταύτιση της «κακόβουλης» ρωσικής επιρροής με την Κύπρο συνεχίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια της ουκρανικής κρίσης

Ασκήσεις ισορροπίας

Η ένταση στην Ουκρανία ξανάβαλε την Κύπρο γεωγραφικά στο επίκεντρο του πολέμου των παρεμβολών (RFI) που επηρεάζουν τις πτήσεις στην περιοχή και του πολέμου υποκλοπής σημάτων (Signal Intelligence) που λαμβάνει χώρα στην Ανατολική Μεσόγειο, λόγω και της ρωσικής στρατιωτικής παρουσίας στη Συρία και της επανόδου των ρωσικών πολεμικών στη θάλασσα της Μεσογείου. Για τη Λευκωσία λόγω και των περιορισμών που απορρέουν από τον ρόλο της Ρωσίας στο Σ.Α. του ΟΗΕ αλλά και της χαμένης αξιοπιστίας, στην Ευρώπη, τα τελευταία χρόνια λόγω των όσων είδαν και βλέπουν το φως της δημοσιότητας, μια εξισορρόπηση μεταξύ Δύσης και Ρωσίας είναι το ζητούμενο. Κάτι τέτοιο, ωστόσο, αυτή τη φορά, οφείλει να γίνει με το απαραίτητο πολιτικό και διπλωματικό βάθος, προσεκτικό σχεδιασμό και σοβαρή πολιτική επικοινωνία και έχοντας δει προς τα λάθη του παρελθόντος, τα οποία πάντοτε, σε γεωπολιτικές καραμπόλες, εμπεριέχουν ρίσκο και προκλήσεις, αλλά μειώνουν και τη φήμη και την αξιοπιστία της χώρας στο εξωτερικό.

με άζονες που εκτείνονται:

- Στην προσπάθεια επηρεασμού της Εκκλησίας της Κύπρου στη θρησκευτική διαμάχη Ρωσίας-Κιέβου για το αυτοκέφαλο της ουκρανικής Εκκλησίας.
- Στις πιέσεις που δέχεται διαχρονικά η Λευκωσία για απαγόρευση ελλειμνισμού ρωσικών πο-

λεμικών πλοίων στη Λεμεσό (π.χ. κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κλιμάκωσης στο Ουκρανικό ρωσικό πολεμικό πλοίο παρέμενε στο λιμάνι)

- Στις πιέσεις που δέχεται διαχρονικά η Λευκωσία για πλήρη εφαρμογή του AML, εξέλιξη που οδήγησε στην περίοδο 2014-2020

στο κλείσιμο 85.000 τραπεζικών λογαριασμών και 40.000 σχέσεων με πελάτες, δίνοντας ουσιαστικά υπό το βάρος των διεθνών πιέσεων, κατεύθυνση στις κυπριακές αρχές ως προς τις εταιρείες κέλυφος (shell companies).

Ένας νέος γύρος κλιμάκωσης στην Ουκρανία πάντως, με νέες κυρώσεις προς τη Ρωσία του Πούτιν θα είχε πολλαπλές οικονομικές συνέπειες, αναπόφευκτα, και για την Κύπρο σε μια περίοδο μάλιστα που οι επιπτώσεις της πανδημίας του Covid-19 έχουν δημιουργήσει πληθωριστικές τάσεις σε ολόκληρη την Ε.Ε. που εξαρτάται ενεργειακά σε μεγάλο βαθμό από τη Ρωσία. Και μετά τις εξελίξεις στο ζήτημα των κυρώσεων της Τουρκίας, πολιτικά από την οποία επικειρεί μεταστροφή η Λευκωσία λόγω Κυπριακού, δεν αναμένεται να υπάρξει περιθώριο «ελιγμών» όπως την «κάρτα-βέτο» που αποπειράθηκε να ρίξει στο τραπέζι το κυπριακό ΥΠΕΣ στην περίπτωση της λευκορωσικής κρίσης ή τις παραπονοδίες στην επιβολή περιοριστικών μέτρων την περίοδο 2013-2015.

Ρήξη των ιερών συμμαχιών με αφορμή το Ουκρανικό

Κινούμενη άμμος οι ισορροπίες στην Ιερά Σύνοδο με φόντο τον αρχιεπισκοπικό θρόνο - Πώς διαμορφώνονται οι συσχετισμοί

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Νέους συσχετισμούς και δεδομένα αφήνει πίσω της η δημόσια διαφωνία δύο ιεραρχών με αφορμή τη στάση του ενός εκ των δύο απέναντι στην κρίση που έχει ξεσπάσει εντός της Ορθοδοξίας για την αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ουκρανίας. Η παρουσία του μητροπολίτη Λεμεσού Αθανάσιου, ενός εκ των πέντε που διαφώνησαν ανοιχτά με τον Οικουμενικό Πατριάρχη και τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου στην αναγνώριση του αυτοκέφαλου της Ουκρανικής Εκκλησίας, σε αρχιερατικό συλλείτουργο στο οποίο μνημονεύθηκε ο μητροπολίτης Κιέβου και Ουκρανίας Επιφάνιος, προκαλεί αναδιάρθρωση των εσωτερικών ισορροπιών.

Η αντίδραση του μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής, που αποκάλυψε ο «Φιλελεύθερος», έχει προκαλέσει σοβαρές ρωγμές στο μέτωπο που είχε δημιουργηθεί εντός της Ιεράς Συνόδου, το οποίο εκ των πραγμάτων δεν μπορούσε να περιορισθεί μόνο στο εκκλησιαστικό ζήτημα της Ουκρανίας. Εκκλησιαστικές πηγές συσχετίζουν τη διαφοροποίηση των πέντε συνοδικών με σοβαρότερα ζητήματα, όπως την προσπάθεια επέκτασης της επιρροής του Πατριαρχείου Μόσχας στην Εκκλησία της Κύπρου. Στη λογική αυτή η συμμαχία των πέντε μόνο πρόσκαιρη δεν χαρακτηριζόταν και εκκλησιαστικοί κύκλοι προεξοφλούσαν πως η ομάδα που είχε δημιουργηθεί θα ήταν ένας σοβαρός αντιπάλος, όταν θα ερχόταν το πλήρωμα του χρόνου για τον θρόνο της Εκκλησίας της Κύπρου. Ωστόσο, η στάση του μητροπολίτη Λεμεσού

Οι Κυκκώτες ιεράρχες εμφανίζονται ενοχλημένοι με τον Λεμεσού Αθανάσιο όχι τόσο για την παρουσία του στο συλλείτουργο με τον Αρχιεπίσκοπο όσο για το ότι δεν ενημέρωσε προηγουμένως για την απόφασή του.

και η αντίδραση του Ταμασού φαίνονται να έχουν προκαλέσει ένα χάσμα, το οποίο, όπως υποστηρίζεται, δύσκολα θα γεφυρωθεί μιας και το κλίμα εμπιστοσύνης έχει υποστεί σοβαρό πλήγμα.

Η πλευρά του μητροπολίτη Ταμασού, η οποία παρουσιάζεται ως φίλα προσκείμενη προς το Πατριαρχείο Μόσχας και κατ' επέκταση ως απειλή για τον παραδοσιακό χαρακτήρα και κουλτούρα της Εκκλησίας της Κύπρου, προσπάθησε να αποσυνδέσει την ανοιχτή ρήξη με τον Λεμεσού από άλλα ζητήματα, όπως τις αρχιεπισκοπικές εκλογές. Η προσπάθεια αυτή σαφώςστα πηγάει από τους αρνητικούς συνειρμούς και εντυπώσεις που δημιουργήθηκαν από δημοσιεύματα που ήθελαν τον μητροπολίτη Ησαΐα να προστοιμάζεται για μια εκλογική μάχη στην κορυφή της Εκκλησίας, ζώντας του Αρχιεπισκόπου Χρυσόστομου Β'.

Η επαναλαμβανόμενη φράση «η Εκκλησία της Κύπρου έχει Αρχιεπίσκοπο» στόχο είχε να περιο-

Σε διαφοροποίηση έχουν οδηγηθεί οι συμμαχίες εντός της Ιεράς Συνόδου μετά και τη δημόσια διαφωνία του μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής με τον μητροπολίτη Αθανάσιο.

ρίσει τον αντίκτυπο της δημόσιας διαφωνίας σε καθαρά εκκλησιαστικά ζητήματα. Από την άλλη όμως με τον Λεμεσού τον μητροπολίτη Ταμασού δεν έκρυβε πως η συγκεκριμένη εξέλιξη δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί χαλαρά και με βεβαιότητα θα επιδράσει καταλυτικά στο μέλλον. Επί του προκειμένου αυτό που αφήνεται να διαρρεύσει από τη Μητρόπολη Ταμασού είναι πως αυτό που ενόχλησε περισσότερο δεν ήταν η παρουσία του Αθανασίου στο συλλείτουργο με τον Αρχιεπίσκοπο, αλλά το ότι δεν ενημέρωσε προηγουμένως για την παρουσία του.

Παρά την προσπάθεια που καταβάλλεται να μη συσχετιστούν ζητήματα σχέσεων μεταξύ ιεραρχών με τις μελλοντικές εξελίξεις εντός της Εκκλησίας, η ρήξη Αθανάσιου με τους Κυκκώτες εκ των πραγμάτων αλλάζει τους συσχετισμούς και θεωρείται βέβαιο που θα επιδράσει στη στρατηγική των κινήσεων και ποιών ιεραρχών. Ενισχυμένοι εμφανίζονται οι λεγόμενοι αρχιεπισκοπικοί, οι οποίοι διαβλέπουν πως υπάρχουν όλες οι προοπτικές επανάληψης του σκανδικού που οδήγησε σε ανατροπές το 2006 και εκλογή του Αρχιεπισκόπου Χρυσόστομου Β'. Η αρχιεπισκοπική πλευρά δεν

θεωρεί απίθανο να κλείσει η απόσταση που τους χωρίζει από τους Κυκκώτες και προς τούτου φέρουν ως παράδειγμα τη συνεργασία του Κύκκου Νικηφόρου με τον μητροπολίτη Λεμεσού το 2006, μετά το αποτέλεσμα της δεύτερης ψηφοφορίας της κληρικολαϊκής συνέλευσης, η οποία τελικά ναυάγησε με τη συμφωνία του Μετοχίου. Ένας άλλος ισχυρισμός κάνει λόγο για ανίερη συμμαχία Αθανάσιου και Νικηφόρου. Ο ένας, όπως λέγεται χαρακτηριστικά, είναι υποστηρικτής ενός αυστηρού μοναστικού τρόπου έκφρασης, κάτι που δεν συμβαίνει με τη συμφωνία του Μετοχίου. Ένας άλλος ισχυρισμός κάνει λόγο για ανίερη συμμαχία Αθανάσιου και Νικηφόρου. Ο ένας, όπως λέγεται χαρακτηριστικά, είναι υποστηρικτής ενός αυστηρού μοναστικού τρόπου έκφρασης, κάτι που δεν συμβαίνει με τη συμφωνία του Μετοχίου. Ένας άλλος ισχυρισμός κάνει λόγο για ανίερη συμμαχία Αθανάσιου και Νικηφόρου. Ο ένας, όπως λέγεται χαρακτηριστικά, είναι υποστηρικτής ενός αυστηρού μοναστικού τρόπου έκφρασης, κάτι που δεν συμβαίνει με τη συμφωνία του Μετοχίου. Ένας άλλος ισχυρισμός κάνει λόγο για ανίερη συμμαχία Αθανάσιου και Νικηφόρου. Ο ένας, όπως λέγεται χαρακτηριστικά, είναι υποστηρικτής ενός αυστηρού μοναστικού τρόπου έκφρασης, κάτι που δεν συμβαίνει με τη συμφωνία του Μετοχίου.

Οι αρχιεπισκοπικοί

Τις εξελίξεις στην Εκκλησία θα καθορίσει στο μεγαλύτερο βαθμό ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β', ο οποίος σύμφωνα με τις πληροφορίες που διοχετεύονται από το περιβάλλον του, δεν θέλει ν' ακούσει για εκλογές στην παρούσα φάση, μιας και ο καθοριστικός παράγοντας της υγείας του εξελίσσεται ικανοποιητικά. Πάντως, αυτό που δεν περνά απαρατήρητο και ερμηνεύεται ποικιλοτρόπως είναι η απουσία αντιδράσεων της αρχιεπισκοπικής πλευράς στα όσα διημερίφθησαν με τους μητροπολίτες Λεμεσού και Ταμασού. Κάποιοι στην αρχιεπισκοπική πλευρά κάνουν λόγω για «σιγή

ιχθύος» που ενδεχομένως να οφείλεται σε μια αθόρυβη τακτική προεγγίγης της ομάδας του Κύκκου. Οι τρεις πόλοι των αρχιεπισκοπικών πέραν των οποίων θα κινηθούν οι μελλοντικές εξελίξεις, είναι οι μητροπολίτες Πάφου, Κιτίου και Κωνσταντίας.

Τα αυτουσαίντερ

Με δεδομένη τη φιλική στάση της ομάδας του Κύκκου προς το Πατριαρχείο Μόσχας αλλά και τη σχετική υποστήριξη στο Ουκρανικό εκκλησιαστικό ζήτημα, για την ώρα το σενάριο συνεργασίας με την αρχιεπισκοπική πλευρά φαίνεται ανέφικτο. Ωστόσο, όπως ορθά επισημαίνουν εκκλησιαστικές πηγές, στην εκκλησιαστική ζωή δεν υπάρχει η έννοια «ποτέ μη, ποτέ». Αν θεωρηθεί πως και οι δύο πλευρές έχουν θέσει κόκκινες γραμμές, το χάσμα μπορεί να γεφυρωθεί από το πρόσωπο που θα επιλεγεί, μια διαδικασία που ενδεχομένως να δυσκολίζει τον Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο σε σχέση με τον μητροπολίτη Πάφου και που δικαίως επιβεβαιώνει όσους υποστηρίζουν πως ο όρος «κινούμενη άμμος» ταίριαζει απόλυτα στο σκανδικό που έχει διαμορφωθεί στο εσωτερικό της Εκκλησίας.

Ένας ιεράρχης που παρουσιάζεται ως η χρυσή τομή προκειμένου να ξεπεραστούν εμπόδια και να γίνει πραγματικότητα η επαναπροσέγγιση Κύκκου - Αρχιεπισκοπής, είναι ο μητροπολίτης Κωνσταντίας και Αμμοχώστου Βασίλειος, πρόσωπο που χαίρει εκτίμησης εντός της Συνόδου, με μοναδικό αρνητικό παράγοντα την ηλικία του.

Η Αμερική χρειάζεται τη Ρωσία ως μεγάλο εχθρό

Η Νίνα Λ. Χρούστοεβα μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ**

Λίγοι ακαδημαϊκοί διαθέτουν μια περισσότερο σφαιρική αντίληψη της ιστορίας των ρωσοαμερικανικών σχέσεων από τη Νίνα Λ. Χρούστοεβα, συγγραφέα και καθηγήτρια Διεθνών Υποθέσεων στο Πανεπιστήμιο New School, στη Νέα Υόρκη. Η εγγονή του Σοβιετικού ηγέτη του '50 και του '60 Νικήτα Χρουστσόφ παρακολουθεί πολύ στενά την κρίση στην Ουκρανία και μοιράζεται τις σκέψεις της με την «Καθημερινή».

– Τι θα συμβεί στην Ουκρανία; Ο ηγέτης της αυτοαποκαλούμενης Λαϊκής Δημοκρατίας του Ντονέτσκ, Ντένις Πουσίλιν δήλωσε την Παρασκευή ότι οι Ουκρανοί σχεδιάζουν να επιτεθούν στην περιοχή του. Είναι αυτό ένα πρόσχημα για να εισβάλει η Μόσχα; – Οι Αμερικανοί μας λένε εδώ και τρεις μήνες ότι η ρωσική εισβολή ξεκινάει κάθε μέρα. Γιατί να μην λένε και οι κάτοικοι του Ντονέτσκ και του Λουκάνσκ ότι «η Ουκρανία είναι έτοιμη να εισβάλει»; Οι ΗΠΑ είναι μια τρίτη χώρα που κηρύσσει πόλεμο μεταξύ των άλλων δύο χωρών. Και δεν βρίσκεται καν στην ίδια ήπειρο. Φοβάμαι όμως ότι καθώς και οι δύο πλευρές ανεβάζουν διαρκώς την ένταση μπορεί εύκολα να χαθεί ο έλεγχος.

– Σε ένα από τα πρόσφατα άρθρα σας επισμαίνετε ότι η Δύση αγνόησε τις ανησυχίες της Ρωσίας για την ασφάλειά της. Πιστεύετε ότι ο μεγάλος φόβος της Ρωσίας είναι ότι ίσως σε 10 χρόνια το ΝΑΤΟ θα έχει χτίσει στρατόπεδα μερικές εκατοντάδες χιλιόμετρα από τη Μόσχα;

– Ναι. Η Δύση αγνόησε τη Ρωσία ως νόμιμο παίκτη μετά τον Ψυχρό Πόλεμο. Η Αμερική λέει ότι το ΝΑΤΟ είναι μια αμυντική Συμμαχία. Αλλά κατά την άποψη του Πούτιν, εάν το ΝΑΤΟ βρεθεί κοντά στα ρωσικά σύνορα, μπορεί να αποκτήσει τη δυνατότητα χειραγώγησης των ρωσικών υποθέσεων. Επίσης, ο Ρώσος πρόεδρος σκέφτεται το εξής: εάν σε πέντε χρόνια το ΝΑΤΟ έχει μέλος του την Ουκρανία και αποφασίσει – κάτι που εγώ πιστεύω ότι έχει ήδη αποφασίσει– ότι ο Πούτιν είναι ο «Σαντάμ Χουσεΐν της Ευρώπης», τότε γιατί να μην τον ρίξουν; Ο Πούτιν δεν θέλει φυσικά να έχει αυτή τη μοίρα. Πέρα από αυτό, ο Πούτιν λέει και το εξής: «Γιατί αρνείστε ο' εμένα πράγματα που κάνετε;». Αλλά ακόμα κι αν πεθάνει στο Κρεμλίνο έπειτα από πολλά χρόνια, δεν θέλει να είναι αυτός που, για παράδειγμα, δεν εμπόδισε την Ουκρανία να μπει στο ΝΑΤΟ, να ανακαταλάβει την Κριμαία και τελικά να αντικατασταθεί η ρωσι-

Η συγγραφέας, καθηγήτρια Διεθνών Υποθέσεων στο Πανεπιστήμιο New School στη Νέα Υόρκη και εγγονή του Σοβιετικού ηγέτη Νικήτα Χρουστσόφ, Νίνα Λ. Χρούστοεβα. «Ρωσία και ΗΠΑ, δύο χώρες που έχουν μεσσιανική ιδέα για τον εαυτό τους, μαλώνουν για το ποιος είναι ο Μεσσίας», λέει.

κή ναυτική δύναμη από μια αμερικανική ναυτική δύναμη. Νομίζω ότι όλα αυτά σκέφτεται και όλα αυτά καθοδηγούν τις αποφάσεις του.

– Υποστηρίζετε ότι η Ρωσία επιδιώκει να δημιουργήσει μια σφαίρα επιρροής. Τι γίνεται όμως με το δικαίωμα των άλλων κρατών να επιλέγουν ελεύθερα συμμαχίες;

– Η Ουκρανία πρέπει να έχει το δικαίωμα να επιλέξει συμμαχία. Αλλά εμένα ο μέντοράς μου ήταν ο Τζορτζ Κέναν (σ.σ. ο Αμερικανός διπλωμάτης, δημιουργός του δόγματος του περιορισμού –«containment»– της Ρωσίας κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου). Ναι, όλες οι χώρες έχουν ίσα δικαιώματα, αλλά η γεωπολιτική υποδηλώνει ότι τελικά οι μικρότερες χώρες, οι λιγότερο ισχυρές χώρες καταλήγουν να κάνουν τις

λιγότερο επιβλαβείς επιλογές για την επιβίωσή τους. Κοιτάξε τη Φινλανδία. Δεν διαφωνώ με την ελευθερία επιλογών των κρατών, αλλά ας είμαστε λογικοί. Επικρίνω τον Πούτιν από τις 31 Δεκεμβρίου 1999 που έγινε πρόεδρος, αλλά σίγουρα οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν είναι η πηγή του Καλού. Γιατί η Δύση κάνει τόσο πολύ θόρυβο για τον Πούτιν και δεν κάνει για τον Ερντογάν; Γιατί οι ΗΠΑ χρειάζονται έναν μεγάλο εχθρό. Και αντίστοιχα ο Πούτιν θέλει να εμφανίζεται ότι αντιμετωπίζει αποτελεσματικά μια υπερδύναμη. Ρωσία και ΗΠΑ, δύο χώρες που έχουν μεσσιανική ιδέα για τον εαυτό τους, μαλώνουν για το ποιος είναι ο Μεσσίας.

– Πάντως, εάν η Ουκρανία αποδεχθεί τις ρωσικές απαιτήσεις, τότε το κύρος του ΝΑΤΟ θα πλν-

“

Γιατί η Δύση κάνει τόσο πολύ θόρυβο για τον Πούτιν και δεν κάνει για τον Ερντογάν;

“

Οι Ρώσοι ηγέτες πιστεύουν ότι η Ρωσία είναι μια σπουδαία χώρα. Η Δύση διαφωνεί και λέει: «Οχι, είσαι απλώς ένα βενζινάδικο για εμάς ή κάτι τέτοιο. Και γι' αυτό θα καθίσεις στο παιδικό τραπέζι δίπλα στην τουαλέτα».

γεί και η Ευρώπη θα εισέλθει σε μια νέα εποχή Ψυχρού Πολέμου. Η Κίνα μπορεί να είναι πιο διεκδικητική απέναντι στην Ταϊβάν και η Ρωσία θα απαιτήσει περισσότερη επιρροή στην Ανατολική Ευρώπη.

– Είναι πιθανά όλα αυτά. Οι Κινέζοι έχουν ήδη γίνει διεκδικητικοί και παρακολουθούν με μεγάλη χαρά αυτή τη διαμάχη. Και, ναι, ο Πούτιν μπορεί να πει αργότερα: «Τι γίνεται με τη Βαλτική;». Αλλά όλα αυτά που απαιτεί ο Πούτιν είναι αυτά που θα απαιτούσαν πολλοί άλλοι Ρώσοι ηγέτες. Οι Ρώσοι ηγέτες πιστεύουν ότι η Ρωσία είναι μια σπουδαία χώρα. Αλλά η Δύση διαφωνεί και λέει στη Ρωσία: «Οχι, είσαι απλώς ένα βενζινάδικο για εμάς ή κάτι τέτοιο. Και γι' αυτό θα καθίσεις στο παιδικό τραπέζι δίπλα στην τουαλέτα».

Ο Χρουστσόφ ήταν πατριώτης

– Τι θα πρότεινε ο Τζορτζ Κέναν ως λύση σε αυτό το αδιέξοδο;

– Ο Τζορτζ Κέναν ήταν πολύ έντονα εναντίον της επέκτασης του ΝΑΤΟ στην Ανατολική Ευρώπη και γι' αυτό πιστεύω ότι θα έλεγε: «Σκεφτείτε τα ζητήματά τους, συζητήστε τα προβλήματά τους». Αλλά, ξέρετε, διδάσκω το μάθημα της Πολιτικής Προπαγάνδας στο πανεπιστήμιο και βλέπω πώς γίνεται η πολιτική. Χρειάζεται να δημιουργείς έναν εχθρό, χρειάζεται να γράφεις την Ιστορία έτσι ώστε να δείχνεις ότι έχεις δίκιο.

– Ο παππούς σας, Νικήτα Χρουστσόφ, θα υποστήριζε τον πρόεδρο Πούτιν στην Ουκρανία;

– Όταν ο Πούτιν προσάρτησε την Κριμαία, ο θείος μου σκέφτηκε ότι ο Χρουστσόφ θα συμφωνούσε. Η μητέρα μου είπε ότι, αντιθέτως, θα διαφωνούσε. Ο Χρουστσόφ ήταν σαφώς ένας Σοβιετικός πατριώτης. Θα τον τραυμάτιζε ψυχολογικά ακόμη και η σκέψη ότι αμερικανικά πλοία θα στάθμευαν στην Κριμαία. Οπως γνωρίζετε, όταν ήταν ηγέτης της Σοβιετικής Ένωσης, το 1956, τα τανκς μπήκαν στη Βουδαπέστη. Το 1968, ενώ είχε αποσυρθεί από την ηγεσία, οι Σοβιετικοί έστειλαν τανκς στην Τσεχοσλοβακία. Ήταν απίστευτα στενοχωρημένος τότε και έλεγε: «Πέρασαν 12 χρόνια και δεν έχουμε μάθει έναν καλύτερο τρόπο από τα τανκς». Ετσι, σήμερα, είμαι σίγουρη ότι θα έλεγε: «Πέρασαν 60 χρόνια και ακόμη δεν έχουμε μάθει έναν καλύτερο τρόπο».

Συγκοινωνούντα δοχεία ουκρανική και ενεργειακή κρίση

Η ευρωπαϊκή εξάρτηση κατά 38% από το ρωσικό φυσικό αέριο περιορίζει τη δυνατότητα πιέσεων στην ένταση με την Ουκρανία

Των **JOSH HOLDER, KARL RUSSELL** και **STANLEY REED** **THE NEW YORK TIMES**

Περισσότερο από το 1/3 του φυσικού αερίου που καταναλώνει η Ευρώπη προέρχεται από τη Ρωσία. Οποιαδήποτε διακοπή στην προσφορά του καυσίμου μπορεί να προκαλέσει σοκ σε όλη την ήπειρο. Η Ευρώπη βασίζεται στο φυσικό αέριο της Ρωσίας για τη θέρμανση εκατομμυρίων κατοικιών, για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και την ηλεκτροδότηση των εργοστασίων. Κι ενώ τα ρωσικά στρατεύματα συγκεντρώνονται κατά μήκος των συνόρων με την Ουκρανία, η μεγάλη εξάρτηση της Γηραιάς Ηπείρου από τη Ρωσία περιορίζει τις διπλωματικές δυνατότητές της, καθώς θέτει σε κίνδυνο την ενεργειακή της ασφάλεια. Αν διακοπεί η ροή φυσικού αερίου, είτε ως παράπλευρη απώλεια του πολέμου είτε λόγω διαπραγματευτικών ελιγμών του Ρώσου προέδρου, Βλαντιμίρ Πούτιν, οι ήδη υψηλές τιμές θα εκτοξευθούν στα ύψη. Οι επιχειρήσεις ίσως αναγκαστούν να κλείσουν προσωρινά και αν συνεχιστούν οι διακοπές στις ροές, τότε θα δεινοπαθήσουν τα νοικοκυριά που ήδη βαρύνονται με πολύ ακριβότερα τιμολόγια.

Πράσινη μετάβαση

Αναλυτές και εμπειρογνώμονες της βιομηχανίας αμφιβάλλουν για το αν θα επέλεγε ο κ. Πούτιν να διακόψει τις ροές αερίου εν μέρει επειδή οι εξαγωγές του καυσίμου είναι εξαιρετικά σημαντικές για την οικονομία της χώρας του. Οι εντάσεις έρχονται όμως σε μια στιγμή ιδιαίτερα κρίσιμη για πολλές ευρωπαϊκές χώρες που έχουν στραφεί στο φυσικό αέριο ως γέφυρα στη μεταβατική φάση από τα ορυκτά καύσιμα προς την αιολική και την ηλιακή ενέργεια και άλλες

καθαρότερες μορφές ενέργειας. Η Δύση έχει εξετάσει τη δυνατότητα να αντικρούσει την ισχύ της Ρωσίας επιβάλλοντάς της κυρώσεις που θα περιορίσουν το εμπόριο ενέργειας. Στην περίπτωση αυτή θα διακυβεύσει την τύχη επενδύσεων πολλών δισεκατομμυρίων σε συμβόλαιο πετρελαίου και φυσικού αερίου, ιδιαιτέρως για χώρες όπως η Γερμανία και η Ιταλία που εξαρτώνται σε μεγαλύτερο βαθμό από το ρωσικό φυσικό αέριο.

Σύμφωνα με το ερευνητικό ινστιτούτο Bruegel, το 2021 το 38% του φυσικού αερίου που κατανάλωσε η Ε.Ε. προήλθε από τη Ρωσία. Ορισμένες χώρες όπως η Πολωνία και η Λιθουανία έχουν αρχίσει να περιορίζουν σταδιακά την εξάρτησή τους από το ρωσικό φυσικό αέριο. Κάποιες άλλες, όμως, εξαρτώνται όλο και περισσότερο. Η Γερμανία, που βρίσκεται στο επίκεντρο της διπλωματικής κρίσης, αποτελεί τον σημαντικότερο

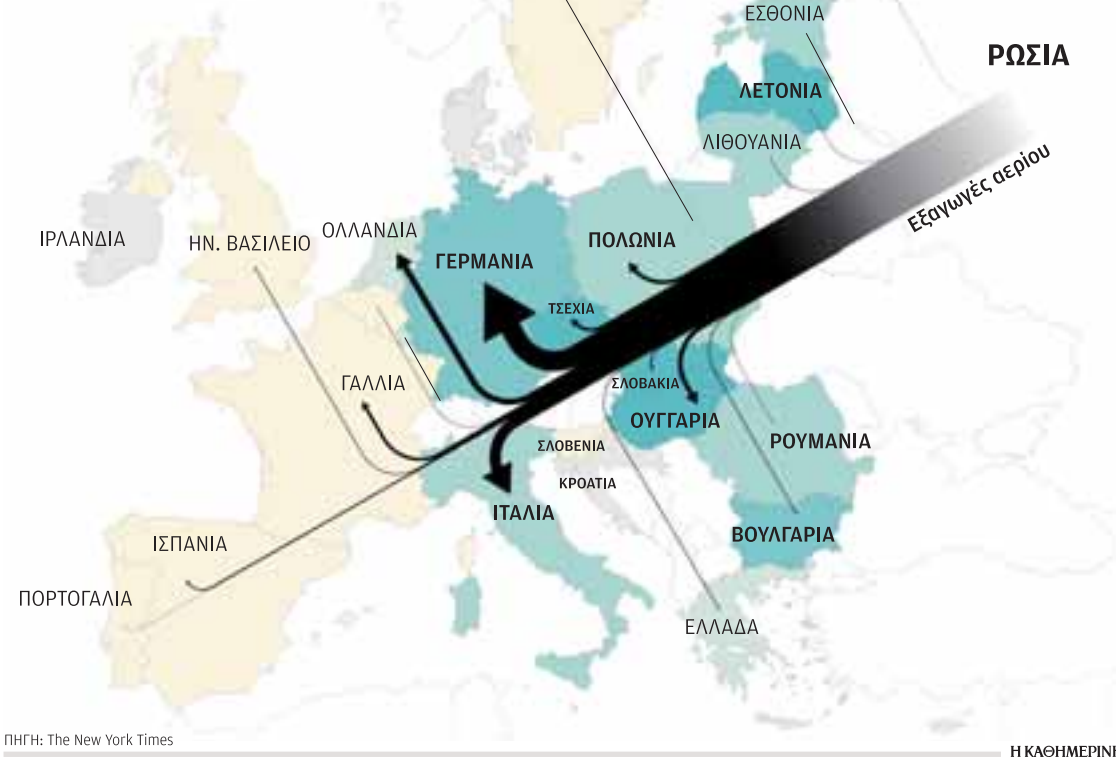
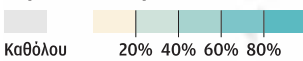
Αν η Δύση επιβάλει κυρώσεις στη Ρωσία θα διακυβεύσει την τύχη επενδύσεων πολλών δισ. σε συμβόλαιο πετρελαίου και αερίου.

πελάτη της Μόσχας. Ο μεγαλύτερος όγκος του φυσικού αερίου κατανάλγεται στη Γερμανία κατευθείαν από τη Ρωσία μέσω του αγωγού Nord Stream που περνάει από τη Βαλτική Θάλασσα. Ένας δεύτερος αγωγός, ο Nord Stream 2, ολοκληρώθηκε προσφάτως με κόστος 11 δισ. δολάρια, αλλά δεν έχει λειτουργήσει ακόμη. Αμερικανοί πολιτικοί επιθυμούν να μπλοκάρουν τον νέο αγωγό καθώς θα δώσει στη Μόσχα τη δυνατότητα να αυξήσει

Η εξάρτηση της Ευρώπης από το φυσικό αέριο της Ρωσίας

Περισσότερο από το ένα τρίτο του φυσικού αερίου στην Ευρώπη έρχεται από τη Ρωσία. Οποιαδήποτε αναταραχή στη ροή του αερίου προκαλεί ισχυρά κύματα στην ευρωπαϊκή ήπειρο.

Ποσοστό των εισαγωγών ρωσικού αερίου ανά χώρα το 2020

ΠΗΓΗ: The New York Times

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

την επιρροή της στην Ευρώπη, ενώ θα εξακολουθήσει να στερεί από την Ουκρανία τις προμήθειες που θα εισέπραττε αν το αέριο διερχόταν από το δικό της δίκτυο αγωγών. Προμήθειες κρίσιμες για την οικονομία του Κιέβου. Ο Αμερικανός πρόεδρος, Τζο Μπάιντεν, έχει δηλώσει πως ο Nord Stream 2 δεν θα λειτουργήσει αν η Ρωσία εισβάλει στην Ουκρανία. Είναι, ωστόσο, ενδεικτικό της διαπλοκής ανάμεσα στην πολιτική και τις επι-

χειρήσεις το γεγονός ότι πρόεδρος της εταιρείας του αγωγού είναι ο πρώην καγκελάριος της Γερμανίας, Γέρχαρντ Σρέντερ.

Ένας σημαντικός αριθμός από μεγάλους αγωγούς μεταφέρει το ρωσικό φυσικό αέριο στην Ευρώπη, όπου κυκλοφορεί μέσω ενός σύνθετου δικτύου. Ο όγκος του φυσικού αερίου που διέρχεται από την Ουκρανία έχει μειωθεί δραστικά την τελευταία δεκαετία, αν και το ουκρανικό δίκτυο

παραμένει σημαντική διόδος. Άλλοι αγωγοί είναι ο Yamal που διέρχεται από την Πολωνία και ο TurkStream που τροφοδοτεί την Τουρκία αλλά και τη Νότια Ευρώπη. Αν διακοπεί η ροή ρωσικού φυσικού αερίου, οι χώρες-πελάτες της Ρωσίας θα πρέπει να βρουν άλλες πηγές. Μέρος των εναλλακτικών πηγών τους θα είναι η μεταφορά υδρογονανθράκων φυσικού αερίου που θα έρχεται στην Ευρώπη κάνοντας τον γύρο του

πλανήτη. Το υδρογονανθράκων φυσικό αέριο παράγεται με την ψύξη του αερίου περίπου στους -127 βαθμούς Κελσίου, ώστε να λάβει υγρή μορφή και να φορτωθεί εύκολα σε πλοία. Το πλεονέκτημα αυτής της διαδικασίας είναι ότι μεταφέρεται σταθερά από μεγάλες αποστάσεις, ακόμη και από την Αυστραλία ή τις ΗΠΑ, και έτσι προσφέρει εναλλακτικές λύσεις.

Μείωση ροών

Τους τελευταίους μήνες η Ευρώπη βιώνει κάτι σαν γενική δοκιμή για μια διακοπή των ροών φυσικού αερίου, καθώς η Μόσχα έχει περιορίσει τις ροές στην Ευρώπη. Πολιτικοί και αναλυτές έχουν αποδώσει την τακτική αυτή στην προσπάθεια της Ρωσίας να κρατήσει τις τιμές σε υψηλά επίπεδα. Σύμφωνα με τη Διεθνή Υπηρεσία Ενέργειας, το τελευταίο τρίμηνο του 2021 η Ρωσία μείωσε τις εξαγωγές αερίου προς την Ευρώπη κατά 23% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Την ίδια περίοδο άρχισαν να αυξάνονται οι εισαγωγές υδρογονανθράκων φυσικού αερίου.

Στην πραγματικότητα, οι αγορές φυσικού αερίου δεν είναι στατικές, αλλά αντιθέτως τόσο ο όγκος των εξαγωγών όσο και η κατεύθυνση των ροών εξαρτώνται από τις τιμές. Η κρίση δεν έχει έως τώρα οδηγήσει σε εμπολέμιο σύρραξη, αλλά η απειλή μιας ένοπλης σύγκρουσης έχει επηρεάσει τις αγορές. Οι τιμές στην Ευρώπη ήταν ήδη υψηλότερες στα τέλη του έτους, καθώς τα μειωμένα αποθέματα ενέπνεαν ανησυχία για το κατά πόσον θα επαρκούσαν προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες μέχρι τέλος του χειμώνα. Έχουν μεν υποχωρήσει από τα ρεκόρ του Δεκεμβρίου, αλλά παραμένουν σε επίπεδα πολύ υψηλότερα σε σύγκριση με εκείνα πριν από ένα έτος.

Όταν η Δεξιά αναζητεί συμμάχους

Τι σημαίνει για την υποψηφιότητα Αβέρωφ, η στήριξη ΔΗΚΟ στον Νίκο Χριστοδουλίδη και το σενάριο του β' γύρου

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την ώρα που η «Κ» έστελνε την είδηση ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης είχε συναντηθεί με τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλο την προηγούμενη μέρα, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου ειςσερχόταν σε γνωστό εστιατόριο στους Άγιους Ομολογητές και έβρισκε μπροστά του τυχαία τον τέως υπουργό Εξωτερικών να γευματίζει με παρέα. Χαιρέτισε χαμογελαστός το τραπέζι του και κάθισε λίγο πιο κάτω με το διευθυντικό στέλεχος ΜΜΕ που τον συνόδευε, όμως η αμπαξία των δύο μερών ήταν έκδηλη με τη σύμπτωση. Έκδηλη δεδομένου ότι στη μικρή Κύπρο, όπου ο ένας υποψήφιος σκοντάφτει πάνω στον άλλο και που κομματικά στελέχη και αξιωματούχοι αναγκάζονται να συμπαράταχθούν σε στρατόπεδα ένα χρόνο πριν από τις εκλογές, η εσωστρέφεια έχει ήδη κτυπήσει κόκκινο εντός του ΔΗΣΥ, με την παρουσία δύο υποψηφιοτήτων στο τραπέζι. Πλέον και οι δύο κινούνται με στόχο να κερδίσουν συμμαχίες και να κρατήσουν μέχρι τέλους την υποψηφιότητά τους.

Μέχρι τέλους

Ακριβώς στο πλαίσιο της στρατηγικής του «μέχρι τέλους», ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ κάλεσε την περασμένη βδομάδα τους υπουργούς στην Πινδάρου και τους ξεκαθάρισε πως δεν υπάρχει πλάνο β' κοιτάζοντάς τους όπως είπε στα μάτια. Αυτό που διαμνύει το στενό περιβάλλον του Αβέρωφ Νεοφύτου είναι πως όσοι τον ξέρουν θα έπρεπε να γνωρίζουν πως για να μπει σε αυτή τη μάχη σημαίνει πως έχει με πάντα υπολογισμένα και σε αυτό το καλά υπολογισμένο πλάνο δεν υπάρχει σενάριο εξόδου. Και το ξεκαθάρισε καθώς το τελευταίο διάστημα η φημολογία απόσυρσής του στο τραπέζι ενισχυόταν. Ήδη στο παρασκήνιο διαρρέεται πως είχε άτυπη συνάντηση με στενό κύκλο του Νικόλα Παπαδόπουλου, αφήνοντας ανοικτό το ενδεχόμενο

συνεργασίας προβάλλοντας ως υποψήφιους άλλους υπουργούς της κυβέρνησης Αναστασιάδη. Κάτι τέτοιο πάντως διαψεύδεται αναφανδόν από την Πινδάρου, αλλά και από το ΔΗΚΟ. Ήδη συναγερμικοί κύκλοι εκτιμούν πως όλη αυτή η συζήτηση σεναρίου απόσυρσης προκαλεί ζημιά στην υποψηφιότητα του Αβέρωφ Νεοφύτου, ενώ σχολιάζοντας τα δημοσκοπικά ευρήματα σημειώνουν πως οι δημοσκοπήσεις το 2008, όταν απέκλειαν τον Ιωάννη Κασουλίδη από τον β' γύρο.

Ήδη δίπλα στον συναγερμικό πρόεδρο βρίσκεται όλη ηγεσία του κόμματος, η κοινοβουλευτική ομάδα αλλά και η συντριπτική πλειοψηφία του Υπουργικού Συμβουλίου. Πέραν των διαπιστευτηρίων που έχουν ήδη καταθέσει οι πλείστοι υπουργοί, στόχος είναι να βγουν έξω στη βάση και να κερδίσουν τους συναγερμικούς, οι οποίοι σκέφτονται το ενδεχόμενο στήριξης Νίκου Χριστοδουλίδη. Καθόλου τυχαίες και οι τελευταίες δημόσιες παρουσίες Αβέρωφ Νεοφύτου με υπουργούς όπως οι Ζέτα Αιμιλιανίδου, Αναστασία Ανθούση, Νατάσα Πηλείδου και η δημόσια στήριξη υπουργών στο πρόσωπο του Αβέρωφ Νεοφύτου όπως οι Κωνσταντίνος Πετρίδης, Νίκος Νουρής και Γιάννης Καρούσος.

Ο Χριστοδουλίδης εκτός

Το μήνυμα που επιχειρείται να σταλεί είναι πως να μην δεν υπάρχει στήριξη από οποιοδήποτε άλλο κόμμα επί του παρόντος στον πρώτο γύρο αλλά ο Συναγερμός είναι ενωμένος γύρω από την υποψηφιότητα του συναγερμικού προέδρου. Κλείνει βεβαίως και η συζήτηση στην Πινδάρου για εναλλακτικό πλάνο υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη όπως φαίνεται να επιδιώκει ο τελευταίος. Για τον Αβέρωφ Νεοφύτου φέρεται να αποτελεί ζήτημα κλειστό,

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου θέλει να στείλει το μήνυμα πως ο ΔΗΣΥ είναι συσπειρωμένος γύρω από την υποψηφιότητά του, ενώ ο Νίκος Χριστοδουλίδης είχε τις πρώτες επαφές από τον ενδιάμεσο χώρο.

Η πρόταση Αβέρωφ σε Χριστοδουλίδη να δουν από κοινού τους αρχηγούς και οι αρνήσεις.

καθώς όπως έχει εξηγήσει στα συναγερμικά στελέχη εξάντλησε κάθε προσπάθεια συνεννόησης με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, όταν του πρότεινε να κατέλθουν στη βάση και ο νικητής να αναλάβει και την προεδρία του κόμματος αλλά και το χρίσμα για τις προεδρικές εκλογές. Μία προσπάθεια όπως εξηγούν στελέχη, όχι για να τον παγιδέψει αλλά για να τηρήσει το καταστατικό του

κόμματος. Πέραν των άλλων προτάσεων που έθεσε στο τραπέζι ο Νίκος Αναστασιάδης, υπήρξε και η πρόταση του Αβέρωφ Νεοφύτου προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη να τον συνοδεύει στις συναντήσεις με τα κόμματα, ούτως ώστε αν έμπαινε κάτω το ενδεχόμενο στήριξης υποψηφιότητας Χριστοδουλίδη από τις ηγεσίες των άλλων κομμάτων να είναι ενήμερος ο τέως υπουργός Εξωτερικών και να δράσουν αναλόγως. Η άρνηση σε όλα αυτές τις προτάσεις από πλευράς του Νίκου Χριστοδουλίδη, πάγωσαν τις όποιες σκέψεις για υποψηφιότητά του εντός του κόμματος. Από την πλευρά Χριστοδουλίδη, πάγωσαν οι όποιες σκέψεις συναίνεσης

με τον Αβέρωφ Νεοφύτου, όταν άκουσε να συζητείται το ενδεχόμενο τρίτης υποψηφιότητας για τον ΔΗΣΥ, αποκλείοντας τον τέως υπουργό Εξωτερικών από το κάδρο του χρίσματος.

Λίγο ανεξάρτητος...

Βεβαίως ο Νίκος Χριστοδουλίδης μπορεί να δηλώνει συναγερμικός, αλλά οι κινήσεις του δείχνουν να θέλει την υποψηφιότητά του να περάσει ως ανεξάρτητη η οποία θα τύχει στήριξης από ένα συναγερμικό κόσμο που είναι ήδη απογοητευμένος, αλλά και από άλλα κόμματα. Μπορεί ο ίδιος να μην έχει ακόμη συναντηθεί με τον πρόεδρο της ΔΗΠΑ Μάριο Καρογιάν,

όμως η στήριξη που έχει από τον Βασίλη Πάλλα –του οποίου η οργανωτική εμπειρία υπήρξε καταλυτική για την ίδρυση της ΔΗΠΑ– και το έρεισμα των αδελφών Λακκοτρύπη έχει τη δική του σημασία. Το πιο σημαντικό βεβαίως για τον Νίκο Χριστοδουλίδη είναι να κλειδώσει ένα κόμμα πίσω του και ιδιαίτερα το ΔΗΚΟ. Η συνάντησή του με τον Νικόλα Παπαδόπουλο την περασμένη Πέμπτη δεν ήταν η πρώτη, αλλά η δεύτερη. Έγινε μετά το πολιτικό συνέδριο του κόμματος, όταν πέραν της υποψηφιότητας Νικόλα Παπαδόπουλου, κάποιος έθεσαν και το ζήτημα Νίκου Χριστοδουλίδη. Στη συνάντηση που είχε ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος με τον τέως υπουργό Εξωτερικών τον ρώτησε κατά πόσο ενδιαφέρεται να ιδρύσει κόμμα, κάτι το οποίο αρνήθηκε ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Ήδη ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει εκφράσει την ανησυχία πως και η ηγεσία του ΑΚΕΛ να θέλει να τον στηρίξει για το 2023 υπάρχει η μεγάλη πιθανότητα να μη συσπειρωθεί το κόμμα της Αριστεράς γύρω από το πρόσωπό του. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο φέρεται να μελετά σοβαρά το ενδεχόμενο υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη. Και λέμε σοβαρά αυτή τη φορά, καθώς στην πρώτη συνάντηση ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος έριξε το γάντι στον Νίκο Χριστοδουλίδη, καλώντας τον να στηρίξει εκείνος την υποψηφιότητα Παπαδόπουλου.

Η συνάντηση Νικόλα-Νίκου και ο β' γύρος

Πάντως, η στήριξη ΔΗΚΟ στον Νίκο Χριστοδουλίδη έχει ήδη δηληλι ανάγνωση στον ΔΗΣΥ. Υπάρχει η εκτίμηση πως κάτι τέτοιο ενισχύει σοβαρά την υποψηφιότητα του τέως υπουργού. Υπάρχει ωστόσο και η σκέψη, πως μία υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, υποστηριζόμενη από τον ενδιάμεσο χώρο, θα συσπειρώσει αυτόματα τον ΔΗΣΥ γύρω από την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου. Το καλύτερο σενάριο για τον συναγερμικό πρόεδρο θα ήταν να πάρει το κάθε κόμμα μόνο του,

ώστε στον δεύτερο γύρο να βρεθεί με τον υποψήφιο του ΑΚΕΛ. Ένα τέτοιο σενάριο θεωρείται πως θα συσπειρώσει το κόμμα, αλλά και άλλες ομάδες, χρησιμοποιώντας το χαρτί του φόβου στο ενδεχόμενο διακυβέρνησης του ΑΚΕΛ. Το δύσκολο βεβαίως σενάριο είναι η στήριξη Νίκου Χριστοδουλίδη από άλλες ομάδες και κόμματα και το εισιτήριό του στον β' γύρο. Κάτι τέτοιο ενδεχομένως να διασπάσει πλήρως τον ΔΗΣΥ και να δρομολογήσει νέες εξελίξεις στο κομματικό σκηνικό.

Για τον Νικόλα Παπαδόπουλο κρίσιμο είναι αν ο Νίκος Χριστοδουλίδης προτίθεται να ιδρύσει κόμμα στον ενδιάμεσο χώρο.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΓΙΑΝΝΑΚΗ Λ. ΟΜΗΡΟΥ**

Χειρισμοί χάριν θλιβερών σκοπιμοτήτων

Υποτίθεται ότι η διαχείριση του Κυπριακού πρέπει να παραμένει μακριά από εσωτερικές μικροπολιτικές και μικροκομματικές σκοπιμότητες. Υποτίθεται επίσης ότι επί μείζονος σημασίας χειρισμών που αφορούν το Κυπριακό αυτοί τίθενται ενώπιον του Εθνικού Συμβουλίου προκειμένου να υπάρξει συναντίληψη ή έστω γνώση και ενημέρωση των πολιτικών δυνάμεων. Ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι το Εθνικό Συμβούλιο είναι άτυπο όργανο, αφού δεν προβλέπεται από το Σύνταγμα.

Μια πρακτική που σεβάστηκε και οι Πρόεδροι και όλες οι κυβερνήσεις από την εποχή του Προέδρου Μακαρίου.

Αυτό που συμβαίνει με την εκβάθρων ανατροπή της πολιτικής αντιμετώπισης των τουρκικών έννομων ενεργειών στην Αμμόχωστο αλλά και στις θαλάσσιες ζώνες της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι πρωτοφανές. Ο υπουργός Εξωτερικών εξαγγέλλει εγκατάλειψη του αιτήματος προς την Ε.Ε. για επιβολή κυρώσεων προς την Τουρκία για την παραβατική της συμπεριφορά

και ταυτόχρονα προτείνει σειρά Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης που αφορούν τη νόμιμη λειτουργία του παράνομου αεροδρομίου στα Κατεχόμενα και του λιμένα της Αμμοχώστου. Για «να σώσουμε το Βαρώσι» όπως δήλωσε ο υπουργός Εξωτερικών.

Αποφεύγω να σχολιάσω την ουσία αυτής της οβιδιακής μεταμόρφωσης της επίσημης κρατικής πολιτικής επί ενός τόσο κρίσιμου θέματος. Επισημαίνω, ωστόσο, ότι αυτή η νέα πολιτική της εγκατάλειψης του αιτήματος κυρώσεων

επί της Τουρκίας θα σημαίνει και το τέλος έγερσης μελλοντικά τέτοιων αιτημάτων από πλευράς Κυπριακής Δημοκρατίας και ελληνικής κυπριακής πλευράς. Διότι αυτός ο τραγέλαφος και αυτή η αλλοπρόσκληση συμπεριφορά εκπέμπει ένα σαφές μήνυμα προς τους Ευρωπαίους Εταίρους μας. Ότι όλα αυτά τα χρόνια υποβάλλαμε αιτήματα κυρώσεων επί της Τουρκίας χωρίς να το πολυπιστεύουμε και χωρίς να το εννοούμε.

Το κυριότερο όμως που προκύπτει ως αδιαμφισβήτητο θλιβερό

συμπέρασμα είναι ότι αυτή η θεμελιακή διαφοροποίηση πολιτικής υποθετήθηκε χάριν σαφούς σκοπιμότητας. Αυτή η διαφοροποίηση σχετίζεται με τις προσεχείς προεδρικές εκλογές και την επιδίωξη του κυβερνώντος κόμματος να εξουδετερώσει τον εσωκομματικό αντίπαλο που δεν είναι άλλος από τον τέως υπουργό Εξωτερικών και επίδοξο υποψήφιο Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Σε τι μπορούμε άραγε να ελπίζουμε και σε τι να προσδοκούμε για θετικές προοπτικές στο μεγάλο

εθνικό μας θέμα όταν οι χειρισμοί και οι πολιτικές που υιοθετούνται «θυσιάζονται» στο βωμό τέτοιου είδους θλιβερών και μικροπρεπών σκοπιμοτήτων;

Σημείωση: Η εκ των υστέρων ενημέρωση του Εθνικού Συμβουλίου δεν έχει νόημα. Η πολιτική απόφαση πήρε και υλοποιείται χωρίς την προηγούμενη διαβούλευση στο Εθνικό Συμβούλιο.

Ο κ. Γιαννάκης Λ. Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος της Βουλής.

Κυπριακές Αξίες, Παγκόσμιας Αποδοχής

46 ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Γιατί το αντιπολιτευτικό μπλοκ μπάζει νερά

Το ιστορικό των λάθος χειρισμών, τα μεγάλα «εγώ» και οι λόγοι που το 2003 είναι διαφορετικό από το σήμερα

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος θα συναντήσει τον Στέφανο Στεφάνου τις προσεχείς μέρες, ωστόσο πρώτα συνάντησε τον τέως υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη, τον οποίο στελέχη τον βλέπουν θετικά.

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Αν το ΑΚΕΛ** στήριξε τον Τάσσο το 2003, για ποιο λόγο να μην μπορεί να στηρίξει σήμερα τον Νικόλα;» είναι το ερώτημα που τίθεται τις τελευταίες μέρες στα ΔΗΚΟϊκά πηγαδάκια, όταν τα στελέχη θέτουν επιτακτικά τη στήριξη ΑΚΕΛ στην υποψηφιότητα του προέδρου του ΔΗΚΟ για το 2023. Πέραν του εμφανούς, ότι δηλαδή, μέσα στα 20 χρόνια που πέρασαν, πολλά άλλαξαν στην κυπριακή κοινωνία, αλλά και στην επιρροή των δύο κομμάτων, οι σχέσεις ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ δεν είναι και στο πιο στέρεο έδαφος κτισμένες. Το αποτέλεσμα του πολιτικού συνεδρίου του ΔΗΚΟ «είτε Νικόλας είτε σύμπλευση με Νίκο Χριστοδουλίδη» προκάλεσε αμυχανία στο ΑΚΕΛ, του οποίου η βάση βλέπει με δυσφορία ένα ενδεχόμενο υποψηφιότητας του ΔΗΚΟϊκού προέδρου, είναι όμως και εμφανές της παθογένειας μεταξύ των δύο κομμάτων. Οι δύο πλευρές αντιλαμβάνονται πως η συμμαχία είναι απαραίτητη για αλλαγή της υφιστάμενης κυβέρνησης, πόσο εύκολη είναι όμως; Τα όσα χωρίζουν τα δύο κόμματα δεν είναι λίγα και τα μαθηματικά δεν είναι τόσο απλά. Δεν είναι μόνο το Κυπριακό που έχει αποτελέσει σημαντικό πρόσκομμα και αντικείμενο προστριβών στη βάση και των δύο κομμάτων, είναι και η ανασφάλεια των συνεχιζόμενων κακών επιδόσεων, οι προσωπικές ατζέντες αλλά και τα μεγάλα «εγώ» που όλο αυτό το διάστημα προκάλεσαν ζημιά στις σχέσεις μεταξύ των δύο κομμάτων.

Το άθροισμα

Η αλήθεια είναι βεβαίως ότι μέχρι και την ημέρα των βουλευτικών εκλογών, στην Εζεκία Παπαϊωάννου ήταν βέβαιοι πως αν το κόμμα δεν πάρει την πρωτιά τότε, το 27% είναι σίγουρα στην τσέπη τους. Στο ίδιο πνεύμα είχε κινηθεί και το ΔΗΚΟ, νιώθοντας πως η σκληρή αντιπολιτευτική τάση θα ενίσχυε σε ποσοστό το κόμμα, αγγίζοντας το 15%. Ένα τέτοιο άθροισμα ποσοστών τους έπαιρνε, όπως εκτιμούσαν, χωρίς

Σε ένα ενδεχόμενο που ο κ. Χριστοδουλίδης μείνει εκτός του β' γύρου το ΔΗΚΟ θα μπορεί να κάνει deal από την αρχή με ένα εκ των δύο υποψηφίων και να βρεθεί στην εξουσία.

δυσκολία στον β' γύρο. Καθόλου τυχαίως και οι δηλώσεις ένθεν και ένθεν που καταδείκνυαν σημάδια ανακωχής αλλά και αναθέρμανσης των σχέσεών τους. Το άνοιγμα της κάλπης, ωστόσο, που έδειξε πως το ΑΚΕΛ έπεσε στο 22,3% και το ΔΗΚΟ στο 11,29% προκάλεσε σωρεία νέων δυσκολιών, θέτοντας το όλο εγχείρημα του αντιπολιτευτικού μπλοκ υπό αμφισβήτηση.

- Άνοιξε ο κύκλος της εσωστρέφειας και στα δύο κόμματα.
- Ενισχύθηκε ο προβληματισμός μεταξύ των δύο ηγεσιών, κατά πόσο το φλερτ ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ οδήγησε σε οπισθοχώρηση ποσοστών και των δύο.
- Άλλαξε άρδην τα μαθηματικά για τον β' γύρο.
- Και όσο κι αν η ήττα των βουλευτικών εκλογών στοίχισε πολύ στο αντιπολιτευτικό μπλοκ, τη σχέση των δύο κομμάτων δυσκόλεψαν ακόμα δύο συμβάντα:
- Η διαχείριση της εκλογής του προέδρου της Βουλής.
- Η αναβολή των δημοτικών εκλογών.

Τα όσα εκτυλίχθηκαν κατά τη διάρκεια της εκλογής προέδρου της Βουλής αποτελούν εγχειρίδιο

Παρά τις προσπάθειες για εξεύρεση κοινής συνισταμένης, η συζήτηση ΑΚΕΛ – ΔΗΚΟ θεωρείται πολύ δύσκολη, λόγω καχυποψίας, λανθασμένων τοποθετήσεων στο παρελθόν και ιδεολογικών διαφορών.

του τι μπορεί να κάνεις λάθος, όταν κατά τ' άλλα επιδιώκεις συνεργασίες, αλλά είναι χαρακτηριστικό και του εγωισμού που διακατείχε και τις δύο ηγεσίες. Ούτε ο Νικόλας Παπαδόπουλος έκανε πίσω για να δώσει την προεδρία στον Άντρο Κυπριανού, ούτε και ο τελευταίος βεβαίως, όταν του προτάθηκε η προεδρία από τη ΔΗΠΑ. Το ποιος θα έπρεπε να κάνει πίσω μεταξύ των δύο πολιτικών ανδρών είναι μία συζήτηση θεωρητική. Υπάρχουν, ωστόσο, εκείνοι που λένε

πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος, ως μικρότερο κόμμα, θα έπρεπε να κάνει πίσω, εκλέγοντας τον Άντρο Κυπριανού, κτιζοντας έτσι σχέσεις με το ΑΚΕΛ και διορθώνοντας την εικόνα του στην ΑΚΕΛική βάση με ορίζοντα το 2023. Υπάρχουν και εκείνοι που θεωρούν πως ο Άντρος Κυπριανού θα έπρεπε να στηρίξει από την αρχή τον Νικόλα Παπαδόπουλο, όταν ο ίδιος του ανέφερε πως αλλάζουν τα δεδομένα, αν θα είναι πρόεδρος της Βουλής. Με αυτό τον τρόπο το ΑΚΕΛ θα έκτιζε μία στρατηγική συμμαχιών ενόψει προεδρικών εκλογών.

Τόσο όμως η διαχείριση της εκλογής προέδρου της Βουλής, όσο και η μετέπειτα απόφαση να αναβληθούν οι δημοτικές εκλογές φέρεται να στοίχισε στο μέτωπο της αντιπολίτευσης. Όχι μόνο γιατί άνοιξε πολύ πιο πρόωρα τη συζήτηση για τις προεδρικές εκλογές, για την οποία δεν ήταν έτοιμοι, αλλά και γιατί χάθηκε η ευκαιρία μέσω συνεργασιών σε δήμους, να κτίσουν το αντιπολιτευτικό μπλοκ και να καλλιεργήσουν έδαφος για το 2023. Η ανασφάλεια, ωστόσο, που προκάλεσε η ήττα του Μάν, σε συνδυασμό με το ότι ο Στέφανος Στεφάνου μόλις αναλάμβανε την ηγεσία του ΑΚΕΛ, οδήγησε στην απόφαση για αναβολή και την πρόωπη συζήτηση για τις προεδρικές εκλογές.

Συζήτηση, σε ένα πλαίσιο πολύ δύσκολο για την αντιπολίτευση. Όχι μόνο λόγω των ποσοστών που εξέλαβαν, αλλά και λόγω της καχυποψίας που υπάρχει. Σε αυτό το πλαίσιο έγκειται και η μεγάλη διαφορά του σήμερα με το 2003 στο αντιπολιτευτικό μπλοκ. Τότε, ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ, είχαν κτίσει σιγά σιγά τη συνεργασία τους. Ήταν η συμμαχία, εκλεγόντας πρόεδρο της Βουλής τον Δημήτρη Χριστόφια, που φρόντισε να ξεκαθαρίσει από νωρίς πως η σύμπλευση του ΑΚΕΛ θα είναι με το ΔΗΚΟ, καλλιεργήθηκε έδαφος με τις συνεργασίες στις δημοτικές εκλογές ένα χρόνο αργότερα και κατ' επέκταση, η συνεργασία για εκλογή του Τάσσου Παπαδόπουλου προέκυψε εν πολλοίς αναίμακτα.

Η πίεση για Νικόλα

Και όσο κι αν η επιλογή Τάσσου προχώρησε αναίμακτα στην ΑΚΕΛική βάση τότε, το ίδιο δεν πρόκειται να γίνει και με τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Όχι μόνο γιατί το έδαφος δεν καλλιεργήθηκε επαρκώς, όπως και το 2003, αλλά και λόγω της ιδιοσυγκρασίας του ΔΗΚΟϊκού προέδρου. Δεν είναι μόνο οι δημοσκοπήσεις που κάνει το κόμμα και τον δείχνουν να μην είναι αποδεκτός στο ακροατήριο του ΑΚΕΛ, αλλά και η αντίδραση στις κομματικές ομάδες βάσης. Στο ΑΚΕΛικό ακροατήριο δεν έχει ακόμη ξεπεραστεί η σφοδρή επίθεση που εξαπέλυε επί Δημήτρη Χριστόφια ο Νικόλας Παπαδόπουλος, ούτε τα περί ΔΗΣΑΚΕΛ κατά τις προεδρικές εκλογές του 2018. Η σχέση Νικόλα Παπαδόπουλου και Στέφανου Στεφάνου είναι σίγουρα σε πολύ καλύτερο σημείο από ό,τι ήταν επί Άντρου Κυπριανού, δεδομένου ότι ο Στέφανος Στεφάνου θεωρεί απαραίτητη τη συμμαχία των δύο για τις προεδρικές εκλογές. Σε αυτό το πλαίσιο, στο ΔΗΚΟ θεωρούν πως το ΑΚΕΛ θα πρέπει να κάνει τον συμβιβασμό του και να στηρίξει μία υποψηφιότητα Νικόλα Παπαδόπουλου, διαφορετικά το κόμμα του Κέντρου θα πρέπει να στηρίξει την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη, η οποία, όπως λένε στελέχη, έχει δυναμική και θα είναι εύπεπτη στο ΔΗΚΟϊκό ακροατήριο. Κάποιοι ακόμη είχαν ενοχληθεί και από την κίνηση Στεφάνου να αποκλείσει την επομένη της Κεντρικής Επιτροπής τον Νικόλα Παπαδόπουλο ως υποψήφιο και όχι τον Γιώργο Παμπορίδη. Όπως είχε αποκαλύψει η «Κ» έθεταν το επιχείρημα, ότι αν μπορούν να συζητήσουν ένα συναγερμικό στέλεχος, πρώην υπουργό του Νίκου Αναστασιάδη, ο οποίος κριτικάρε σφοδρά το κόμμα της Αριστεράς, τότε δεν μπορούν να προ-αποκλείουν τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Όλη αυτή βεβαίως η συζήτηση προκαλεί έντονο πονοκέφαλο στο ΑΚΕΛ, το οποίο κατανόει τη δυσκολία του να περάσει από την ΑΚΕΛική βάση ένα εν-

δεχόμενο υποψηφιότητας Νικόλα. Αξίζει βεβαίως να σημειωθεί πως κάποια στελέχη, σε τοποθετήσεις τους στα σώματα δεν απέκλεισαν μία πιθανότητα Νικόλα για το κόμμα. Ούτε βεβαίως η Ειρήνη Χαράλαμπίδου μέσω των δηλώσεων τοποθετήσεών της. Τοποθετήσεις οι οποίες έκαναν κάποιους εντός ΑΚΕΛ να υποψιαστούν πως η Ειρήνη Χαράλαμπίδου παίζει διπλό παιχνίδι με τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Πάντως και ο Νικόλας Παπαδόπουλος σύμφωνα με έγκυρες πηγές αντιλαμβάνεται τη δυσκολία μιας δικής του υποψηφιότητας. Γιατί έστω κι αν η ηγεσία του ΑΚΕΛ συναινέσει, χωρίς την αποδοχή της κομματικής βάσης, μία ακόμη τέτοια ήττα, τον βγάζει εκτός παιχνιδιού.

Το ζήτημα που συζητείται μέσω στελεχών του ΑΚΕΛ είναι ότι

Η σχέση Νικόλα Παπαδόπουλου και Στέφανου Στεφάνου είναι σίγουρα σε πολύ καλύτερο σημείο από ό,τι ήταν επί Άντρου Κυπριανού.

αν το κόμμα δεν θέλει τον Νικόλα Παπαδόπουλο, τότε θα πρέπει να βρει έναν υποψήφιο που δεν θα μπορεί να αποκλείσει το ΔΗΚΟ. Ένα τέτοιο πρόσωπο δεν έχει ακόμη εμφανιστεί πάντως στη λίστα, πέραν του Γιώργου Παμπορίδη που δεν συζητήθηκε επίσημα από τις δύο πλευρές. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει ήδη αποκλείσει το σενάριο Ανδρέα Μαυρογιάννη και Αχιλλέα Δημητριάδη. Έχουν επίσης αποκλειστεί στελέχη των δύο κομμάτων πριν από τη συζήτηση των δύο αρχηγών. Στο ΔΗΚΟ αποκλείουν και το ενδεχόμενο του πρῦτανου του Πανεπιστημίου Κύπρου Τάσου Χριστοφίδη, τον οποίο είχε επιλέξει ο Άντρος Κυπριανού ως υποψήφιο πριν από την αποχώρησή του.

Η μοναχική πορεία

Η συνάντηση του Στέφανου Στεφάνου με τον Νικόλα Παπαδόπουλο θα καταδείξει πόσο εύκολο είναι να βρεθεί μία κοινή γραμμή. Το σίγουρο πάντως είναι πως οι δυσκολίες είναι ενώπιόν τους και δεν αποκλείεται τα δύο κόμματα να ακολουθήσουν διαφορετικές πορείες. Ήδη στη συνάντηση, ο Νικόλας Παπαδόπουλος θα θέσει την απαίτηση των ΔΗΚΟϊκών να μπει το όνομα του ίδιου στη συζήτηση, ενώ θα θέσει και τις πιέσεις που δεχεται για την επιλογή στήριξης Νίκου Χριστοδουλίδη. Καθόλου τυχαία και η συνάντηση που είχε με τον τέως υπουργό Εξωτερικών την οποία αποκάλυψε την Παρασκευή η «Κ». Μία συνάντηση η οποία θεωρήθηκε ως τακτική πίεσης προς τον Στέφανο Στεφάνου, αν λάβει κανείς υπόψη ότι πραγματοποιήθηκε πριν από τη συνάντηση με τον γ.γ. του ΑΚΕΛ. Η στήριξη στο πρόσωπο του Νίκου Χριστοδουλίδη θεωρείται ανώδυνη εντός του ΔΗΚΟ, για πολλούς λόγους. Η δεξιότερη τάση του ΔΗΚΟ (Πάυλος Μυλωνάς, Ζαχαρίας Κουλιás, Χρίστος Σενέκνς) δεν θα αντιδράσουν σ' ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Μάλιστα, στο ΔΗΚΟ φιλοδοξούν να πάνε στον β' γύρο κρύβοντας έτσι τα ποσοστά τους, με αυτά της ΕΔΕΚ, ίσως της ΔΗΠΑ αλλά και όσων θα φέρει μαζί του ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Υπάρχουν βεβαίως και οι ΔΗΚΟϊκοί κύκλοι που υπογραμμίζουν τη δυσκολία να πάει ο τέως υπουργός Εξωτερικών στον β' γύρο δεδομένου ότι τόσο ο Τάσος Παπαδόπουλος όσο και ο Νικόλας Παπαδόπουλος που εί-

χαν ενώσει τον ενδιάμεσο χώρο, δεν τα κατάφεραν. Σε ένα ενδεχόμενο που ο κ. Χριστοδουλίδης μείνει εκτός του β' γύρου το ΔΗΚΟ θα μπορεί να κάνει deal από την αρχή με ένα εκ των δύο υποψηφίων και να βρεθεί στην εξουσία. Στο ΑΚΕΛ, μία τέτοια κίνηση θεωρείται πάντως το τέλος και της όποιας συνεργασίας με το ΔΗΚΟ, δεδομένου ότι σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται να στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Στο ενδεχόμενο βεβαίως που το ΔΗΚΟ ακο-

Η στήριξη στο πρόσωπο του Νίκου Χριστοδουλίδη θεωρείται ανώδυνη εντός του ΔΗΚΟ, για πολλούς λόγους.

λουθήσει τον Νίκο Χριστοδουλίδη το ΑΚΕΛ είναι έτοιμο και για αυτόνομη πορεία. Σε αυτό το πλαίσιο ακούγεται έντονα το όνομα του Αχιλλέα Δημητριάδη, ακολουθώντας τη συνταγή Μαλά. Υπάρχουν βεβαίως και εκείνοι που θα έβλεπαν ως εναλλακτική την υποψηφιότητα Στέφανου Στεφάνου με στόχο μία αξιοπρεπή, όπως λένε, κάθοδο στις προεδρικές εκλογές που θα συσπειρώσει το κόμμα. Στο ενδεχόμενο μοναχικής πορείας βεβαίως, υπάρχει η μεγάλη ανησυχία αποκλεισμού από τον β' γύρο, όπως άλλωστε υπήρχε και το 2018, η οποία θεωρείται πως θα προκαλέσει νέα δεδομένα για το κόμμα της Αριστεράς, την επόμενη μέρα των εκλογών.

«Σκοτώνουν» τα ΜΟΕ της Λευκωσίας

Αρνητική «πρώτη ανάγνωση» της Αγκυρας για φορμάτ συζητήσεων, Τελωνειακή Ένωση, αεροδρόμιο Τύμπου και ενέργεια

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

«Πρώτη ανάγνωση», με προβολή μαζιμαλιστικών επιδιώξεων και προφανή στόχο να «σκοτώσει» τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης της Λευκωσίας εν τη γενέσει τους, επιστρατεύει σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» η Άγκυρα, στο πλαίσιο επαφών με ευρωπαίους επίσημους. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι η τουρκική πλευρά δεν έχει καμιά διάθεση να εμπλακεί σε συζήτηση με τη Λευκωσία για ΜΟΕ και επιστροφή των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη, υπό το φως του προεκλογικού σκανδικού στην Τουρκία και των «εθνικών σχεδιασμών» Ερντογάν. Ως εκ τούτου επιχειρεί μέσω μαζιμαλιστών θέσεων, σε τέσσερα κυρίως επίπεδα, να «αδειάσει» τις προτάσεις της Λευκωσίας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την προοπτική τόσο των ΜΟΕ, όσο και κυρίως της επιστροφής των Βαρωσίων, αλλά και του Κυπριακού γενικότερα:

● «Το φορμάτ» των συζητήσεων, εμφανίζεται ν' αποτελεί το μείζον ζήτημα που θέτει η τουρκική πλευρά, θεωρώντας ότι οι όποιες συζητήσεις ακόμη και για Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης «θα πρέπει να αναγνωρίζουν την υπόσταση των δύο πλευρών», παραπέμποντας στη γνωστή θέση περί «κυριαρχικής ισότητας». Συνεπώς, τα οποιαδήποτε ΜΟΕ ενδοκρινόμενα συζητηθούν, θα πρέπει σύμφωνα με την τουρκική πλευρά, να αποφασιστούν και να εφαρμοστούν, «από δύο ισότιμα κυρίαρχους εταίρους/λαούς». Με άλλα λόγια, η τουρκική πλευρά, με βάση όσα μετέφερε σε κοινοτικούς διπλωματικούς κύκλους, θέτει ανάλογες προϋποθέσεις για συζήτηση ΜΟΕ, με αυτές που εγείρει για επανέναρξη του διαπραγματεύσεων για λύση του Κυπριακού...

● Το ζήτημα της Τύμπου μπορεί να εκλαμβάνεται, αλλά και να είναι μια τεράστια παραχώρηση από την ελληνοκυπριακή πλευρά, αλλά και στην περίπτωση αυτή, η Άγκυρα επιχειρεί να διασφαλίσει την «κυριαρχική ισότητα» του ψευδοκράτους. Όπως επισημάνθηκε σε ευρωπαϊκούς κύκλους, η λειτουργία του αεροδρομίου Τύμπου υπό τον ΟΗΕ δεν θα μπορούσε να γίνει στη βάση της Συνθήκης Εγκαθίδρυσης, δηλαδή κάτω από την ομπρέλα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά «στη βάση των πραγματικότητων», επαναφέροντας ουσιαστικά ζήτημα «υπόστασης» του ψευδοκράτους. Δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι ο λεγόμενος «υπουργός εξωτερικών» του κατοχικού μορφώματος, Ταχσίν Ερτουγρούλογλου, ανέφερε σε γραπτή του δήλωση ότι «το (σ.σ. λεγόμενο) κρατικό αεροδρόμιο Ερτζάν» αποτελεί «μέρος των εδαφών μας και είναι υπό την αρμοδιότητα του (σ.σ. ούτως καλούμενου) κράτους μας». Δεν τίθεται θέμα μεταβίβασης αυτής της υποτιθέμενης «αρμοδιότητας», σημείωσε στη γραπτή του δήλωση.

● Ομοίως και στο ζήτημα της ενέργειας, δηλαδή των φυσικών

Ο υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης αναμένεται να συναντηθεί τη Δευτέρα με τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Γιοσέπ Μπoreλ, στον οποίο θα αναλύσει τις παραμέτρους του πακέτου ΜΟΕ της ελληνοκυπριακής πλευράς, ζητώντας από τις Βρυξέλλες να στηρίξουν και να προωθήσουν τα εν λόγω Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης.

Η Τουρκία επεσήμανε στις Βρυξέλλες ότι η λειτουργία του αεροδρομίου Τύμπου υπό τον ΟΗΕ δεν θα μπορούσε να γίνει κάτω από την ομπρέλα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά «στη βάση των πραγματικότητων».

πόρων της Κύπρου, η τουρκική πλευρά εμμένει σε διαμοιρασμό των υδρογονανθράκων, στη λογική δύο «κυριαρχικά ισότιμων εταίρων», κάτι που απορρίπτει η Λευκωσία. Σημειώνεται ότι το τουρκικό αίτημα για διαμοιρασμό των υδρογονανθράκων, επιδιώκουν να ικανοποιήσουν οι Βρυξέλλες και το Βερολίνο, καθώς έχει ήδη τοποθετηθεί στο «έγγραφο επιλογών» της Ε.Ε., το οποίο φρόντισε να παράσχει ως εναλλακτική επιλογή, την «πράσινη συμφωνία».

● Σε βολιδοσκοπήση που έγινε από ξένους διπλωματικούς κύκλους, για τοποθέτηση της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας στο πλαίσιο των ΜΟΕ της Λευκωσίας, οι ίδιοι τουρκικοί κύκλοι υπέδειξαν ότι: «Ο εκσυγχρονισμός (modernization) της Τελωνειακής Ένωσης αποτελεί υποχρέωση της Ε.Ε. Υπάρχει πρόταση της Κομισιόν, έχει τύχει θετικής υποδοχής στη Δήλωση Ε.Ε.-Τουρκίας από το 2016, με σύμφωνη γνώμη όλων των κρατών-μελών, περιλαμβανομένης της

‘ελληνοκυπριακής διοίκησης’. Συνεπώς», σύμφωνα με την τουρκική πλευρά, «η υλοποίησή της (σ.σ. αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης) δεν μπορεί να καθιστάται όμηρος των επιδιώξεων οποιουδήποτε κράτους-μέλους της Ε.Ε., για δικές του σκοπιμότητες». Με άλλα λόγια, η Τουρκία αντί να είναι ικανοποιημένη που «κάποιοι» ξένοι διπλωματικοί κύκλοι επιθυμούν να της προσφέρουν στο πιάτο την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, στο πλαίσιο των ΜΟΕ της Λευκωσίας, ζητάει και τα ρέστα, καλώντας την Ε.Ε. να προχωρήσει προς αυτή την κατεύθυνση ανεξαρτήτως του Κυπριακού και του ζητήματος της περικλειστικής πόλης της Αμμοχώστου. Σημειώνεται ότι επίσημος της ΕΥΕΔ και στενός συνεργάτης του Γιοσέπ Μπoreλ έθεσε την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας ως «ιδέα» για περίληψη στο πακέτο ΜΟΕ της Λευκωσίας. Κάτι που ανέφερε στους απεσταλμένους της κυπριακής κυ-

βέρνησης στις Βρυξέλλες, Ε/κ διαπραγματευτή Ανδρέα Μαυρογιάννη και διευθυντή ΥΠΕΞ Κορνάλιο Κορνάλιου, οι οποίοι απέφυγαν να τοποθετηθούν, παρά το γεγονός ότι το ζήτημα αυτό αποτελεί «κόκκινο πανί» για τη Λευκωσία.

Τόσο οι μαζιμαλιστικές θέσεις που προβάλλει η τουρκική πλευρά στο ζήτημα των ΜΟΕ της Λευκωσίας, όσο και η επίκληση μιας απλής «πρώτης ανάγνωσης», δημιουργούν την εντύπωση ότι η Άγκυρα δεν θέλει να δεσμευθεί με κανέναν τρόπο, σε ένα τέτοιο πλαίσιο συζητήσεων. Ούτε βεβαίως είναι διατεθειμένη να αποδεχθεί ως βάση για συζήτηση ΜΟΕ, τις προτάσεις της Λευκωσίας. Άλλωστε, η Άγκυρα δεν έχει πλέον καμιά πίσση στο ζήτημα της Αμμοχώστου, καθώς η Ε.Ε., ακολουθώντας γραμμή Βερολίνου, έχει καταστήσει σαφές ότι δεν προτίθεται να της επιβάλει κυρώσεις, κάτι με το οποίο η Λευκωσία έχει προσαρμοστεί. Αν μη τι άλλο, στην παρούσα φάση.

Δεν αποσύρονται, αλλά περιθωριοποιούνται

Το αίτημα της Λευκωσίας για επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας, που είχε υποβληθεί από τον τότε ΥΠΕΞ Νίκο Χριστοδουλίδη, ως επίσης και το έγγραφο επιλογών (options paper) που ετοίμασαν ΕΥΕΔ και Κομισιόν προς αυτή την κατεύθυνση, μπαίνουν μεν στο περιθώριο, αλλά δεν αποσύρονται. Αυτή τη θέση προβάλλει η Λευκωσία, θεωρώντας ότι το ζήτημα των κυρώσεων αναφορικά με τις έκνομες τουρκικές ενέργειες στο Βαρώσι, θα πρέπει να παραπεμφθεί στην αρμόδια ομάδα εργασίας του Συμβουλίου, Relex, χωρίς όμως επί του παρόντος να επιδιώκεται η λήψη απόφασης. Ωστόσο, σε περίπτωση κατά την οποία η Άγκυρα συνεχίσει τις έκνομες ενέργειές της, είτε στο Βαρώσι, είτε και στην ΑΟΖ, τότε η Λευκωσία αναμένεται, όπως επισημαίνει, να επιδιώξει επανενεργοποίηση της διαδικασίας επιβολής κυρώσεων, κάτι βεβαίως που για να υλοποιηθεί, θα απαιτηθεί ομόφωνη απόφαση των 27 κρατών-μελών.

Χείρα βοηθείας ζητάει ο υπουργός Εξωτερικών

Χείρα βοήθειας από την Ε.Ε. ζητάει ο υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης προκειμένου το πακέτο ΜΟΕ της Λευκωσίας να εξασφαλίσει ευρωπαϊκή στήριξη, με επίκεντρο το ζήτημα επιστροφής των Βαρωσίων, στα Ηνωμένα Έθνη. Υπό το φως της αρνητικής στάσης της Άγκυρας, ο ΥΠΕΞ αναμένεται να συναντηθεί αύριο Δευτέρα με τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε., Γιοσέπ Μπoreλ, στον οποίο θα αναλύσει τις παραμέτρους του πακέτου ΜΟΕ της ελληνοκυπριακής πλευράς, ζητώντας από τις Βρυξέλλες να στηρίξουν και να προωθήσουν τα εν λόγω ΜΟΕ. Σημειώνεται ότι ο ΥΠΕΞ έχει ήδη προειδοίσει τον κ. Μπoreλ, σε προηγούμενη συνάντηση των δύο, στο περιθώριο του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων, στις 24 Ιανουαρίου, για τις θέσεις της Λευκωσίας. Στην αυριανή συνάντηση, ο ΥΠΕΞ αναμένεται να προβεί σε διεξοδική ενημέρωση επί των παραμέτρων του πακέτου ΜΟΕ, το οποίο εκτιμάται από τη Λευκωσία ότι είναι σε θέση να δημιουργήσει και προοπτική επαγόμενου σε διαπραγματεύσεις, για συνολική λύση του κυπριακού προβλήματος. Παράλληλα, ο κ. Κασουλίδης αναμένεται να επαναλάβει στον κ. Μπoreλ ότι η Λευκωσία συναινεί στην περιθωριοποίηση των κυρώσεων στην παρούσα φάση, αντιλαμβανόμενη ότι αρκετά κράτη-μέλη εμφανί-

Ο Ιωάννης Κασουλίδης έχει ήδη προειδοίσει τον κ. Μπoreλ, στο περιθώριο του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων, στις 24 Ιανουαρίου, για τις θέσεις της Λευκωσίας.

ζονται αρνητικά στην επιβολή οποιωνδήποτε μέτρων κατά της Άγκυρας. Ωστόσο, ο ΥΠΕΞ αναμένεται επίσης να σημειώσει ότι «η στρατηγική εξόδου» από τις κυρώσεις θα ισχύσει για όσο χρονικό διάστημα η Άγκυρα δεν προβεί σε διεξοδική ενημέρωση επί των παραμέτρων του πακέτου ΜΟΕ, το οποίο εκτιμάται από τη Λευκωσία ότι είναι σε θέση να δημιουργήσει και προοπτική επαγόμενου σε διαπραγματεύσεις, για συνολική λύση του κυπριακού προβλήματος. Παράλληλα, ο κ. Κασουλίδης αναμένεται να επαναλάβει στον κ. Μπoreλ ότι η Λευκωσία συναινεί στην περιθωριοποίηση των κυρώσεων στην παρούσα φάση, αντιλαμβανόμενη ότι αρκετά κράτη-μέλη εμφανί-

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΡΙΣΤΟΥ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Συζητώντας (πάλι) για ΜΟΕ

Οσο συνεχίζεται η παθητική ενατένιση των εξελίξεων και η άγνοια έλευση του χρόνου, άλλο τόσο εξυπηρετείται η Τουρκία, η οποία στοχοπροσπλωμένα εμβαθύνει τη διχοτόμηση.

ριπτε τη συζήτηση ΜΟΕ η τουρκική πλευρά και ο Ραούφ Ντενκτάς. Πλην όμως αυτό δεν έγινε και καταλάξαμε το 1994 να καταβάλλουμε κόστος έναντι της διεθνούς κοινότητας και του ΟΗΕ. Το τίμημα ήταν η εγκατάληψη των Ιδεών Γκάλι και η περιθωριοποίηση ενός από τα ισχυρότερα ψηφίσματα που λάβαμε πο-

τέ για το Κυπριακό, του 789/1992. Το οποίο κατά τρόπο ρητό περιλάμβανε ως ΜΟΕ τη συμπερίληψη των Βαρωσίων στις περιοχές υπό τον έλεγχο της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών. Έκτοτε κύλησε πολύ νερό στο αυλάκι και μοιραία το νερό χύθηκε στον μύλο της διχοτόμησης. Με αποκορύφωμα την παράνομη υλοποίηση –επί προεδρίας Αναστασιάδη– των αιτημάτων της τουρκικής πλευράς για εποικισμό μέρους της περικλειστικής περιοχής των Βαρωσίων και άρα τον περαιτέρω παράνομο σφετερισμό περιουσιών ελληνοκυπρίων.

Το ερώτημα είναι κατά πόσο με ΜΟΕ του τύπου που φαίνεται να συζητεί η κυβέρνηση και περιλαμβάνουν το παράνομο αεροδρόμιο της Τύμπου υπηρετούνται οι στόχοι που περιγράφονται πιο πάνω. Προ-

εξάρχουσας της ανάγκης για διάρρηξη του αδιεξόδου και της συνδρομής στην επίλυση του Κυπριακού. Μάλλον το αντίθετο. Αντί της συνέχισης της διαδικασίας θα εμπλακούμε σε μια νέα αλυσitteλή διαδικασία που θα μας αποπροσανατολίζει από το μείζον που είναι η προσπάθεια για λύση.

Στη δική μας αντίληψη, οι χειρισμοί που πρέπει να γίνουν και αφορούν ασφαλώς και την κατά προτεραιότητα αντιμετώπιση των κινδύνων αναφορικά με την περικλειστική περιοχή των Βαρωσίων δεν μπορούν ν' αποσυνδεθούν από την άμεση προσπάθεια για επανέναρξη διαλόγου. Όσο συνεχίζεται η παθητική ενατένιση των εξελίξεων και η άγνοια έλευση του χρόνου, άλλο τόσο εξυπηρετείται η Τουρκία, η οποία στοχοπροσπλωμένα εμβαθύνει τη διχοτόμηση. Μόνο η λύση

μπορεί να δημιουργήσει δυνατότητες αποκατάστασης δικαιωμάτων και ελευθεριών, σε συνθήκες ειρήνης και ασφάλειας. Και αυτό περιλαμβάνει το περιουσιακό και ασφαλώς, στο πλαίσιο ενός διαλόγου, την κατά προτεραιότητα διεκδίκηση της απόδοσης της Αμμοχώστου στους νόμιμους κατοίκους της.

Αν αντί της συζήτησης της ουσίας του Κυπριακού, με στόχο την ειρηνική απελευθέρωση και επανένωση, εμπλακούμε σε μια παρελκυστική διαδικασία, θα επαναλάβουμε ως ελληνοκυπριακή κοινότητα λάθη που παρελθόντος. Και τώρα –πλέον– δεν έχουμε την πολυτέλεια. Διότι ήδη επαναλάβαμε την ιστορία και σαν τραγωδία και σαν φάρσα.

Ο κ. Αριστεός Δαμιανού είναι μέλος Πολιτικού Γραφείου Κ.Ε. ΑΚΕΛ, βουλευτής.

Υπάρχουν δύο σταθερές αρχές που όλες ανεξαιρέτως οι κυβερνήσεις οφείλουν να υπηρετούν όποτε και για όποιους λόγους επανέρχονται οι συζητήσεις για Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης. Πρώτο, αυτά πρέπει να συνδράμουν και όχι να υποκαθιστούν την προοπτική της λύσης. Δεύτερο, απόρροια του πρώτου, επειδή –ακριβώς– πρόκειται για μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης –πρωτίστως– ανάμεσα στις δύο κοινότητες, δεν πρέπει να εμπεριέχουν στοιχεία που αγγίζουν τον σκληρό πυρήνα των διαφορών της Κυπριακής Δημοκρατίας με την ίδια την Τουρκία. Πόσω μάλλον όταν ζητήματα όπως ο εναέριος χώρος ως στοιχείο κρατικής κυριαρχίας είναι λυμένο στο διεθνές δίκαιο. Δεν μπορούμε να τοποθετηθούμε για το περιεχόμενο των όσων η κυβέρνηση και ο υπουργός

Εξωτερικών πρότειναν. Διότι πέραν από δημόσιες τοποθετήσεις και δηλώσεις των κυβερνώντων, το ΑΚΕΛ δεν έχει επίσημη ενημέρωση. Γι' αυτό και ο Στέφανος Στεφάνου ανέλαβε πρωτοβουλία από μέρους του ΑΚΕΛ για σύγκληση Εθνικού Συμβουλίου, εισήγηση που έγινε αποδεκτή από τον κ. Αναστασιάδη. Δυστυχώς, πάλι οι πολιτικές δυνάμεις θα ενημερωθούν κατόπιν εορτής. Σε κάθε περίπτωση, αφού τυχουμε ολοκληρωμένους ενημέρωσης, τότε θα εκτιμήσουμε τα δεδομένα και θα τοποθετηθούμε.

Ωστόσο, επειδή η ιστορία των ΜΟΕ κλείνει αισώς τριάντα χρόνια, για όσους γνωρίζουν το Κυπριακό, οφείλουμε να πούμε κάποια πράγματα. Το 1993, ο τότε Πρόεδρος Γλαύκος Κληρίδης μπήκε σε μια ατέρμονη συζήτηση για ΜΟΕ, εκτιμώντας λανθασμένα ότι θα απέρ-

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

«Το χαλλούμι δεν είναι όμηρος κανενός»

Η πρόταση του Υπουργείου για την ποσόστωση, ητοιμότητα για νομικά μέτρα και οι εξελίξεις για Ασφαλτικά και Εθνικό Πάρκο

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Ανοικτά παραμένουν τα κεφάλαια Χαλλούμι, Ασφαλτικά, Ακάμας με τον υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Κώστα Καδή να δίνει απαντήσεις για τις ενέργειες που γίνονται για τη διευθέτησή τους. Για το θέμα του χαλλουμιού ο κ. Καδής δηλώνει ότι σε περίπτωση μη συμφωνίας για το θέμα, τη λύση θα δώσουν τελικά τα δικαστήρια, ενώ περιγράφει στην «Κ» την πρόταση του υπουργείου για την ποσόστωση στο προϊόν. Εξηγεί επίσης τους λόγους για τους οποίους η κυβέρνηση επέλεξε Κόστιν, Καλαβασό και Μίτσερο για τη μεταφορά των ασφαλτικών μονάδων, ενώ δίνει το νέο χρονοδιάγραμμα για την έναρξη λειτουργίας του Εθνικού Δασικού Πάρκου.

«Η λογική της δικής μας πρότασης είναι υπερισχύσει το αιγοπρόβριο γάλα στο προϊόν και όχι στο γάλα».

—Κύριε Καδή, δέκα μήνες μετά την κατοχύρωση, δεν έχει αρχίσει ακόμη η μαζική παραγωγή του χαλλουμιού ως ΠΟΠ. Πότε θα δούμε χαλλούμι ΠΟΠ στην αγορά;

—Η καταχώριση του χαλλουμιού ως προϊόντος Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) έγινε πριν δέκα μηνών, αλλά ο σχετικός κανονισμός τέθηκε σε ισχύ από την 1η Οκτωβρίου του 2021. Στην αγορά υπήρχαν, και ενδεχομένως να υπάρχουν και να συνεχίζουν να κυκλοφορούν ακόμη, αποθέματα χαλλουμιού που παράχθηκαν πριν από την ημερομηνία αυτή, έτσι δεν υπάρχουν διαθέσιμα σε μεγάλες ποσότητες χαλλούμια με τη σήμανση ΠΟΠ. Ο βασικότερος όμως λόγος που δεν έχει ακόμη αρχίσει η μαζική παραγωγή χαλλουμιού ΠΟΠ είναι η επιλογή του Συνδέσμου Τυροκόμων και των μεγάλων τυροκομικών του τύπου να μην παράγουν προϊόντα που πληρούν τις προδιαγραφές του φακέλου, θεωρώντας ότι μπορούν να παράγουν χαλλούμι με βάση το εμπορικό σήμα. Αυτό βέβαια μπορεί να γίνεται μόνο

Στόχος είναι οι κατασκευαστικές εργασίες για το Εθνικό Δασικό Πάρκο ν' αρχίσουν εντός του έτους και να ολοκληρωθούν στις αρχές του 2023.

κάτω από πολύ συγκεκριμένες υποθέσεις που καθορίζει επακριβώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Θέση της κυβέρνησης είναι ότι η ΠΟΠ προσφέρει πολύ μεγαλύτερη προστασία στο προϊόν σε σχέση με το εμπορικό σήμα και γι' αυτό, όλες οι ενέργειές μας για εξεύρεση λύσεων κινούνται προς την κατεύθυνση της απόρριψης και όσο το δυνατό μεγαλύτερης παραγωγής χαλλουμιού ΠΟΠ το συντομότερο δυνατό. Ευελπιστώ ότι σύντομα θα έχουμε θετικές εξελίξεις στο θέμα αυτό.

—Είναι το χαλλούμι «όμηρος» συγκεκριμένων ομάδων παραγωγών;

—Όχι, το χαλλούμι δεν είναι όμηρος κανενός. Το χαλλούμι είναι η ονομασία ενός προϊόντος που ανήκει σε όλους τους Κύπριους. Αυτή είναι άλλωστε και η φιλοσοφία των προϊόντων ΠΟΠ, ότι δηλαδή όλοι μπορούν να παράγουν τα προϊόντα αυτά στην Κύπρο, φτάνει να πληρούν τους όρους και τις προδιαγραφές τους. Αν κάποιοι θεωρούν ότι οι προδιαγραφές που ισχύουν για το χαλλούμι ΠΟΠ δεν «ανταποκρίνονται» στις προδιαγραφές

των προϊόντων που θέλουν οι ίδιοι να παρασκευάζουν, μπορούν να συνεχίσουν να το κάνουν και να εμπορεύονται τα προϊόντα που επιθυμούν, χωρίς όμως να τα ονομάζουν χαλλούμι.

—Έχουν βγει προς τα έξω διάφορες προτάσεις για το θέμα της ποσόστωσης. Ποια είναι η δική σας;

—Στη βάση όλων των προτάσεων που ακούστηκαν θα γίνει ένας τελικός κύκλος συζητήσεων και θα ληφθούν ορισμένες αποφάσεις. Η επόμενη συνάντηση τοποθετείται τη Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου. Εγώ τους ζήτησα να έλθουν έτοιμοι να λάβουν δεσμευτικές αποφάσεις για τον κλάδο που εκπροσωπεί ο καθένας και εμείς θα επιμενουμε στις αρχές που θέσαμε από την πρώτη στιγμή. Η λογική της δικής μας πρότασης, που θα μπορούσε να γίνει ευρύτερα δεκτή, είναι να διατηρηθεί η υπερισχύουσα του αιγοπρόβριου γάλακτος στο προϊόν και όχι στο γάλα, με δεδομένο ότι παράγεται περισσότερο χαλλούμι από ίδια ποσότητα αιγοπρόβριου γάλακτος παρά αγελαδινού.

—Είναι έτοιμο το Υπουργείο να κινηθεί νομικά σε περίπτωση που δεν ξεκινήσει η παραγωγή του ΠΟΠ;

—Προφανώς. Είμαστε αποφασισμένοι να τηρήσουμε αυτά που προβλέπονται στη νομοθεσία, όχι όπως την ερμηνεύουν οι τυροκόμοι αλλά όπως την ερμηνεύει η Νομική Υπηρεσία του κράτους με την οποία θα διαβουλευθούμε και όπως την ερμηνεύουν οι τεχνοκράτες του υπουργείου μας.

—Οι τυροκόμοι βρίσκουν νομικό πάτημα χρησιμοποιώντας το εμπορικό σήμα.

—Έχει όμως και το εμπορικό σήμα μια σειρά από ελέγχους που πρέπει να γίνουν, για προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να δούμε αν τηρούνται. Τα προϊόντα που παράγονται θα πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές. Επομένως, εφόσον δεν βρεθεί συμφωνία για το ΠΟΠ θεωρούμε ότι σίγουρα θα προκληθεί αναστάτωση και τη λύση θα δώσουν τελικά τα δικαστήρια.

—Αυτή τη στιγμή λοιπόν τι χαλλούμι παράγεται και διοχετεύεται

Προσπλωμένοι στο έργο της κυβέρνησης

—Το προηγούμενο Σάββατο ο Αβέρωφ Νεοφύτου συγκάλεσε σύσκεψη στην οποία συμμετείχαν οι υπουργοί της κυβέρνησης. Εσείς παρευρεθήκατε στη συνάντηση;

—Όχι, γιατί δεν είμαι μέλος του Δημοκρατικού Συναγερμού και δεν προσκλήθηκα και αντιλαμβάνομαι ότι σε αυτή τη συνάντηση προσκλήθηκαν οι κομματικοί. Σε κάθε περίπτωση και σε συνεννόηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, εγώ μένω προσπλωμένος στην υλοποίηση του κυβερνητικού έργου και σίγουρα δεν θα εμπλακώ ενεργά σε οποιαδήποτε προεκλογική εκστρατεία. Έχουμε αυτά τα μεγάλα θέματα που είναι ανοικτά μπροστά μας, ο Ακάμας, τα Ασφαλτικά, η διαχείριση των αποβλήτων, το χαλλούμι. Αυτά τα θέματα θέλω να τα ολοκληρώσω πάντοτε κάτω από την καθοδήγηση του Προέδρου, ο οποίος παρακολουθεί στενά αυτά τα ζητήματα και θα ασφαλιστώ σε αυτό το έργο και σε τίποτε άλλο.

στα ψυγεία των υπεραγορών και στο εξωτερικό;

—Σήμερα παράγεται προϊόν που φέρει τη σήμανση ΠΟΠ και πληροί τις προδιαγραφές του προϊόντος όπως αυτές περιγράφονται στον φάκελο ΠΟΠ από μικρό αριθμό, μικρών κυρίως, τυροκομείων. Τα περισσότερα τυροκομεία παράγουν προϊόν που φέρει την ονομασία «χαλλούμι» βάσει του εμπορικού σήματος. Οι διαφορές στα δύο προϊόντα εντοπίζονται κυρίως στις φυλές των αιγοπροβάτων και των αγελάδων που παράγουν το γάλα για παρασκευή χαλλουμιού και το είδος των ζωοτροφών που καταναλώνονται.

—Χάνει έσοδα η Κύπρος λόγω της μη απόρριψης παραγωγής χαλλουμιού ΠΟΠ;

—Μπορεί άμεσα να μην χάνουμε έσοδα αλλά σίγουρα αν δεν προστατεύσουμε το εθνικό μας προϊόν θα έχουμε και σοβαρές οικονομικές απώλειες. Αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους, είναι η πολλαπλάσια προστασία που παρέχει στο προϊόν η ΠΟΠ σε σχέση με το εμπορικό σήμα. Η ονομασία «χαλ-

λούμι» κάτω από το εμπορικό σήμα δέχεται καθημερινά «επιθέσεις» από επίδοξους παραγωγούς εκτός Κύπρου, που επιθυμούν μέσω της εμπορίας προϊόντων μιμητισμού να υποσκάψουν το προϊόν και να αποστερήσουν από αυτό ένα μερίδιο αγοράς αλλά και την επιτυχία της μοναδικότητάς του. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι διαφωνίες στο εσωτερικό μέτωπο σίγουρα δεν βοηθούν στη διαφύλαξη της ονομασίας και της φήμης του προϊόντος. Αντίθετα, θέτουν σε κίνδυνο τη δυναμική του και τη βιωσιμότητα του κλάδου. Λύση στο πρόβλημα υπάρχει, φτάνει όλοι να έχουμε τη διάθεση να προχωρήσουμε μπροστά. Αυτό που λέμε εμείς, με απλά και καθαρά λόγια, είναι ότι όλα τα προϊόντα που παράγονται και θέλουν να φέρουν την ονομασία χαλ-

«Μπορεί άμεσα να μην χάνουμε έσοδα, αλλά σίγουρα, αν δεν προστατεύσουμε το εθνικό μας προϊόν, θα έχουμε και οικονομικές απώλειες».

λούμι θα πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές του χαλλουμιού ΠΟΠ και να φέρουν την ανάλογη σήμανση. Αν κάποιος από τις προδιαγραφές αυτές, που είχαν επί της ουσίας προσδιοριστεί πριν από δύο δεκαετίες, πρέπει να τύχουν κάποιων τροποποιήσεων, είμαστε έτοιμοι να τις εξετάσουμε και να τις υιοθετήσουμε, στη βάση των σχετικών ευρωπαϊκών κανονισμών και με τη συμφωνημένη πάντοτε γνώμη και την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα διασφαλίσουμε τη φήμη και την προστασία του προϊόντος, τόσο για το σήμερα όσο και για το αύριο. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο έχουμε καλέσει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη σε μια ευρεία διαβούλευση, σε μια προσπάθεια να συγκεράσουμε τις διαφορετικές απόψεις αλλά και τα διαφορετικά «συμφέροντα» κάθε πλευράς, έτσι ώστε να μπορούμε να ακολουθήσουμε μια κοινή πορεία για το συμφέρον της οικονομίας του τόπου μας. Διαφορετικά, θα οδηγηθούμε σε διώξεις και μακρές δικαστικές διαδικασίες, με απρόβλεπτες συνέπειες για όλους.

Οι ασφαλιστικές δικλίδες για τις Μονάδες – Το καλοκαίρι του 2023 ο Ακάμας

—Δίνεται η εικόνα ότι η μετακίνηση επιβάλλεται στους κατοίκους των περιοχών Καλαβασού, Μίτσερο και Κόστιν, οι οποίοι ετοιμάζονται να κινηθούν νομικά εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας...

—Η κυβέρνηση διερευνάει εξαντλητικά όλες τις επιλογές, πριν καταλήξει στις προτάσεις της για μετακίνηση των μονάδων παραγωγής ασφαλτικού σκυροδέματος από την περιοχή Ιδαίου. Πρώτο μέλημά της ήταν να μη μεταφερθεί το σοβαρό αυτό πρόβλημα από μια περιοχή σε άλλη. Σύμφωνα με την πολεοδομική νομοθεσία, οι περιοχές στις οποίες μπορούν να εγκατασταθούν μονάδες παραγωγής ασφαλτικού σκυροδέματος είναι συγκεκριμένες, δηλαδή Βιομηχανικές Ζώνες Α' ή Λατομικές Ζώνες ή περιοχές επαφτόμενες σε Λατομικές Ζώνες. Άρα δεν αφήνει περιθώριο η νομοθεσία να πάνε αλλού. Στην περίπτωση του Μίτσερου, η προτεινόμενη περιοχή εμπίπτει σε Γεωργική Ζώνη δίπλα από υφιστάμενα Λατομεία. Στις περιπτώσεις της Καλαβασού και της Κόστιν, οι προτεινόμενες περιοχές εμπίπτουν σε Βιομηχανικές Ζώνες Α'. Θέλω να επισημάνω επίσης ότι για να προχωρήσει η μετακίνηση γίνονται

όλες οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία μελέτες και ακόμη περισσότερες, ώστε να διασφαλιστεί ότι στον χώρο και με τον τρόπο που θα λειτουργήσουν οι μονάδες δεν θα επιφέρουν πρόβλημα στην υγεία ή την ευημερία των γύρω κοινοτήτων. Είναι σημαντικό να αναφέρω επίσης ότι, με βάση τον σχεδιασμό μετακίνησης των εργοστασίων που έχει υιοθετήσει η κυβέρνηση, η υφιστάμενη δραστηριότητα τριών εργοστασίων γύρω από μια μόνο περιοχή, θα κατανέμεται σε έξι συνολικά νέα εργοστάσια, σε τρεις νέες περιοχές. Είναι προφανείς νομίζω οι θετικές προεκτάσεις αυτής της διευθέτησης.

—Ένα ζήτημα είναι και ο ψυχολογικός παράγοντας, οι κάτοικοι δεν θέλουν να φορτωθούν κι άλλες οχληρές εγκαταστάσεις. Αξιολογείτε αυτή την πτυχή;

—Προφανώς τη βλέπουμε, αλλά διερωτώμαι αν υπάρχει άλλος τρόπος πέρα από το να πείσουμε με τις μελέτες που έχουμε γίνει και την αξιοποίηση των ασφαλιστικών δικλίδων που περιγράφουμε. Υπάρχει τεράστια δυσπιστία απέναντι στους κρατικούς φορείς και αυτό το διαπιστώσαμε και στις συναντήσεις μας με τον κόσμο και για να ξεπεράσουμε την δυσπιστία προτεινάμε

Η κυβέρνηση διερευνάει εξαντλητικά όλες τις επιλογές, πριν καταλήξει στις προτάσεις της για μετακίνηση των μονάδων παραγωγής ασφαλτικού σκυροδέματος από την περιοχή Ιδαίου».

να βάλουν οι ίδιοι τους συμβούλους τους και να τους πληρώσει το κράτος και αν διαπιστωθεί ότι ξεπερνιούνται τα επιτρεπτά όρια θα υπάρχει το λεγόμενο red button που θα παρεμβαίνει αμέσως. Επίσης, με όλη τη διάσταση που έχει πάρει το θέμα δεν ξέρω αν υπάρχει περιοχή σε ολόκληρη την Κύπρο που θα δεχθεί αυτές τις εγκαταστάσεις. Το μόνο που μας μένει είναι να πει-

θουν οι μελέτες που γίνονται και να εμπλέκουμε την ίδια την τοπική κοινωνία στον έλεγχο, κάτι το οποίο έχουμε κάνει.

—Σε ποιο στάδιο βρίσκονται οι εργασίες για το Εθνικό Δασικό Πάρκο του Ακάμα;

—Οι προπλάθειες για την υλοποίηση του Σχεδίου Αειφόρου Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου (ΕΔΠ) του Ακάμα προχωρούν

με εντατικούς ρυθμούς. Για την υλοποίηση του απαιτείται η εφαρμογή πληθώρας δράσεων, έργων και μέτρων, που για πρώτη φορά εφαρμόζονται στη χώρα μας σε τόσο μεγάλο και πολυδιάστατο βαθμό και θα ρυθμίζουν τη διακίνηση των επισκεπτών μέσω ενός καθορισμένου δικτύου διακίνησης και τον περιορισμό πρόσβασης μηχανοκίνητων οχημάτων σε περιοχές που περιλαμβάνουν σημαντικούς και ευαίσθητους οικοτόπους και είδη. Δημιουργούνται, επίσης, σημεία πληροφόρησης και εξυπηρέτησης των επισκεπτών. Οι μελέτες που αφορούν στη ρύθμιση και βελτίωση του οδικού δικτύου και στην κατασκευή των ελαφριών υποδομών εξυπηρέτησης των επισκεπτών είναι σε τελικό στάδιο, αφού ετοιμάζονται τα έγγραφα προσφορών για την υλοποίησή τους. Αναμένεται ότι οι κατασκευαστικές εργασίες θα αρχίσουν εντός του έτους.

—Θα είναι έτοιμο μέχρι το τέλος του έτους;

—Είναι εμφανές ότι χρειάζεται κατάλληλος χρόνος για μελέτη, σωστός συντονισμός και ορθά σχεδιασμένη εφαρμογή. Παράλληλα, υπάρχει η ανάγκη για να ακολουθηθούν οι διαδικασίες αδειοδότησης βάσει του νομικού πλαισίου (όπως

περιβαλλοντική γνωμάτευση, πολεοδομικές άδειες, εγκρίσεις από αρμόδια τμήματα, κ.ά.), καθώς και οι αναγκαίες και επιθυμητές διαβουλεύσεις με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και την τοπική κοινωνία. Αυτά ενέχουν προβλήματα και απρόβλεπτες καθυστερήσεις, οι οποίες όμως είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν σωστά και σίγουρα η πανδημία δεν βοηθά στην επίτευξη των διαδικασιών. Στόχος είναι οι κατασκευαστικές εργασίες να αρχίσουν εντός του έτους και να ολοκληρωθούν στις αρχές του 2023. Παράλληλα ο σχεδιασμός και η υλοποίηση όλων των άλλων απαραίτητων μέτρων και δράσεων προστασίας και διαχείρισης θα συνεχιστούν στους ίδιους εντατικούς ρυθμούς, με ορίζοντα έναρξης λειτουργίας του ΕΔΠ υπό το νέο καθεστώς, τη θερινή περίοδο του 2023.

—Πού οφείλεται η καθυστέρηση;

—Εκκάθαρη είναι η γραφειοκρατία. Μια σειρά από γραφειοκρατικές διαδικασίες οι οποίες σπάζουν κόκκαλα και μας πήραν λίγο πίσω χωρίς όμως να ανατρέπει τον κεντρικό σχεδιασμό. Θα γίνουν στοιχειώδη έργα υποδομής που θα εξυπηρετούν τον κόσμο και θα συγχριζούν την υφιστάμενη κατάσταση.

Τέλος στο φυσικό αέριο ζητούν ειδικοί

Η Ευρωπαϊκή Ένωση να δει την περιοχή της Αν. Μεσογείου ως κέντρο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, λέει γερμανικό think tank

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Έναν νέο ρόλο για την Ανατολική Μεσόγειο στο πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αναδεικνύει σε έκθεσή του το Γερμανικό Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων και Θεμάτων Ασφαλείας (German Institute for International and Security Affairs), με έδρα το Βερολίνο, προσθέτοντας ακόμα μία ψηφίδα στο ευρύτερο σκηνικό το οποίο «σκότωσε» τις μεγάλες προοπτικές του αγωγού EastMed και έφερε στο προσκήνιο τους σχεδιασμούς για ηλεκτρική διασύνδεση της χώρας με την Ελλάδα και τη Μέση Ανατολή μέσω, κυρίως, των EuroAsia και του EuroAfrica Interconnector. Το Ινστιτούτο αποτελεί άτυπο συμβουλευτικό όργανο της γερμανικής κυβέρνησης για θέματα εξωτερικής πολιτικής, ενώ οι εισηγήσεις του συχνά εισακούονται και στις Βρυξέλλες. Στην έκθεση με τίτλο «Η Ανατολική Μεσόγειος ως σημείο εστίασης για την ενεργειακή μετάβαση της Ε.Ε. – Βαθιά ριζωμένες εκκρότητες και νέες ευκαιρίες για συνεργασία μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας και Κύπρου» υπογραμμίζεται μεταξύ άλλων πως η Ε.Ε. θα πρέπει να δείξει ξεκάθαρα στην Τουρκία πως αν εμποδίσει τις προσπάθειες ηλεκτρικής διασύνδεσης της Κύπρου θα αντιμετωπίσει οικονομικές κυρώσεις, καθώς κάτι τέτοιο θα υπέσκαπτε τους ενεργειακούς στόχους της Ε.Ε. Ωστόσο, παράλληλα τονίζεται πως οι έρευνες για φυσικό αέριο στην Ανατολική Μεσόγειο θα πρέπει να σταματήσουν, πως ο καιρός της επιδίωξης εύκολου πλουτισμού της Κύπρου από το φυσικό αέριο έχει παρέλθει και πως οι ανταγωνισμοί μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, και οι ανταγωνισμοί των δύο κοινοτήτων στο νησί, δεν πρέπει να αφεθούν να μπουν εμπόδιο στην ενεργειακή μετάβαση της Ε.Ε.

Όπως σημειώνεται, αν και το 2014 η Κομισιόν προώθουσε το φυσικό αέριο από την Ανατολική Μεσόγειο ως εργαλείο απεξάρτησης από τη Ρωσία, πλέον η πολιτική

Οι ερευνητές μάλιστα φέρνουν στο κάδρο και το «πράσινο υδρογόνο», το οποίο παράγεται με τη βοήθεια παράκτιων γεννητριών αιολικής ενέργειας και το οποίο θα μπορούσε ενδεχομένως να μεταφέρεται και μέσω ενός επανασχεδιασμένου EastMed.

Στην έκθεση τονίζεται πως ο καιρός της επιδίωξης εύκολου πλουτισμού της Κύπρου από το φυσικό αέριο έχει παρέλθει.

της Ε.Ε. για μηδενικές εκπομπές άνθρακα αναμένεται να προκαλέσει μείωση της ζήτησης για φυσικό αέριο μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Γι' αυτό, προσθέτουν, «οι εισαγωγές φυσικού αερίου από την Ανατολική Μεσόγειο δεν θεωρούνται πλέον σχετικές» με τους στόχους της Ε.Ε. Ο στόχος πλέον της Ε.Ε. μετατίθεται στη φύλαξη ενέργειας και τη διασυνδεσιμότητα, παράγοντες που φέρνουν στο προσκήνιο τις προσπάθειες διασύνδεσης της Κύπρου με το ηλεκτρικό

δίκτυο της Ε.Ε. και ενδεχομένως με αυτά του Ισραήλ και της Αιγύπτου. Η έκθεση όμως δεν θεωρεί ούτε τους δύο Interconnector πανάκεια, καθώς όπως σημειώνει, η Ε.Ε. χρηματοδοτεί μόνο τη διασύνδεσης Κύπρου - Ελλάδας, και η χρηματοδότηση του καλωδίου που θα συνδέει την Κύπρο με Αίγυπτο και Ισραήλ εκκρεμεί.

Πάντως, ανεξαρτήτως των εισηγήσεων του Ινστιτούτου, το φυσικό αέριο αναμένεται πως θα συνεχίσει να θεωρείται από την Κομισιόν ως πράσινη επένδυση, υπό όρους και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ως «γέφυρα» για την ενεργειακή μετάβαση. Όμως αυτό που ρεαλιστικά μπορούμε να περιμένουμε είναι μια σταδιακή αποδέσμευση της Ε.Ε., αλλά και των εταιριών από την εξόρυξη. Οι ερευνητές μάλιστα φέρνουν στο κάδρο και το «πράσινο υδρογόνο», το οποίο παράγεται με τη βοήθεια

παράκτιων γεννητριών αιολικής ενέργειας και το οποίο θα μπορούσε ενδεχομένως να μεταφέρεται και μέσω ενός επανασχεδιασμένου EastMed.

EastMed και... υδρογόνο

Οι συγγραφείς της έκθεσης εισηγούνται στους θεσμούς στην Ε.Ε. να ενθαρρύνουν διεθνείς εταιρίες και τα κράτη της περιοχής να σταματήσουν τις έρευνες στα ανοιχτά της Κύπρου και στο Αιγαίο, σε μια προσπάθεια διατήρησης –μεταξύ άλλων– της σημερινής αποκλιμάκωσης.

Παράλληλα, επισημαίνουν πως ούτως ή άλλως η Κομισιόν δεν πρέπει να προχωρήσει σε νέες επενδύσεις σε ορυκτά καύσιμα, ειδικά όσον αφορά τον αγωγό EastMed και να επικεντρωθεί σε διαδρομές μεταφοράς ανανεώσιμου υδρογόνου, δίνοντας τέλος σε αφηγήματα εύκολου πλουτισμού από το φυσικό

αέριο της Κύπρου. Η δεύτερη εισηγήση, σε σχέση με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, είναι όπως η Ε.Ε. εκμεταλλευτεί της οικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες σε Ελλάδα, Τουρκία και Κύπρο για ν' ανακατευθύνει τη στρατηγική της σε σχέση με τις τρεις χώρες στις υποδομές ανανεώσιμης ενέργειας. «Η προτεραιότητα θα πρέπει να είναι η προώθηση της ανάπτυξης διασυνδέσεων και παράκτιας παραγωγής αιολικής ενέργειας και η παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου», προστίθεται. Μάλιστα, οι ειδικοί επικαλούνται ακόμα και σκέψεις που γίνονται σε επίπεδο σχεδιασμού πολιτικής στις Βρυξέλλες «για το κατά πόσο έργα όπως ο αγωγός EastMed, ένα έργο που αρχικά προοριζόταν για τη μεταφορά φυσικού αερίου, θα μπορούσαν να επανασχεδιαστούν και να χρησιμοποιηθούν για τη μεταφορά πράσινου υδρογόνου».

Διάλογος για Τουρκία

Όσον αφορά τις εντάσεις στην περιοχή, οι συγγραφείς θεωρούν πως η Ε.Ε. θα πρέπει να ξεκινήσει έναν εποικοδομητικό διάλογο με την Άγκυρα ούτως ώστε να δημιουργήσει ένα θετικό πολιτικό πλαίσιο για τη δημιουργία των EuroAsia και EuroAfrica Interconnector, στο πλαίσιο και των διαλόγων υψηλού επιπέδου για το κλίμα. Επισημαίνουν ακόμα πως είναι προς το συμφέρον τόσο της Ε.Ε. όσο και της Τουρκίας να συντονιστούν, προσθέτοντας πως και η Τουρκία εξαρτάται από τη συνεργασία με την Ε.Ε., καθώς η χώρα χρειάζεται επενδύσεις για να μπορέσει να χτίσει υποδομές βιώσιμης ενέργειας. Παράλληλα, αν η Τουρκία επιχειρήσει να εμποδίσει τη δημιουργία των καλωδίων, όπως έγινε με τον EastMed, τότε θα εμποδίσει τους σχεδιασμούς της Αιγύπτου και του Ισραήλ, κράτη με τα οποία επιδιώκει εξομάλυνση. Η Ε.Ε., υπογραμμίζουν, θα πρέπει «να επιδιώξει μια ξεκάθαρη πολιτική έναντι της Άγκυρας» καθώς στο παρελθόν η Τουρκία «υποχώρησε όταν ανέμενε σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις ως απάντηση στις επιθετικές της πολιτικές». Η Ε.Ε. δηλαδή θα πρέπει να ξεκαθαρίσει πως οι όποιες αντιπαραγωγικές ενέργειες παρεμποδίστη τη δημιουργία της διασύνδεσης μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου θα απαντηθούν με οικονομικά μέτρα, σημειώνουν. Ταυτόχρονα, οι δρώντες στην περιοχή θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο ενός νέου περιφερειακού μηχανισμού για την ενεργειακή μετάβαση, καθώς αυτή τη στιγμή το EastMed Gas Forum (EMGF) αν και επικεντρώνεται όλο και περισσότερο στην κλιματική αλλαγή, οι σχέσεις του με την Τουρκία συνεχίζουν να παράγουν εντάσεις.

Γκρίζα σύννεφα πάνω από το Γενικό Σύστημα υγείας

Στη γωνιά βρίσκεται ο ΟΑΥ για τα οικονομικά του ΓεΣΥ, με προειδοποιήσεις για αύξηση του ποσοστού συνεισφοράς

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Τον ερχόμενο Μάρτιο το Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓεΣΥ) συμπληρώνει τέσσερα χρόνια ζωής, αλλάζοντας ριζικά την καθημερινότητα των πολιτών. Χωρίς να παραγνωρίζονται οι ενεργητικές επιδράσεις στην παροχή υπηρεσιών υγείας αλλά και στην καταπολέμηση της πανδημίας, τα τέταρτα γενέθλια του ΓεΣΥ θα σημαδευτούν από ένα έντονο προβληματισμό για το μέλλον του. Στις φωνές που υπήρχαν για τα οικονομικά του συστήματος υγείας ήλθε να προστεθεί η έκθεση του γενικού ελεγκτή αλλά και ο κώδωνας κινδύνου του υπουργού Οικονομικών, Παναγιώτη Πιερakόπουλου, την περασμένη εβδομάδα στη Βουλή. Η συζήτηση που έχει φουντώνει για τα επίπεδα διαχείρισης των οικονομικών του ΓεΣΥ από τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ) δεν αναμένεται να κοπάσει το επόμενο διάστημα. Ο Κωνσταντίνος Πετρίδης με όσα είπε ενώπιον της

Επιτροπής Ελέγχου άγγιξε την καρδιά του συστήματος, αφήνοντας γκρίζα σύννεφα για το μέλλον του. Μάλιστα, ο κ. Πετρίδης έφθασε στο σημείο να εκπέμψει σήμα κινδύνου για τα δημόσια οικονομικά με τη φράση «το ΓεΣΥ είναι η μόνη πολιτική του κράτους που ακρωτηριάζει το Υπ. Οικονομικών». Τοποθέτηση που εκ των πραγμάτων δημιουργεί προβληματισμούς και στους πλέον δύσπιστους για τη διαχείριση των δαπανών από τον ΟΑΥ. Η αναφορά του υπουργού Οικονομικών, έστω και κατά υποθετικό τρόπο, για το ποια θα έπρεπε να ήταν η αντίδραση από τη μη ορθολογική εφαρμογή της νομοθεσίας, προφανώς από τον ΟΑΥ, εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να περάσει αβίαστα. Ό,τι και αν λέγεται, το κομμάτι αύξησης του ποσοστού εισφορών βρίσκεται πάνω στο τραπέζι και όπως γίνεται αντιληπτό θα εξαρτηθεί, το ύψος και ο χρόνος, από τα οικονομικά του ΓεΣΥ. Στην κυ-

βέρνηση οι σκέψεις που γίνονται στην παρούσα φάση δεν προνοούν αύξηση των εισφορών πλην όμως όπως λέγεται χαρακτηριστικά δεν το αποκλείουν με τον υφιστάμενο τρόπο διαχείρισης από τον ΟΑΥ.

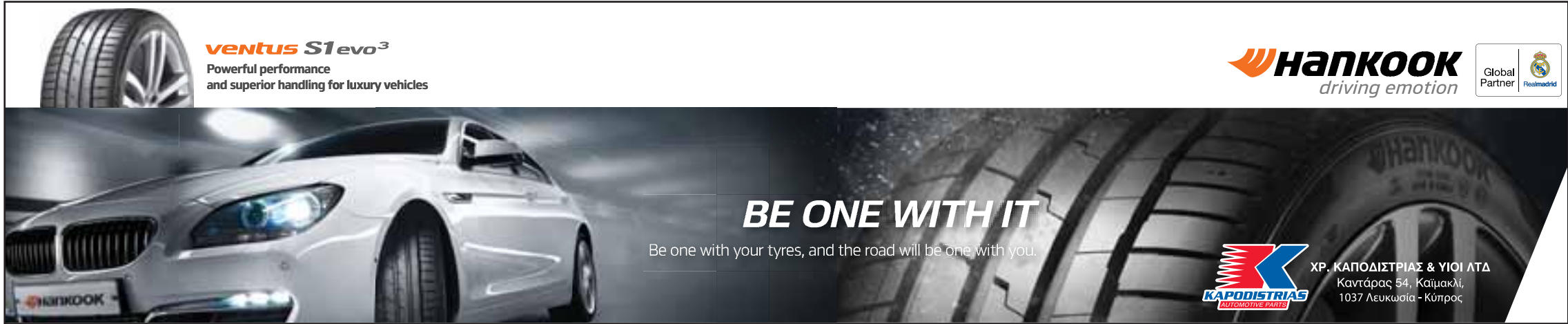
Οι καταχρήσεις

Από την έκθεση του γενικού ελεγκτή το κομμάτι με τις καταχρήσεις έτυχε ιδιαίτερης προσοχής στον δημόσιο διάλογο που ακολούθησε της δημοσίευσής. Ο ΟΑΥ παραδέχεται πως υπάρχει ζήτημα πλην όμως αντιμετωπίζει τις καταχρήσεις από μια διαφορετική σκοπιά από αυτή του γενικού ελεγκτή. Το πρώτο χειρίρισμα που παρατίθεται είναι αυτό του χρόνου ζωής του ΓεΣΥ το οποίο δεν επιτρέπει την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων. Π.χ. υποστηρίζεται πως για τον Οργανισμό η περίοδος μέχρι την εφαρμογή της Β' φάσης του ΓεΣΥ ουσιαστικά είναι νεκρός χρόνος που δεν μπορεί να δώσει μια ολοκλη-

ρωμένη εικόνα. Για την περίοδο μετά τη Β' φάση τα στοιχεία που έχει ο ΟΑΥ, λέγεται που δείχνουν μια τάση σταθεροποίησης. Με βάση επίσημα στοιχεία από τον ΟΑΥ, στο κομμάτι των καταχρήσεων υπάρχουν δύο διαδικασίες ερευνών. Η πρώτη είναι η διοικητική διαδικασία και η άλλη αυτή με ενδεχόμενη απάτη. Στην πρώτη από ενάρεξως εφαρμογής του ΓεΣΥ έχουν καταγραφεί 500 περιπτώσεις για τις οποίες έγινε έρευνα και επιβλήθηκαν διοικητικά πρόστιμα, απλές συστάσεις ή χρηματικές ποινές, που ξεκινούν από 300 ευρώ και φθάνουν μέχρι 30.000 ευρώ. Στη δεύτερη των οποίων τερματίσθηκε χωρίς την επιβολή του προσωρινού μέτρου της αναστολής. Από τα τρία περιστατικά το πρώτο αφορά ένα εργαστήριο το οποίο δεν υπήρχε επειδή η Έφορος Κλινικών Εργαστηρίων του αφαίρεσε την άδεια λειτουργίας. Η ίδια περίπτωση αφορούσε και ένα άλλο εργαστήριο, ενώ η τρίτη

κελος έχει αποσταλεί στην αστυνομία για ποινικές έρευνες. Σε άλλο ένα το πόρισμα δεν τεκμηρίωσε τις καταγγελίες που είχαν γίνει και ο ΟΑΥ προχώρησε σε άρση αναστολής της σύμβασης του παρόχου που είχε επιβληθεί. Τα υπόλοιπα έξι βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της διερεύνησης από λειτουργούς. Σύμφωνα με κάποιες εκτιμήσεις αυτές οι έξι περιπτώσεις θα οδηγηθούν σε τερματισμό της σύμβασης των παρόχων με τον ΟΑΥ, προφανώς γιατί έχουν εντοπισθεί στοιχεία που δικαιολογούν το μέτρο. Επίσης, ο ΟΑΥ έχει ενώπιόν του και τρεις περιπτώσεις παρόχων η σύμβαση των οποίων τερματίσθηκε χωρίς την επιβολή του προσωρινού μέτρου της αναστολής. Από τα τρία περιστατικά το πρώτο αφορά ένα εργαστήριο το οποίο δεν υπήρχε επειδή η Έφορος Κλινικών Εργαστηρίων του αφαίρεσε την άδεια λειτουργίας. Η ίδια περίπτωση αφορούσε και ένα άλλο εργαστήριο, ενώ η τρίτη

περίπτωση προσωπικό ιατρού, ο οποίος ήταν εξαφανισμένος, δηλαδή δεν μπορούσε να εντοπισθεί από ασθενείς. Στο κομμάτι των διοικητικών προστίμων, οι πλείστες περιπτώσεις είχαν να κάνουν με λάθη που παρατηρούνταν κυρίως κατά την έναρξη εφαρμογής του ΓεΣΥ από προσωπικούς ιατρούς. Συγκεκριμένα εντοπίσθηκαν επαναλαμβανόμενα λάθη στην καταγραφή ασθενών που πραγματοποιούσαν επισκέψεις σε προσωπικούς γιατρούς, οι οποίοι ασθενείς δεν κατέβαλαν το ποσό συμπληρωμής επειδή ο γιατρός τους καταχωρούσε στο σύστημα ως δικαιούχους χωρίς συμπληρωμή. Σε μια περίπτωση ιατρού, όταν ανακαλύφθηκε η ιστορία, επιβλήθηκε πρόστιμο 8.000 ευρώ. Άλλη μεγάλη κατηγορία διοικητικών προστίμων αφορούσε επίσης προσωπικούς γιατρούς οι οποίοι, κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες απουσίαζαν χωρίς να έχουν ορίσει αντικαταστάτη τους.

ventus S1evo³
Powerful performance and superior handling for luxury vehicles

BE ONE WITH IT
Be one with your tyres, and the road will be one with you.

HAANKOOK
driving emotion

Global Partner

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΑΤΑ
Καντάρας 54, Καίμακι,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Ο αέρας της αλλαγής και τα γεύματα συμμαχίας

Με άσο στο μανίκι

Η είδηση πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει άσο στο μανίκι του για τις προεδρικές εκλογές και πως έχει ήδη διαβουλευθεί με ΔΗ-ΚΟϊκούς κύκλους για να στηρίξουν έναν υπουργό της κυβέρνησης Αναστασιάδη – όταν η φήμη υποψηφιότητας Παμπορίδη ήταν διάσπαρτη– κυκλοφόρησε στα πηγάδια της Λευκωσίας έντονα. Κάποιοι είπαν πως το χαρτί ήταν ο Ιωάννης Κασουλίδης για να αποφευχθεί η διάσπαση του κόμματος, άλλοι ο Κωνσταντίνος Ιωάννου και άλλοι η Ζέτα Αιμιλιανίδου. Κάποιοι κύκλοι πρόταξαν και την Επίτροπο Στέλλα Κυριακίδου. Κάτι τέτοιο πάντως απορρίπτεται από τον ΔΗΣΥ. Και ξεκαθαρίζουν πως η υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου ήρθε για να μείνει.

• • • • •

Τα αναφωνήματα

Στο πλαίσιο του ήρθε για να μείνει, ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει ήδη ξεκινήσει κύκλο επαφών με κύριο στόχο να αλλάξει την εικόνα του –που δεν πετά δημοσκοπικά– αλλά και να κερδίσει συμμάχους. Εκτός από τα διευθυντικά στελέχη με τα οποία συνέτριωγε την περασμένη Πέμπτη, είχε και ένα κοινό γεύμα με τον υπουργό Εξωτερικών Ιωάννη Κασουλίδη. Όπως μαθαίνει η στήλη, ο συναγερμικός πρόεδρος ανακουφίστηκε όταν διάβασε τη συνέντευξη του υπουργού Εξωτερικών στην «Κ», που έθετε ζήτημα αναθεώρησης της πολιτικής των κυρώσεων και επικέντρωσης στα μέτρα οικονομικής εμπιστοσύνης με στόχο να σωθεί το Βαρύσι. «Επιτέλους, σοβαρή εξωτερική πολιτική» φέρεται να αναφώνησε. Θα πρέπει πάντως να εξηγήσουν και για ποιο λόγο 4 χρόνια ανέχονταν σιωπηρά τη «μη σοβαρή εξωτερική πολιτική».

• • • • •

Άλλη κυβέρνηση

Μιλώντας πάντως για εξωτερική πολιτική, ένας νέος αέρας φαίνεται να επικρατεί πλέον στο οικοδόμημα του υπουργείου Εξωτερικών. Σε τέτοιο σημείο που πολλοί έχουν την αίσθηση πως άλλαξε κυβέρνηση, καθώς νέα πρόσωπα κάνουν πλέον την εμφάνισή τους. Η πρώτη πάντως συνάντηση του Ιωάννη Κασουλίδη με τους λειτουργούς, δεν ήταν ιδανική, καθώς η αιχμή της Φιλίππας Καρσερά προς τους συναδέλφους της για διαρροές που πλήττουν τους λειτουργούς της Γραμματείας Ευρωπαϊκών

Ο **Ιωάννης** Κασουλίδης και ο Αβέρωφ Νεοφύτου συζητούν σε γνωστό εστιατόριο της πρωτεύουσας τα επόμενα βήματα στην εξωτερική πολιτική αλλά και για το 2023.

Υποθέσεων, προκάλεσαν τη δυσφορία του γενικού διευθυντή του υπουργείου Εξωτερικών Κορνήλιου Κορνηλίου και οι τόνοι υψώθηκαν. Την ενόχληση πάντως του Ιωάννη Κασουλίδη προκάλεσε η κα Καρσερά, όταν ο Ιωάννης Κασουλίδης εξέφρασε την πρόθεσή του να βελτιώσει τη σχέση με τις εδώ πρεσβείες, με τη Φιλίππα Καρσερά να του απαντά «good luck with that».

• • • • •

Οι καβγάδες στον Λόφο

Η στήλη μαθαίνει πως εκτός από το υπουργείο Εξωτερικών, δεν είναι όλα ρόδινα στον Λόφο. Αντιθέτως την προηγούμενη εβδομάδα όπως μάθαμε υπήρχε έντονος καβγάς δύο συνεργατών του Προέδρου, με τον ένα να αποχωρεί από το Προεδρικό Μέγαρο. Οι δύο συνεργάτες είναι γνωστοί

για το θερμόαιμο του χαρακτήρα τους και έχουν και στο παρελθόν ανταλλάξει βαριές κουβέντες.

• • • • •

Σκάνδαλο των τ/κ περιουσιών

Τα παιδιά προσφύγων μπορεί να αναμένουν ολόκληρους μήνες να εξταστεί η αίτησή τους για χορηγία κατοικίας ή επίδομα ανακαίνισης κατοικίας, καθώς όπως λένε από την αρμόδια υπηρεσία, είναι λίγοι οι λειτουργοί και δεν φτάνουν, όμως στην υπηρεσία τ/κ περιουσιών, οι αιτήσεις των γνωστών και προνομιούχων, εξετάζονται συνοπτικά και εγκρίνονται αν χρειαστεί και σε διάστημα λίγων ημερών. Το σκάνδαλο που αποκαλύφθηκε στην Επιτροπή Προσφύγων, όπου ευκατάστατα πρόσωπα με κομματικές πλάτες έλαβαν προνομιακά τ/κ

τεμάχια στην Πάφο. Ο ένας δήλωσε άνεργος μάγειρας τη στιγμή που είναι φοιτητής σε αγγλικό πανεπιστήμιο και ο πατέρας του έχει ολόκληρη περιουσία. Ο Νίκος Νουρής επιχείρησε να παραπλανήσει για ακόμη μία φορά, υποστηρίζοντας πως ετοιμάζουν κριτήρια για να σταματήσουν οι στρεβλώσεις ωστόσο τα κριτήρια μήκαν σε πολυσέλιδη στρατηγική μελέτη από το 2016, την οποία μια χαρά κατακρίναν για να εξυπηρετήσουν τους δικούς τους. Την είδηση ότι κριτήρια μήκαν, αποκάλυψε το ΑΚΕΛ κατά τη διάρκεια της Επιτροπής. Μιλώντας πάντως για το τι εκτυλίσεται στη Βουλή, δεν πέρασαν απαρατήρητοι οι υψηλοί τόνοι στην Επιτροπή Ελέγχου, όταν συζητήθηκε ο ΟΑΥ και η έκθεση του γενικού ελεγκτή. Ο Γιώργος Λουκαΐδης, με την πληθωρική προσωπικότητά του, αν και δεν είναι μέλος της Επιτροπής Ελέγχου,

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Μαρία Στυλιανού Λοττίδη

Η Μαρία Στυλιανού Λοττίδη, η οποία χρειάστηκε να πει το προφανές και το οποίο όλοι προσπαθούν να κουκουλώσουν: πως οι επιθέσεις διανομών φαγητών ενδεχομένως να υποκινούνται από ρατσιστικά και ξενοφοβικά κίνητρα. Αυτό ακριβώς σφείλει πλέον να διορθώσει η κοινωνία.

επιχείρησε να βάλει τα πράγματα στη θέση τους, καταγγέλλοντας τόσο τον Ζαχαρία Κουλία όσο και τον υπουργό Οικονομικών Κωνσταντίνο Πετρίδη ως πολέμιους του ΓεΣΥ. Ο υπουργός Οικονομικών τον ανταπάντησε κατά πόσο θεωρεί και τον γενικό ελεγκτή πολέμιο του ΓεΣΥ, δεδομένου ότι είχαν την ίδια άποψη, με τον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του ΑΚΕΛ να το αφήνει αναπάντητο. Στη μάχη πάντως μπήκε και ο πρώην υπουργός Υγείας Γιώργος Παμπορίδης, κάνοντας λόγο για γνωστούς σωτήρες της κοινωνίας που διαγκωνίζονται για το ποιος θα σκοτώσει το ΓεΣΥ. Αίσθηση προκάλεσε πάντως στα πηγάδια, πως η Ειρήνη Χαραλαμπίδου τήρησε αποστάσεις απ' όλο αυτό, ρωτώντας μέσω twitter των Κωνσταντίνο Πετρίδη αν θα έπρεπε βάσει στοιχείων πληρωμών του ΟΑΥ προς συμβεβλημένους παρόχους να ελέγχονται οι φορολογικές δηλώσεις και γιατί δεν έγινε αυτό. Με τον Κωνσταντίνο Πετρίδη να της εξηγεί πως ο ΟΑΥ αρνείται να δώσει στοιχεία και η ίδια να τον ευχαριστεί.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Από τον δρόμο προς τον Λόφο, στην πορεία για τον θρόνο

Δημοσκόπηση και κατάθλιψη

Μια πρόσφατη δημοσκόπηση που ανοίχθηκε σε κομματικό γραφείο έφερε κατήφεια και στον κομματάρχη αλλά και στα τρία στελέχη του που είναι οι μόνοι που φέρονται να έχουν δει τα αποτελέσματα. Σύμφωνα με μία πηγή μου, τα αποτελέσματα δεν ήταν καθόλου ικανοποιητικά για τους παριστάμενους. Αντιθέτως κατέδειξαν ελάχιστη αύξηση ποσοστών για συγκεκριμένο υποψήφιο, προκαλώντας αρχικά αμηχανία που εξελίχθηκε σχεδόν σε κατάθλιψη. Συμφωνήθηκε όπως η έρευνα κλειστεί και φυλαχθεί, και όπως τα αποτελέσματα μείνουν ανυπηρά μεταξύ των παριστάμενων. «Να μη διαρρεύσουν ούτε σε συζύγους, ούτε σε φίλους» λέχθηκε και όλοι επιφυλάχθηκαν μέχρι την επόμενη δημοσκόπηση. Η πηγή μου υποστηρίζει ότι η συγκεκριμένη δημοσκόπηση έφτασε στο γραφείο του κομματάρχη σε φάκελο και όχι με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Την ίδια ώρα σε άλλο κομματάρχη άρχισαν να φαίνονται κάποια αμυδρά χαμόγελα. Ζεστό, κρύο, και ξανά ζεστό ντους.

Νικόλας και Στέφανος...

Ο Στέφανος Στεφάνου και ο πρίγκιπας Νικόλαος ετοιμάζονται για τη νέα, επίσημη πια, συνάντησή τους με μοναδικό θέμα τις προεδρικές του 2023 και την πιθανότητα συνεργασίας μεταξύ ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ. Τα επιτελεία των δύο αρχηγών μελέτησαν όλα τα δεδομένα και τα «θέλω» των δύο κομμάτων αλλά και δύο δημοσκοπήσεις που έγιναν, τόσο για το ΑΚΕΛ όσο και για το ΔΗΚΟ. Κατά τη συνάντηση Στεφάνου-Νικόλα αναμένεται να τεθούν επί τάπητος όλα τα σενάρια αλλά και το πιο κρίσιμο στοιχείο, τα ονόματα των πιθανών υποψηφίων. Η ΔΗΚΟαναθρεμμένη Φωτούλα μου έλεγε πως μπορεί ο Νικόλας να «επιμένει στη δική του υποψηφιότητα», μετά και την εξουσιοδότηση από το κόμμα του αλλά θα έχει μαζί του και μια μικρή λίστα άλλων ονομάτων. Η ίδια επιμένει ότι σε αυτή την λίστα θα βρίσκεται «ως ρεζέρβα» και το όνομα του τέως ΥΠΕΞ Νίκου Χριστοδουλίδη, παρά το γεγονός ότι το ΑΚΕΛ το έχει ήδη απορρίψει, Βεβαία το «επιμένει στη δική

Στείλε Νίκο ένα sms στον ακατονόμαστο μιν του στείλω και αυτού επιστολή με τον Κληρίδη.

του υποψηφιότητα» είναι σχετικό μαθαίνω από το καφενείο της Δευτεράς, στο οποίο συχνάζουν οι (λαλίστατοι) κηπουροί της Στράκκας. Μάλιστα, ο Κόκος ο και αποκαλούμενος «μάστρος της ελιάς» μετά από ένα τερτάκι Λοέλ, μετέφερε τον σκεπτικισμό του οίκου στην περίπτωση που ο Πρίγκιψ υποστηριχθεί από το ΑΚΕΛ και χάσει. «Δεν θα έχουμε τρύπα να κρυφτούμε» είπε ροδοκοκκινισμένος ο Κόκος. Ίσως γι' αυτό άρχισαν και οι πρώτες κατ' ιδίαν συναντήσεις Πρίγκιπα με μικρό Νίκο, όπως αποκάλυψε και η «Κ» την Παρασκευή.

Ρεζέρβες όμως θα υπάρχουν και στη λίστα του Στεφάνου, σύμφωνα με την κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερα. Όπως μου αποκά-

λυψε, ο Στέφανος δέχεται έντονες πιέσεις να προσθέσει στη μικρή λίστα του και τον τέως πρόεδρο της Βουλής Αδάμο Αδάμου. Μια έντιμη, συναινετική και συνενωτική πρόταση, όπως λένε, χωρίς να έχουν άδικο. Από την άλλη, μου ανέφερε ότι από τις μέχρι τώρα επαφές με τη βάση του ΑΚΕΛ φάνηκε ότι «με πίεση θα μπορούσε να γίνει αποδεκτός ακόμα και ο Νικόλας, σε μεγαλύτερο ποσοστό απ' ό,τι αναμενόταν». Ωστόσο, σημείωσε, δεν είναι σίγουρο εάν αυτό το ποσοστό θα μπορούσε να δώσει τη νίκη, ειδικά αν απέναντί βρίσκεται μια επιλογή «σύνθεσης» στο κυπριακό πρόβλημα.

Τα ΜΟΕ και η ταϊβανοποίηση

Μεγάλη είναι η συζήτηση που γίνεται για τα ΜΟΕ που προωθεί με ένταση ο Ιωάννης Κασουλίδης, με στόχο να σωθεί η Αρμόχωστος

και να επιστρέψει στους νόμιμους κατοίκους της. Δεν χωρεί αμφιβολία πως πρόκειται όντως για πολύ τολημική πρωτοβουλία που κάποιους τους φοβίζει άλλους τους εξοργίζει, και άλλους τους φέρνει σε αμηχανία, αφού προνοεί ως αντάλλαγμα για την επιστροφή της Αρμόχωστος το άνοιγμα του αεροδρομίου της Τύμπου και του λιμανιού της Αρμόχωστος. Βέβαια οι επικριτές των κινήσεων Κασουλίδη για να σωθεί η Αρμόχωστος δεν προτείνουν αναλλακτική λύση. Ίσως επειδή την έχουν ξεγράψει, μετά την προσγείωση στην πραγματικότητα πως δεν ήταν «μπλόφα» οι απειλές Ερντογάν; Αντίθεση εξέφρασε και η Instagram influencer Ερατώ Κοζάκου Μακρουλή σε ένα διάλειμμα από την παρασκευή γλυκών του κουταλιού.

Μεταξύ ΜΟΕ και ταξιδιών ο Sir Kas κατάφερε και κακοφάνισε την αναπληρώτρια επικεφαλής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του ΥΠΕΞ, πληρώνοντας την για χρόνια (!) κενή θέση του διευθυντή στην εν λόγω υπηρεσία. Μην αντέχοντας πως θα είχε προϊστάμενο η κυρία Καρσερά (εδώ μετά βίας άντεχε τον Νίκαρο ως προϊστάμενο), ζήτησε να μετακινηθεί στο πιο δημιουργικό πόστο των προξενείων. Θα βοηθήσει έτσι και στον προεκλογικό η μετακίνηση. Ένας πρέσβης μας σε ευρωπαϊκή χώρα, γνωστός για την πληθωρικότητα του λόγου του, σχολίασε σε κάποιες whatsapp συζητήσεις: «Αν εννοεί το ζεύγος το νέο ήθος και την αξιοκρατία, έτσι, να βάζει τη γυναίκα του ο Νίκος σε θέση που δεν δικαιολογεί η βαθμίδα της και να μένει υπηρεσία αφέφαλη για χάρη της, φανταστείτε τι θα γίνει ως πρώτη κυρία». Πάντως, στους διαδρόμους του ΥΠΕΞ λέγεται πως ο μικρός Νίκος έχασε την ψυχραιμία του και έστειλε ένα μη ευγενικό sms στον πρώην μέντορα του Sir Kas. Ψυχραιμία.

Ο Τσαβούσογλου το πήγε πιο κάτω με τα ΜΟΕ, ζητώντας την ταϊβανοποίηση του ψευδοκράτους με διαμοιρασμό των εσόδων από το φυσικό αέριο χωρίς να προηγηθεί η λύση του Κυπριακού. «Μια συμφωνία για το φυσικό αέριο δεν σημαίνει 'αναγνώριση', ανέ-

φερε και έδωσε το παράδειγμα της Ταϊβάν την οποία όπως είπε «δεν την αναγνωρίζουν όλοι αλλά όλοι κάνουν εμπόριο με συμφωνίες μαζί της».

Εν αναμονή των αντιδράσεων από τις πολιτικές δυνάμεις, στις οποίες σίγουρα θα προστεθεί και η απαραίτητη προεκλογική ουρά, ο ΥΠΕΞ Κασουλίδης προωθεί τις τελευταίες ημέρες στην Ε.Ε. τα ΜΟΕ. Τη Δευτέρα θα παρουσιάσει στον Μπορέλ και Ευρωπαίους ΥΠΕΞ τα ΜΟΕ και θα ζητήσει την έμπρακτη στήριξη των Ευρωπαίων. Πολύ σημαντικά, όπως πληροφορούμαι, θεωρούνται τα ραντεβού με τους ΥΠΕΞ Ιταλίας Λουίτζι ντι Μάιο, και της Γερμανίας, Αναλένα Μπέρμπεκ. Ειδικά το ραντεβού με την Αναλένα θεωρείται καθοριστικό για την προώθηση ή όχι των ΜΟΕ από την Ε.Ε. Σημειώνεται πως τόσο ο Μπορέλ όσο και η Ιταλία και κυρίως η Γερμανία είχαν στο παρελθόν τοποθετηθεί υπέρ της προώθησης ΜΟΕ και νέων ιδεών για επανεκκίνηση του διαλόγου για το Κυπριακό αντί των, χωρίς επιτυχία, κυρώσεων κατά της Τουρκίας που προωθούσε ο ΥΠΕΞ Χριστοδουλίδης.

Την Τρίτη 1η Μαρτίου το Εθνικό Συμβούλιο θα ενημερωθεί επίσημα από τον μεγάλο Νίκο για τα ΜΟΕ που προωθεί η κυβέρνηση μέσω του Ιωάννη Κασουλίδη. Όπως πληροφορούμαι κάποιοι πολιτικοί αρχηγοί θα πάνε μανικωμένοι για να τα «πουν» στοχοποιώντας τα ΜΟΕ αλλά και την κυβέρνηση και τον ΔΗΣΥ. Εκείνο που παίζεται είναι εάν κάποιοι θα αντέξουν να τα κρατούν μέχρι την πρώτη Μαρτίου ή θα τα πουν πιο πριν.

ΚΟΙΥΖ: Η διαδικασία για τη διαδοχή του Αρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου αναμένεται να είναι πιο επεισδιακή και από τις προεδρικές. Κάποιοι επισκοποί θέλουν τόσο πολύ τον θρόνο που δεν το κρύβουν με τίποτα και δεν κρατάνε πια ούτε τα προσχήματα. Επιπλέον η αλλαγή στον αρχιεπισκοπικό θρόνο θα επηρεάσει στα σίγουρα και πολύ μία υποψηφιότητα για τις προεδρικές. Ποια; ε, δεν είναι και πολύ δύσκολο το κοιζί...

Καμμένη τρίτη ηλικία

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Τα τελευταία δύο χρόνια τούς ανασύραμε από την αφάνεια τους και τους επιτρέψαμε να κυκλοφορούν στις πρώτες ειδήσεις της επικαιρότητας. Η πανδημία μάς ανάγκασε να στρέψουμε το βλέμμα μας στα γερασμένα τους πρόσωπα και να τους εντάξουμε πανηγυρικά στην κατηγορία των ευπαθών. Γνωσιαστικάμε τάχα μου γι’ αυτούς, επιδείξαμε την πρόσκαιρη ευαισθησία μας, ενίοτε την περιφέραμε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, με τη συνοδεία θλιβερών φωτογραφιών και σπεύδαμε να πληκτρολογήσουμε την απουσία κρατικής πρόνοιας για την τρίτη ηλικία, προκειμένου να εκτονώσουμε την κοινωνική μας παρέμβαση.

Κάθε φορά ωστόσο που πέθαινε ένας γέρος από κορωνοϊό και ο θάνατος του ανακοινωνόταν στα δελτία ειδήσεων με τη φοβερή προσθήκη των υποκείμενων νοσημάτων, ενδόμυχα—as είμαστε επιτέλους ειλικρινείς—νιώθαμε πως η απώλεια δεν ήταν τόσο «τραγική» αφού «έτσι κι αλλιώς τα χρόνια τους ήταν μετρημένα». Η μοναξιά τους, ο φόβος τους, η θλίψη και η ανημποριά τους μας συγκινούσε από απόσταση, χωρίς επί της ουσίας να μας συνταράξει τόσο, ώστε να μετατοπίσει τις εφησυχασμένες μας βεβαιότητες και τις επιδερμικές μας προσεγγίσεις. Διότι προφανώς επιλέγαμε να γαντζωνόμαστε από την ψευδαίσθηση ότι τα γηρατειά είναι κάτι που συμβαίνει σ’ αυτούς, λες και πρόκειται για κάποια ασθένεια και όχι τη φυσική πορεία των πραγμάτων. Και σύντομα, όταν η πανδημία θα περάσει σε δεύτερη μοίρα στην ειδησιογραφική επικαιρότητα, θα τους αλλάζουμε και πάλι κατηγορία και θα τους επαναφέρουμε εκεί που τους είχαμε πάντα καταχωρημένους. Στο περιθώριο της κοινωνίας. Πολίτες τρίτης κατηγορίας. Ξοφλημένη γενιά, χωρίς καμία χρησιμότητα πλέον. Και θα γίνουμε και πάλι απρόθυμοι να γνωιαστούμε γι’ αυτούς και να διεκδικήσουμε το δικαίωμά τους στην αξιοπρέπεια, θλιβερά ανίκανοι να αντιληφθούμε πως στη θέση τους θα βρισκόμαστε πολύ πιο σύντομα από ό,τι το υπολογίζουμε. Αυτή είναι η πραγματικότητα στην οποία ζούμε και για την οποία έχουμε όλοι μας σοβαρό μερίδιο ευθύνης. Ο ηλικιακός ρατσισμός που πλήττει τους ηλικιωμένους μας είναι η χειρότερη μορφή ρατσισμού που μας χαρακτηρίζει, γιατί προδίδει πόση ανθρωπιά έχουμε χάσει προκειμένου να παριστάνουμε πως έχουμε γίνει κάτι. Και αυτό το κάτι που γίναμε μας αποτρέπει να αναγνωρίζουμε τη σοφία που κουβαλούν τα γηρατειά και τα διδάγματα που κρύβουν οι χαράκιες των γερασμένων προσώπων, ώστε να σπεύσουμε να τα φροντίσουμε όπως τους αξίζει και όχι να τα περιθωριοποιούμε ελαφρώς τη καρδιά.

Αυτές οι μορφές όμως κάτι λένουν, όπως έγραφε κάποτε ο Διαμαντής και όσο δεν γνωιαζόμαστε να διαβάσουμε αυτό το κάτι, θα συνεχίσουμε να πελαγοδρομούμε μέσα στην πλάνη που συντηρεί την ψευδαίσθηση ότι καταφέραμε να μάθουμε ποιο είμαστε και ποιο πραγματικά υπήρξαμε. Και ίσως ο λόγος που δεν ξέρουμε πού πάμε και τι επιδιώκουμε να είναι η έλλειψη αυτής της γνώσης, η οποία βρίσκεται συμπυκνωμένη στα γερασμένα σώματα των ηλικιωμένων μας, τα οποία, αντί να τα εξερευνούμε με ευλάβεια, τα ρίχνουμε στο περιθώριο συνηγοράφοντας την κρατική αδιαφορία απέναντί τους. Είναι όμως επιτέλους καιρός να κατανοήσουμε πέντε βασικά πράγματα και να καταλάβουμε πως τις καλογουλισμένες Μερσεντές με τις οποίες κυκλοφορούμε επιδεικνύοντας την «επιτυχημένη» μας πορεία, δεν τις οφείλουμε στα πτυχία ή στα περιπούδαστα προσόντα μας αλλά στις γιαγιάδες και τους παππούδες μας, που κουβαλούσαν στους ώμους τους καυσόξυλα, προσπαθώντας να επιβιώσουν σε σκληρές εποχές και να φτιάξουν με τα λιγοστά μέσα που διέθεταν μια ζωή πλήρεια. Κι αν αυτό συνεχίσει να μας διαφεύγει τότε όταν φτάσουμε στην ηλικία τους η μοναξιά και η θλίψη θα είναι σαφώς χειρότερη από τη δική τους, γιατί σε μας θα συνοδεύεται από την παντελή απουσία βαθύτερου νοήματος και ταπεινής πίστης σε κείνο που μας προβαίνει. Οι συνθήκες μέσα στις οποίες επιτρέπουμε να ζει ένας ηλικιωμένος σ’ αυτή τη χώρα, χωρίς καμία κρατική φροντίδα και ουσιαστική πρόνοια, και σ’ ένα απαράδεκτο κοινωνικό αποκλεισμό, ένα πράγμα μαρτυρούν: Πως βρισκόμαστε όλοι σε λάθος δρόμο και σε πλήρη άγνοια της λανθασμένης μας πορείας.

elenixenou11@gmail.com

Ισραηλινοί στρατιώτες κατά τη διάρκεια συγκρούσεων με Παλαιστίνιους μετά από διαδήλωση στο κέντρο της πόλης της Χεβρώνας στη Δυτική Όχθη.

Ζητείται λογοδοσία

Της **ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**

Πόσοι αλήθεια θυμούνται ακόμα την πρώτη επίσκεψη στην Κύπρο του Ζοσέπ Μπoreλ υπό την ιδιότητα του ύπατου εκπρόσωπου της Ε.Ε. για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής, τον Ιούνιο 2020; Τότε που η κυβέρνηση, έχοντας ως σημαία τις κυρώσεις ενάντια στην Τουρκία, αγνόησε πλήρως το Κυπριακό και τις προσπάθειες λύσης, και εστίασε μόνο στις γεωτρήσεις της Τουρκίας στη διεθνώς αναγνωρισμένη κυπριακή ΑΟΖ. Τότε, που ενώ ο κ. Ακιντζί ήταν ακόμα στην τουρκοκυπριακή ηγεσία, η κυβέρνηση φρόντισε να αγνοηθεί η τουρκοκυπριακή κοινότητα και επέλεξε να πάρει τον κ. Μπoreλ βόλτα με το ελικόπτερο να δει τη δράση της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ. Βλέπετε τότε, δεν υπήρχε χώρος για μέτρα οικοδόμησις εμπιστοσύνης (ΜΟΕ), ούτε για προσπάθειες λύσης του Κυπριακού. Η προμετωπίδα της κυβερνητικής στρατηγικής ήταν οι κυρώσεις. Η κριτική τότε για παραγκωνισμό του Κυπριακού και ανεδαφικές προσπάθειες κυρώσεων έμεναν στο περιθώριο, ενώ οι επιπτώσεις της στρατηγικής αυτής δεν έφταναν ποτέ σε συζήτηση στη δημόσια σφαίρα.

Δύο χρόνια μετά, η κυβέρνηση Αναστασιάδη κάνει στροφή 180 μοιρών και μέσω του νυν ΥΠΕΞ κ. Κασουλίδη ανακοινώνει ότι αφήνει την προσπάθεια για κυρώσεις στην άκρη και προχωρεί με προσπάθειες για ΜΟΕ. Δύο χρόνια μετά και η Κυπριακή κυβέρνηση είναι σε τέλμα, η Τουρκία συνεχίσει τις γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ, η Κύπρος ήρθε σε ρήξη με τους εταίρους της στην Ε.Ε., και όπως ομολογούν κυβερνητικοί παράγοντες, έχασε την αξιοπιστία της διεθνώς. Κάπου εδώ αναρωτιέται κανείς: γιατί όλο αυτό; Για να φτάσουμε στη δυσμενέστερη αυτή θέση;

Ο κ. Κασουλίδης στη συνέντευξή του στην Καθημερινή της Κυριακής (13/02), αν και τόνισε ότι η εξωτερική πολιτική δεν αλλάζει αναλόγως προσώπου, έδωσε ενδείξεις για το μέγεθος της ζημιάς που έφερε η στρατηγική κυρώσεων. Μίλησε για «αναθεώρηση πολιτικής κυρώσεων», αναγνωρίζοντας ότι υπάρχουν εταίροι μας που δεν τις επιθυμούν, περιέγραψε την πλήρη αλλαγή πλεύσης στο Υπουργείο, ενώ αναφέρθηκε σε «αλλαγή κλίματος» σε διεθνές επίπεδο, σε μια προσπάθεια να παρουσιαστεί η αλλαγή προσώπου στο ΥΠΕΞ ως κάτι εξαιρετικά σημαντικό.

Ενώ ο κ. Κασουλίδης όμως όντως δικαιούται να επικαλείται την αλλαγή, το ίδιο δεν ισχύει για την κυβέρνηση που πρέπει να απαντήσει για τις ευθύνες της απέναντι στις εξελίξεις. Στις

τοποθετήσεις του, ο εκπρόσωπος του ΔΗΣΥ κ. Δημητρίου απέφυγε να απαντήσει τι ουσιαστικά σηματοδοτεί η αναθεώρηση στρατηγικής κυρώσεων, αποφεύγοντας να μιλήσει για τις χαμένες ευκαιρίες και επιπτώσεις αυτής της στρατηγικής. Πώς περιμένουμε όμως η κοινωνία να προχωρήσει όταν μια κυβέρνηση θεωρεί ότι μπορεί τη μία μέρα να μιλά διθυραμβικά για τις προοπτικές κυρώσεων, να καθιστά το θέμα σημαία της για τρία χρόνια, με ό,τι αυτό συνεπάγεται πολιτικά, και την άλλη να λέει ότι αναθεωρεί τη στρατηγική της, χωρίς διάθεση λογοδοσίας; Χωρίς να κληθεί να εξηγήσει, να αναπτύχθει μια υγιής συζήτηση για το πού πήγαμε λάθος, ποιες εκτιμήσεις διαψεύστηκαν, και γιατί η αναθεώρηση είναι αναγκαία. Με το να κρύβουμε τα θέματα κάτω από το χαλί ή να προσπαθούμε να τα φορτώσουμε σε ένα άτομο, δεν μπορεί να πάει μια κοινωνία μπροστά. Εξάλλου, ακόμα και αν ακολουθήσουμε τον συλλογισμό της τόσο βαρύτατης ευθύνης του τέως ΥΠΕΞ κ. Χριστοδουλίδη, τότε τίθενται ακόμη πιο σοβαρά ερωτήματα για την κυβέρνηση και το κυβερνών κόμμα. Ακολουθούσε ο κ. Χριστοδουλίδης τόσο καιρό αυτόνομη ατζέντα και αυτοί σωπούσαν; Αν υπήρχε θέμα με τη στρατηγική κυρώσεων και τα αποτελέσματά της, τότε αναμφίβολα η παύση του τέως ΥΠΕΞ θα έπρεπε να ερχόταν εδώ και καιρό. Αντ’ αυτού, όχι μόνο ο ίδιος αλλά και η πολιτική του (ως πολιτική της κυβέρνησης) είχαν την πλήρη δημόσια στήριξη του ΠτΔ και του ΔΗΣΥ, ενώ ο μόνος λόγος τερματισμού της θητείας του κ. Χριστοδουλίδη ήταν η διασφάλιση της εσωκομματικής συνοχής και οι προεκλογικές διαφωνίες με τον κ. Νεοφύτου—και όχι η πολιτική που ακολουθούσε.

Μια κυβέρνηση με στοιχειώδη υπευθυνότητα, όταν ομολογεί ότι αλλάζει στρατηγική σε τέτοιο βαθμό, δεν μπορεί ν’ αποφεύγει τη δημόσια συζήτηση για το τι οδήγησε σε αυτή την αλλαγή. Το ίδιο ισχύει και για το κυβερνών κόμμα που θέλει να συνεχίσει στην εξουσία και να μας πείσει ότι «δεν κρύφτηκε στα δύσκολα». Χωρίς απαίτηση για λογοδοσία είναι πολύ εύκολο να μιλούν κάποιοι για «ηθικά πλεονεκτήματα», ακόμα και αν μπροστά στην ολοκληρωτική κατάρρευση της θεμελιώδους στρατηγικής τους στα μείζονα θέματα της χώρας δεν ήταν καν στοιχειωδώς ειλικρινείς απέναντι στον κόσμο που εκπροσωπούν.

Η κα Ανδρομάχη Σοφοκλέους είναι πολιτική αναλύτρια.

Ο αόρατος άνθρωπος

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Είναι παντού. Στο διπλανό αμάξι, στο απέναντι διαμέρισμα, στο πίσω γραφείο. Δεν έχει σημασία αν είναι άντρας ή γυναίκα, αν διαθέτει πτυχία ή αν τα χνώτα του ταιριάζουν με τα δικά μας. Όλα αυτά θα σήμαιναν ενδεχομένως κάτι εάν διακρινόταν μέσα στο πλήθος. Κάποια περιοδικά και sites της συμφοράς βρήκαν τον τρόπο να ξεχωρίσουν την ήρα από το στάρι. Επινόησαν τους «επώνυμους» κι έριξαν στον Καιάδα της ανωνυμίας όλους τους άλλους. Τους πολλούς, πλην όμως αθέατους χιλιάδες άλλους. Αλλά εκείνοι, σε πείσμα της επαρκιωτικής μας νοστορπίας, συνεχίζουν να καθορίζουν το κοινωνικό γίγνεσθαι αυτής της μικρής χώρας που υποδύεται το κανονικό κράτος.

Είναι αόρατοι. Γιατί δεν θα τους δεις στα εστιατόρια που τρώει «όλη η Λευκωσία», ούτε στις πρώτες σειρές των θεάτρων, ούτε καν στο Twitter των ολίγων και εκλεκτών. Είναι αόρατοι επειδή πληρώνουν το τίμημα της κανονικότητάς τους, αυτό που οι δημοσκόποι προσδιορίζουν ως «μέσο όρο». Τα παιδιά τους δεν φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία και τα σπίτια τους δεν τα φροντίζουν εσωτερικές οικιακοί βοηθοί. Κοντολογίς, δεν ανήκουν στην κάστα των προνομιούχων. Αυτών που συναελάζονται με πολιτικούς, δημοσιογράφους, οικονομικούς παράγοντες και παράγοντες γενικώς. Φυσικά και δεν πρόκειται για μια ομοιογενή μάζα. Το πάλοι ποτέ προλεταριάτο μετεξελιχθηκε σε μια μεσαία τάξη πολλαπλόν ταχυτήτων, που παλεύει νυχθημερόν για να διατηρήσει τα κεκτημένα της. Αυτούς που σπουδάζουν τα παιδιά τους, γιατί από κάπου πρέπει να αγκιστρωθεί η ελπίδα, αλλά χρόνο με τον χρόνο αισθάνονται τον οικονομικό κλοιό να γίνεται πιο ασφυκτικός. Αν ακούγαμε τη φωνή τους, ίσως να γνωρίζαμε περισσότερα για τις υποθηκευμένες ζωές που τους έλαχαν. Τι πάει να πει «υποθηκευμένη» ζωή; Αυτή που αγνοίζεται να κρατηθεί όρθια, με αξιοπρέπεια, χωρίς δεκανίκια. Παιδιά με ένα και δύο πτυχία που πρέπει να ζήσουν με ένα χιλιάριο τον μήνα. Με μια σχέση που θέλει να γίνει οικογένεια, αλλά δεν της βγαίνει ο λογαριασμός στο τέλος του μήνα.

Είναι ο κυρίαρχος λαός. Αυτός που έχει τη δύναμη να ανεβάζει και να κατεβάζει κυβερνήσεις, αλλά αφού ψηφίσει θα επιστρέψει στη γωνίτσα του για ν’ αναλάβουν τη δουλειά οι «επώνυμοι». Γιατί αυτοί ξέρουν καλύτερα. Γιατί έτσι γίνονται οι δουλειές, λέει ο κυνικός υποβόλεας. Γιατί έτσι γίνονται ανέκαθεν οι δουλειές σε αυτό τον τόπο και όποιος δεν το καταλαβαίνει ας συνεχίσει να βράζει στο ζουμί του. Κανένας αόρατος άνθρωπος δεν έχει θέση στη μοιρασιά της εξουσίας. Κανείς τους δεν δικαιούται μία θέση στο τραπέζι. Οι θέσεις είναι κατεληγμένες από δύο κατηγορίες «επώνυμων»: αυτών που έχουν τα λεφτά και αυτών που έχουν τις κομματικές διασυνδέσεις. Γι’ αυτό ο αόρατος άνθρωπος γυρνάει την πλάτη στο κομματικό κατεστημένο. Γιατί αισθάνεται αδύναμος, απογοητευμένος και εξοργισμένος. Κι όσο γιγαντώνεται ο θυμός μέσα του, τόσο πιο πολύ σωπαίνει. Οξύμωρο, θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος. Απαράδεκτο, θα μπορούσε να υπερθεματίσει άλλος, απαιτώντας από το ανώνυμο πλήθος να κατακλύσει τους δρόμους σε μαχητικές διαδηλώσεις διαμαρτυρίας. Ρεαλιστικό, θα σημείωνε και ο κυνικός υποβόλεας, καθώς ξέρει πως η ανάγκη ευνουχίζει εντέλει τον άνθρωπο. Όταν όμως έρθει ο φουσκωμένος λογαριασμός του ηλεκτρισμού, δεν θες να τιμωρήσεις κανένα. Μόνο να τον ξοφλήσεις θέλεις, για να έχεις το κεράλι σου ήσυχο.

Γι’ αυτό τον άνθρωπο συζητούν τον τελευταίο καιρό όσοι αναζητούν τον κατάλληλο υποψήφιο πρόεδρο που μπορεί να δώσει τη μάχη και να την κερδίσει. Αλλά ενώ συζητούν διαρκώς γι’ αυτόν, ενώ τον αναλύουν και τον ερευνούν, στα μάτια τους παραμένει αόρατος. Αυτός όμως και μάτια έχει και μνήμη διαθέτει. Και θα στείλει το μήνυμά, όταν έλθει η ώρα, αλλά τότε ίσως είναι αργά για τον τόπο. Ας το θυμούνται αυτοί που τους έπεσε ο κλήρος για να λάβουν τις σοφές αποφάσεις.

ΥΓ. Αυτές οι σκέψεις γεννήθηκαν, όταν άκουσα τον Αβέρωφ Νεοφύτου να δηλώνει με αυταρέσκεια «έχουμε το ηθικό πλεονέκτημα». Απευθυνόταν σε νυν και πρώην υπουργούς, βουλευτές, δημόρχους, επιτρόπους και μέλη της ηγεσίας του ΔΗΣΥ, οι οποίοι μαζεύτηκαν για να βάλουν όλοι ένα κεράκι στις επικείμενες προεδρικές εκλογές.

stavros.christodoulou@gmail.com

Χρυσά διαβατήρια, αργυρό ΥΠΕΞ, χάλκινοι ευρωβουλευτές

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ένα κράτος στον γύφο, ανύπαρκτο και απόν από τις διεργασίες στην Ε.Ε. Είναι το λιγότερο που μπορεί να ειπωθεί, για το υπουργείο Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας, τους έξι Κυπρίους ευρωβουλευτές και τα πολιτικά κόμματα, εάν κάποιος διαβάσει το ψήφισμα της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο συνεχίζει τον διασυρμό της Κυπριακής Δημοκρατίας για τα χρυσά διαβατήρια, επιστρατεύοντας —αυτή τη φορά—λανθασμένα στοιχεία. Στοιχεία, που θα έπρεπε να οδηγούν σε παρεμβάσεις της πολιτειακής και πολιτικής μας ηγεσία, κάτι όμως που δεν έγινε ποτέ.

Κατά συνέπεια, το ψήφισμα εγκρίθηκε την περασμένη Τρίτη με 61 ψήφους υπέρ, 3 εναντίον και 5 αποχές και εκφράζει «ικανοποίηση» για τις διαδικασίες επι παραβουλή των Κομισιόν εναντίον της Κυπρου (και της Μάλτας), σχετικά με τα χρυσά διαβατήρια, καλώντας μάλιστα την Ε.Ε. «να επιταχύνει αυτές τις διαδικασίες», κάτι

που θα μπορούσε κάλλιστα να εκληφθεί ως «φλερτ» με την παραπομπή των δύο χωρών στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Ωστόσο, η θέση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών βασίζεται σε λανθασμένα στοιχεία που αναφέρουν ότι η Κυπριακή Δημοκρατία συνεχίζει να εξετάζει «επί του παρόντος» αιτήσεις για χρυσά διαβατήρια «που υποβλήθηκαν πριν από τον Νοέμβριο του 2020». Αν και η κυπριακή κυβέρνηση τα έκανε θάλασσα με τα χρυσά διαβατήρια —και γι’ αυτό δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία—ο ισχυρισμός ότι συνεχίζει να εξετάζει αιτήσεις χρυσών διαβατηρίων είναι ψευδής και δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά για τη σκοπιμότητα που ενδεχομένως εξυπηρετείται σ’ ένα ψήφισμα της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, της Ευρωβουλής. Όπως έχει γνωστοποιηθεί από το περασμένο καλοκαίρι, ο γενικός εισαγγελέας Γιώργος Σαββίδης απέστειλε επιστολή προς την Κομισιόν, ενημερώνοντάς την εμπρόθεσμα (σ.σ. εντός της προθεσμίας δύο μηνών από την αποστολή αιτιολογημένης γνώμης της Ε.Ε.), ότι η Κυπριακή Δημο-

κρατία τερμάτισε οριστικά και ολοκληρωτικά το προβληματικό πρόγραμμα εμπορευματοποίησης ευρωπαϊκών ιθαγενειών και ότι έκτοτε δεν εξετάζει καμιά αίτηση. Τελεία και παύλα, όπως θα έλεγε και ο Πρόεδρος Αναστασιάδης.

Παρά την επίσημη ενημέρωση της Κομισιόν, 500 μέτρα πιο κάτω, στο κτίριο της Ευρωβουλής, η Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών εμφανίζεται ν’ αγνοεί τον τερματισμό του κυπριακού προγράμματος χρυσών διαβατηρίων. Και ως εκ τούτου, έβαλε την Κυπριακή Δημοκρατία στο απόσπασμα και την εκτέλεσε, στο πλαίσιο του ψηφίσματος που εξέδωσε, υποστηρίζοντας ότι συνεχίζει να εξετάζει αιτήσεις για χρυσά διαβατήρια, που υποβλήθηκαν πριν από τον Νοέμβριο 2020. Αναμφισβήτητη, η θέση αυτή εκθέτει την Επιτροπή Ελευθεριών και την Ευρωβουλή γενικότερα, που εξέδωσαν ένα ψήφισμα με ψευδή ή έστω λανθασμένα στοιχεία.

Περισσότερο όμως εκτεθειμένοι είναι το ΥΠΕΞ και οι έξι Κύπριοι ευρωβουλευτές, που προφανώς δεν πήραν είδηση και δεν

κούνησαν το δακτυλάκι τους για να διορθώσουν τα στοιχεία αυτά, πριν εγκριθεί το ψήφισμα από την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών. Μεγαλύτερη δε ευθύνη έχει ο ευρωβουλευτής του ΔΗΣΥ Λουκάς Φουρλάς, ο οποίος είναι ο μοναδικός Κύπριος ευρωβουλευτής που είναι αναπληρωματικό μέλος της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών. Ο κ. Φουρλάς είχε λάβει το προσχέδιο ψηφίσματος από τις 9 Νοεμβρίου 2021 και —εάν έμπαινε στον κόπο να το διαβάσει—θα είχε μπροστά του τρεις και πλέον μήνες για να εκδηλώσει αντίδραση και να διορθώσει τα λανθασμένα στοιχεία. Δεν το έπραξε, όπως δεν το έπραξαν το υπουργείο Εξωτερικών και οι λοιποί πέντε Κύπριοι ευρωβουλευτές. Όλοι αυτοί έχουν υποχρέωση να είναι ενήμεροι για όσα ζητήματα αφορούν στην Κύπρο. Πόσω μάλλον όταν το κράτος διασύρεται με ψευδή ή έστω λανθασμένα στοιχεία, ενός ψηφίσματος, το οποίο ήταν αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Ευρωβουλής —ως προσχέδιο— εδώ και μήνες...

Εάν λοιπόν η κυπριακή πολιτειακή και

πολιτική ηγεσία υπνώττουν και δεν μπορούν να υπερασπίσουν την Κυπριακή Δημοκρατία και την αφήνουν να δέχεται σφαλίες στην βάση λανθασμένων στοιχείων εντός της Ε.Ε., τότε τι μπορεί να πει κανείς; Και τι να αναμένει από ένα κράτος, το οποίο αρχικά αποφάσισε να επενδύσει στην πολιτική των κυρώσεων κατά της Τουρκίας και μετά αποφάσισε να «περάσει» στην πολιτική των όποιων ΜΟΕ; Και στις δύο περιπτώσεις χωρίς κανένα σχεδιασμό και καμιά στρατηγική σε εθνικό επίπεδο και χωρίς καμιά προηγούμενη διαπραγμάτευση με τους τους Ευρωπαίους εταίρους. Έτσι θα σώσουμε το Βαρώσι;

Σημείωση: Μετά το ψήφισμα που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, οι Κύπριοι ευρωβουλευτές και το ΥΠΕΞ τρέχουν πλέον για να διορθώσουν τα λανθασμένα στοιχεία για τα χρυσά διαβατήρια, πριν το ψήφισμα εγκριθεί και από την ολομέλεια της Ευρωβουλής τον προσεχή Μάρτιο.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ο αφοσιωμένος δάσκαλος κάνει τη διαφορά

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Μερικές φορές η τω-
ξικότητα της δημό-
σιας αντιπαράθεσης
και το ατέλειωτο κου-
τσομπολιό της «πά-
τσας» σε κάνουν να
ξεκνάς γιατί μπορείς και πρέπει να
είσαι αισιόδοξος. Μια ανάσα «φρέ-
σκου αέρα» σε κάνει όμως να παίρ-
νεις δύναμη. Λειτουργεί σαν αντί-
δοτο στον περιρρέοντα, πληθωρικό
κυνισμό και την ορμή των δυνά-
μεων της αδράνειας που δεν θέλουν
να αλλάξει τίποτα σε αυτόν τον τό-
πο.

Πριν από λίγες ημέρες είχα την
τύχη να επισκεφθώ δύο σχολεία

**Πρέπει να στηρίζουμε
όλοι μας, και χωρίς
ξεπερασμένες και βλα-
κώδεις ψευτοϊδεολογι-
κές αγκυλώσεις, τη δη-
μόσια εκπαίδευση.**

στη Χαλκίδα, το 9ο Δημοτικό και
το 5ο Πρότυπο Γυμνάσιο. Στο Δη-
μοτικό βρήκα μια ομάδα δασκάλων
με απίστευτο κέφι για τη δουλειά
τους, το οποίο το έχουν περάσει,
και φαινόταν, στα παιδιά. Οι μα-
θητές ρωτούσαν με μεγάλο ενδια-
φέρον, περιέργεια και συγκρότηση
για πράγματα που τους ενδιέφεραν.
Εβλεπες στην ατμόσφαιρα τι δια-
φορά μπορούν να κάνουν μερικοί
αφοσιωμένοι εκπαιδευτικοί που
έχουν ανοιχτό μυαλό και προσπα-
θούν κόντρα στα προβλήματα και
στη μιζέρια. Είμαι σίγουρος ότι από
αυτό το Δημοτικό θα βγουν παιδιά
που θα είναι μορφωμένα και θα
πάνε μακριά.

Στην άλλη όχθη της Χαλκίδας
ένα άλλο σχολείο έγινε βιαστικά
Πρότυπο αλλά μοιάζει να έχει κερ-
δίσει τον τίτλο στην πράξη. Αφορμή
ήταν μια συνάντηση με έναν όμιλο
μαθητών που οργάνωσε το «Junior

Achievement», που έχει στόχο να
εμπνεύσει τα παιδιά να δημιουρ-
γήσουν μια εικονική εταιρεία με
την οποία θα διαγωνιστούν μαζί
με άλλους μαθητές από όλο τον κό-
σμο. Με το ξεκίνημα της κουβέντας
βρέθηκε η ιδέα για την εταιρεία
που θα ήθελαν να στήσουν: να προ-
ωθούν προϊόντα από τις περιοχές
του τόπου τους, της Εύβοιας, που
υπέσπασαν τεράστιες καταστροφές
από τις πυρκαγιές.

Αυτά μέσα στην τάξη, στον όμι-
λο. Το 5ο Γυμνάσιο Χαλκίδας έχει
όμως και αυτό μια «αύρα» καινο-
τομίας, από τους διαδραστικούς πι-
νακες και τα καινούργια κομπιούτερ
(δωρεά της Επιτροπής για το '21),
το επιτραπέζιο που έχουν ετοιμάσει
παιδιά για τη μεσαιωνική ιστορία
της Χαλκίδας έως τα τραπέζια όπου
παίζουν σκάκι στο διάλειμμα. Και
εκεί ένας προφανώς εμπνευσμένος
διευθυντής και αφοσιωμένοι κα-
θηγητές κάνουν τη διαφορά. Τίποτα
δεν έρχεται εύκολα ασφαλώς. Το
κτίριο ήταν κρύο, οι περιορισμοί
της γραφειοκρατίας στην αποδοχή
δωρεών είναι ασύλληπτοι. Είναι
όμως ένα σχολείο που καταλαβαί-
νεις ότι αν μείνει στην ίδια ρότα
για αρκετά χρόνια θα βγάλει αστέ-
ρια.

Η πανδημία μάς έκανε όλους να
καταλάβουμε τη σημασία της δη-
μόσιας υγείας. Πρέπει όμως να στη-
ρίζουμε όλοι μας, και χωρίς ξεπε-
ρασμένες και βλακώδεις ψευτοϊδε-
ολογικές αγκυλώσεις, τη δημόσια
εκπαίδευση. Και δεν εννοώ μόνο
το κράτος που προσπαθεί, αλλά και
τον ιδιωτικό τομέα, τα ιδρύματα,
κάθε Έλληνα, εντός ή εκτός Ελλάδος,
που νιώθει την ανάγκη της προ-
σφοράς. Οι έχοντες έχουν και έχου-
με την υποχρέωση να δώσουμε σε
όλη τη νέα γενιά τις ευκαιρίες που
της αξίζουν. Το χρωστάμε στα παι-
διά αλλά και στην Ανθούλα, στον
Γιάννη, στη Βάσω, στην Ιωάννα,
στον Κώστα και σε όλους τους άλ-
λους καθηγητές και δασκάλους που
το παλεύουν με πείσμα και όρεξη.

Ρομίδης ή Ροΐδης. Ακαδημία χωρίς ακαδημαϊκούς

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ας πούμε ότι έχεις σπουδάσει
φιλολογία στη Φιλοσοφική.
Το γνωστικό σου πεδίο δεν
έχει την αίγλη που είχε κάποτε.
Μέχρι πριν από δύο δεκαετίες, η
Φιλολογία ήταν από τις «ακριβό-
τερες» πανεπιστημιακές σχολές
μας, ακριβότερες σε «μόρια» ει-
σαγωγής, απαιτήσεις και κόπο.
Δεν είναι πια. Λογικόν. Η φιλολο-
γία είναι μελέτη της λογοτεχνίας
και ο κόσμος μας ενδιαφέρεται
περισσότερο για τα αισθήματα
της φάλαινας από τα αισθήματα
του Κάπτεν Αχαμπ στον «Μόμπι
Ντικ» του Μέλβιλ.

Εσύ όμως αγαπάς τη λογοτε-
χνία, αγαπάς και τη γλώσσα σου
και θέλεις να συνεχίσεις τις σπου-
δές σου με κάποιον απ' τους νε-
οέλληνες συγγραφείς. Είναι ο Εμ-
μανουήλ Ροΐδης. Αιρετικός, είρων,
μοναδικό ύφος ελληνικών, ένα
βλέμμα καυστικό σαν τη δύναμη
οξέος. Ο Ροΐδης συνομιλούσε με
την Ελλάδα του τέλους του 19ου
αιώνα, όμως διαπιστώνεις ότι οι
περισσότερες σκέψεις του αγγί-
ζουν τη δική σου εμπειρία. Το αρ-
χείο του μπορείς να το βρεις στον
ιστότοπο της Ακαδημίας Αθηνών.

Εκεί η μηχανή αναζήτησης σε
ρωτάει: «Μήπως εννοούσατε Ρο-
μίδη;». Ή μήπως Ρομίντα; Πατάς
«Ρομίδη» στον ιστότοπο της Ακα-
δημίας και σου βγαίνουν τα έργα
του Ρομίδη, που είναι ο Ροΐδης σε
επιμέλεια κάποιου Πετρόκκικινου,
που είναι ο επιμελητής του, Πε-
τροκόκκινος. Δυστυχώς, κάπως
έχουν τα πράγματα. Στον ιστότοπο
της Ακαδημίας ο Ροΐδης αναγρά-
φεται ως Ρομίδης.

Ως εδώ όλα κυλούν απαλά.
«Ηταν η ζέση, τα λόγια του πα-
πά». Φταίει και το πληκτρολόγιο.
Ζητάς πρόσβαση στη βιβλιοθήκη
της Ακαδημίας Αθηνών, κατόχου
του αρχείου του Εμμανουήλ Ρο-
μίδη, ή Ροΐδη. Μαθαίνεις ότι από
το αρχείο λείπουν δέκα ντοσιέ,
κατ' εκτίμηση τα δύο τρίτα. Πού
βρίσκονται; Δεν είσαι ντετέκτιβ.
Ας είναι και το ένα τρίτο. Πλην
όμως, μαθαίνεις ότι για να έχεις
πρόσβαση ακόμη και σε αυτό χρει-
άζεται άδεια από τον γενικό γραμ-
ματέα της Ακαδημίας, τον κ. Ζε-
ρεφό. Και αυτός την αρνείται.

Τis πληροφορίες τις αντλώ από
το τελευταίο τεύχος της επιθεώ-
ρησης Athens Review of Books.

Είναι η περιπέτεια του εκδότη
της και μελετητή του Εμμανουήλ
Ροΐδη, του Μανώλη Βασιλάκη. Εν-
νοείται ότι το ζητούμενο δεν είναι
η περιπέτεια ενός μελετητή. Το
ζητούμενο είναι η τύχη του έργου
ενός από τους σημαντικότερους
συγγραφείς της νεοελληνικής
γραμματοειας. Και ο κίνδυνος να
πεθάνει από ασφυξία.

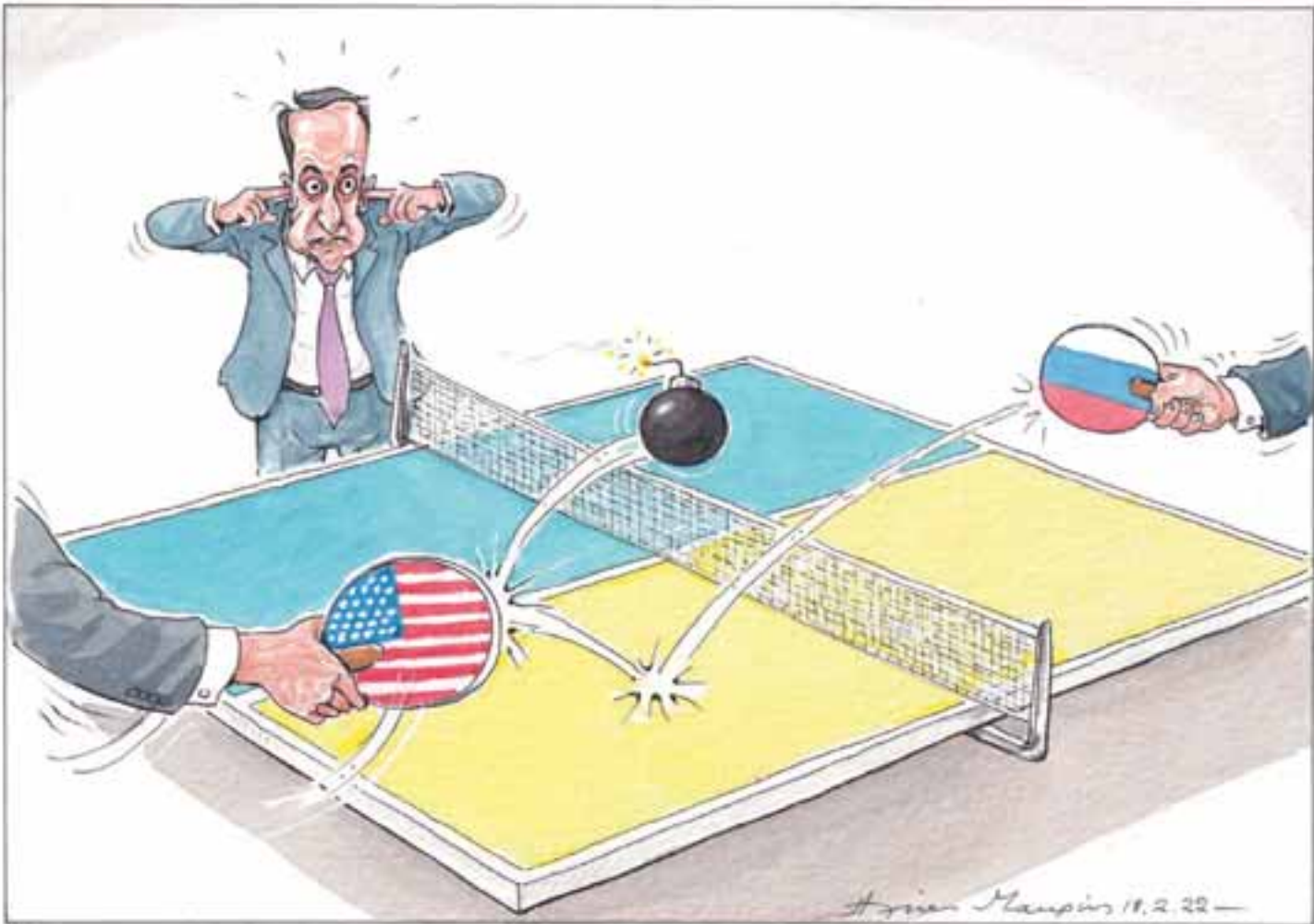
Εξόριστοι απ' την εκπαίδευση,
οι νεοέλληνες κλασικοί αναζητούν
οξυγόνο ζωής στο έργο των ερευ-
νητών. Στους συνεπείς αναγνώ-
στες τους. Σ' αυτούς απευθύνονται
τα λεγόμενα πνευματικά μας ιδρύ-
ματα. Η Ακαδημία Αθηνών έχει
παραλάβει το αρχείο του Εμμ-
ανουήλ Ροΐδη από τον ανιψιό του
Α. Ανδρεάδη από τη δεκαετία του
τριάντα. Οχι μόνο δεν φρόντισε
να το ψηφιοποιήσει ως σήμερα,
αλλά δεν μπορεί να εντοπίσει τα
δύο τρίτα του. Δέκα ολόκληρα
ντοσιέ, προφανώς στο έλεος των
ακάρων και των τρακτικών.

Δεν χρειάζεται ανδρεία Καραϊ-
σκάκη για να διατηρηθεί η συνοχή
της εθνικής μας συνειδήσης. Η
σήμερινη παλικαριά είναι η αν-
δρεία της παιδείας μας. Η απα-

ξίωσή της είναι ανανδρία. Η ανε-
πίτρεπτη τσαπατσουλιά με την
οποία η Ακαδημία Αθηνών αντι-
μετωπίζει το έργο του Εμμανουήλ
Ροΐδη δεν είναι απλή αμέλεια.
Είναι κακούργημα κατά της εθني-
κής μας κληρονομιάς.

Γιατί δεν έχουν ψηφιοποιήσει
το αρχείο του; Γιατί το αρχείο του
δεν είναι ανοιχτό στους μελετητές
του; Πού βρίσκονται εκείνοι οι
δέκα φάκελοι; Μια υπόθεση που
αναδεικνύει το πρόβλημα της σύγ-
χρονης Ελλάδας. Είμαστε έτοιμοι
να κηρύξουμε ιερό πόλεμο για
την περικεφαλαία του Κολοκο-
τρώνη, όμως η αξία του έργου των
πνευματικών δημιουργών μας μάς
αφήνει αδιάφορους.

Δεν είναι απαραίτητως κακό.
Απλώς είναι καταστροφικό. Ιδι-
αίτερα όταν η αδιαφορία διαβρώ-
νει τα αντανακλαστικά πνευμα-
τικών ιδρυμάτων όπως η Ακαδη-
μία. Ο Ροΐδης πέθανε για πρώτη
φορά όταν ο Ντάρελ οικειοποι-
ήθηκε την «Πάπισσα Ιωάννα». Ζει
τον δεύτερο θάνατό του. Λες
και το είχε προβλέψει στο κείμενό
του: «Ακαδημία χωρίς ακαδημαϊ-
κούς».

ΣΧΙΖΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΡΦΗ. marfis@kathimerini.gr

Τα ίδια και χειρότερα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΑΝΗ**

Η αμφισβήτηση από
την Τουρκία της ελ-
ληνικής κυριαρχίας
επί των ανατολικών
νήσων του Αιγαίου
δεν ήταν κεραυνός
εν αιθρία, αλλά κλιμάκωση απαι-
τήσεων που άρχισε σταδιακά να
διατυπώνει η Αγκυρα. Εκείνο που
παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι ότι
η Τουρκία φαίνεται να ακολουθεί
δισταμένη και κατά ορισμένους
αντιφατική πολιτική, με αποδιορ-
γανωτικές ενίοτε συνέπειες – και
όχι μόνον για τη χώρα μας.

Δεν πέρασε πολύς καιρός από
την τελευταία επίσκεψη του προ-
έδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην
Αθήνα τον Δεκέμβριο του 2017,
όταν κατά τη συνομιλία του με
τον Έλληνα ομόλογό του κ. Προ-
κόπη Παυλόπουλο –ενώπιον της
τηλεοράσεως– αναφέρθηκε στην
ανάγκη «επικαιροποιήσεως» της
Συνθήκης της Λωζάννης, διότι στη
διάρκεια των 94 χρόνων που είχαν
περάσει από την υπογραφή της
«άλλαξαν πολλά».

Την περασμένη Τετάρτη ο κ.
Ερντογάν επικαλέσθηκε τη Συν-
θήκη της Λωζάννης για να τονίσει
ότι η Αγκυρα δεν θα παραμείνει
σιωπηλή «για τις στρατιωτικές
δραστηριότητες που πραγματοποι-
ούνται κατά παράβαση των
συμφωνιών στα νησιά με αποστρα-
τιωτικοποιημένο καθεστώς», ισχυ-
ριζόμενος ότι «το θέμα των νησιών
είναι αμφιλεγόμενο» και προειδο-
ποιώντας ταυτοχρόνως ότι η Τουρ-
κία θα «φορέι «στο υψηλότερο
επίπεδο».

Βεβαίως, είναι άλλο πράγμα η
«επικαιροποίηση» της Συνθήκης
της Λωζάννης που πρότεινε ο κ.
Ερντογάν το 2017 και εντελώς δια-
φορετικός ο ισχυρισμός ότι το κα-
θεστώς των νησιών του Ανατολικού
Αιγαίου είναι «αμφιλεγόμενο». Αλλά
η διπλωματία ουδέποτε υπήρξε
«μονόδρομη διαδικασία», όπως

πιστεύουν ορισμένοι.

Βεβαίως η άμεση αντίδραση
των ΗΠΑ, του Ηνωμένου Βασιλείου
και της Ε.Ε., που απέρριψαν με
τον κατηγορηματικότερο τρόπο
την απειλή αμφισβήτησεως της
ελληνικής κυριαρχίας σε νησιά
του Αιγαίου από την Αγκυρα ικα-
νοποίησε την ελληνική πλευρά.
Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η Τουρ-
κία δεν θα εντείνει τις προσπάθειές
της για αφοπλισμό των νησιών.

Ήδη πριν από την τελευταία
τοποθέτηση του κ. Ερντογάν, ακό-
μη και μία επιπόλαιη ανάγνωση
της δεύτερης επιστολής που κα-
τέθεσε ο μόνιμος αντιπρόσωπος
της Τουρκίας στον ΟΗΕ τον Οκτώ-
βριο του 2021 καθιστά σαφές ότι
η Αγκυρα έχει προετοιμασθεί επι-
μελώς για μία μακροχρόνια νομική
μάχη στο πλαίσιο του Διεθνούς
Οργανισμού. Το θέμα αποστρα-
τιωτικοποιήσεως ελληνικών νησιών
έχει εγερθεί για να παραμείνει στο
τραπέζι.

Οι κρίσεις Ελλάδος και Τουρκίας
δεν έλειψαν από το 1950 και ορι-
σμένες εξ αυτών θα ήταν δυνατόν
να οδηγήσουν σε στρατιωτική
ανάμετρηση. Αλλά εντέλει με πρω-
τοβουλία σε ανώτατο επίπεδο
επήρχετο μία, έστω παροδική,
εκτόνωση.

Την κρίση του 1987 ακολούθησε
η συνάντηση Ανδρέα Παπανδρέου
και Τουργκούτ Οζάλ στο Νταβός
της Ελβετίας. Την κρίση των Ιμίων
ακολούθησε, τον Ιούλιο του 1997,
υπογραφή από τους πρωθυμυρ-
γούς Κώστα Σημίτη και Σουλεϊμάν
Ντεμιρέλ Κεϊμένου Γενικών Αρχών,
που αναφερόταν «στον σεβασμό
στα νόμιμα, ζωτικά συμφέροντα
και ενδιαφέροντα της κάθε χώρας
στο Αιγαίο». Εξάιρεση αποτέλεσε
η τελευταία κρίση στο Αιγαίο, την
οποία ακολούθησε ένας διάλογος
κωφών σε διπλωματικό επίπεδο.
Με αποτέλεσμα την εισαγωγή μιας
ακόμη απαιτήσεως της Τουρκίας.

Υπάρχουν άνθρωποι που η λέ-
ξη «πατρίδα» τους φοβίζει,
η λέξη και μόνο. Ποια η αιτία
του φόβου; Μάλλον η απειλή του
εθνικισμού, ο εφιάλτης της πα-
τριδοκαπλίας, ο φαριστικός σω-
βινισμός. Φοβίζει, επίσης, και το
ενδεχόμενο του οϊηματικού απο-
μονωτισμού, οι δεσμεύσεις και οι
περιορισμοί που συνοδεύουν το
ανήκειν, ο εγκλεισμός σε στενούς
ορίζοντες, οι επιβεβλημένοι εν-
δεχομένως έλεγχοι των ατομικών
προτιμήσεων τόπου εγκατάστα-
σης.

Πρωταρχικά, όμως, και αυτο-
νόητα, όλοι, αναντίρρητα, ονομά-
ζουμε «πατρίδα» τον τόπο κατα-
γωγής μας – το πού (γεωγραφικά)
γεννηθήκαμε, πού ζήσαμε τα παι-
δικά μας χρόνια, ποια γλώσσα
πρωτομνήσκαμε, σε ποια συλλογικά
ήθη και έθιμα πρωτοενασχληθήκαμε,
ποια «νοο-τροπία» (καθοδικό τρόπο
του «νοείν τε και είναι») μάς με-
τάγγισε το κοινωνικό μας περι-
βάλλον. «Πατρίδα» είναι η «πα-
τρώα» γη, τοπίο, περιβάλλον και
σχέσεις - αναστροφές - συνθήκες
που έζησαν οι γεννιότερές μας και
διαμόρφωσαν τα αυτονόητα και
αυθόρμητα αντανακλαστικά της
συμπεριφοράς μας, τις ευαισθησίες
και προτιμήσεις μας.

Τυπικό ψυχολογικό σύνδρομο
είναι και η αυθόρμητη - αυτονόητη
σύνδεση της πατρικής παρουσίας

και αυθεντίας (του «πατρικού αρ-
χετύπου») με τη συνείδηση ή ανάγ-
κη «πατρίδας». Και στις δύο πε-
ριπτώσεις, της πατρότητας και
της πατρίδας, το άτομο προσπο-
ρίζεται, αυτονόητα, τις προϋπο-
θέσεις ετερότητας/ταυτότητας,
που του επιτρέπουν την «κοινωνι-
κοποίηση» του: την ενεργό με-
τοχή στο γίγνεσθαι των σχέσεων
συγγένειας, φιλίας, γειτονίας, πο-
λιτικής.

Επειδή η πατρική παρουσία
συνδέεται καταγωγικά με ρόλους
- ευθύνες αυθεντίας και κανονι-
στικών αρχών συμπεριφοράς, η
είσοδος του κάθε ατόμου στη φάση
της ενπληκίωσης συνοδεύεται, συ-
νήθως, με μια «ρήξη» (προσπάθεια
αυτονόμησης του εφύβου) στη
σχέση με την πατρική «αυθεντία». Ε-
χει ανάγκη ο νέος άνθρωπος για
αυτεπιβεβαίωση της ύπαρξής του,
αυτονόμησης της λογικής και της
θέλησής του.

*

Τis δυο προηγούμενες Κυρια-
κές, 6 και 13 Φεβρουαρίου, η «Κ»
δημοσίευσε διαδοχικά δύο κείμενα
που μόνιμου συντάκτη της Παν-
τελή Μπουκάλια, που αφορούσαν
στη δική μου «συλλήβδην» επι-
φυλληδογραφία. Ο Π.Μ. κατέθετε
απεριφροσύνη ότι τα κείμενά μου
στην «Κ» είναι τόσο αυθαίρετα
και διστρεβλωτικά, ώστε να τον
προσβάλλουν προσωπικά («νιώθω

να προσβάλλομαι προσωπικά» λέ-
ει). Αλλά προσβάλλουν εμπρόθετα
(σκοπίμα, εκ προθέσεως) και όλους
τους Ελλαδίτες «γνώριμους και
άγνωστους, που έτυχε να γεννη-
θούν σε τούτα τα μέρη». Και πα-
ραθέτει φραστικά αλιεύματα, διά-
σπαρτα σε διάστημα πενήντα πε-
ρίπου χρόνων επιφυλληδογραφίας,
στο κυριακάτικο φύλλο της εφη-
μερίδας.

Τα επιχειρήματα και το λεξιλό-
γιο των δύο άρθρων του Π.Μ. ομο-
λογώ ότι με ξάφνιασαν, δεν είχα
ξαναδεί στην «Κ» τέτοιο είδος επι-
θετικότητας. Περιθώριο για απάν-
τηση δεν υπάρχει, θα μου επιτρα-
πεί μόνο να παραθέσω «σπορά-
δην» θραύσματα της εκφραστικής
του Σεφέρη, από τις «Δοκιμές»,
σαν έμμεση απάντηση που απο-
κλείει οπωσδήποτε το ενδεχόμενο
να «προσβληθεί προσωπικά» (άλλη
μια φορά, αθέλπια) ο Π.Μ. Αντι-
γράφω, λοιπόν, από τον Σεφέρη:

«Πάει καιρός που θα έπρεπε να
είχα τελειώσει. Κι όμως, μολονότι
ξεπέρασα το μέτρο, έχω την εν-
τύπωση πως δεν έκανα τίποτα πα-
ρά να δώσω λίγες ενδείξεις (μαζί
με πολλά χάσματα) που μπορεί να
χρησιμοποιήσουν άλλοι, αν τους
ενδιαφέρει, για να υποστηρίξουν
αυτές ή τις αντιθέτες απόψεις, με
περισσότερη ακρίβεια...

...Είμαστε ένας λαός με παλι-
καρία ψυχή, που κράτησε τα

βαθεία κοιτάσματα της μνήμης
του σε καιρούς ακμής και σε αιώνες
διωγμών και άδειων λόγων. Τώρα
που ο τριγυρινός μας κόσμος μοι-
άζει να θέλει να μας κάνει τρόφι-
μους ενός οικουμενικού πανδο-
χείου, θα την απαρνηθούμε άραγε
αυτή τη μνήμη; Θα παραδεχούμε
τάχα να γίνουμε απόκληροι; Δε
γυρεύω μήτε το σταμάτημα, μήτε
το γύρισμα προς τα πίσω. Γυρεύω
το νου, την ευαισθησία και το κου-
ράγιο των ανθρώπων που προχω-
ρούν εμπρός...

...Ο Θεός μάς χάρισε μια γλώσσα
ζωντανή, εύρωστη, πεισματάρα
και χαριτωμένη, που αντέχει ακό-
μη, μολονότι έχουμε εξαπολύσει
όλα τα θεριά για να τη φάνε... Δεν
ξέρω πόσο θα βαστάξει ακόμη αυ-
τό. Εκείνο που ξέρω είναι ότι η
μαγιά λιγοστεύει... Δεν είναι και-
νούργια τα σημεία που δείχνουν
πως αν συνεχίσουμε τον ίδιο δρό-
μο, αν αφεθούμε μοιρολατρικά
στη δύναμη των πραγμάτων, θα
βρεθούμε στο τέλος μπροστά σε
μια γλώσσα εξευτελισμένη, πολύ-
σπερμη και ασπόνδυλη...

...Ο άνθρωπος έχει ριζές, κι όταν
τις κόψουν πονεί, βιολογικά, όπως
όταν τον ακρωτηριάσουν... Όταν
ένας τόπος δε δείχνει προκοπή
μέσα σε σαράντα χρόνια, αυτό
σημαίνει πως πέφτει κατακόρυφα...
Δεν ξέρω αν η Ελλάδα θα σωθεί
ποτέ μόνο με την ανδία...».

Οι νεκροί του πολέμου

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Αν και η φράση «μόνο οι νεκροί είδαν το τέλος του πολέμου» ελέγχεται ως προς την ιστορική της απόδοση στον Πλάτωνα, συνοψίζει ωστόσο πολύ επιγραμματικά τη φύση και την ουσία του πολέμου. Οι στρατιωτικές συγκρούσεις εξάλλου, από την εποχή που οι Νεάντερνταλ πολέμουσαν βίαια με τους Κρο-Μανιόν μέχρι την εποχή των δικτυοκεντρικών και υβριδικών πολέμων, συνδέονται άρρηκτα με την ίδια την ανθρώπινη φύση. Και την τραγωδία της αφαίρεσης της ανθρώπινης ζωής υπό το βάρος των χειρότερων ανθρώπινων ενστίκτων –και δη αυτού της επιβίωσης.

Τα τύμπανα του πολέμου ακούγονται ξανά από την αρχή της έλευσης του 2022 με φόντο την Ουκρανία, την κορύφωση της κρίσης μεταξύ Ρωσίας και Δύσης και όλο το νεο-ψυχροπολεμικό συγκείμενο με το οποίο έρχεται αντιμέτωπη, ξανά, η Ευρώπη. Τρομακτικότερο δε από την ίδια την υπερσυγκέντρωση των ρωσικών στρατιών στα σύνορα της Ουκρανίας είναι ο τρόπος με τον οποίο όλο αυτό εξελίσσεται μπροστά στα μάτια μας σε πραγματικό χρόνο. Με ρυθμούς live τηλεοπτικής μετάδοσης μέσα από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Τη στιγμή μάλιστα που η δημοφιλής πλατφόρμα, ιδίως στους εφήβους, του Tik Tok, έχει καταστεί κυρίαρχη μεταξύ των Ρώσων στρατιωτών που κινούν άρματα μάχης και πυροβολικό προς τη ρωσοουκρανική μεθόριο, απαραίτητο εργαλείο των παρατηρητών της OSINT σε σχέση με την ουκρανική κρίση τους τελευταίους μήνες.

Ο τρόπος με τον οποίο προσγγίζουμε έναν γενικευμένο πόλεμο στην ανατολική Ουκρανία –όπως και τα γεγονότα στη χώρα του 2013-2015– γίνεται συχνά, πέραν του βάρους της ανάλυσης και των πολιτικών και διεθνολογικών προεκτάσεων, χωρίς την επίγνωση των συνεπειών στον πυρήνα μιας ένοπλης σύγκρουσης, της ίδιας της φύσης του πολέμου. Με την ιδεοληπτική, συχνά, προσέγγιση των επιμέρους αφηγημάτων μέσα από το στενόμυαλο πρίσμα του μικρόκοσμού μας. Του Κυπριακού, των ελληνοτουρκικών και μιας ακαθόριστης αντιληψης ορισμού τι τι θα συμβεί, αν ποτέ χρειαστεί να αντιμετωπίσουμε τις συνθήκες του 1974 και της τουρκικής εισβολής. Σε αυτή την προσέγγιση για το τι θα συμβεί στην Ουκρανία πέραν των γηπεδικού τύπου αντιπαραθέσεων αδυνατούμε να κατανοήσουμε το συγκεκριμένο της πολεμικής αντιπαράθεσης. Την ανθρώπινη απώλεια, τον θάνατο αμάχων, τον θανάσιμο τραυματισμό που συχνά οδηγεί σε ακρωτηριασμό ή παράλυση. Την ανθρώπινη αποχαύνωση. Την πείνα, τη στέρηση,

τον εκτοπισμό από την οικία τους ανθρώπων και την προσφυγιά. Τη δυστυχία που ενυπάρχει σε κάθε πολεμική αναμέτρηση. Και πέραν της έλλειψης ενσυναίσθησης ως προς την ανθρωπιστική διάσταση μιας πολεμικής αναμέτρησης, η ανάλυση και οι προσλήψεις για το Ουκρανικό συχνά λαμβάνουν ως δεδομένα τη διεξαγωγή ενός πολέμου, σε στρατηγικό, τακτικό/επιχειρησιακό και λογιστικό επίπεδο, ως κάτι απλό και δεδομένο. Με αδυναμία αντιληψης και κατανόησης του χρόνου, του χώρου, της κίνησης και άλλων βασικών παραμέτρων που υπάρχουν εκεί έξω. Μοιάζει παραπάνω με βιντεοπαιχνίδι ή χολιγουντιανή ταινία δράσης όπου όλα μοιάζουν αβίαστα. Από τις θεαματικές εκρήξεις εν μέσω γλωσσών φωτιάς μέχρι την κατάκτηση της επόμενης πίστας. Ή σαν περιοδικό αυτοκινήτου όπου συγκρίνονται το Χ με το Ψ μοντέλα ως προς την ιπποδύναμή τους.

Ο πόλεμος εκτός από τραγικός, ως προς τις συνέπειες της ανθρώπινης απώλειας, τις ψυχολογικές και κοινωνιολογικές του προεκτάσεις, αποτελεί και μια πολύπλοκη έννοια. Ακριβώς γιατί τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε φιλοσοφικό επίπεδο είναι δυσκολότερο, απ' όση νομίζει κανείς, αρχικά να προσεγγιστεί ως προς τον ίδιο της τον ορισμό και την κατανόησή της και στη συνέχεια ως προς την αναστοχαστική διαδικασία σε σχέση με τα αποτελέσματα που επιφέρει. Σε καμία περίπτωση δεν είναι ποδοσφαιρικός αγώνας, παρά τα κλισέ «για μάχη στο Παγκόσμιο Κύπελλο Αγγλίας-Γερμανίας», όπου μπορεί να χάσεις 2-0 αλλά να έχεις προκριθεί στην επόμενη φάση λόγω του πρώτου αγώνα. Το 2-0 στο πεδίο της μάχης μπορεί να σημαίνει εκατόμβες νεκρών στρατιωτών και αμάχων, ζημιές εκατομμυρίων και χιλιάδες προσφύγων. Δεν είναι δύο γκολ.

Το τι θα συμβεί στην Ουκρανία έχει παγκόσμιες επιπτώσεις και αφορά ολόκληρο το διεθνές σύστημα, και την Κύπρο. Εξάγει πολλαπλά και κρίσιμα μαθήματα. Διεθνούς πολιτικής, διπλωματίας, ιστορίας, πολιτικής οικονομίας, κοκ. Μεταξύ όμως των γηπεδικών προσεγγίσεων και του αν ο Πούτιν ή η Δύση θα κερδίσουν ή αν έχουν δίκιο, προέχει κυρίως η ενσυναισθηση. Η απώλεια της οποίας μας κάνει συχνά είτε να βλέπουμε τον πόλεμο ως παιχνίδι –και στα καθ' ημάς να φαντασιωνόμαστε νικηφόρες εκστρατείες κατά του εκθρού– είτε να χλευάζουμε την υποκρέωση ή μας, ως ενεργητικοί δημοκρατικοί πολίτες, να υπερασπιζόμαστε την ανεξαρτησία και την εδαφική κυριαρχία της χώρας μας. Ο πόλεμος έχει νεκρούς. Αυτοί μόνο βλέπουν το τέλος του. Καλό να μην το ξεχνάμε.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Πελάτες λιβανέζικης τράπεζας, που απατούν να τους επιτραπεί να αποσύρουν τις καταθέσεις τους που έχουν μπλοκαριστεί εν μέσω της οικονομικής κρίσης στη χώρα, συγκρούονται με στρατιώτες του Λιβάνου κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας μπροστά από υποκατάστημα τράπεζας στο κέντρο της Βηρυτού.

Ελέφαντες με road map

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Στο Ισραήλ ο κορυφαίος σύμβουλος του Τ. Ερντογάν Ιμπραήμ Καλίν και ο υφυπουργός Εξωτερικών Σεντάτ Ονάλ

-16, 17/2. Προτείνασαν την επίσκεψη του προέδρου του Ισραήλ Ισαάκ Χέρτσογκ στην Τουρκία στις 9, 10/3. Ο γενικός διευθυντής του ισραηλινού ΥΠΕΞ Alon Ushpiz, σύμφωνα με άλλα δημοσιεύματα, ήδη ταξίδεψε στην Τουρκία για να συναντήσει τον Ι. Καλίν για την προετοιμασία της επίσκεψης Χέρτσογκ. Στην ατζέντα βρίσκονται η ομαλοποίηση των σχέσεων και η ανταλλαγή προσβεβυνών. Επίσης, σύμφωνα με τη «Χουριέτ» 15/2, «οι δύο χώρες θα ανακοινώσουν road map για τη συνεργασία τους σε πολιτικές, οικονομικές, τουριστικές και ενεργειακές υποθέσεις». Σε νέο δημοσίευμα (ΚΥΠΕ, 17/2) μαθαίνουμε πως «το Τελ Αβίβ δεν θέτει κανέναν όρο στην Άγκυρα για τη βελτίωση των σχέσεων των δύο χωρών, όπως δήλωσε υψηλόβαθμη πηγή στην ισραηλινή εφημερίδα «Jerusalem Post». Οι ίδιες πηγές αναφέρουν ότι το Ισραήλ εγκατέλειψε τον όρο της διακοπής των σχέσεων της Τουρκίας με τη Χαμάς και της απέλασης μελών της Χαμάς από τη χώρα προκειμένου να βελτιώσει τις σχέσεις με την Άγκυρα».

Παρά ταύτα, η Λευκωσία δείχνει το πέλαιος της πλάνης μέσα στο οποίο βαδίζουμε. Σε ομιλία του στη Λευκωσία ο Ν. Αναστασιάδης (13/2) είπε πως «θέλω να δω ότι το όραμα, όπως το είχα προδιαγράψει το 2013, μπορεί ακόμα να πραγματοποιηθεί. Μιλά για «όραμα» την στιγμή που

έφτασε στο παγκόσμιο επίτευγμα να μην τον πιστεύει κανένας. Αλλά ο ΥΠΕΞ Ι. Κασουλίδης πρωτοτύπησε δηλώνοντας πως «έχουμε ήδη αναθεωρήσει την πολιτική των κυρώσεων. Αντί των κυρώσεων θα παρουσιάσουμε Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης». Έτσι απλά, με μια δήλωση γυρίζουμε σελίδα! Έτσι, χωρίς αξιολόγηση, χωρίς αποτίμηση. Με μια δήλωση! Η εύκολη λύση για να μην ασχοληθούμε με το ουσιώδες: Δεν είναι ιδίος ο πρόεδρος; Μπορεί και τη μια πολιτική, μπορεί και την άλλη, σαν να μη συμβαίνει τίποτε! Πού πάει τότε η δήλωση Αναστασιάδη στις 29/9/2020 ότι ζητώντας κυρώσεις «θα επιδιώξουμε να διασωθεί η αξιοπιστία και η αξιοπρέπεια της Ευρώπης»;

Ο Ι. Κασουλίδης ερωτηθείς από την «Καθημερινή» (13/2) «αν θα ζητήσουμε κυρώσεις εναντίον της Τουρκίας» δήλωσε πως «στόχος πλέον είναι να σωθεί η Αμμόχωστος, να διασωθεί η αξιοπιστία και η αξιοπρέπεια της Ευρώπης». Αλλά όλοι γνωρίζουν ότι χωρίς πλαίσιο, χωρίς συνουσίες, τίποτε δεν ευδοκίμει στο κενό. Όλα όσα λέει ο Ι. Κασουλίδης λέγονται πολύ αργά. Όσοι σιωπούσαν στις κρίσιμες φάσεις γνώριζαν και τις συνέπειες. Σιωπούσαν όμως! Τώρα κανένας δεν μας παίρνει στα σοβαρά, το Κυπριακό με ευθύνη Αναστασιάδη (2016, 2017) βγήκε εκτός διεθνούς ατζέντας. Όταν ήταν όλοι εκεί, σκώθηκε και έφυγε. Τώρα όλοι είναι στην Ουκρανία. Δεν θα ασχολούνται μονίμως με τα κυπριακά παιχνίδια για εσωτερική κατανάλωση! Η θαλάσσια ζώνη πέρα της Κύπρου ζει, επίσης, στον αστερισμό της οπισθοδρομής. Ο ΥΠΕΞ της

Τουρκίας Μ. Τσαβούσογλου δήλωσε πως «Ελλάδα και Ε/κ, προσπάθησαν 9 φορές να παραβιάσουν την υφαλοκρηπίδα της Τουρκίας, αλλά η Τουρκία δεν τους το επέτρεψε. Κάποιες φορές τις επέτρεψε με διπλωματικές μεθόδους, κάποιες με μέτρα που έλαβαν οι ναυτικές δυνάμεις του τουρκικού στρατού, κάνοντας τις απαραίτητες προειδοποιήσεις». (πηγή: ΚΥΠΕ, 10/2). Δυστυχώς, μαθαίνουμε από τον ΥΠΕΞ της Τουρκίας ότι 9 φορές το «Nautical Geo» δοκίμασε να κάνει έρευνες μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας και στα περί της Κύπρου και «η Τουρκία δεν τους το επέτρεψε». Η σιωπή της Λευκωσίας δείχνει κάτι. Υπό άλλες συνθήκες θα είχε βγάλει σχετική διάφευση. Γιατί όμως αποκρύβουν τα γεγονότα; Γιατί παραπλανούν περί EastMed και εξέδιδαν πανηγυρικά δελτία τύπου περί Navtex για τις περιοχές που θα έκανε έρευνες το «Nautical Geo»;

Η αναφορά Τσαβούσογλου περί «υφαλοκρηπίδας της Τουρκίας» είναι προδήλως αβέβαιη. Μονομερής απόφαση δεν συνιστά αυτόματο δικαίωμα σε υφαλοκρηπίδα. Η Ελλάδα έχει υπογράψει συμφωνία μόνο με την Ιταλία. Η ελληνοαιγυπτιακή συμφωνία όπως και η τουρκολιβυκή είναι περισσότερο πολιτικές διακηρύξεις. Η Κύπρος έχει υπογράψει διμερείς συμφωνίες με Αίγυπτο και Ισραήλ, όχι όμως στα δυτικά της. οριοθετημένα δικαιώματα εκμετάλλευσης του βυθού προκύπτουν μετά από διμερείς/πολυμερείς συμφωνίες ή μετά από απόφαση του Δ.Δ. της Χάγης, αφού τα μέρη συμφωνήσουν να προσφύγουν εκεί και υπογράψουν σχετικό

συμνομοσχέδιο. Η διαχείριση του κεφαλαίου «θαλάσσιες ζώνες» από το δίδυμο Αναστασιάδη-Χριστοδουλίδη έφερε αυτά τα αποτελέσματα, καθώς εγκατέλειψε τον χώρο της διπλωματίας και του διεθνούς πλαισίου και έπαιξε «τριμερή» ρουλέτα. Τα αποτελέσματα της στροφής τα μαθαίνουμε σιγά σιγά και η σιωπή του δίδυμου τα λέει όλα!

Οι εξελίξεις αυτές διασυνδέονται με άλλες, ειδικότερες, που συμβαίνουν, επίσης, στη Λευκωσία.

1. Ο τέως ΥΠΕΞ Ν. Χριστοδουλίδης θα ανακοινώσει το άνοιγμα πολιτικού γραφείου ενόψει των προεδρικών εκλογών του 2023. Είναι καλό να προσθέσει στο βιογραφικό του πως συνέβαλε τα μέγιστα για να φέρει κοντά Ισραήλ και Τουρκία. Όταν παίζουν μπάλα οι ελέφαντες, ο κουτοπόνηρος μικρομεγαλισμός οδηγεί σε επικίνδυνα μονοπάτια.

2. Σε όλα τα μέσα έπαιξε η δήλωση της Αμερικανίδας υφυπουργού Εξωτερικών Έρικα Όλσον (15/2) κάτω από τον τίτλο «Καμία πολιτική χροιά δεν έχει η θέση των ΗΠΑ για τον αγωγό EastMed». Αλλά αν δεν έχει πολιτική χροιά, τότε τι ακριβώς έχει;

3. Τα πάντα ρει. Με Νετανιάχου τριμερείς, EastMed, φιέστες. Τώρα ο Ισαάκ Χέρτσογκ στην Τουρκία για «ενεργειακές υποθέσεις». Ο αρμόδιος υπουργός επί των Εξωτερικών θεμάτων από το 2018 έως πρόσφατα, σιωπά. Έχει άλλες δουλειές. Θέλει να ράψει κοστούμι επί των ερειπίων.

www.larkoslarkou.org.cy

Ο τρόμος του 22/2/22 και η Μπάμπα Βάνγκα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Η νέα τρέλα, ο νέος τρόμος στον κόσμο, ακούει αυτή τη φορά στην ημερομηνία 22/2/22. Οι ανά τον κόσμο προφητίες και προφητολόγοι αναμένουν ένα μεγάλο κακό, όμοιο του οποίου δεν ξαναβίωσε η ανθρωπότητα. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και πολλά Μέσα Ενημέρωσης σε όλο τον κόσμο, πήραν φωτιά τους τελευταίους μήνες και γράφουν ατέλειωτες ιστορίες τρόμου. Όλες συνδέονται και αποδίδονται, είτε στο Ευαγγέλιο, είτε σε Αγίους, είτε σε προφύτες, είτε στον Νοστράδαμο, είτε σε γκουρού και είτε σ' ένα σωρό άλλους ανθρώπους με μεταφυσικές δυνάμεις. Αυτά όμως η οποία ξεχωρίζει στην παγκόσμια τρομολαγνία είναι η αείμνηστη Μπάμπα Βάνγκα από τη Βουλγαρία.

Η γιαγιά Βάνγκα γεννήθηκε το

1911 και πέθανε 1996 στη Βουλγαρία. Όταν ήταν μικρή την άρπαξε ένας ανεμοστρόβιλος και την πέταξε σ' ένα απομακρυσμένο χωράφι, τη βρήκαν ύστερα από πολλές μέρες εξαντλημένη, αλλά και τυφλή. Σε ηλικία 28 ετών, ενώ ήταν ετοιμοθάνατη, σηκώνεται και αρχίζει να θεραπεύει με βότανα, ενώ απέκτησε και το χάρισμα της μαντείας ή της προφητείας. Παντρεύεται και αποκτή τα τρία παιδιά. Η φήμη της ξεπερνά τα σύνορα της Βουλγαρίας, κυρίως με τις προφητείες της, κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Από τότε ξεκίνησαν οι «υψηλές» αιτήσεις για προφητείες. Ανάμεσά τους ο Βούλγαρος Τσάρος, ο Τέοντορ Ζίβκοφ, Λεονίντ Μπρέζνιεφ, ο Ιωσήφ Στάλιν και ο Μπόρις Γέλτσιν. Η ζωή της έγινε το 2011 στο ντοκιμαντέρ με τίτλο «Βάνγκα: Ορατός και Αόρατος Κόσμος», ενώ το 2013 η ρωσική τηλεόραση μετέδωσε ντοκι-

μαντέρ 24 επεισοδίων για την Μπάμπα Βάνγκα.

Τα δημοσιεύματα σε όλο τον κόσμο, αναφέρουν ότι η Μπάμπα Βάνγκα πρόβλεψε δεκάδες τρομακτικά γεγονότα, από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, μέχρι και το 5.000. Ξεχωρίζει η προφητεία ότι το 2022 θα εμφανιστεί ένας θανατηφόρος ιός σε μία παγωμένη περιοχή και θα πεθάνουν 200 εκατομμύρια άνθρωποι. Η προφητεία επιβεβαιώνεται, σύμφωνα πάντα με τα δημοσιεύματα, από τον πρόεδρο του Ρωσικού Αρκτικού Συμβουλίου Νικόλαϊ Κορτσούννοφ, ο οποίος ανέφερε ξύπνησε ο «πιθός» ένα μικρόβιο 30.000 ετών που είχε παγώσει στο παρελθόν στο παγωμένο έδαφος της Σιβηρίας και άρχισε να επιτίθεται σε αμοιβάδες. Αλλά ο πιο διάσημος χρησμός αναφέρει

ότι οι άνθρωποι θα καμπουριάσουν και ερμηνεύεται με το γεγονός ότι οι άνθρωποι περνούν πολύ χρόνο μπροστά στα κινητά και την οθόνη του υπολογιστή τους.

Η καταφυγή σε μάγισσες και χαρτορίτρες, σε μέντιουμ και γκουρού δεν είναι σημερινή υπόθεση, εμφανίζεται σε όλες τις φάσεις της ιστορίας της ανθρωπότητας. Πάντα θα «ξυπνήσει» από την υπερέγερση τον πλανήτη. Αυτός ο ιός θα εξαπλωθεί γρήγορα και θα τηθεί εκτός ελέγχου. Η προφητεία επιβεβαιώνεται, σύμφωνα πάντα με τα δημοσιεύματα, από τον πρόεδρο του Ρωσικού Αρκτικού Συμβουλίου Νικόλαϊ Κορτσούννοφ, ο οποίος ανέφερε ξύπνησε ο «πιθός» ένα μικρόβιο 30.000 ετών που είχε παγώσει στο παρελθόν στο παγωμένο έδαφος της Σιβηρίας και άρχισε να επιτίθεται σε αμοιβάδες. Αλλά ο πιο διάσημος χρησμός αναφέρει

τον δικό μας, παγκοσμίως γνωστό αείμνηστο Αττεσλή, τον μάγο του Στροβόλου. Ακόμη αμέτρπητα είναι τα παραδείγματα, ηγετών και αξιωματούχων, οι οποίοι εμπιστευόνταν ή ζητούσαν τη συμβουλή μάγων και μέντιουμ, πριν λάβουν σημαντικές αποφάσεις. Μάλιστα, κάποιοι πρόσφατα παίνευονταν και δημοσιεύουν, είτε από προφητολόγους, όπως ο Μόρφου Νεόφυτος, ο οποίος ο ίδιος δηλώνει, ότι μεταφέρει προφητείες αγίων ανθρώπων. Στόχος δεν είναι βεβαίως να τρομοκρατηθεί ο άνθρωπος, αλλά να μετανοήσει, δηλαδή ν' αλλάξει τρόπο σκέψης και τρόπο ζωής. Όπως και τα θαύματα, έτσι και οι προφητείες λέγονται, μόνο για τη σωτηρία των

πιστών. Αν δεν εξυπηρετούν τον αγιασμό των πιστών, τότε δεν έχουν καμία αξία. Εξάλλου για τους ορθόδοξους μία ημέρα, είναι σαν χίλια χρόνια και χίλια χρόνια σαν μία μέρα. Δηλαδή, αξία δεν έχει ο χρόνος, αλλά ο τρόπος αγιασμού του χρόνου. Ακόμη οι προφητείες λέγονται από αγίους ανθρώπους, σε συγκεκριμένους σκοπούς και όχι βεβαίως για ικανοποίηση της περιέργειας και σίγουρα όχι για την προώθηση συγκεκριμένων σκοπιμοτήτων. Στον σύμπαν, ορατό και αόρατο, υπάρχουν διάφορα επίπεδα ουρανό, υπάρχουν άγγελοι και διάβολοι, υπάρχουν αγίων ανθρώπων. Στόχος δεν είναι βεβαίως να τρομοκρατηθεί ο άνθρωπος, αλλά να μετανοήσει, δηλαδή ν' αλλάξει τρόπο σκέψης και τρόπο ζωής. Όπως και τα θαύματα, έτσι και οι προφητείες λέγονται, μόνο για τη σωτηρία των

kaparispan@yahoo.gr

Η Οδύσσεια μιας μεταρρύθμισης

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Τον Σεπτέμβριο του 2021 η Βουλή με τις ψήφους ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, ΔΗΠΑ, ΔΗΣΥ και τις ευλογίες της κυβέρνησης αποφάσισε την αναβολή των δημοτικών εκλογών. Το επιχείρημα για τη συγκεκριμένη απόφαση ήταν πως διενέργεια των εκλογών θα έβαζε εμπόδια στη μεταρρύθμιση για την τοπική αυτοδιοίκηση. Μάλιστα, οι εμπλεκόμενοι είχαν διαβεβαιώσει πως μέχρι το τέλος του 2021 τα νομοσχέδια θα ψηφίζονταν. Πέντε μήνες μετά μεταρρύθμιση ακούμε και μεταρρύθμιση δεν βλέπουμε.

Ελάχιστοι πλέον πιστεύουν το επιχείρημα πως οι εκλογές θα δημιουργούσαν πρόβλημα. Η αναβολή των εκλογών δημιουργσε ένα πολύ κακό προηγούμενο για τις δημοκρατικές διαδικασίες. Σίγουρα κάποιοι θα έκαναν το κορμάτι τους στην προεκλογική κατά τη οποίοι δεν αποκλείεται να δούμε και στο μέλλον με τα δημοψηφίσματα σε περίπτωση που διενεργηθούν. Όμως θα μπορούσαν τα κόμματα να πείσουν πως χρειάζεται να γίνει αυτή η αλλαγή ειδικά από τη στιγμή που θεωρείται αναγκαία. Με δεδομένο όμως το παρασκήνιο που προηγήθηκε είναι πλέον δύσκολο να πείσουν ακόμα και όσους τους πιστώνουμε με καλές προθέσεις πόσο μάλλον όσους αντιδρούν.

Η έλλειψη πολιτικής βούλησης σε συνδυασμό με την κακή νοοτροπία που επικρατεί μέσα στο πολιτικό σύστημα, τις περισσότερες φορές δυσκολεύει τις διαδικασίες όποτε χρειάζεται να γίνουν μεγάλες αλλαγές σε διάφορους τομείς. Μια νοοτροπία που θέλει το κομματικό, το τοπικό και το προσωπικό συμφέρον να είναι πάνω από το συλλογικό. Η οπτική που αντιμετωπίζει ο καθένας τέτοιους είδους ζητήματα είναι ανάλογα με τα συμφέροντά του. Αν αυτά τα συμφέροντα ευνοούνται είναι υπέρ, αν όχι εναντιώνονται μέχρι να πετύχουν αυτό που θέλουν και όταν κανένας δεν συμβιβάζεται καταλήγουμε στο να μετατρέπεται η ψήφιση και η εφαρμογή μιας μεταρρύθμισης σε Οδύσσεια. Παρόμοια σκηνικά είδαμε και κατά τη διάρκεια της συζήτησης για το ΓεΣΥ. Οι διάφοροι επηρεαζόμενοι από την ενδεχόμενη εφαρμογή του ΓεΣΥ, ειδικά αυτοί που θεωρούσαν πως θα έπληττε τα συμφέροντά τους, σε συνεργασία με ορισμένους πολιτικούς έψαχναν συνεχώς προσκόμματα, αυτό οδηγούσε σε ένα μη παραγωγικό διάλογο, καθώς όλοι ήθελαν να περάσει το δικό τους, ασχέτως αν αυτό δεν ήταν προς όφελος ολόκληρης της κοινωνίας. Δεν είναι τυχαίο που άλλες μεγάλες μεταρρυθμίσεις όπως αυτή για τη δικαιοσύνη παραμένουν

στον πάγο. Μιλάμε για πράγματα που θα έπρεπε να έχουν ήδη γίνει, για να φτιαχτεί επιτέλους ένα κράτος λειτουργικό, το οποίο να μην ταλαιπωρεί τους πολίτες του με τη γραφειοκρατία του και την αναποτελεσματικότητά του.

Στην περίπτωση της τοπικής αυτοδιοίκησης ο αριθμός των δήμων θα έπρεπε να είχε ήδη συμφωνηθεί και το βάρος να δοθεί σε άλλα πράγματα. Να ξεκαθαρίσουν οι αρμοδιότητες των νέων δημοτικών σχηματισμών, πως θα επιτευχθεί η βιωσιμότητά τους και γενικά για ζητήματα που θα επηρεάσουν άμεσα την καθημερινότητα των πολιτών. Αντ’ αυτού βλέπουμε τα κόμματα να επιδιδόνται σε ένα ιδιότυπο κυπριακό gerrymandering. Η συζήτηση έχει επικεντρωθεί στον αριθμό των νέων δήμων που θα προκύψουν και ποιοι από τους υφιστάμενους δήμους θα συσυνωθούν ή όχι. Να μην ξεχνάμε πως οι δήμοι που χρησιμοποιούσαν την εκλογή τους σε κάποιο τοπικό αξίωμα ως όχημα για την πολιτική και κοινωνική τους ανέλιξη. Το πιο πάνω σκηνικό μαζί με τις πιέσεις των διάφορων τοπικών παραγόντων που πιθανόν να χάσουν την ισχύ τους, με τις διάφορες αλλαγές που θα επέλθουν, έχουν δημιουργήσει μια αλλοπρόσαλλη κατάσταση.

Οι δήμοι είναι μια πονεμένη ιστορία από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η κακοδιαχείριση και τα σκάνδαλα είναι ο κανόνας και όχι η εξαίρεση. Έχουν τεράστια ευθύνη όσοι λάμβαναν αποφάσεις για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται αρκετοί δήμοι σήμερα. Αυτό που θα ψηφιστεί θα πρέπει να είναι μια πραγματική αλλαγή που θα εξυπηρετεί τη σωστή λειτουργία των δήμων και όχι απλώς κάτι επιφανειακό για τα μάτια του κόσμου. Η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης οφείλει να δημιουργήσει βιώσιμες δημοτικές αρχές που θα εξυπηρετούν τους πολίτες και να βοηθήσει έτσι ώστε να ξεφύγουν οι δήμοι από το τέλμα στο οποίο βρίσκονται σήμερα. Αυτό φυσικά είναι το ιδανικό σενάριο. Όμως φαίνεται πως και αυτή τη φορά ακόμα μία μεταρρύθμιση έγινε έρμαιο των κομματικών συμφερόντων.

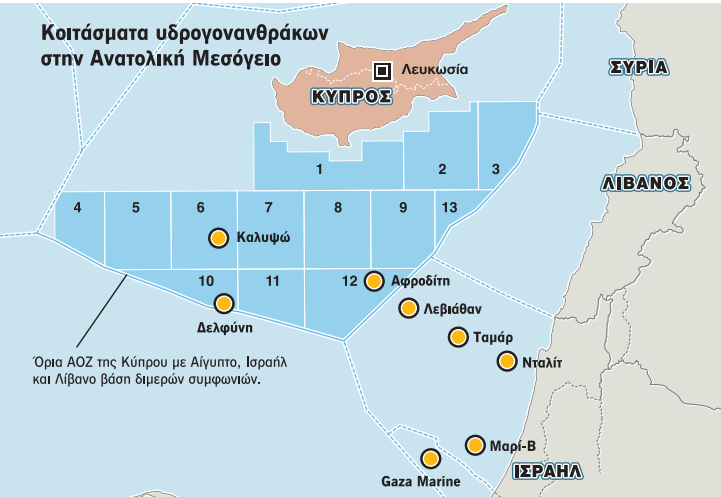
Ο κ. Χρίστος Κυπριανού είναι κάτοχος Βα Κοινωνιολογίας και Μα «New Media And Society».

Στην αποτυχία της κυβέρνησης Αναστασιάδη να υπερασπιστεί την κυπριακή ΑΟΖ και να φτιάξει τον αγωγό EastMed έρχεται τώρα να προστεθεί και η επικίνδυνη πλέον παράταση της πολύχρονης αιχμαλωσίας του κοιτάσματος «Αφροδίτη» από τους Ισραηλινούς. Το κοιτάσμα «Αφροδίτη», όπου υπάρχουν 180 BCM φυσικού αερίου, είναι το μοναδικό κυπριακό επιβεβαιωμένο κοιτάσμα. Παραμένει αναξιοποίητο και όμπρος των φίλων μας Ισραηλινών εδώ και 10 χρόνια. Ο λόγος είναι ότι ένα μικρό του τμήμα του, που οι Ισραηλινοί ονομάζουν Γιαόι (2% του συνολικού κοιτάσματος κατά εμάς και 6% κατά τους ισραηλινούς), κείται εντός της ισραηλινής ΑΟΖ.

Οι ισραηλινές εταιρείες που το ανακάλυψαν εξέφρασαν αρχικά την πρόθεσή τους να το εγκαταλείψουν, αφού δεν συνέφερε οικονομικά η εκμετάλλευσή του. Άλλαξαν όμως γνώμη μετά από σχετικές προτροπές της κυβέρνησης του Ισραήλ. Η τελευταία, αξιοποιώντας τις σχετικές πρόνοιες της συμφωνίας συνεκμετάλλευσης που συνήψαν το 2010 με την Κ.Δ. δεν επιτρέπει την όποια αξιοποίηση του κοιτάσματος από την Κ.Δ. Παράλληλα επιμένει πρώτα να γίνουν αποδεκτές οι υπερβολικές και ανεδαφικές της απαιτήσεις για 6% μερίδιο. Πέρσι τέτοια εποχή υπήρξε μία διαδικαστική συμφωνία με βάση την οποία είχε ανατεθεί από τις δύο κυβερνήσεις στις εταιρείες στις

Ελευθερώστε την «Αφροδίτη»

Του ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ

Επιβάλλεται όπως ο Πρόεδρος Αναστασιάδης αξιοποιήσει την επίσκεψη του Ισραηλινού προέδρου στη χώρα μας, που θα προηγηθεί εκείνης στην Τουρκία, για να θέσει και να επιλύσει τελεσίδικα το θέμα του διαμοιρασμού του κοιτάσματος «Αφροδίτη».

οποιές έχει δοθεί το κοιτάσμα από το Ισραήλ και την Κ.Δ. να βρουν μία συμβιβαστική φόρμουλα διαμοιρασμού του κοιτάσματος. Η προθεσμία αυτή για εξεύρεση ενός συμβιβασμού λήγει στις 4 του προσεχούς Μαρτίου και η Ισραηλινή υπουργός Ενέργειας ειδοποίησε ήδη γραπτώς τις ισραηλινές εταιρείες ότι μετά την ημερομηνία αυτή την όλη υπόθεση θα την αναλάβουν και πάλι οι κυβερνήσεις.

Όμως τα πράγματα δεν είναι στατικά. Το μήνα του μέλιτος μεταξύ Ισραήλ και Κ.Δ. ακολουθεί η επίσημη επίσκεψη του Ισραηλινού προέδρου Χέρτζοκ στην Τουρκία που σηματοδοτεί τη δια-

δικασία ομαλοποίησης των σχέσεων Ισραήλ-Τουρκίας. Η εξέλιξη αυτή ήταν αναμενόμενη μετά από τόσα χρόνια παγώματος των σχέσεων και παρά ένα μικρό προσωρινό διάλειμμα που έλαβε χώρα πριν από το 2018. Η νέα αυτή εξέλιξη προκαλεί όμως σοβαρές ανησυχίες, αφού στο πλαίσιο της εξομάλυνσης αναμένεται να τεθούν και τα θέματα του φυσικού αερίου. Παρά τις ισραηλινές διαβεβαιώσεις ότι η εξομάλυνση αυτή δεν θα γίνει σε βάρος των σχέσεών τους με Ελλάδα και Κ.Δ. δεν αποκλείεται την επομένη μέρα να προστεθούν και νέα εμπόδια στην αξιοποίηση του κοιτάσματος «Αφροδίτη», αφού οι Ισραηλινοί δεν θα θέλουν

να δυσαρεστήσουν τους νέους τους φίλους. Ήδη από ισραηλινής πλευράς έχουμε το πρώτο σχετικό μήνυμα. Συγκεκριμένα είχαμε δηλώσεις ότι το Ισραήλ δεν ενίσταται στην ένταξη της Τουρκίας στο Φόρουμ Φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου.

Επιβάλλεται όπως ο Πρόεδρος Αναστασιάδης αξιοποιήσει την επίσκεψη του Ισραηλινού προέδρου στη χώρα μας, που θα προηγηθεί εκείνης στην Τουρκία, για να θέσει και να επιλύσει τελεσίδικα το θέμα του διαμοιρασμού του κοιτάσματος «Αφροδίτη». Επίσης, θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε στους Ισραηλινούς ότι οι τόσο σημαντικές και για τις δύο μας χώρες σχέσεις που έχουμε αναπτύξει θα επηρεαστούν αρνητικά στην περίπτωση που συμφωνήσουν με την Άγκυρα για ένα αγωγό που θα οδηγηθεί από το ισραηλινό κοιτάσμα Λεβιάθαν στην Τουρκία διά της κυπριακής ΑΟΖ χωρίς τη δική μας σύμφωνη γνώμη. Η δε δική μας σύμφωνη γνώμη προϋποθέτει την προηγούμενη οριοθέτηση των μεταξύ Κ.Δ. και Τουρκίας θαλασσιών ζωνών. Δυστυχώς, η μέχρι σήμερα έλλειψη αποφασιστικότητας μας έφερε σε πολύ δύσκολη θέση.

Ωρα να ελευθερώσουμε την «Αφροδίτη» και να την αξιοποιήσουμε άμεσα είτε μόνοι είτε σε συνεργασία και με τους Ισραηλινούς.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Η ευαίσθητη ισορροπία του τρόμου

Εν μέσω ψυχρού πολέμου, το 1958, ο Albert Wohlstetter δημοσίευσε μια πρωτοποριακή μελέτη πάνω στην «Ευαίσθητη ισορροπία του τρόμου» (“The Delicate Balance of Terror”). Η δημοσίευσή του αφορούσε τις αμερικανο-σοβιετικές σχέσεις και την παγκόσμια ασφάλεια.

Στο άρθρο του αυτό ο «στρατηγός», όπως τον αποκάλεσαν «φίλοι» και «εχθροί» κατά την προεδρία του Τζορτζ Μπους Jr., αμφισβήτησε την κοινή ψευδαίσθηση ότι μια ευρείας κλίμακας σύρραξη με τη Σοβιετική τότε Ρωσία θα ήταν αδύνατη λόγω της υπαρξης του πυρηνικού όπλου. «Μία από τις σημαντικότερες από αυτές τις παραδοχές, ότι ένας γενικός θερμιοπυρηνικός πόλεμος είναι εξαιρετικά απίθανος, είναι κοινή τόσο στους περισσότερους επικριτές της αμυντικής μας πολιτικής όσο και στους υποστηρικτές της. Λόγω του κρίσιμου ρόλου της παραδοχής αυτής στη δυτική αμυντική στρατηγική, θα ήθελα να εξετάσω τη σταθερότητα της θερμιοπυρηνικής ισορροπίας, η οποία, κατά κοινή ομολογία, θα καθιστούσε οποιαδήποτε

ποτε επιθετική πράξη παράλογη ή ακόμη και παρανοική.

Η ισορροπία, πιστεύω, είναι στην πραγματικότητα επισφαλής, και το γεγονός αυτό έχει κρίσιμες συνέπειες για την πολιτική». Αν η ειρήνη εδραιωνόταν με ασφάλεια και σταθερότητα στον αμοιβαίο τρόμο, και ο αμοιβαίος τρόμος στις συμμετρικές πυρηνικές δυνάμεις, αυτό θα ήταν, όπως είπε ο και ο Ουίνστον Τσόρτσιλ, «ένα μελαγχολικό παράδοξο», αν και πολύ παρήγορο. Στα 1960, η στρατηγική σκέψη των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ εστίαζε στις δυο εναλλακτικές, στρατηγική του πρώτου ή του δεύτερου χτυπήματος.

Θεωρούσε δηλαδή ότι η ολομέτωπη επίθεση θα ξεκινούσε κατευθείαν με πυρηνική επίθεση και ότι οι Ρώσοι θα έστελναν το πρώτο πυρηνικό πλήγμα. Η δυτική στρατηγική συνοψιζόταν στη δυνατότητα αντιμετώπισης και επίτευξης του καίριου δεύτερου χτυπήματος. Σε γενικές γραμμές, η όλη στρατηγική των δυτικών συμμάχων στηριζόταν σε αυτό που ο Wohlstetter αποκαλούσε «προτιμώμενες από τη Δύση σοβιετικές στρατηγικές». Οι εναλλακτικές όμως της πάλαι ποτέ Σοβιετικής Ένωσης,

και σήμερα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, είναι απείρως περισσότερες και πολύπλοκότερες. Ειδικά σήμερα, το φάσμα επιλογών της ρωσικής επιθετικότητας εκτείνεται από τοπικούς έως υβριδικούς πολέμους και από διαδικτυακές πολιτικές στρατηγικές επιθέσεις έως τις ενεργειακές απειλές σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία.

Γιατί όμως σήμερα, όπως άλλωστε και το 1958, ασχολούμαστε με τη στρατηγική του δεύτερου χτυπήματος; Γιατί το 1958, όπως και σήμερα, η Ρωσία έχει αποκτήσει στρατηγικό πλεονέκτημα έναντι των ΗΠΑ στους εξοπλισμούς και στις δυνατότητες πρώτου χτυπήματος. Γιατί το 1958, όπως και σήμερα, η στρατηγική του δεύτερου χτυπήματος στηρίζεται στη φενάκη των «βάσεων κοντά στους Σοβιετικούς».

Το άρθρο-αντίδραση στο δόγμα της «ισορροπίας του τρόμου» του «στρατηγού», το 1958, προοδότηκε από το σοκ που προκλήθηκε από την εκτόξευση του Σπούτνικ από τη Σοβιετική Ένωση. Επομένως οι Σοβιετικοί ήταν σε θέση να χτυπήσουν τις ΗΠΑ με διηπειρωτικούς πυραύλους με πυρηνικές κεφαλές από απόσταση ασφαλείας,

κάτι που τα τότε αμερικανικά βομβαρδιστικά δεν ήταν σε θέση να κάνουν. Για να καταφέρουν το δεύτερο πλήγμα, οι Αμερικανοί έπρεπε να δημιουργήσουν βάσεις κοντά στη Σοβιετική Ένωση. Αυτό άλλαξε τη στρατηγική τους σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας. Μάλιστα, θα μπορούσε κάποιος, όχι χωρίς έρεισμα, να υποστηρίξει ότι η φιλοτουρκική στροφή του Χένρι Κίσινγκερ, θιασώτη της θεωρίας της «ισορροπίας του τρόμου», στηρίζεται ακριβώς στη στρατηγική σημασία της Τουρκίας στη γενικότερη «στρατηγική του δεύτερου πλήγματος» των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ. Ακριβώς το ίδιο συμβαίνει και σήμερα, κάτι που προσφέρει μια πειστική εξήγηση τόσο στην εμμονή για ένταξη της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ όσο και στο αναβαθμισμένο ενδιαφέρον του δημοκρατικού προέδρου Μπάιντεν για την Τουρκία.

Πριν από μερικά χρόνια, οι Ρώσοι ανακάλυψαν την τελειοποίηση του συστήματος υπερηχητικών πυραύλων, ικανών να φέρουν πυρηνικές κεφαλές και να εξουδετερώσουν οποιοδήποτε σύστημα ραντάρ. Τα υπερηχητικά όπλα, όπως ο ρωσικό 3Μ22 Zircon, πε-

τούν τόσο γρήγορα και χαμηλά, με ταχύτητες έως και 6 Mach και με χαμηλή ατμοσφαιρική-βαλλιστική τροχιά, που μπορούν να διαπεράσουν τα παραδοσιακά συστήματα αντιπυραυλικής άμυνας. Το ρωσικό Avangard εκτοξεύτηκε δοκιμαστικά το 2018. Ανάμεσα στους θεατές της πυραυλικής δοκιμής ήταν και ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν, ο οποίος δήλωσε ότι το υπερηχητικό όπλο είναι πλέον σε υπηρεσία. Χρειάστηκαν τέσσερα χρόνια και πλέον για να συνειδητοποιήσουμε τι σημαίνει η νέα ρωσική υπεροπλία.

Ούτε η απόβαση στην Κριμαία ούτε η τωρινή κρίση της Ουκρανίας θα είχαν συμβεί, αν δεν προηγούνταν η Ρωσία στην κούρσα των εξοπλισμών. Ούτε θα ήταν δεδομένες η εμμονή των ΗΠΑ για ένταξη της Ουκρανίας και η ξαφνική φιλοτουρκική στροφή της διακυβέρνησης του Αμερικανού προέδρου Μπάιντεν.

Το άρθρο του Wohlstetter το 1958, επίκαιρο όσο ποτέ, έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς ασκεί κριτική απέναντι στη στρατηγική των «βάσεων κοντά στους Σοβιετικούς»: «οι υπερπόντιες βάσεις επηρεάζουν με πολλαπλούς κρίσιμους τρόπους,

πολιτικούς και οικονομικούς καθώς και στρατιωτικούς, το καθεστώς της συμμαχίας». Μόνο όσον αφορά το επιχειρησιακό στρατιωτικό μέτωπο, με δεδομένο «το μειονέκτημα της μεγάλης ευπάθειας» των βάσεων αυτών, η συγκεκριμένη στρατηγική είναι εξαιρετικά επισφαλής. Είναι ακόμη περισσότερο ανεπαρκής αν σκεφτεί κανείς όχι ως Αμερικανός αλλά ως Ευρωπαίος: «Αλλά η ιδέα των μαζικών αντιποίνων, ως υπεύθυνη απάντηση στις περιφερειακές προκλήσεις, εξαφανίστηκε, καθώς έγινε αντιληπτό ότι, εδώ και στο εξωτερικό, σε περίπτωση επίθεσης η σοβιετική ικανότητα μεταφοράς πυρηνικών όπλων θα σήμαινε τεράστιες απώλειες για τις ΗΠΑ. Και τώρα η Ευρώπη αμφιβάλλει αν θα ήμασταν διατεθειμένοι να πληρώσουμε το τίμημα της χρήσης στρατηγικών όπλων για να απαντήσουμε σε μια επίθεση που θα στρεφόταν εναντίον της Ευρώπης αλλά όχι εναντίον των ΗΠΑ».

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Ο Σπύρος Κυπριανού πρόεδρος της Κύπρου

Και στις δύο εκλογικές διαδικασίες που ακολούθησαν τον θάνατο του Μακαρίου εξελέγη τελικά χωρίς ανθυποψήφιο

Του ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΥΡΗ*

Ο θάνατος του πρώτου προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στις 3 Αυγούστου 1977 σηματοδότησε το τέλος της μακράς περιόδου πολιτικής του κυρι-

αρχίας. Από το 1950 ηγέιτο του ελληνικού πληθυσμού του νησιού ως επικεφαλής της αυτοκεφαλής Εκκλησίας της Κύπρου —«Εθνάρχης»—, ενώ με την κυπριακή ανεξαρτησία εξελέγη στον προεδρικό θώκο (Δεκέμβριος 1959), όπου παρέμεινε

μέχρι το τέλος της ζωής του. Υπό την άποψη αυτή, η αντικατάστασή του πρέπει να θεωρηθεί πολιτικό γεγονός μεταβατικής φάσης στη σύγχρονη κυπριακή Ιστορία. Αμέσως μετά τον θάνατο του Μακαρίου άρχισαν

45
χρόνια
πριν

οι διεργασίες για ανάδειξη νέου Προέδρου που θα παρέμενε στην εξουσία μέχρι τον Φεβρουάριο του 1978, όταν θα συμπληρωνόταν η πενταετής προεδρική θητεία. Ως κυριότεροι πιθανοί υποψήφιοι θεωρούνταν οι Σπύ-

ρος Κυπριανού, Γλαύκος Κληρίδης και Τάσος Παπαδόπουλος. Ο πρώτος, ως πρόεδρος της Βουλής, ασκούσε καθήκοντα προεδρεύοντος του κράτους και παράλληλα ηγέιτο του κεντροδεξιού Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΗΚΟ) που ιδρύθηκε το 1976

(ως Δημοκρατική Παράταξη). Οι Κληρίδης και Παπαδόπουλος ήταν συνιδρυτές του Ενιαίου Κόμματος (1969), που διαλύθηκε μετά τα τραγικά γεγονότα του Ιουλίου του 1974 και μετεξελίχθηκε το 1976 στον Δημοκρατικό Συναγερμό (ΔΗΣΥ).

Πολύχρονη εμπλοκή στα πολιτικά δρώμενα

Ο Σπύρος Κυπριανού (1932-2002) είχε πολύχρονη εμπλοκή στα πολιτικά δρώμενα της Κύπρου. Στη διάρκεια του αγώνα της ΕΟΚΑ (1955-1959) συνεργαζόταν με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, διευθύνοντας το Γραφείο Εθνάρχιας στο Λονδίνο. Με την ίδρυση του κυπριακού κράτους ανέλαβε καθήκοντα υπουργού Εξωτερικών. Διατήρησε το αξίωμά του μέχρι το 1972, όταν παραιτήθηκε έπειτα από πιέσεις της χούντας των Αθηνών προς τον Κύπριο πρόεδρο. Μετά την τουρκική εισβολή ηγήθηκε διπλωματικών αποστολών εκ μέρους της κυβέρνησης, ενώ εξελέγη πρόεδρος της Βουλής μετά τις εκλογές του Σεπτεμβρίου 1976.

Φαίνεται ότι ο Μακάριος προέκρινε τον Κυπριανού ως διάδοχό του. Εφημερίδες της Λευκωσίας αναδημοσίευσαν πληροφορίες του πρακτορείου Reuters σχετικά με συνέντευξη που είχε παραχωρήσει ο Μακάριος λίγες μέρες πριν από τον θάνατό του. Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα, ο Κύπριος πρόεδρος χαρακτήρισε τον Κυπριανού ως τον «μόνον άνθρωπο που θα μπορούσε να ηγηθεί της Κύπρου». Αρκετά χρόνια αργότερα, ο τ. βασιλιάς Κωνσταντίνος («Χωρίς τίτλο», 2015) διηγείτο τη συζήτησή του με τον Μακάριο για διαδοχή του τελευταίου σε περίπτωση θανάτου. Βάσει της συγκεκριμένης μαρτυρίας, ο Μακάριος δήλωσε: «Τον Σπύρο θέλω, έλα όμως που ο αφιλότιμος έχει πιο αδύναμη καρδιά από μένα...».

Τελικά, ο Κυπριανού ανεδείχθη, πράγματι, σε διάδοχο του Μακαρίου. Το ιστορικό της εκλογής έχει ως εξής: Η 31η Αυγούστου 1977 είχε καθοριστεί ως ημέρα υποβολής υποψηφιότητας για τις αναπληρωματικές εκλογές. Ενόψει του συγκεκριμένου οροσήμου, διεξήχθησαν συναντήσεις μεταξύ των ηγετών των κομμάτων σε μια προσπάθεια να επιτευχθεί πολιτική διευθέτηση. Ο γενικός γραμματέας του Ανορθωτικού Κόμματος Εργαζόμενου Λαού (ΑΚΕΛ), Εζεκιίας Παπαϊωάννου, υποστήριξε ότι έπρεπε να αποφευχθούν οι εκλογές και να παραμείνει στην ηγεσία ο Σπ. Κυπριανού, έχοντας τη στήριξη όλων των πολιτικών δυνάμεων. Η εν λόγω τοποθέτηση έβρισκε σύμφωνο το ΔΗΚΟ, ενώ και η αντίδραση της σοσιαλιστικής Ενιαίας Δημοκρατικής Ένωσης Κέντρου (ΕΔΕΚ) ήταν θετική. Από την άλλη, ο Κληρίδης εισηγήθηκε την κανονική διεξαγωγή των εκλογών, προτείνοντας όποιος

εκλεγόταν να παρουσιαστεί ως ο μόνος υποψήφιος στις εκλογές του Φεβρουαρίου 1978.

Στο μεταξύ, σύμφωνα με σποραδικά δημοσιεύματα στον Τύπο της εποχής, ο Παπαδόπουλος πρότεινε για εκλογή στη θέση του προέδρου τον διευθυντή της Ελληνικής Μεταλλευτικής Εταιρείας, Πασχάλη Πασχαλίδη, στενό συνεργάτη επίσης του Μακαρίου. Το ΑΚΕΛ αντιτάχθηκε στη λύση ανεξάρτητης προσωπικότητας και, στα μέσα Αυγούστου, διακήρυξε επίσημα τη θέση του υπέρ της παραμονής του Σπ. Κυπριανού στην εξουσία. Ο Παπαϊωάννου υποστήριξε ότι ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ ήταν αναγνωρισμένος διεθνώς (λόγω της δωδεκαετούς υπουργικής του υπηρεσίας), ενώ ήταν πεπειραμένος πολιτικά και ικανός στη διαχείριση του Κυπριακού. Την ίδια μέρα ο Παπαδόπουλος κοινοποίησε δήλωσή του, σύμφωνα με την οποία θεωρούσε ως καλύτερη λύση την ανάληψη της προεδρίας από υπερκομματική προσωπικότητα. Ωστόσο, αναγνωρίζοντας ότι δεν υπήρχαν περιθώρια υλοποίησης της πρότασής του και παρά τις «σοβαρές επιφυλάξεις» του, συνηγόρησε στη συνέχιση διακυβέρνησης του Σπ. Κυπριανού. Ο ΔΗΣΥ εξέδωσε τελικά ανακοίνωση, γνωστοποιώντας την απόφαση του κόμματος για μη διεκδίκηση της προεδρίας, προσδοκώντας σε ουσιαστικές εκλογές τον επόμενο Φεβρουάριο. Στη βάση του εθνικού συμφέροντος υποστήριξε και η ΕΔΕΚ τον Κυπριανού. Υπό τις συνθήκες αυτές, την 31η Αυγούστου 1977, ο τελευταίος εξελέγη πρόεδρος χωρίς ανθυποψήφιο μέχρι τον Φεβρουάριο του 1978. Στις προγραμματικές θέσεις που διατύπωσε με την επίσημη εγκατάστασή του, ξεχωρίζει η αναφορά σε αποδοχή ομοσπονδιακής λύσης (στο πλαίσιο ενιαίου κράτους).

Αξίζει να αναφερθεί η έμφαση στη σημειολογία της διαδικασίας, μέσω της οποίας επικυρώθηκε η παρουσίαση του Κυπριανού ως συνεχιστή της αγωνιστικής παράδοσης του κυπριακού ελληνισμού, αλλά και των πολιτικών θεμελίων που έθεσε ο πρώτος πρόεδρος του κράτους. Την υποψηφιότητά του είχε προτείνει ο Πιερής Αυγεντίου, πατέρας του προβλεπόμενου ήρωα της ΕΟΚΑ Γρηγόρη Αυξεντίου. Παράλληλα, στην πρώτη του προεδρική διακήρυξη έθεσε ως πολιτική του πυξίδα τη γραμμή που είχε χαράξει ο Μακάριος.

3 Σεπτεμβρίου 1977. Ο Σπύρος Κυπριανού ορκίζεται πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας μετά τον αιφνίδιο θάνατο του Μακαρίου, στις 3 Αυγούστου.

Πιθανοί υποψήφιοι για την προεδρία θεωρούνταν ο Τάσος Παπαδόπουλος (αριστερά, με τον Μακάριο μετά τον διορισμό του ως εκπροσώπου των Ελλήνων-κυπρίων στις συνομιλίες της Βιέννης) και ο Γλαύκος Κληρίδης (δεξιά στη μέση, προεδρεύων της Κυπριακής Δημοκρατίας μετά την τουρκική εισβολή).

Απόσυρση της υποψηφιότητας του Γλαύκου Κληρίδη

Στις εκλογές που προγραμματίζονταν για τον Φεβρουάριο του 1978 διαφαίνονταν ως πιθανότερο σενάριο η αντιπαράθεση Κυπριανού - Κληρίδη. Επρόκειτο για αναμέτρηση των δύο τάσεων που είχαν διαμορφωθεί από το 1976. Στις βουλευτικές εκλογές του συγκεκριμένου έτους, ο ΔΗΣΥ είχε απομονωθεί και είχε συγκρουστεί με τα υπόλοιπα πολιτικά κόμματα (που είχαν συνασπιστεί), με την κατηγορία ότι στις τάξεις του στέγαζε άτομα αναμειγμένα στο πραξικόπημα του Ιουλίου 1974. Συνεργάστηκε τότε με το Δημοκρατικό Εθνικό Κόμμα (ΔΕΚ) που αποτελούσε τη μοναδική αντι-μακαριακή πολιτική παράταξη. Τελικά οι δυνάμεις της συμπολίτευσης επικράτησαν, ενώ ο συνδυασμός ΔΗΣΥ - ΔΕΚ, παρότι έλαβε 27,6%, παρέμεινε εκτός Βουλής εξαιτίας του πλειοψηφικού εκλογικού συστήματος.

Το ίδιο σκηνικό παρατηρήθηκε όταν προκηρύχθηκε επαναληπτική εκλογή (16 Οκτωβρίου 1977) για πλήρωση της βουλευτικής έδρας που κατείχε ο Σπ. Κυπριανού. Μετά την εκλογή του τελευταίου στην προεδρία του κράτους, την έδρα διεκδίκησαν οι Γιάννης Μάτσος (ΔΗΣΥ) και Γεώργιος Λαδάς (ΔΗΚΟ, ΑΚΕΛ και ΕΔΕΚ). Τα τρία συνασπισμένα κόμματα χρησιμοποίησαν ρητορική που περιστρεφόταν γύρω από τις ευθύνες για την κατα-

27.1.1978. Η εκλογή του Σπύρου Κυπριανού στην προεδρία της Κύπρου, στην πρώτη σελίδα της «Κ».

στροφή του Ιουλίου 1974. Την κενωθείσα έδρα κατέλαβε ο Λαδάς με ποσοστό 64,7%, έναντι 35,3% του Μάτσος. Το αποτέλεσμα κρίθηκε από την εφημερίδα «Τα Νέα», που εξέφραζε τις θέσεις της ΕΔΕΚ (18 Οκτωβρίου 1977), ως έγκριση της πολιτικής του μακροχρόνιου αγώνα και «κατάδικη της πτοπαθείας».

Την εκλογή Κυπριανού στην προεδρία για το διάστημα Σεπτεμβρίου 1977 - Φεβρουαρίου 1978, ακολούθησαν προσπάθειες συνένωσης του χώρου της Κεντροδεξιάς (ΔΗΣΥ - ΔΗΚΟ), με στόχο

τη διεκδίκηση της προεδρίας με κοινό υποψήφιο. Η αποτυχημένη έκβαση των προσπαθειών σηματοδότησε την απόφαση του Κληρίδη να θέσει υποψηφιότητα στις επερχόμενες τότε εκλογές. Βασική του θέση ήταν η γρήγορη λύση του Κυπριακού (αντίθετα από τη φιλοσοφία του μακροχρόνιου αγώνα που προέκρινε ο Μακάριος) προκειμένου να προληφθεί η παγίωση των δεδομένων που δημιούργησε η τουρκική εισβολή. Όταν ανακοινώθηκε (10 Νοεμβρίου 1977) η πρόθεση του επικεφαλής του ΔΗΣΥ, τα υπόλοιπα κόμματα κινητοποιήθηκαν. Ακολούθησε η εξαγγελία υποψηφιότητας του Κυπριανού (22 Νοεμβρίου) και η εκ νέου στήριξη του από ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ. Την ίδια περίοδο δημοσιεύθηκαν πληροφορίες για επικείμενη δημιουργία νέου κόμματος από τον Παπαδόπουλο (που κατείχε τη θέση του διαπραγματευτή για το Κυπριακό), αλλά και για πιθανή υποψηφιότητα του Πασχαλίδη.

Οι εκλογές είχαν οριστεί για την 5η Φεβρουαρίου 1978. Ωστόσο, ένα γεγονός καθόρισε τις εξελίξεις και ανέτρεψε το σκηνικό: η απαγωγή και τετραήμερη κράτηση του γιου του Κυπριανού, Αχιλλέα, ο οποίος υπηρετούσε

τη στρατιωτική του θητεία στις Δυνάμεις Καταδρομών όταν, στα μέσα Δεκεμβρίου 1977, απήχθη από το στρατόπεδο. Φαίνεται ότι οι απαγωγείς ζητούσαν να τους επιτραπεί η αποχώρηση από την Κύπρο, να δοθεί αμνηστία στα φυλακισμένα και καταζητούμενα στελέχη της ΕΟΚΑ Β' και να διακοπεί η διαδικασία της κάθαρσης, που αφορούσε την απομάκρυνση από τον κρατικό μηχανισμό των υποστηρικτών του πραξικοπήματος. Η τροπή των γεγονότων οδήγησε τον Κληρίδη στην απόσυρση της υποψηφιότητάς του (16 Δεκεμβρίου), υποστηρίζοντας ότι αυτό επέβαλε το συλλογικό συμφέρον και η λαϊκή ενότητα. Κατά συνέπεια, την 26η Ιανουαρίου 1978, τελευταία ημέρα υποβολής υποψηφιοτήτων, ο Κυπριανού επανεξελέγη στο αξίωμα του προέδρου της Δημοκρατίας χωρίς ανθυποψήφιο. Οι συγκαρτητές επιστολές που έλαβε από διάφορους ξένους ηγέτες (συμπεριλαμβανομένων του προέδρου των ΗΠΑ και του ηγέτη της Σοβιετικής Ένωσης) ερμηνεύθηκαν από τον Τύπο ως εκ νέου αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας και διπλωματική νίκη έναντι των αποσπαστικών κινήσεων της Τουρκίας.

* Ο κ. Μιχάλης Σταυρή είναι υποψήφιος διδάκτωρ Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Καλοκαίρι 1964. Συνάντηση του Μακαρίου με τον Γεώργιο Παπανδρέου στην Αθήνα. Στη φωτ. ο Ανδρέας Παπανδρέου, ο επί 12 χρόνια υπ. Εξωτερικών της Κύπρου Σπύρος Κυπριανού και ο υπ. Αμυνας Πολύκαρπος Γεωργιάδης.

Τα «αντίβαρα» Μαξίμου στο μέτωπο της ακρίβειας

Προβληματισμός για τις κινήσεις Ερντογάν

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με δύο βαριές «σκιές», την έξαρση της τουρκικής επιθετικότητας και το εισαγόμενο ράλι ακρίβειας, αλλά και πολλά ισχυρά εργαλεία που μπορούν να την οδηγήσουν με σαφές προβάδισμα στην προσεχή διπλή εκλογική αναμέτρηση, ενόψει της οποίας τοποθετούνται πλέον όλα τα κόμματα, θα πορευτεί το επόμενο διάστημα η κυβέρνηση. Στο Μέγαρο Μαξίμου παρακολουθούν με ιδιαίτερη προσοχή τις τελευταίες κινήσεις του Ταγίπ Ερντογάν, που επί της ουσίας έχουν ως στόχο η Αγκυρα να «γκριζάρει» και τα μεγάλα νησιά του Αιγαίου, με όχημα την έωλη επιχειρηματολογία περί αποστρατιωτικοποίησης. Η Αθήνα δεν αποκλείει, μάλιστα, η τουρκική πλευρά να προχωρήσει σε κινήσεις «διεθνοποίησης» του θέματος, είτε επιδιώκοντας οι ανυπόστατοι ισχυρισμοί της να συζητηθούν στο πλαίσιο του ΟΗΕ είτε προσφεύγοντας σε άλλα «φόρα»: στις χώρες που υπέγραψαν τις Συμφωνίες Λωζάννης και Παρισίων, στον ΟΑΣΕ ή στο ΝΑΤΟ. Με εντολή του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη κάθε τουρκική ρητορική πρόκληση θα απαντάται. Όμως, πλέον εκφράζονται προβληματισμοί για το ενδεχόμενο η Αγκυρα να μεταφέρει αργά ή γρήγορα την ένταση και επί του πεδίου. Εξάλλου και μόνο η βεβαιότητα πως έως τις τουρκικές εκλογές –το αργότερο τον Ιούνιο του επόμε-

νου χρόνου– ο Ταγίπ Ερντογάν θα επιμένει στο τρίπτυχο των «γκριζών ζωνών», της «Γαλάζιας Πατρίδας» και της επιχειρηματολογίας περί αποστρατιωτικοποίησης, αποτελεί πηγή ανησυχίας, αφού προοιωνίζεται χαμηλό βαρομετρικό διαρκείας με την Αγκυρα. Το δεύτερο «αγκάθι» είναι, βεβαίως, το ράλι ανατιμήσεων στο μέτωπο της ενέργειας και στο καλάθι της νοικοκυράς. Στο κυβερνητικό επιτελείο κυριαρχεί η εκτίμηση πως εάν δεν υπάρξει «ανάφλεξη» στο μέτωπο της Ουκρανίας, από το τέλος της άνοιξης θα αρχίσει να καταγράφεται αποκλιμάκωση στο ενεργειακό κόστος. Όμως, αντίστοιχη αισιοδοξία δεν υφίσταται στο μέτωπο του πληθωρισμού. Όπως λέγεται, η αυξημένη ζήτηση λόγω της έναρξης της τουριστικής περιόδου μπορεί να «κρατήσει» ψηλά τις τιμές, ενώ δεν αποκλείεται οι υφιστάμενες πληθωριστικές πιέσεις να μεταφερθούν και στο πεδίο των υπηρεσιών. Όπως προαναφέρθηκε, το Μέγαρο Μαξίμου εκτιμά πως διαθέτει ισχυρά αντίβαρα έναντι των ανωτέρω προβλημάτων στο πεδίο της οικονομίας: ειδικότερα, υπάρχουν βάσιμες εκτιμήσεις ότι από τον Μάιο θα αρχίσει να ξεδιπλώνεται ένα μεγάλο τουριστικό ρεύμα, που πέραν του άμεσου οφέλους για την οικονομία και τους απασχολούμενους στον χώρο, θα συμβάλει στη συνολική βελτίωση του κλίματος. Δεύτερον, την ίδια περίοδο θα αρχί-

Στην κυβέρνηση εκτιμούν ότι από τον Μάιο θα αρχίσει να ξεδιπλώνεται ένα μεγάλο τουριστικό ρεύμα, που πέραν του άμεσου οφέλους για την οικονομία και τους απασχολούμενους στον χώρο, θα συμβάλει στη συνολική βελτίωση του κλίματος.

Οι «θετικές ειδήσεις» για την οικονομία, τα 10 μεγάλα πρότζεκτ και οι πολιτικές για στοχευμένα κοινά με «εργαλεία», όπως η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα.

σουν να «τρέχουν» οι μεγάλες επενδύσεις που συνδέονται με το Ταμείο Ανάκαμψης. Τρίτον, από την 1η Μαΐου θα τεθεί σε ισχύ η νέα αύξηση στον κατώτατο μισθό, ενώ ανοικτή παραμένει η προοπτική καταβολής επιδόματος Πάσχα στους ασθενέστερους. Παράλληλα, σταδιακά ωριμάζουν κυβερνητικές πολιτικές που τροφοδοτούν την ανάπτυξη, αλλά και αποφέρουν σημαντικά οφέλη σε επιμέρους κοινωνικές ομάδες παρότι περνάνε συχνά «κάτω από το ραντάρ» της δημοσιότητας. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τρά-

πεζας, για τον σχεδιασμό της οποίας πραγματοποιήθηκε την περασμένη εβδομάδα σύσκεψη υπό τον πρωθυπουργό στο Μέγαρο Μαξίμου, με τη συμμετοχή της επικεφαλής της Αθηνάς Χατζηπέτρου. Η κυβερνητική κατεύθυνση και ένας από τους βασικούς στόχους της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (ΕΑΤ) είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση και η άρση περιορισμών ή αποκλεισμών που βιώνουν σήμερα οι επιχειρηματίες, ειδικά οι νέοι και όσοι δεν διαθέτουν περιουσιακά εκέγγυα ώστε να λάβουν τραπεζική στήριξη στα πρώτα στάδια της διαδρομής τους.

Συγκεκριμένα, αυτή τη στιγμή η τραπεζική αγορά εκτιμά πως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που πληρούν όλες τις προϋποθέσεις ώστε να λάβουν πιστώσεις δεν ξεπερνούν τις 40.000. Η ΕΑΤ επιδιώκει την αύξησή τους σε 100.000. Παράλληλα, σύμφωνα με πληροφορίες, η ΕΑΤ σχεδιάζει την ανάπτυξη πλατφόρμας που θα λειτουργεί ως σύνδε-

σμος ανάμεσα στις τράπεζες, στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και την ίδια. Επίδοχοι δανειολήπτες θα μπορούν να υποβάλουν στην πλατφόρμα έγγραφα που πιστοποιούν την ενημερότητα των επιχειρήσεών τους και περιγράφουν το business plan τους, χτίζοντας μία σημαντική βάση δεδομένων που θα μπορούν να αξιοποιήσουν τόσο η ΕΑΤ όσο και οι εμπορικές τράπεζες ώστε να αξιολογήσουν κάθε πρόταση. Τέλος, το Μέγαρο Μαξίμου επενδύει σε 10 μεγάλα πρότζεκτ και μεταρρυθμίσεις, που εκτιμάται πως θα βελτιώσουν την καθημερινότητα των πολιτών, λειτουργώντας και ως μέτρο σύγκρισης με τα πεπραγμένα της διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, όταν η χώρα εισέλθει στην τελική ευθεία προς τις κάλπες. Ειδικότερα, κυβερνητικές πηγές αναφέρουν: **1.** Στην αναμόρφωση του ΕΦΚΑ που δρομολόγησε ο Κωστής Χατζηδάκης και θα οδηγή στην επιτάχυνση της διαδικασίας απονομής συντάξεων. **2.** Στα σχέδια για τον εξορθολογι-

σμό του ΟΑΕΔ, που επίσης δρομολογεί το υπουργείο Εργασίας. **3.** Στα μέτρα για την αντιμετώπιση της οπαδικής βίας, στον απόηχο των ισχυρών αντανακλαστικών που επέδειξαν ο Τάκης Θεοδωρικάκος και το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη αναφορικά με τη δολοφονία του Αλκηστη Θεσσαλονίκη. **4.** Στο νέο πλαίσιο για τη λειτουργία των ΑΕΙ. **5.** Στις αλλαγές στην πρωτοβάθμια περίθαλψη που θα συνοδεύονται από πρόσθετες υπηρεσίες του ΕΟΠΥΥ. **6.** Στην προώθηση της ψηφιοποίησης –που συνεπάγεται μείωση της γραφειοκρατίας– σε Δικαιοσύνη, πολεοδομίες, κτηματολόγιο και Υγεία. **7.** Στις αλλαγές στη Δικαιοσύνη. **8.** Στη «νέα» Πολιτική Προστασία, ενόψει και της καλοκαιρινής περιόδου. **9.** Στο σχέδιο δίκαιης μετάβασης σε σχέση με την απολιγνιτοποίηση. **10.** Στα μεγάλα έργα υποδομής, όπως το μετρό Θεσσαλονίκης και ο ΒΟΑΚ.

ΑΠΟΨΗ

Στόχοι κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας

Του **ΝΙΚΟΥ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗ**

Με την πανδημία να μην έχει κλείσει τον κύκλο της, η ενεργειακή κρίση και η ακρίβεια προστίθενται σε μία σειρά προκλήσεων που οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε. Η αδυναμία προσαρμογής στις συνεχείς κρίσεις, επιτείνει το αίσθημα ανασφάλειας, κάνοντας πλέον φανερό ότι χρειάζεται αλλαγή πορείας.

Στη διετία 2020-2021, η συνολική αξία των παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση της πανδημίας από την κυβέρνηση ανήλθε σε 43,3 δισ. ευρώ, αποτελώντας την τέταρτη μεγαλύτερη δημοσιονομική επέκταση παγκοσμίως ως ποσοστό του ΑΕΠ. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα των μέτρων, λόγω του οριζόντιου χαρακτήρα τους, δεν ήταν η αντίστοιχη. Εοδόξαμε περίπου το 25% του εθνικού εισοδήματος, αλλά έχουμε ένα ΑΕΠ χειρότερης ποιότητας. Οι κρατικές ενισχύσεις δεν συνιστούν αυτομάτως νέο πλούτο, είναι όμως πρόσθετο χρέος. Η θεματική αύξηση των καταθέσεων δεν προήλθε από την ανάπτυξη της οικονομίας, όπως θριαμβολογεί η κυβέρνηση δημιουργώντας αυταπάτες, αλλά οφείλεται κατά βάση στην αναβαλλόμενη κατανάλωση των νοικοκυριών, λόγω lockdown, και στη ρευστότητα που διοχέτευσε το κράτος.

Ως αποτέλεσμα, το χρέος παραμένει το υψηλότερο στην Ευρώζωνη, το εμπορικό έλλειμμα εκτινάχθηκε, ενώ η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας παραμένει χαμηλή.

Η πολιτική αυτή έχει και παράπλευ-

ρες συνέπειες. Ενώ βρισκόμαστε αντιμέτωποι με την ενεργειακή κρίση, η κυβέρνηση θυμήθηκε ότι δεν υπάρχει λεφτόδεντρο, στοιχείο που αγνοούσε το προηγούμενο διάστημα, με αποτέλεσμα να έχει ξεμείνει από καύσιμο, αφήνοντας εν πολλοίς απροστάτευτους και τον ευάλωτους.

Δυστυχώς, ακόμα και τώρα, έπειτα από τόσα χρόνια κρίσεων, κυριαρχεί η αποσπασματικότητα και η απουσία μακρόπνοων πολιτικών. Γι' αυτό είναι ανάγκη να αξιοποιηθούν στο μέγιστο τα μέσα που έχουμε στη διάθεσή μας, ώστε να θωρακίσουμε την οικονομία μας, βάζοντας στόχους ανθεκτικότητας.

Το Ταμείο Ανάκαμψης αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο, με πόρους 32 δισ. για την Ελλάδα, οι οποίοι θα πρέπει να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά, στοχευμένα και αξιοκρατικά, μακριά από κακές πρακτικές του παρελθόντος, βάσει ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για ένα βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης.

Η προστασία της οικονομίας μας από ενεργειακές κρίσεις και η ομαλή απεξάρτησή μας από τα ορυκτά καύσιμα είναι προτεραιότητα.

Το ηλεκτρικό δίκτυο της χώρας πάσχει. Σε πολλές περιοχές έχει φτάσει στα όρια της χωρητικότητας του, εμποδίζοντας την είσοδο νέων ενεργειακών κοινοτήτων παραγωγής ΑΠΕ. Η διασυνδεσιμότητά του παραμένει σε πολύ χαμηλό επίπεδο, τόσο όσον αφορά τα νησιά του Αιγαίου όσο και διασυνοριακά. Όλα τα παραπάνω έχουν

Ο Νίκος Ανδρουλάκης γράφει στην «Κ» για την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων.

Η ευκαιρία δεν πρέπει να χαθεί. Δεν ξέρουμε πότε ξανά η Ελλάδα, σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα, θα έχει στη διάθεσή της κονδύλια άνω των 70 δισ. ευρώ.

οικονομικές συνέπειες, που οι πολίτες τις βλέπουν χειροπιαστές στον λογαριασμό του ρεύματος, στις χρεώσεις για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας.

Παρ' όλα αυτά, οι παρεμβάσεις στο δίκτυο που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι περιορισμένες σε σχέση με τις ανάγκες. Μόλις 195 εκατ. προορίζονται για τη διασύνδεση των νησιών, 100 εκατ. προορίζονται για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και άλλα 12 εκατ. για την αύξηση της ισχύος

του κατά 800 MW. Καμία πρόβλεψη δεν υπάρχει για την επέκταση της διασυνδεσιμότητας με την υπόλοιπη Ευρώπη, παρατείνοντας έτσι την ενεργειακή μας απομόνωση. Η χώρα μας όμως πρέπει να προχωρήσει άμεσα στις απαραίτητες επενδύσεις, ώστε να είμαστε έτοιμοι να αξιοποιήσουμε τα ενεργειακά της Ευρωπαϊκής Ενεργειακής Ένωσης.

Η απολιγνιτοποίηση, που υλοποιείται χωρίς σχέδιο για την αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών σε Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη, δεν σημαίνει ταυτόχρονα και αποανθρακοποίηση. Είμαστε το μόνο κράτος-μέλος που κατά τη διάρκεια της ενεργειακής κρίσης αύξησε την εξάρτησή του από το φυσικό αέριο. Αντιθέτως, η Γερμανία για παράδειγμα, που από το 2011 και έπειτα υλοποιεί πρόγραμμα απόσυρσης των πυρηνικών της εγκαταστάσεων, έδωσε έμφαση στις ΑΠΕ, με τη συμμετοχή του φυσικού αερίου να παραμένει σταθερή.

Πέραν των επενδύσεων όμως, οφείλουμε να δούμε και τα ζητήματα ρύθμισης της αγοράς, που δεν έχουν δημοσιονομικό κόστος αλλά έχουν απτά οφέλη για τους πολίτες. Η Ελλάδα βρίσκεται σταθερά ανάμεσα στις πιο ακριβές χώρες της Ευρώπης στη χονδρική τιμή ηλεκτρικής ενέργειας, λόγω ολιγοπωλιακών στρεβλώσεων. Στα περισσότερα κράτη της Ε.Ε., το μεγαλύτερο ποσοστό της ενέργειας που καταναλώνεται, πωλείται βάσει μακροπρόθεσμων συμβολαίων, προσφέροντας σταθερότητα τιμών. Στην Ελλάδα το πο-

σοστό αυτό είναι μηδενικό, με το 100% της ενέργειας να πωλείται καθημερινά στη χρηματιστηριακή αγορά, ενώ σε Γερμανία και Γαλλία το αντίστοιχο ποσοστό είναι 29% και στην Ιταλία μόλις 11%. Παράλληλα, δεν μπορεί το κόστος της κρίσης να το σηκώνουν μόνο οι καταναλωτές και το κράτος. Θα πρέπει να επιμεριστεί και στους μεγάλους παραγωγούς. Είναι ακόμα ανάγκη να μπει ένα πιαφόν από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) στην περίφημη ρήτρα αναπροσαρμογής, ώστε να γνωρίζει ο καταναλωτής το μέγεθος και το ελάχιστο εκτιμώμενο ποσό που καλείται να πληρώσει.

Είναι κοινωνικά αναγκαίο επίσης να αυξήσουμε την ανθεκτικότητα του κοινωνικού κράτους, καθώς η πανδημία έδειξε τα όρια των δημόσιων υπηρεσιών υγείας. Στη χώρα μας, οι ιδιωτικές δαπάνες για περίθαλψη ανέρχονται στο 35,2%, κατατάσσοντάς μας τρίτους στην Ε.Ε. Κεντρικός στόχος είναι η ενδυνάμωση του ΕΣΥ συνολικά και της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας ειδικότερα. Όμως, ενώ η γειτονική Ιταλία δίνει περίπου το 10% των κονδυλίων από το Ταμείο Ανάκαμψης για την ενίσχυση της δημόσιας υγείας, το ελληνικό σχέδιο προβλέπει μόλις το 4,5%.

Επιπλέον, σε μια χώρα που δημογραφικά φθίνει και οι ανισότητες διευρύνονται έπειτα από 10 χρόνια κρίσεων, το πρόβλημα της αύξησης των ενοικίων θα έχει δραματικές συνέπειες, ιδιαίτερα για τους νέους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το 2019, το 83,2% των ενοικιαστών κατέβαλε πάνω από

το 40% του εισοδήματός του για δαπάνες διαμονής, ενώ ο μέσος όρος στην Ε.Ε. δεν ξεπερνά το 25%.

Η απόκλιση της χώρας μας από άλλα κράτη-μέλη είναι хаotική. Αλλά κράτη με παρόμοια προβλήματα, όπως η Γερμανία και η Πορτογαλία, αποτελούν τη δική μας σοσιαλδημοκρατία για τη χρηματοδότηση πολιτικών στέγασης, με την Πορτογαλία, συγκεκριμένα, να προχωράει στην κατασκευή 26.000 κατοικιών, οι οποίες θα ενοικιάζονται με χαμηλό αντίτιμο. Στο ελληνικό σχέδιο, αντίθετα, το μόνο που προβλέπεται είναι η ολοκλήρωση του προγράμματος ανακαίνισης μόλις 100 διαμερισμάτων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Τα παραπάνω παραδείγματα είναι μέρος στρατηγικών προτεραιοτήτων που μαζί με καιριές ρυθμιστικές παρεμβάσεις στην αγορά, αποτελούν τη δική μας σοσιαλδημοκρατική πρόταση, για να επιλύσουμε χρόνιες δυσλειτουργίες και να κάνουμε την ελληνική κοινωνία πιο δίκαιη και την οικονομία πιο ανταγωνιστική.

Η ευκαιρία αυτή δεν πρέπει να χαθεί.

Δεν ξέρουμε πότε ξανά η Ελλάδα, σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα, θα έχει στη διάθεσή της κονδύλια άνω των 70 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία και την Κοινή Αγροτική Πολιτική. Ο συγκεντρωτικός τρόπος που η κυβέρνηση σχεδιάζει την αξιοποίηση των πόρων αυτών είναι πιθανό να οδηγήσει σε μία νέα επιτελική αποτυχία.

Στο ραντάρ της Αθήνας η κινητικότητα της Αγκυρας

Σε επιχειρησιακό επίπεδο η ελληνική πλευρά προετοιμάζεται για κάθε ενδεχόμενο

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Φόβοι για μεταφορά της έντασης και στο πεδίο εκφράζονται σε πολλαπλά επίπεδα στην Αθήνα, καθώς η στρατηγική επιλογή της Αγκυρας να αμφισβητήσει τις διεθνείς συνθήκες που διέπουν το καθεστώς στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο διά της πλώγας οδού βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Ουδείς στην Αθήνα πιστεύει ότι η διπλωματική προεργασία (επιστολές στον ΟΗΕ), οι συνεχιζόμενες δηλώσεις του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και Τούρκων αξιωματούχων περί αμφισβητούμενης κυριαρχίας, αλλά και τα πρόσφατα δείγματα επιθετικότητας με υπερπτήσεις πάνω από ελληνικά νησιά και κινήσεις προβολής ναυτικής ισχύος ακόμα και στο μέσον του Αιγαίου θα εγκαταλειφθούν τους επόμενους μήνες.

Τις ανησυχίες της Αθήνας ενισχύει μια παράλληλη κινητικότητα. Τη στιγμή που η Αγκυρα διευρύνει τη θεωρία των «γκρίζων ζωνών», από τα ακατοίκητα και μικρά νησιά, στα μεγάλα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, πραγματοποιεί ένα παράλληλο, γενναίο άνοιγμα σε περιφερειακούς εταίρους της Αθήνας, αλλά και στις ΗΠΑ, για το οποίο η «Κ» έχει ενημερώσει τους αναγνώστες της εγκαίρως. Στις 9 και 10 Μαρτίου, ο πρόεδρος του Ισραήλ, Ισαάκ Χέρτσογκ, θα επισκεφθεί την Τουρκία. Η επίσκεψη στην Αθήνα την ερχόμενη Πέμπτη 24 Φεβρουαρίου αποτελεί, βεβαίως, μια προσπάθεια να καθοδικαστεί η ελληνική πλευρά σχετικά με το εύρος της επαναπροσέγγισης Ισραήλ - Τουρκίας. Παρά το γεγονός ότι το επίπεδο επαφών ανάμεσα σε Ελλάδα και Ισραήλ, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τα ζητήματα άμυνας και ασφάλειας, παραμένει υψηλό, είναι σαφές ο πολιτικός προσανατολισμός ραγδαίας εξομάλυνσης των σχέσεων ανάμεσα σε Αγκυρα και Ιερουσαλήμ. Μένει να επιβεβαιωθεί αν η εξομάλυνση περιλαμβάνει και τη συνεργασία στον ενεργειακό τομέα, ωστόσο

Η συμμετοχή της Ελλάδας στη διεθνή επιχείρηση «Κλεμανσύ 22», που πραγματοποιήθηκε στις αρχές Φεβρουαρίου στην Κεντρική και Ανατολική Μεσόγειο, εντάσσεται στον σχεδιασμό του ΓΕΕΘΑ για ενδυνάμωση του αζιόμαχου των Ενόπλων Δυνάμεων.

Η επίσκεψη του Ισραηλινού προέδρου στην Ελλάδα στις 24/2 αποτελεί αντίβαρο στην επαναπροσέγγιση Ισραήλ - Τουρκίας.

οι συζητήσεις αυτές, παρότι πρώιμες, έχουν αρχίσει.

Ακόμα πιο ταχεία είναι η διαδικασία εξομάλυνσης των σχέσεων ανάμεσα σε Τουρκία και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ), με την Αίγυπτο να παραμένει η μόνη χώρα που προβληματίζεται αναφορικά με τα ανοίγματα της Αγκυρας, κυρίως λόγω των στρατηγικών χαρακτηριστικών που έχει η διάσταση των τουρκο-αιγυπτιακών διαφορών. Γι' αυτόν τον λόγο τόσο στο Κάιρο όσο και στην Αθήνα δεν έχουν μειωθεί καθόλου οι συζητήσεις για το ενδεχόμενο να προχωρήσει ταχέως και η συζήτηση για διασυνδετήριο αγωγό φυσί-

κού αερίου από την Αίγυπτο στην Κρήτη. Βαθύτατοι γνώστες των συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν τις προηγούμενες ημέρες σε ένα από τα μεγαλύτερα ενεργειακά συνέδρια (EGYPS 2022) ανέφεραν ότι εξαντλούνται και οι τελευταίες ευκαιρίες για τη δημιουργία υποδομών διασύνδεσης φυσικού αερίου.

Σε επιχειρησιακό επίπεδο η Αθήνα προετοιμάζεται για κάθε ενδεχόμενο. Η δράση που ανέλαβε το τουρκικό ναυτικό κατά τη διάρκεια των επίμονων προσπαθειών του «Nautical Geo» να πραγματοποιήσει έρευνες στα ανοικτά της Κρήτης, σε περιοχή που είναι οριοθετημένη με βάση το τουρκοκλιβικό μνημόνιο, γίνεται αντιληπτή από την Αθήνα ως ένδειξη της πρόθεσης της Αγκυρας να οριοθετήσει και επιχειρησιακά τις απόψεις της. Το προηγούμενο χρονικό διάστημα η τουρκική αεροπορία αλλά και UAV που ανήκουν σε όλους τους κλάδους των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων (ΤΕΔ) έχουν αποδουθεί

σε έναν αγώνα παραβιάσεων του εθνικού εναέριου χώρου, αγνοώντας προφανώς και τους κανόνες εναέριας κυκλοφορίας. Πολλές φορές τα UAV φθάνουν ακόμα και στο κεντρικό Αιγαίο, προβληματίζοντας τους αρμόδιους για την αντιμετώπισή τους. Τα UAV αλλά και η εμπειρία που φαίνεται ότι έχει συσσωρεύσει η Αγκυρα στον κυβερνοχώρο και λοιπές μορφές υβριδικού πολέμου είναι και ο λόγος που οδηγεί την Αθήνα στην απόφαση να προχωρήσει σε μια πιο οργανωμένη δημιουργία συστήματος λήψης αποφάσεων με βάση τα μεγάλα δεδομένα (big data) και την τεχνητή νοημοσύνη, κάτι που αποκάλυψε πριν από λίγες ημέρες η «Κ», αναδεικνύοντας το σχέδιο «THORAX».

Την ίδια στιγμή, στην Αθήνα παρατηρούν με ανησυχία ότι τις τελευταίες εβδομάδες η στρατιά του Αιγαίου πραγματοποιεί διαρκώς αποβατικές ασκήσεις. Τόσο οι αποστροφές του πρωθυπουργού, Κυριάκου Μητσοτάκη, πριν από μερικούς μήνες, όσο και οι επανειλημμένες αναφορές του υπουργού Εξωτερικών, Νίκου Δένδια, τόσο από τη Νορβηγία όσο και από τη Μόσχα για αποβατικές δυνατότητες των Τούρκων αποτελούν συγκρατημένη μιν, ρητή δε σημείωση προς τους διεθνείς συνομιλητές της Αθήνας σχετικά με τον πραγματικό κίνδυνο που υποκρύπτει η τουρκική συμπεριφορά. Το γεγονός ότι οι ΤΕΔ πραγματοποιούν αποβατικές ασκήσεις, ενώ παράλληλα οι Τούρκοι δημιουργούν ατμόσφαιρα ρητορικής έντασης αλλά και ένα υπόβαθρο διπλωματικής κινητικότητας (επιστολές ΟΗΕ), συνθέτει ένα σκηνικό το οποίο παρουσιάζεται από την Αθήνα προς όλους τους διεθνείς συνομιλητές.

Οι ελληνικές αντιπροσωπείες ανά την υφήλιο έχουν λάβει εντολές να κρατούν το ενδιαφέρον των συνομιλητών τους, σε μια περίοδο που κάτι τέτοιο είναι ομολογουμένως δύσκολο, καθώς η προσοχή όλων είναι στραμμένη στην ουκρανική κρίση.

Πριν από λίγους μήνες ο υπουργός Εσωτερικών της Τουρκίας Σουλεϊμάν Σοϊλού είχε κατηγορηθεί τα Εμιράτα πως είχαν χρηματοδοτήσει την απόπειρα πραξικοπήματος του 2016 εναντίον του Ερντογάν και η φιλοκυβερνητική εφημερίδα Yeni Safak είχε χαρακτηρίσει «ανέντιμο» τον Αλ Ναχιάν επειδή είχε αποκαταστήσει τις σχέσεις της χώρας του με το Ισραήλ.

Ο κ. Ερντογάν στις 9 Μαρτίου αναμένεται να υποδεχθεί στην Αγκυρα τον πρόεδρο του Ισραήλ Ισαάκ Χέρτσογκ, σε μια προσπάθεια να γεφυρωθούν οι σχέσεις των δύο χωρών που βρίσκονται στο «ναδίρ» από το 2010. Με την Αίγυπτο οι συνομιλίες προχωρούν με πιο αργούς ρυθμούς και το Κάιρο εκφράζει επιφυλάξεις για τη στάση της Αγκυρας περιμένοντας συγκεκριμένες πράξεις. Πληροφορίες αναφέρουν πως η κυβέρνηση Σίσι ζητεί την παράδοση μελών των Αδελφών Μουσουλμάνων, η Αγκυρα αρνείται, όμως τους εμποδίζει να κάνουν προπαγάνδα εναντίον του Σίσι. Αντιπολιτευόμενοι αναλύτες στην Τουρκία τονίζουν πως αυτή είναι μια υποχώρηση της Τουρκίας από τη στήριξη κινήματων των Αδελφών Μουσουλμάνων στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και την παραδοχή της πως δεν μπορεί να γίνει ηγέτιδα δύναμη της περιοχής, όπως είχε θέσει ως στόχο. Κυβερνητικοί αξιωματούχοι έχουν διαφορετική άποψη και τονίζουν (στην εφημερίδα Hürriyet) πως «το 2021 ήταν μια χρονιά που σπάσαμε την πολιορκία και αυτό το καταφέραμε με τη διπλωματία».

ΑΠΟΨΗ

Το επόμενο βήμα της Τουρκίας: Στη Λωζάννη μέσω Ουκρανίας;

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΚΟΥ***

Είναι πλέον γενικά παραδεκτό ότι το 2022 θα είναι έτος αυξημένης κρισιμότητας για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις.**

Τις τελευταίες ημέρες έχουμε νέα σοβαρή επιβάρυνση των ήδη βεβαρμένων ελληνοτουρκικών σχέσεων. Η Αγκυρα θέτει σε όλα τα επίπεδα το ζήτημα της αποστρατιωτικοποίησης νησιών του Αιγαίου ως προϋπόθεση αναγνώρισης της ελληνικής κυριαρχίας επί αυτών. Κατ' ουσίαν, εμπλουτίζει τη διαβόητη θεωρία των «γκρίζων ζωνών», καθώς πλέον μιλάει για υπό όρους και προϋποθέσεις ελληνική κυριαρχία, όχι μόνον σε κάποια μικρά νησιά, νησίδες ή βραχονησίδες αλλά σε νησιά όπως η Λέσβος, η Χίος, η Σάμος, η Λήμνος, η Σαμοθράκη.

Με δυο λόγια, η Αγκυρα αμφισβητεί επίσημα και επίμονα τον σκληρό πυρήνα των εδαφικών ρυθμίσεων ελληνικού ενδιαφέροντος της Συνθήκης της Λωζάννης που το 2023 συμπληρώνει έναν αιώνα ζωής. Το ίδιο κάνει και για τη Συνθήκη των Παρισίων του 1947 που αφορά στα Δωδεκάνησα. Η εξέλιξη ήταν αναμενόμενη για εκείνους που ερμηνεύουν χωρίς εξωραϊσμούς και ωραιολογίες την τουρκική εξωτερική πολιτική.

Η Αγκυρα, άλλωστε, έχει προαναγγείλει ότι εάν η Ελλάδα δεν ανταποκριθεί στο ζήτημα της αποστρατιωτικοποίησης, η τουρκική διπλωματία σύντομα θα ξεκινήσει δράσεις για διεθνοποίησή του, απευθυνόμενη σε πρώτη φάση, στις χώρες που έχουν υπογράψει τις Συνθήκες Λωζάννης και Παρισίων. Ο πρόεδρος Ερντογάν έχει δείξει ότι πράττει ό,τι εξαγγέλλει, διότι προφανώς το έχει προηγουμένως μελετήσει, σχεδιάσει και προετοιμάσει καλά. Τον περασμένο Ιούλιο είχε ήδη κάνει το πρώτο σοβαρό βήμα «διεθνοποίησης» με τις γνωστές πλέον επιστολές Σινιρλιόγλου προς τον ΟΗΕ. Οι θετικές για την Ελλάδα δηλώσεις από Ουάσινγκτον, Λονδίνο και Βρυξέλλες περί αδιαμφισβήτητης ελληνικής κυριαρχίας επί των νησιών, δεν θα αποθαρρύνουν την Τουρκία. Η στρατηγική της σταδιακής αλλά και σταθερής αναθώρησης του σημερινού status quo στην ευρύτερη περιοχή Αιγαίου, Ανατολικής Μεσογείου, εγγύς και Μέσης Ανατολής, αποτελεί υψηλή προτεραιότητα και στόχευση της νεοοθωμανικής πολιτικής της.

Με κύρια έκφραση και όχημα το δόγμα της «Γαλάζιας Πατρίδας» επιχειρείται γεωπολιτικός «ανταδρασμός» ισχύος, επιρροής και συμφερόντων στην περιοχή, με επίκεντρο την Τουρκία. Για την Αγκυρα, η αναθεώρηση της Λωζάννης έχει «de facto» ξεκινήσει επί του πεδίου, στη Συρία, στο Ιράκ, στην Κύπρο, στη Λιβύη.

Στη νεοοθωμανική ερντογανική αντίληψη, η Συνθήκη της Λωζάννης αποτελεί «ασφυκτική» κεφαλκή κληρονομιά που πρέπει να αλλάξει, είτε «de facto» είτε «de jure». Σε μια ανατολίτικη εκδοχή του «ζωτικού χώρου», το καθεστώς που επέβαλε η Λωζάννη θα πρέπει να καταστεί πιο «ευρύχωρο» ώστε να συμπεριλάβει τα σημερινά συμφέροντα και τις μεγαλεπήβολες επιθυμίες της Τουρκίας του Ερντογάν.

Στο πλαίσιο αυτό, η Τουρκία δεν

αποκλείεται να εκμεταλλευθεί την ουκρανική κρίση. Να μη διστάσει να τη χρησιμοποιήσει ως πρόφαση, δικαιολογία ή καταλύτη για να υποστηρίξει ότι «ήρθε η ώρα των αλλαγών και των νέων περιφερειακών διευθετήσεων».

Πιο συγκεκριμένα. Η κατάσταση στην Ουκρανία, αργά ή γρήγορα, θα «γεννήσει» εξελίξεις, συμφωνίες και διευθετήσεις, ανεξάρτητα από την οποιασ μορφής έκβασή της. Συμφωνίες και ρυθμίσεις θα απαιτηθούν είτε για να εφαρμοστεί τοχών εκτόνωσης της κρίσης, είτε –πολύ σοβαρότερες από τις προηγούμενες– για διευθετήσεις έπειτα από πιθανή θερμή αναμέτρηση, π.χ. στην περιοχή Ντονμπάς, στην Ανατολική Ουκρανία. Τέτοιες ρυθμίσεις θα μπορούσαν να έχουν μορφή πολιτικών διευθετήσεων ή ελέγχου εξοπλισμών στο

Για την Αγκυρα, η αναθεώρηση της Συνθήκης της Λωζάννης έχει «de facto» ξεκινήσει επί του πεδίου, στη Συρία, στο Ιράκ, στην Κύπρο, στη Λιβύη.

ευρύτερο πλαίσιο μιας νέας ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής ασφαλείας ή ακόμα και εδαφικών διευθετήσεων στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας.

Μια αναθεωρητική περιφερειακή δύναμη με τα χαρακτηριστικά και τις στρατηγικές επιδιώξεις της Τουρκίας, δύσκολα θα αφήσει να περάσει ανεκμετάλλευτη μια τέτοια «ευκαιρία». Με καταλύτη την απαίτησή της για αποστρατιωτικοποίηση των νησιών μας, ενδέχεται να προβάλλει μια «γενικότερη, έπειτα από έναν αιώνα, ανάγκη νέων ρυθμίσεων». Πέραν όλων των άλλων, κάτι τέτοιο θα ήταν συμβατό και συμπληρωματικό με τη γνωστή τουρκική πρόταση για πολυμερή περιφερειακή συμφωνία οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών, υφαλοκρηπίδας και Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών στη Μεσόγειο.

Ουδείς μπορεί να γνωρίζει εάν κάτι τέτοιο θα συμβεί. Ούτε όμως και κανείς μπορεί να το αποκλείσει. Η Ελλάδα είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει έγκαιρα και αποτελεσματικά ένα αποσταθεροποιητικό «αναθεωρητικό» σενάριο που η Τουρκία έχει προαναγγείλει. Η κυβέρνηση ήδη ευαισθητοποιεί και ενημερώνει εξωτερικά φίλους, εταίρους και συμμάχους στην Ε.Ε. και στο ΝΑΤΟ, αλλά και ευρύτερα. Ο ΟΗΕ είναι άλλωστε ο θεματοφύλακας των διεθνών Συμφωνιών. Του Διεθνούς Δικαίου που η Τουρκία συστηματικά αγνοεί ή διαστρεβλώνει και επικινδύνα παραβιάζει. Από την άλλη, η εξωτερική και αμυντική πολιτική της Ελλάδας προστατεύει αποτελεσματικά τόσο την ασφάλεια και τα συμφέροντά της, όσο και την περιφερειακή σταθερότητα και τη συμμαχική συνοχή.

* Ο κ. Γιώργος Κουμουτσάκος είναι πρώην υπουργός, βουλευτής Β1 Βορείου Τομέα Αθηνών, μέλος της επιτροπής Άμυνας και Εξωτερικών της Βουλής.

** Αρθρο μου στην «Κ» της Κυριακής 16/01/2022, «+1 λόγος για ένα «θερμό» ελληνοτουρκικό 2022».

Δοκιμάζοντας διαρκώς τα όρια της Ελλάδας

Του **ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ**

Την εκτίμηση πως η Τουρκία στοχεύει να δοκιμάσει τα όρια της εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής της Ελλάδας, εκφράζουν πολιτικοί αναλυτές της γειτονικής χώρας, και τα δεδομένα δείχνουν πως τουλάχιστον μέχρι τις εκλογές του 2023, αυτή η «πίεση» θα συνεχιστεί σε επίπεδα ρητορικής, θεωρίας αλλά και συγκεκριμένων ενεργειών. Τονίζουν, δε, πως σημαντική λεπτομέρεια στις βλέψεις και στους στόχους της Αγκυρας κρύβεται στην ανακοίνωση του υπουργείου Άμυνας της Τουρκίας που μιλάει για «229 παραβιάσεις του αποστρατιωτικοποιημένου καθεστώτος των νησιών από θαλάσσια και εναέρια μέσα της Ελλάδας». Η κάθε «παραβίαση», αναφέρουν αναλυτές, μπορεί να φέρει και «ανακαίτηση» ή «παρενόχληση» στην περιοχή των νησιών, γεγονός που μπορεί να αυξήσει την ένταση.

Παράλληλα, η παρουσία των μη επανδρωμένων αεροσκαφών της Τουρκίας στην περιοχή του Αιγαίου είναι συχνή και θεωρείται ως μια προσπάθεια δημιουργίας τετελεσμένων. Πάντως τα drones τα οποία πετούν στους αιθέρες του Αιγαίου, είναι μη οπλισμένα, όμως όπως έχουν αποκαλύψει οι ίδιοι οι Τούρκοι αξιωματούχοι, διαθέτουν ισχυρές κάμερες που μπορούν να καταγράψουν πολλά δεδομένα στις περιοχές που εκτελούν την πτήση τους. Πολιτικοί και στρατιωτικοί αναλυτές εκτι-

μούν πως, σε περίπτωση που η Αγκυρα αποφασίσει να ανεβάσει περισσότερο το ζήτημα της στρατιωτικοποίησης των ελληνικών νησιών, θα μπορούσε να στείλει επιστολές στις χώρες που έχουν υπογράψει τις Συνθήκες Λωζάννης και Παρισίων, οι οποίες θα συνοδεύονται από φωτογραφίες και εικόνες από την παρουσία στρατιωτικών δυνάμεων στα ελληνικά νησιά που ίσως θα έχουν καταγράψει τα μη επανδρωμένα

Η παρουσία τουρκικών drones στο Αιγαίο είναι συχνή και θεωρείται ως μια προσπάθεια δημιουργίας τετελεσμένων.

αεροσκάφη της. Όλοι συμφωνούν πως η εντολή της αμφισβήτησης της κυριαρχίας των νησιών τα οποία έχουν στρατιωτικοποιηθεί, έχει δοθεί από τον ίδιο τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Σε δηλώσεις του προς τους Τούρκους δημοσιογράφους ο πρόεδρος της Τουρκίας ανακοίνωσε πως εγκρίνει τις δηλώσεις του Μεβλούτ Τσαβούσογλου και απείλησε πως αν η Ελλάδα συνεχίσει αυτή τη στρατιωτικοποίηση των νησιών, τότε η Αγκυρα θα ανοίξει «το θέμα των νησιών το οποίο είναι πάντα αμφιλεγόμενο». Ο κ. Ερντογάν δήλωσε ότι «μπορούν να μας αναγκάσουν να θίξουμε αυτά τα αμφιλεγόμενα ζητήματα. Για τον λόγο αυτό,

ο υπουργός μου τους έδωσε μια προειδοποίηση χαμηλού επιπέδου για να μη μας αναγκάσουν να ανοίξουμε αυτά τα θέματα σε συζήτηση. Και ήταν σωστό».

Ουσιαστικά, ενώ η Αγκυρα στέλνει την αποστολή της για τον 64ο γύρο των διερευνητικών συνομιλιών που αναμένεται να πραγματοποιηθούν την Τρίτη στην Αθήνα και καλεί την ελληνική αποστολή στην Αγκυρα για τη συζήτηση των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, την ίδια ώρα ο υπουργός Άμυνας Χουλούσι Ακάρ αμφισβήτησε την κυριαρχία νησιών, νησίδων και βραχονησίδων στο Αιγαίο και ο υπουργός Εξωτερικών μαζί με τον πρόεδρο της Τουρκίας προσθέτουν στην ατζέντα και ζήτημα αμφισβήτησης κυριαρχίας στρατιωτικοποιημένων νησιών. Υπάρχουν εκτιμήσεις πως οι δηλώσεις αυτές δεν γίνονται για απλούς λόγους εσωτερικής πολιτικής, αλλά είναι μέρος της αμυντικής και εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας που με τη θεωρία της «Γαλάζιας Πατρίδας» αλλά και το «casus belli» θέλει να οδηγήσει την Ελλάδα στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με τα δικά της δεδομένα και τη δική της ατζέντα. Πάντως, σε εντελώς διαφορετική γραμμή βρίσκεται η Αγκυρα σε σχέση με άλλες χώρες που μέχρι πρόσφατα αποκαλούσαν «εχθρικές» προς την Τουρκία. Την περασμένη εβδομάδα ο κ. Ερντογάν επισκέφθηκε τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και αποκάλεσε «καρντάσι» (αδελφό) τον πρίγκιπα Μοχάμεντ μπιν Ζαγέντ αλ Ναχιάν και μαζί υπέγραψαν 13 συμφωνίες.

Εξι στους δέκα εφήβους εμβολιάστηκαν

Επεκτείνεται η χορήγηση αναμνηστικής δόσης σε ανηλίκους υψηλού κινδύνου

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Ικανοποιητικά εξελίσσεται ο εμβολιασμός των ανηλίκων έναντι του SARS-CoV-2 με σχεδόν έξι στα δέκα παιδιά και εφήβους ηλικίας 12 έως 17 ετών στη χώρα μας να έχουν κάνει το εμβόλιο. Στις ηλικίες 5 έως 11 ετών το σχετικό ποσοστό είναι κοντά στο 20%, ωστόσο όλο και περισσότεροι γονείς παίρνουν την πρωτοβουλία να εμβολιάσουν το παιδί τους, με αποτέλεσμα όταν υπάρχουν διαθέσιμα ραντεβού για εμβολιασμό παιδιών αυτά να κλείνονται αμέσως. Το αποτύπωμα του εμβολιασμού στους ανηλίκους είναι θετικό και όπως αναφέρει στην «Κ» η καθηγήτρια Παιδιατρικής και Παιδιατρικής Λοιμωξιολογίας και διευθύντρια της Β΄ Παιδιατρικής Κλινικής του ΕΚΠΑ στο νοσοκομείο Παιδών «Π.& Α. Κυριακού» Μαρία Τσολιά, «στο δικό μας τμήμα COVID δεν έχει χρειαστεί να νοσηλεύσουμε εμβολιασμένο παιδί».

Σύντομα η έγκριση

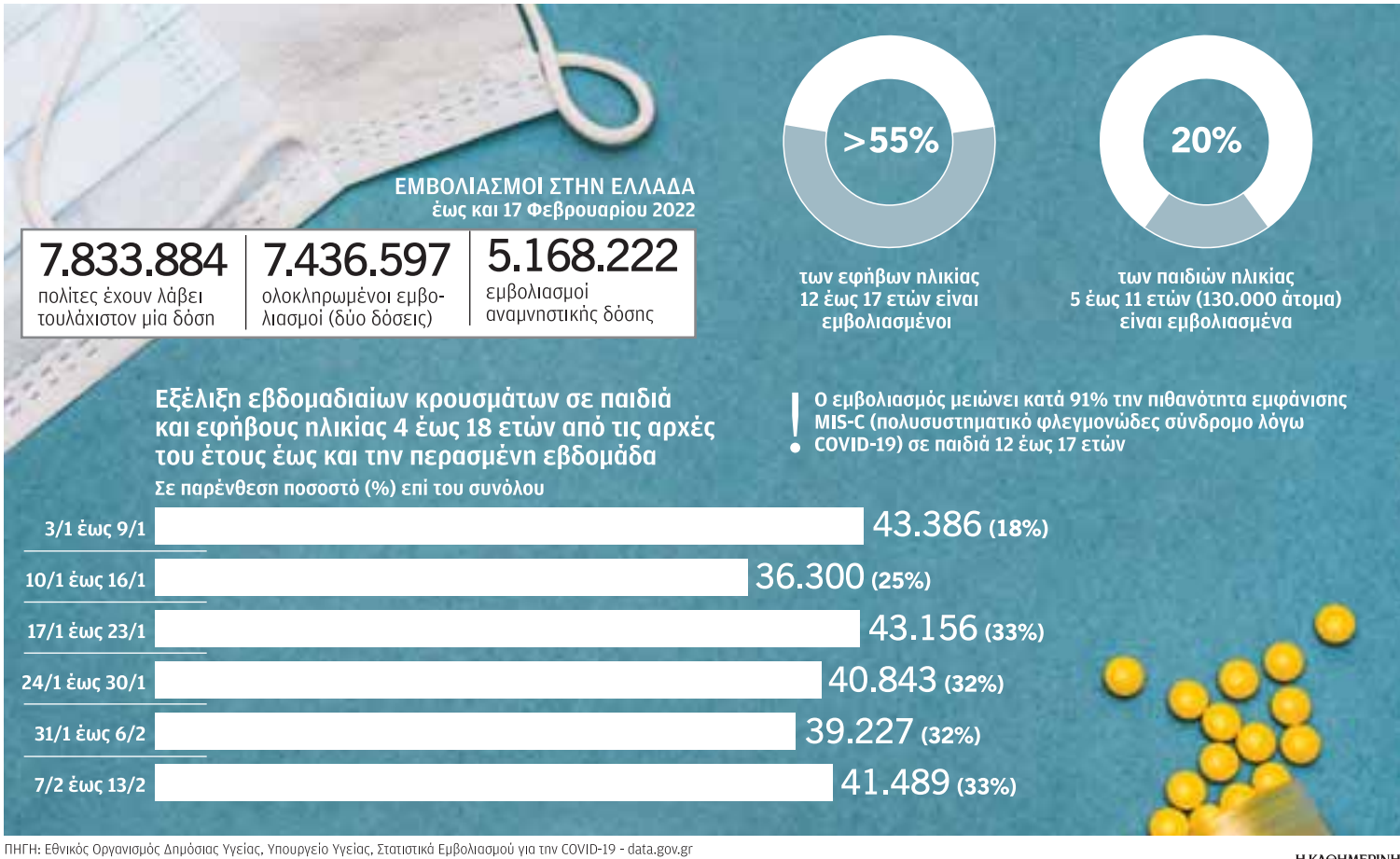
Προς το παρόν η χορήγηση τρίτης δόσης συστήνεται στα παιδιά με ανοσοκαταστολή (μεταμοσχευμένα, με καρκίνο υπό αγωγή κ.ά.), ενώ εντός των ημερών θα δοθεί το πράσινο φως για αναμνηστική δόση σε παιδιά και με άλλες παθήσεις, όπως συγγενείς καρδιοπάθειες, οι οποίες τα καθιστούν υψηλού κινδύνου για σοβαρή νόσηση. Κρίσιμη για την προστασία των ενηλίκων αποδεικνύεται η αναμνηστική δόση, και είναι ενδεικτικό ότι από το σύνολο των ασθενών που χρειάστηκαν διασωλήνωση και των ασθενών που κατέληξαν από τα μέσα Δεκεμβρίου έως και το τέλος Ιανουαρίου, εμβολιασμένοι με τρεις δόσεις ήταν μόλις το 5,7% και το 7,3% αντίστοιχα.

«Ο εμβολιασμός των εφήβων πάει πολύ καλά στη χώρα μας. Στις ηλικίες 12 έως 17 ετών ξεπερνάει το 55%, ενώ ακόμα υψηλότερο είναι το ποσοστό μεταξύ των παιδιών της τελευταίας τάξης του Λυκείου που θέλουν να εμβολιαστούν και ενόψει των Πανελλαδικών Εξετάσεων», σημειώνει στην «Κ» η κ. Τσολιά. Και τονίζει, «παράλληλα όλο και περισσότεροι γονείς μικρότεροι παιδιών ηλικίας 5 έως 11 ετών παίρνουν την πρωτοβουλία να εμβολιάσουν τα παιδιά τους. Το βλέπουμε και στο δικό μας εμβολιαστικό κέντρο όπου τα ραντεβού που γίνονται διαθέσιμα κλείνονται αμέσως από γονείς. Βέβαια το ποσοστό ακόμα είναι χαμηλό, αλλά όσο περνάει ο καιρός οι γονείς ξεθαρρεύουν. Ειδικά τώρα που έχει φανεί ότι

Το 20% των παιδιών ηλικίας 5 έως 11 ετών έχει κάνει εμβόλιο, κάτι που σε απόλυτους αριθμούς είναι 130.000 άτομα.

οι παρενέργειες και κυρίως τα περιστατικά μυοκαρδίτιδας είναι εξαιρετικά σπάνια στα μικρά παιδιά και τα σφαώς λιγότερα από αυτά που παρατηρούνται σε εφήβους».

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Υγείας, περίπου το 20% των παιδιών ηλικίας 5 έως 11 ετών έχει εμβολιαστεί, που σε απόλυτους αριθμούς είναι 130.000 άτομα. Με βάση στοιχεία από τις ΗΠΑ, η συχνότητα της μυοκαρδίτιδας ως παρενέργεια του εμβολιασμού στα παιδιά ηλικίας

Τι ισχύει σε ΗΠΑ και Ευρώπη

Στις ΗΠΑ έχει δοθεί η έγκριση για τρίτη δόση σε παιδιά και εφήβους ηλικίας 12 έως 18 ετών, ενώ για την Ευρώπη ειδική επιτροπή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων αξιολογεί δεδομένα για τη χρησιμότητα μιας τρίτης δόσης σε εφήβους. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC), υπάρχουν περιορισμένα δεδομένα για το πώς εξελίσσεται η ανοσιακή απάντηση των εφήβων μετά τον εμβολιασμό. Σύμφωνα με αυτά, υπάρχουν ενδείξεις για μείωση της αποτελεσματικότητας των εμβολίων έναντι συμπτωματικής λοίμωξης πέντε ή έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση του βασικού εμβολιασμού με δύο δόσεις, ωστόσο δεν υπάρχουν στοιχεία που να δείχνουν μείωση της αποτελεσματικότητας εναντίον σοβαρής νόσησης. Όπως τονίζεται στην έκθεση, σε αυτή τη φάση θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ολοκλήρωση του βασικού εμβολιασμού και της αναμνηστικής δόσης στον ενήλικο πληθυσμό πριν να υπάρξει σκέψη για χορήγηση αναμνηστικής δόσης σε υγιή παιδιά και εφήβους ηλικίας 12 έως 18 ετών.

5 έως 11 ετών είναι περίπου μία στο εκατομμύριο εμβολιασμών.

Εισαγωγές παιδιών

Όπως επισημαίνει η κ. Τσολιά, με βάση τα στοιχεία του ΕΟΔΥ, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι εισαγωγές των εφήβων στις ηλικίες 12-17 στα νοσοκομεία δεν ακολούθησαν την αύξηση των περιστατικών COVID-19 που παρατηρήθηκε στις αρχές του έτους. «Περιμένουμε την τελική επεξεργασία και τις αναλύσεις των δεδομένων, ωστόσο βλέπουμε μία σταθεροποίηση, γεγονός που

πιθανόν να οφείλεται στον εμβολιασμό», τονίζει η κ. Τσολιά και προσθέτει, «στο δικό μας κέντρο δεν έχουμε νοσηλεύσει εμβολιασμένο παιδί. Ούτε με ήπια COVID-19, ούτε με MIS-C (πολυσυστηματικό φλεγμονώδες σύνδρομο COVID-19), το οποίο σίγουρα δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως σπάνιο σε παιδιά που έχουν περάσει COVID-19, με δεδομένο ότι εκτιμάται ότι έως το τέλος Δεκεμβρίου 119 παιδιά σε δημόσια νοσοκομεία και περίπου 10 σε ιδιωτικά είχαν νοσηλευτεί με το συγκεκριμένο σύνδρομο».

Εντός των ημερών αναμένεται να ανακοινωθεί και η απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμών για την επέκταση της αναμνηστικής δόσης σε μεγαλύτερη ομάδα παιδιών ηλικίας 12 έως 18 ετών με προβλήματα υγείας. Ηδη η Επιτροπή έχει εγκρίνει τη χορήγηση τρίτης δόσης σε παιδιά με θέματα ανοσοκαταστολής όπως μεταμοσχευμένα παιδιά ή παιδιά με καρκίνο υπό θεραπεία. «Συζητούμε και αναμένεται να λάβουμε απόφαση για τη χορήγηση αναμνηστικής δόσης - booster και σε παιδιά με υψηλό κίνδυνο για σοβαρή νόσηση, όπως είναι τα παιδιά με συγγενείς καρδιοπάθειες, χρόνια αναπνευστικά προβλήματα και άλλες παθήσεις. Είναι υπό διαμόρφωση η λίστα με τις παθήσεις για τις οποίες θα συστήνεται η booster δόση στα παιδιά», σημειώνει η καθηγήτρια Παιδιατρικής και Παιδιατρικής Λοιμωξιολογίας του ΕΚΠΑ Μαρία Τσολιά. Σύμφωνα με την ίδια, η Επιτροπή δεν συζητάει τη χορήγηση αναμνηστικής δόσης στον υγιή παιδικό και εφηβικό πληθυσμό.

Οι ενήλικες

Σε ό,τι αφορά τον ενήλικο πληθυσμό στη χώρα μας το 84%

έχει εμβολιαστεί, με το 88% αυτών να έχει κάνει και την αναμνηστική δόση. Στα άτομα άνω των 60 ετών το ποσοστό εμβολιασμού ανέρχεται στο 91% που σημαίνει ότι περίπου 300.000 πολίτες αυτής της ηλικιακής ομάδας παραμένουν ανεμβολίαστοι. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο πρόεδρος του ΕΟΔΥ, Θεοκλής Ζαούτης, το διάστημα από τις 15 Δεκεμβρίου 2021 και μέχρι περίπου τα τέλη Ιανουαρίου 2022, διασωληνώθηκαν, λόγω COVID-19, 1.641 ασθενείς εκ των οποίων οι 1.316 (80,3%) ήταν ανεμβολίαστοι ή μερικώς εμβολιασμένοι, 231 (14%) είχαν εμβολιαστεί με δύο δόσεις και 94 (5,7%) είχαν λάβει και την αναμνηστική δόση. Το ίδιο διάστημα κατέληξαν 3.541 ασθενείς με COVID-19 εκ των οποίων 2.566 (72,2%) ήταν ανεμβολίαστοι ή μερικώς εμβολιασμένοι, 726 (20,5%) είχαν εμβολιαστεί με δύο δόσεις και 259 (7,3%) είχαν εμβολιαστεί και με τις τρεις δόσεις. «Αν αναλογισθούμε ότι η πλειονότητα των ατόμων που ανήκουν σε επαθείς ομάδες και άρα κινδυνεύει με σοβαρή νόσο έχουν εμβολιασθεί, αντιλαμβάνομαστε ότι ο σχετικός κίνδυνος για τους εμβολιασμένους είναι πολύ μικρός», σχολιάζει ο κ. Ζαούτης.

Ορφάνια, και η στήριξη παιδιών που έχασαν γονιό

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΦΩΤΙΑΔΗ**

Πολλές φορές η πανδημία παρουσιάστηκε ως ένας «αόρατος πόλεμος», που απαιτεί «στρατηγικές εξόντωσης του εχθρού» και «αποτελεσματικά όπλα». Δεν είχαμε, όμως, διανοηθεί ότι πίσω από τους αυξανόμενους αριθμούς θυμάτων κρύβεται ένας αντίστοιχα υψηλός αριθμός παιδιών - ορφανών. Αμέτρητα παιδιά σε όλο τον κόσμο έχασαν τα τελευταία δύο χρόνια γονιό ή τον κηδεμόνα τους, τον άνθρωπο που είχε αναλάβει την ανατροφή τους. Σύμφωνα με μελέτη του National Institutes of Health, που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2021 στο The Lancet, τους πρώτους δεκατέσσερις μήνες της πανδημίας, 1,5 εκατομμύριο παιδιά έχασαν έναν ή δύο γονείς ή κηδεμόνα λόγω της πανδημίας. Όπως τονίζεται στην έκθεση, ο θάνατος μπορεί να προήλθε άμεσα ως επίπτωση της λοίμωξης ή έμμεσα ως συνέπεια των συνθηκών ζωής επί πανδημίας. Το μοντέλο υπολογισμού βασίστηκε σε στατιστικά στοιχεία 21 χωρών – μεταξύ των οποίων και τις ΗΠΑ, όπου τα ορφανά υπολογίζονταν τότε σε τουλάχιστον 120.000. Η Ελλάδα δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση. Μπορεί ακόμα να μην υπάρχουν επίσημα στατιστικά δεδομένα, ωστόσο ο αριθμός των παιδιών δεν είναι διόλου ευκαταφρόνητος. Η εκτεταμένη οικογένεια (παππούδες, θείοι) που ενεργοποιείται αυτόματα φαίνεται ότι έως τώρα απορροφά τους κλυδωνισμούς που προκύπτουν

και αναλαμβάνει χρέη γονέα και κηδεμόνα.

Αυξημένα αιτήματα

«Έχουν αυξηθεί σημαντικά τα αιτήματα που φτάνουν στα συμβουλευτικά μας κέντρα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη», λέει στην «Κ» η κ. Ντίνα Τσελεπτή, ψυχολόγος και διευθύντρια του Συμβουλευτικού Κέντρου Στήριξης Παιδιών και Οικογενειών που Πενθούν της «Μέριμνας». «Πρόκειται για παιδιά που έχουν χάσει γονιό λό-

Ειδικά προγράμματα ψυχολογικής και υλικής βοήθειας για την αντιμετώπιση απώλειας εξαιτίας της COVID-19.

γω COVID-19», διευκρινίζει, «ενδεικτικά, πέρυσιν τον Ιανουάριο το Κέντρο μας στην Αθήνα είχε αναλάβει ένα τέτοιο περιστατικό, ενώ φέτος τον Ιανουάριο τα περιστατικά ήταν δώδεκα». Τα αιτήματα, τόσο σε Αθήνα όσο και σε Θεσσαλονίκη, βαίνουν αυξανόμενα. Η απώλεια ενός αγαπημένου μας προσώπου στη διάρκεια της παιδικής και εφηβικής ηλικίας ήταν ανέκαθεν μια εξαιρετικά τραυματική εμπειρία – οι αφιρνίδιοι και μοναχικοί θάνατοι της πανδημίας, όμως, μετατρέπουν το πένθος σε μια ακόμα πιο πολύπλοκη διαδικασία. «Του πένθους έχει προηγηθεί η αντικειμενική δυσκολία των οικειών να αποχαιρετήσουν τον δικό τους άν-

Τους πρώτους 14 μήνες της πανδημίας, 1,5 εκατομμύριο παιδιά στον κόσμο έχασαν έναν ή δύο γονείς ή κηδεμόνα, ενώ οι περιορισμοί δεν άφησαν περιθώριο στήριξης από τον κοινωνικό περίγυρο.

θρωπο, προτού αυτός “φύγει”, υπενθυμίζει η κ. Τσελεπτή, «οι περιορισμοί αυτοί δυσκολεύουν έτι περαιτέρω τα παιδιά, ειδικά προσχολικής ή πρώτης σχολικής ηλικίας, να αντιληφθούν την οριστικότητα του θανάτου». Εξ ου και συνιστάται να αποφεύγουμε τις πολύ διφορούμενες εκφράσεις, όπως «έφυγε» ή «χάθηκε», που ενδέχεται να μπερδέψουν ακόμα περισσότερο τα παιδιά. Η κοινωνική αποστασιοποίηση λόγω πανδημίας στέρνεσε από τους πενθούντες τη συμπαράσταση, που πάντοτε παρείχε ο κοινωνικός περίγυρος.

Σε πολλές, μάλιστα, περιπτώσεις, η διδασκαλία της ευθύνης του εκλιπόντος, που είχε επιλέ-

ξει να μην εμβολιαστεί, «βαράει» στους ώμους των παιδιών.

Οι εννοχές

«Οι εννοχές, που βιώνουν ούτως ή άλλως οι πενθούντες αναλογιζόμενοι όσα θα μπορούσαν να είχαν κάνει ή να μην είχαν κάνει για να αποτρέψουν το μοιραίο, συναντώνται και σε αυτά τα περιστατικά, συχνά πολύ πιο έντονα», επισημαίνει η ίδια, «καθώς πολλά παιδιά ενδεχομένως θεωρούν τους εαυτούς τους υπαίτιους, επειδή έφεραν τον ιό στο σπίτι και μέσω αυτών επιμολύνθηκε και ο εκλιπών». Αντίστοιχα, το παιδί ή ο εναπομείνας γονέας μπορεί να κατηγορούν τον εαυτό τους επειδή δεν κατόρθωσαν

να πείσουν τον άνθρωπό τους να εμβολιαστεί. Η ξαφνική απώλεια του γονέα –η υγεία του οποίου ενδεχομένως επιβαρύνθηκε σε μόλις λίγα 24ωρα– γκρεμίζει την ψευδαίσθηση της ασφάλειας που έβλεπαν τα παιδιά, τα οποία δεν αποκλείεται να αναπτύξουν προσωρινά ορισμένους υπερβολικούς φόβους. «Μπορεί να διακατέχονται από φόβο μήπως χάσουν και τον άλλο γονέα ή άλλο προσφιλές πρόσωπο, δεδομένου ότι εν μέσω πανδημίας ουδείς βρισκείται στο απυρόβλητο, να νιώθουν απέχθεια για τα νοσοκομεία κ.ά.», αναφέρει ενδεικτικά η κ. Τσελεπτή.

Τα συμπτώματα

Παρατεταμένες δυσκολίες σε φαγητό και ύπνο είναι σημάδια που θα πρέπει να μας ανησυχίσουν και να απευθυνθούμε σε ειδικό ψυχικής υγείας ή σε εμάς». Οι ψυχολόγοι της «Μέριμνας» δουλεύουν με τον επιζήσαντα γονέα και αν αυτός δώσει τη συγκατάθεσή του, πραγματοποιούν συνεδρίες και με το παιδί της οικογένειας. «Προεγγίζουμε κάθε περίπτωση εξατομικευμένα», λέει η κ. Τσελεπτή, διευκρινίζοντας ότι «ο θρήνος είναι μια φυσιολογική διεργασία, η στήριξη από επαγγελματία υγείας δεν είναι πάντα απαραίτητη, συχνά το φίλικό και οικογενειακό περιβάλλον μπορεί να ανταποκριθεί». Αναγνωρίζοντας τη δύσκολη θέση στην οποία έχουν περιέλθει χιλιάδες οικογένειες, η Ένωση «Μαζί για το Παιδί» αρχίζει ένα πιλοτικό πρόγραμμα που απευθύνεται σε εκείνες τις οικογένειες που έχασαν ένα ενήλικο

μέλος, από 35 έως 55 ετών. «Στον πρώτο κύκλο, που θα διαρκέσει τρεις μήνες, θα ενταχθούν 20 οικογένειες που ζουν στην περιφέρεια Αττικής», εξηγεί στην «Κ» η κ. Μαρία Χατζηνικολάκη, διευθύντρια του «Μαζί για το Παιδί». «Βρισκόμαστε σε συνεργασία με το νοσοκομείο “Αττικών”, που διαθέτει πτέρυγα COVID-19, όπως και με τις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων», διευκρινίζει η ίδια και προσθέτει ότι «πρόκειται για τους φορείς που ενδεχομένως είναι σε επαφή με τους συγγενείς των εκλιπόντων, οπότε έχουν τη δυνατότητα να κάνουν τις σχετικές παραπομπές». Η Ένωση θα στηρίξει την οικογένεια ψυχολογικά και υλικά. «Σε πολλές περιπτώσεις ο άνθρωπος που έφυγε ήταν ο κατεξοχόν κουβαλητής του σπιτιού, με συνέπεια οι δικοί του να έχουν στερηθεί το βασικό τους εισόδημα», σημειώνει η κ. Χατζηνικολάκη, «γι’ αυτό θα δίνουμε voucher για την αγορά τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης σε σούπερ μάρκετ για έξι μήνες». Υπάρχουν, ωστόσο, σκέψεις να καλυφθούν και άλλες ανάγκες, όπως τα εξωσχολικά μαθήματα των παιδιών, που ενδεχομένως σε λίγο καιρό να κληθούν να δώσουν Πανελλαδικές. «Θέλουμε να κοινοποιήσουμε την πρωτοβουλία, καθώς πολλοί άνθρωποι –που τους αφορά– ίσως να μην είναι γνώστες των υπηρεσιών μας και γενικότερα να είναι εξοικειωμένοι να ζητούν βοήθεια», καταλήγει η κ. Χατζηνικολάκη. «Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να καλούν απευθείας στη γραμμή 11525».

Στη Μόσχα ο αέρας δεν μυρίζει μπαρούτι

Τα Χριστούγεννα... συνεχίζονται

Τον απεσταλμένο μας
ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

«**Θα έχουμε** καθυστέρηση περίπου 35 λεπτών γιατί μας είπαν να παρακάμψουμε τον εναέριο χώρο της Ουκρανίας λόγω της επικίνδυνης κατάστασης εκεί, καταλαβαίνετε...», μου είπε η ευγενέστατη αεροσυνοδός στην πτήση της Aegean για τη ρωσική πρωτεύουσα, πρωί της περασμένης Τετάρτης. Καθώς οι ασφαλιστικές εταιρείες είχαν υψώσει στα ουράνια τις τιμές, οι αεροπορικές προτίμησαν την καθυστέρηση από το βαρύ οικονομικό τίμημα και το ενδεχόμενο ρίσκο για πολύ σοβαρότερο τίμημα. Δεν είχε ξεκινήσει και τόσο καλά η 16η Φεβρουαρίου, ημέρα την οποία κάποιοι Αμερικανοί αξιωματούχοι είχαν προσδιορίσει ως την πιθανότερη για την έναρξη της πιθανολογούμενης ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Ευτυχώς διαφεύστηκαν, αλλά κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά ότι ο κίνδυνος του πολέμου έφυγε οριστικά.

Στις τέσσερις μέρες που ακολουθήσαν, η ουκρανική κρίση και το πήγαινε-έλα Δυτικών αξιωματούχων στη Μόσχα για τη διαχείρισή της ήταν σταθερά το κυρίαρχο θέμα στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων, όπως και στα δελτία ειδήσεων και τα talk shows των καναλιών. Όλα αυτά όμως δεν έμοιαζε να απασχολούν ιδιαίτερα τα 12 εκατομμύρια των Μοσχοβιτών και, πάντως, σε τίποτα δεν διατάραξαν την καθημερινή τους ρουτίνα.

Μέσα Φεβρουαρίου και τα Χριστούγεννα δεν λένε να φύγουν από την κοσμοπολίτικη μεγαλούπολη. Τα στολισμένα έλατα, τα γιορτινά περίπτερα και η χαρούμενη μουσική (με κάποια διαλέγματα όπου ακούγεται ο εθνικός ύμνος) έχουν κατασκωθεί για τα καλά στην Κόκκινη Πλατεία, όπου δύο ομάδες μαθητών παίζουν χόκεϊ στο παγοδρόμιο. Άλλοι μπόμπρες μετεωρίζονται στο καρουζέλ ή χαίρονται το χιό-

νη κάτω από τα τείχη του Κρεμλίνου και στο καινούργιο πάρκο Ζαριάντιε, κατά μήκος του ποταμού Μοσκόβα, που σχεδιάστηκε από Νεοϋορκέζους αρχιτέκτονες και εγκαινιάστηκε μόλις πριν από πέντε χρόνια.

«Πόλεμος; Μόνο ο Πούτιν το ξέρει. Τις σοβαρές αποφάσεις τις παίρνει μόνος του», μας λέει ο Σεργκέι, συνταξιούχος μηχανικός που αγαπάει πολύ, απ' ό,τι μου λέει, την Ελλάδα. «Προσωπικά δεν νομίζω ότι θα γίνει πόλεμος, γιατί δεν συμφέρει κανέναν. Νομίζω ότι ο Μπάιντεν κέρδισε τον πόλεμο της επικοινωνίας, δημιούργησε πολεμική ατμόσφαιρα και, αν δεν γίνει τίποτα, θα πει ότι ο

Διπλωμάτες και αναλυτές εκτιμούν ότι, όπως κι αν εξελιχθούν τα πράγματα στην Ουκρανία τις επόμενες μέρες, η παρούσα κρίση θα σφραγίσει για δεκαετίες τις σχέσεις Ρωσίας - Δύσης.

Πούτιν έκανε πίσω γιατί φοβήθηκε. Έχω δουλέψει στην Ουκρανία, ξέρω τους Ουκρανούς, είναι άλλος λαός, αλλά ούτε αυτοί ούτε εμείς έχουμε συμφέρον από έναν πόλεμο». Το πολιτικό του στίγμα; «Συμπάθησα τον Γκορμπατσόφ γιατί χαλάρωσε τους ασφυκτικούς περιορισμούς που είχαμε με το παλιό καθεστώς, έστω κι αν τελικά απέτυχε. Ο Γέλτσιν ήταν η καταστροφή, όχι μόνο για την ΕΣΣΔ αλλά και για τη Ρωσία, κατέστρεψε τη ζωή μας. Στον Πούτιν αναγνωρίζουμε ότι έβαλε φρένο στην καταστροφή, βελτίωσε τα πράγματα. Βέβαια, ειδικά εδώ, στη Μόσχα, υπάρχουν αρκετοί δυσареστημένοι, πράγμα λογικό ύστερα από δύο δεκαετίες εξουσίας. Αλλά πολιτική αντιπολίτευση που να τον απειλεί δεν υπάρχει».

Τα στολισμένα έλατα, τα γιορτινά περίπτερα και η χαρούμενη μουσική (με κάποια διαλείμματα όπου ακούγεται ο εθνικός ύμνος) έχουν κατασκωθεί για τα καλά στην Κόκκινη Πλατεία. «Πόλεμος; Μόνο ο Πούτιν το ξέρει. Τις σοβαρές αποφάσεις τις παίρνει μόνος του», μας λέει ο συνταξιούχος μηχανικός Σεργκέι.

Ο ιστορικός κύκλος που κλείνει και η Κίνα

Ρωτήσαμε τον γενικό διευθυντή του Ρωσικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής, Αντρέι Κορτούνοφ, αν θεωρεί πως είναι πιθανό η ουκρανική κρίση να οδηγήσει τη Ρωσία να κλείσει τον κύκλο που άνοιξε ο Γκορμπατσόφ και συνέχισαν, με διαφορετικούς τρόπους, ο Γέλτσιν και ο Πούτιν της πρώτης περιόδου -έναν κύκλο διαπλοκής με τη Δύση- και να στραφεί σε μια πολιτική «αντι-αξόνων», στρατηγικών συμμαχιών με ανταγωνιστές των ΗΠΑ, όπως είναι πρωτίστως η Κίνα και δευτερευόντως το Ιράν ή και άλλες χώρες. «Πιστεύω κι εγώ ότι βιώνουμε ένα τέλος εποχής», απαντάει ο κ. Κορτούνοφ. «Όχι ότι είμαι σίγουρος πως θα βρισκόμαστε σε διαρκή σύγκρουση με τις ΗΠΑ - δεν αποκλείω να ξεπεραστεί η σημερινή κρίση. Σε κάθε περίπτωση όμως, ένας ιστορικός κύκλος έχει πλέον κλείσει, μάλλον έκλεισε ήδη από το 2014 με το Μείνταν και την Κριμαία. Με την Κίνα, ίσως να μην υπάρξει μια επίσημη, θεσμοθετημένη στρατηγική συμμαχία, αλλά η προσέγγιση των δύο δυνάμεων θα συνεχιστεί. Ο Πούτιν και ο Σι έχουν επενδύσει πάρα πολλά σε αυτή τη συνεργασία -στον στρατιωτικό, οικονομικό, τεχνολογικό και πολιτικό τομέα- και όσο βρίσκεται στην εξουσία δεν πρόκειται να την εγκαταλείψουν».

Μπροστά από το άγαλμα του στρατάρχη Ζούκοφ, που καλπάζει προς το Βερολίνο και την αιωνιότητα, η Ολγα, μια σαραντάρα εκπαιδευτικός με τέλεια αγγλικά, είναι πιο κατηγορηματική. «Αν θέλαμε, παίρναμε το Κίεβο σε 24 ώρες το πολύ. Δεν απειλεί η Ρωσία τους Ουκρανούς, το Κίεβο απειλεί τους Ρώσους στο Ντονμπάς. Αν φοβάμαι τις κυρώσεις; Μα η πρώτη φορά θα είναι; Ας το κάνουν να δούμε ποιος θα πονέσει πιο πολύ. Έχουμε αντέξει πολλά, μπορούμε να αντέξουμε περισσότερα». Αυτό το τόσο χαρακτηριστικά ρωσικό αμάλγαμα πατριωτισμού και φαταλισμού, σε μια ακόμη έκφρασή του.

Την επόμενη μέρα οι τόνοι έχουν ανέβει. Ο Πούτιν έκανε λόγο για «γενοκτονία» σε βάρος

των ρωσόφωνων του Ντονμπάς, ενώ η γενική εισαγγελία άσκησε δίωξη για υποτιθέμενα εγκλήματα πολέμου από τον στρατό και τις παραστρατιωτικές ομάδες του Κιέβου - βαριές λέξεις και φορτισμένες κινήσεις που μυρίζουν μπαρούτι. Και πάλι, όμως, το αντίκρισμα στον ψυχισμό του κόσμου σε πρώτο χρόνο ήταν μηδαμινό. Τουλάχιστον αυτή την εντύπωση σχημάτισαμε όταν περάσαμε το βράδυ στην Αρμπάτ, μια από τις πιο ζωντανές, νεανικές και εναλλακτικές συνοικίες της Μόσχας, ήδη από τη σοβιετική εποχή.

Από εδώ ήταν ο Μπουλάτ Οκουτζάβα, βάρδος και πεζογράφος, μορφή του νέου κύματος στη μουσχοβίτικη μουσική σκηνή τη δεκαετία του 1960 και πολύ δημοφιλής μέχρι σήμερα. Εδώ μεγάλω-

σε και ο Ανατόλι Ριμπακόφ, συγγραφέας του βιβλίου «Τα παιδιά από το Αρμπάτ», ενός σκληρού, όσο και συγκινητικού «κατηγορώ» κατά του σταλινισμού στα χρόνια της περεστρόικα. Θυμάμαι εκείνη την εποχή, καλοκαίρι ήταν, την πλακόστρωτη οδό Αρμπάτ να είναι γεμάτη μουσικούς και ζωγράφους που δημιουργούσαν στον ανοιχτό χώρο, με τις πολιτικές συζητήσεις να δίνουν και να παίρνουν.

Σήμερα η Αρμπάτ είναι γεμάτη τουριστικές παγίδες, «Στάρμπακς», «Μακντόναλντς» και καταστήματα με σουβενίρ, αλλά παραμένει εξαιρετικά ζωντανή όλο το εικοσιτετράωρο. Από τα τελευταία μαγαζιά που ξεφύτρωσαν εδώ και κάνουν θραύση απ' ό,τι ακούω είναι το «Βαρενίτσνα-για», εστιατόριο με σοβιετικό ρετρό -αφίσες, μουσική, ακόμη και ταινίες της κομμουνιστικής εποχής σε τηλεοπτικές οθόνες- και διεθνιστική γαστρονομία. Εδώ τα ρωσικά πιάτα συνυπάρχουν ειρηνικά με τα ουκρανικά και τα γεωργιανά, ενώ η εξαιρετική βότκα από βατόμουρο είναι αρμένικη.

Πρέπει να φύγει

Η συνοικία ήταν πάντα αιρετική και σήμερα μάλλον δεν είναι η πιο φιλική προς τον Πούτιν. Ο Ιλία, γύρω στα τριάντα, μου λέει ότι πρέπει να φύγει, δεν το θεωρεί φυσικό να έχει τον ίδιο ηγέτη από τότε που θυμάται τον εαυτό του. Αλλά δεν βλέπει και κάποιον που θα μπορούσε να τον εμπνεύσει. Ο Ναβάλνι; «Εντάξει, ήταν πολύ κακό που κάποιοι, δεν

ξέρω ποιοι, πήγαν να τον δηλητηριάσουν, αλλά δεν μας έχει πει τίποτα διαφορετικό, πέρα από λόγια κατά της διαφθοράς, που τα λένε όλοι. Νομίζω ότι είναι ένας καιροσκόπος που θέλει να γίνει Πούτιν στη θέση του Πούτιν». Όσο για τη σύγκρουση στο ουκρανικό, η γνώμη του δεν διαφέρει και πολύ από την επίσημη. «Δεν έβλεω πόλεμο, αλλά σ' αυτό το ζήτημα δεν φταίει ο Πούτιν. Ίσως ούτε οι Ουκρανοί. Οι Αμερικανοί βάζουν φωτίλια για να κυριαρχούν στον κόσμο και γιατί δεν μπορούν να δεχτούν μια Ρωσία ισότιμή τους».

Εκεί που συγκλίνουν οι γνώμες των Ρώσων αναλυτών είναι στην εκτίμηση ότι τούτη η κρίση δεν θα περάσει γρήγορα και θα επηρεάσει καταλυτικά τις σχέσεις Ρωσίας - Δύσης. «Ο Πούτιν έχει ήδη μια σημαντική επιτυχία: για πρώτη φορά μετά τη γερμανική επανένωση, η Ρωσία συζητάει ισότιμα με την Αμερική για την ευρωπαϊκή ασφάλεια, όπως έγινε στη Γιάλτα και το Ελσίνκι. Δεν είμαι βέβαιος, όμως, ότι οι Αμερικανοί συνειδητοποιούν πως η μόνη ρεαλιστική λύση στο ουκρανικό είναι να εφαρμοστούν οι ειρηνευτικές συμφωνίες του Μινσκ», υποστηρίζει ο διευθυντής του κέντρου Κάρνεγκι, Ντιμίτρι Τρενίν. «Εάν δεν υπάρξει επαναπροσέγγιση Δύσης - Ρωσίας, η Μόσχα μπορεί να υιοθετήσει έναν πολύ διαφορετικό προσανατολισμό, στα εσωτερικά και τα εξωτερικά θέματα, σε σύγκρουση με τις ΗΠΑ και συνολικά με τη Δύση», προσθέτει.

ΑΠΟΨΗ

Κινήσεις σε τεντωμένο σχοινί

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ***

Είπετα από σχεδόν δύο μήνες κλιμακούμενης έντασης γύρω από την Ουκρανία, οι εμπλεκόμενοι αξιολογούν τα αποτελέσματα των ενεργειών τους και προετοιμάζονται για τα επόμενα βήματά τους. Όλοι δηλώνουν στην παρούσα φάση ικανοποιημένοι, ωστόσο η πραγματικότητα είναι διαφορετική.

Αναντίρρητα, ο κομβικός παίκτης είναι η Ρωσία, η οποία προκάλεσε συνειδητά την κρίση με συγκεκριμένες στοχεύσεις. Παράλληλα, λοιπόν, με την υποβολή γραπτών αιτημάτων προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και το ΝΑΤΟ, προκειμένου να γίνει πιστευτή ότι εννοεί όσα ζητάει, πολλαπλασίασε σε ανησυχητικό βαθμό τις στρατιωτικές της δυνάμεις στα σύνορα με την Ουκρανία και προ δέκα ημερών ξεκίνησε στρατιωτικά γυμνάσια με τη Λευκορωσία. Έτσι, άσκησε πίεση στην ουκρανική κυβέρνηση, εφόσον φαινόταν να προετοιμάζεται για επέμβαση, όπως την κατήγγειλαν προκαταβολικά οι Αμερικανοί. Οι τελευταίοι, έχοντας άγνοια για

Σίγουρα δεν είναι εύκολο η Ρωσία να περιφρονήσει τους πάντες και να μη δεχθεί το κανονιστικό πλαίσιο και τις πρόνοιες του διεθνούς δικαίου.

τις προθέσεις του Πούτιν, θέλησαν να «κάψουν» τυχόν πρόθεσή του για επέμβαση στην Ουκρανία, εκθέτοντάς τον στα μάτια της διεθνούς κοινότητας. Όμως, η ανασφάλεια αλλά και το παιχνίδι εντυπώσεων του Λευκού Οίκου για να δοθεί η εντύπωση ότι η ρωσική επιθετικότητα μετριάστηκε χάρη στην αποφασιστικότητα του Μπάιντεν (η δημοτικότητα του βρίσκεται κάτω από το 40%), έδωσε την ευκαιρία στο Κρεμλίνο να αντιστρέψει τις κατηγορίες που συστηματικά του αποδίδονται, χρεώνοντας στους Αμερικανούς τη διασπορά ψευδών ειδήσεων και παραπληροφόρησης. Ωστόσο, το σημαντικότερο για τη Μόσχα είναι πως η ανορθόδοξη διπλωματία εκ-

φοβισμού, στρατιωτικοποίησης της κατάστασης και αιωρούμενων απειλών που ακολούθησε τους τελευταίους μήνες, υπέμνησε στους Δυτικούς την αξία που η πρώτη έχει και κυρίως τη δυνατότητα να ορίζει τις εξελίξεις τουλάχιστον στο εγγύς εξωτερικό της. Δεν θα άφηνε εκτός της εξίσωσης τα γεγονότα του περασμένου φθινοπώρου στα σύνορα Λευκορωσίας - Πολωνίας, όπου το δορυφοροποιημένο Μινσκ εξαπέλυσε μία υβριδικού χαρακτήρα επίθεση, οπλοποιώντας πρόσφυγες και μεταναστες, οι οποίοι είχαν λάβει διαβεβαιώσεις ότι θα εισέρχονταν σε ευρωπαϊκό έδαφος. Λόγω γειτνίαςας, η Λευκορωσία έχει πολλές (δυννητικές) χρησιμότητες για τη Ρωσία.

Σημειωτέον πως ο Πούτιν πρέπει οπωσδήποτε να κατοχυρώσει τα προσωρινά του κέρδη, γι' αυτό άλλωστε το σενάριο της επίθεσης στην Ουκρανία το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα συγκεντρώνει στατιστικές και μόνο πιθανότητες, οι οποίες αυξάνονται εάν το Κίεβο κινηθεί εναντίον της αυτονομημένης περιοχής Ντονμπάς. Έτσι κι αλλιώς, η απει-

λή (της εισβολής εν προκειμένω) παρήγαγε αποτελέσματα. Και αυτό γιατί η Μόσχα κατάφερε να λάβει κάποια αρχικά ανταλλάγματα, καλλιεργώντας εντέχνως -αν και αμφίσημα- τον φόβο της επέμβασης, τον οποίο και θα διατηρήσει ως μορφή πίεσης (όπως και μέρος των στρατευμάτων της) έως ότου εξασφαλίσει τις θέσεις της. Αν, όμως, προβεί σε κάποια επιθετική κίνηση κινδυνεύει σοβαρά να χάσει πολύ περισσότερα. Και αν οι ευρωπαϊκές κυρώσεις δεν ήταν σκληρές, λόγω της αλληλεξάρτησης των δύο πλευρών, θα υποχρεώνονταν ακόμη και οι απρόθυμοι, όπως η Γερμανία, να δείξουν την αλληλεγγύη τους στην Ουκρανία, θα δικαιώνονταν όσοι στη Δύση διακατέχονταν από αντιρωσικά αισθήματα και ακολούθως θα απομονώνονταν όσοι επιθυμούν τον διάλογο με τη Μόσχα. Αυτό θα τορπιλίζει τις εν εξελίξει διαβουλεύσεις, θα περιθωριοποιούσε τη Ρωσία και θα επιστρέφαμε στο status quo ante, ακόμη και αν προσαρτούσε το Ντονμπάς. Θα διακινδύνευε, συνεπώς, να χάσει το momentum που της δίνει σοβαρά διαπραγματευτι-

κά περιθώρια, με τον πρόεδρο Μπάιντεν την περασμένη Τρίτη να δείχνει συμβιβαστικός και τις Γαλλία και Γερμανία να πιέζουν περισσότερο τον Ζελένσκι απ' ό,τι τον Ρώσο ομόλόγό του; Ενώ μάλιστα στερείται αυτή τη στιγμή ενός στοιχειώδους νομιμοφανούς μανδύα, όπως συνέβη στις περιπτώσεις Κριμαίας και Γεωργίας; Εκτός εάν η αποκλιμάκωση γίνεται για να βρεθεί κατόπιν ένα ισχυρό άλλοθι επανακλιμάκωσης, επιρρίπτοντας την ευθύνη στην άλλη πλευρά. Γι' αυτό απαιτείται αυτοσυγκράτηση. Πάντως, αν αποφευχθεί η σύρραξη, το μη δεσμευτικό ψήφισμα της Δούμας θα χρησιμοποιηθεί στην επόμενη φάση των διαβουλεύσεων για να επιβληθεί στο Κίεβο η εκ μέρους του τήρηση των προνοιών των συμφωνιών του Μινσκ, οι οποίες, εφόσον εφαρμοστούν, δίνουν καθεστώς αυτονομίας στις ρωσόστρωτες ανατολικές επαρχίες της Ουκρανίας.

Η Ρωσία φαινομενικά είναι η κερδισμένη του πρώτου γύρου, καθώς εισακούστηκε από τη Δύση, έβαλε την ατζέντα της στο τραπέζι, υπονόμευσε την ουκρανι-

κή κυβέρνηση και επωφεληθήκε των υψηλών τιμών ενέργειας. Εντούτοις, θα πρέπει να μετριάσει τις στρατηγικές της επιδιώξεις, αν θέλει να πετύχει μέρος των μεσοπρόθεσμων στόχων της. Μέσω ενός ιδιότυπου casus belli καταφέρει την de facto αδρανειότητα της υποψηφιότητας της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ, αλλά συνάμα χάνει τις καρδιές μεγάλου μέρους των Ουκρανών και ρισκάρει την αποξένωσή της. Δεδομένου ότι υπάρχουν πολλές δομικές εκκρεμότητες με τη Δύση, μπορεί να τραβήξει το σχοινί, αλλά δεν πρέπει να το σπάσει. Και σίγουρα δεν είναι εύκολο να περιφρονήσει τους πάντες, να μη δεχθεί το κανονιστικό πλαίσιο και τις πρόνοιες του διεθνούς δικαίου, διότι τότε ακόμη και η Κίνα θα δυσκολευθεί να τη στηρίξει στις επιλογές της.

* Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής IGA και αναπληρωτής καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος. Το βιβλίο του «Διεδικητικός πατριωτισμός. Ανατομία μιας συζήτησης που δεν έγινε ποτέ» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Αυτός, αυτοί και τα μυστήρια στον δρόμο προς τις κάλπες

Ακροδεξιά στροφή επιλέγει η Πεκρές

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Τρεις υποψηφίους της άκρας Δεξιάς θα έχει απέναντί του στις προεδρικές εκλογές του Απριλίου ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν, μετά τη στροφή της υποψήφιας του συντηρητικού κόμματος LR, Βαλερί Πεκρές, σε ακροδεξιά ρητορική. Η Πεκρές και οι συνεργάτες της πέρασαν όλη την εβδομάδα δηλώνοντας ότι οι Γάλλοι δεν άκουσαν αυτά που άκουσαν, στη μεγάλη προεκλογική συγκέντρωσή της, την περασμένη Κυριακή, αλλά για τους παρόντες και για όσους την παρακολούθησαν από την τηλεόραση, η ρητορική έμφαση, το αγριεμένο ανασήκωμα της φωνής και η αναμονή του (όχι και τόσο θερμού) χειροκροτήματος στα επίμαχα σημεία δεν άφησαν περιθώρια παρερμηνείας.

Ήταν μια κίνηση απειλσίας από μία υποψήφια που δεν έχει καλά καλά την έγκριση ούτε της δικής της παράταξης. Ο πρώην πρόεδρος, Νικολά Σαρκοζί, αποφεύγει επιμελώς να εκφράσει τη στήριξή του προς την υποψηφιότητά της, ενώ παλιοί υπουργοί του Σαρκοζί στηρίζουν ανοικτά την επανεκλογή του Εμανουέλ Μακρόν. Αντί να αντιπαρατεθεί στη Μαρίν Λεπέν και στον Ερίκ Ζεμουρ, τους δύο ακροδεξιούς υποψηφίους, με μία αντιπρόταση που θα συσπειρώνει την κλασική Δεξιά, η Πεκρές προσπάθησε να μετατοπίσει τον λόγο της όσο πιο κοντά στον δικό τους.

Η 54χρονη περιφερειάρχης του Παρισιού μίλησε για «κανονικούς Γάλλους» και «Γάλλους μόνο κατ' όνομα» και επικαλέστηκε τη θεωρία της «μεγάλης

αντικατάστασης». Ούτε καν η Μαρίν Λεπέν, που έχει μετακινηθεί πιο κοντά προς το Κέντρο, δεν αναφέρεται στη θεωρία αυτή, που είναι η αγαπημένη «καρναμέλα» του Ερίκ Ζεμουρ. Το αποτέλεσμα, πάντως, δεν ήταν αυτό που ήλπιζε. Σύμφωνα με τις μετρήσεις που έγιναν λίγες ημέρες μετά την ομιλία αυτή, η Πεκρές πέφτει στην τέταρτη θέση, ενώ οι δύο άλλοι υποψήφιοι αναμετρούνται μεταξύ τους για το ποιος θα περάσει στον δεύτερο γύρο.

Εκεί δεν θα υπάρξει δίλημμα, σύμφωνα πάντα με τις δημοσκοπήσεις, που προεξοφλούν επικράτηση του Μακρόν είτε απέναντι στην Πεκρές, είτε απέναντι στη Λεπέν, είτε απέναντι στον Ζεμουρ. Οι σοσιαλιστές και η Αριστερά δεν φαίνονται ικανοί να συσπειρώσουν δυνάμεις απέναντι σε κάποιον υποψήφιο που να έχει σοβαρές πιθανότητες, αν και η πρόσφατη ανακοίνωση της πρώην υπουργού των Σοσιαλιστών, Σεγκολέν Ρουαγιάλ, ότι θα στηρίξει την υποψηφιότητα του αριστερού Ζαν Λικ Μελανσόν «για λόγους ρεαλισμού» προξένησε εντύπωση.

Η οικονομία

Όσο για τον Εμανουέλ Μακρόν, ο Γάλλος πρόεδρος προσέρχεται στις κάλπες ζητώντας μία πενταετία ακόμη, με ισχυρό χαρτί την οικονομία και τη μείωση της ανεργίας στο 7,4%, το χαμηλότερο ποσοστό από το 2008. Ο Μακρόν προστάτησε τους Γάλλους από τις χειρότερες συνέπειες της ενεργειακής κρίσης, που δοκιμάζει τους πολίτες άλλων ευρωπαϊκών χωρών, καθορίζο-

REUTERS / BENOT TESSIER

Πολλοί δεν πίστευαν στ' αυτά τους ακούγοντας την προεκλογική ομιλία της υποψήφιας του Συντηρητικού Κόμματος, Βαλερί Πεκρές. Με αγριεμένο ύφος, μίλησε για «κανονικούς Γάλλους» και «Γάλλους μόνο κατ' όνομα» και επικαλέστηκε τη θεωρία της «μεγάλης αντικατάστασης», την οποία ούτε καν η Μαρίν Λεπέν δεν επικαλείται πλέον.

Επικράτηση του Εμανουέλ Μακρόν απέναντι σε όποιον περάσει στον δεύτερο γύρο δείχνουν οι δημοσκοπήσεις – Θεωρείται ο πιο αξιόπιστος σε σειρά ζητημάτων.

ντας ως ανώτατο επιτρεπτό όριο αυξήσεων στις τιμές του ρεύματος το 4%. Λόγω των πυρνικών εργασιακών της, η Γαλλία δεν είναι τόσο εκτεθειμένη στις αυξομειώσεις της τιμής του φυσικού αερίου όπως άλλες χώρες, είναι όμως πολύ εκτεθειμένη στα προβλήματα των ιδίων των αντιδραστήρων, τα οποία φέτος ήταν πολλά. Σε μία απόφαση-κλειδί για την επανεκλογή του, ο Μακρόν προτίμησε να επιβάλει το πλαφόν στις τιμές και να δώσει 2 δισεκατομμύρια κρατικό χρήμα

για την ανακεφαλαιοποίηση της ηλεκτρικής εταιρείας EDF, που παραμένει κατά 84% κρατική, αδιαφορώντας για την τιμή της μετοχής της, παρά να μετακυλίσει το κόστος των προβλημάτων της στους καταναλωτές.

Ο Μακρόν θεωρείται από τους ψηφοφόρους ο πιο αξιόπιστος σε μια σειρά ζητημάτων, περιλαμβανομένων και της εξωτερικής πολιτικής, όπου εκτιμάται η ενεργητική διπλωματία του σε κρίσεις όπως η ουκρανική. Στην κοινωνία, υπάρχουν αντιδράσεις απέναντι στην πολιτική του, από πολίτες που αντιτίθενται στα πιστοποιητικά εμβολιασμού και στα άλλα μέτρα για τον κορωνοϊό, αν και η αντιπολίτευση αυτή δεν είναι βέβαιο ότι θα βρει έκφραση στην κάλπη, ενώ «παραθυράκια» όπως η ευρέως διαθέσιμη αγορά πλαστών πιστοποιητικών μετριάζουν κάπως την οργή.

Εξάλλου, μία από τις πολιτικές επιλογές για τις οποίες είχε δεχθεί έντονη κριτική από

τον Ζεμουρ, η αποστολή Γάλλων στρατιωτών στο Μάλι, λήγει, όπως ανακοίνωσε ο ίδιος αυτή την εβδομάδα. Την εξουσία στη δυτικοαφρικανική χώρα ανέλαβε στρατηγός που δεν επιθυμεί την παρουσία Γάλλων στρατιωτών, υποχρεώνοντας τον Μακρόν να παραδεχθεί ότι ο κύκλος αυτός έχει κλείσει. Γάλλοι στρατιώτες είχαν μεταβεί στην πρώην αποικία πριν από εννέα χρόνια για να πολεμήσουν εναντίον των τοπικών ισλαμιστών, με ανάμεικτα αποτελέσματα.

Η Πεκρές επέκρινε την απόφαση, υποστηρίζοντας ότι η Γαλλία «δεν μπορεί να φύγει από το Μάλι όπως έφυγαν οι Αμερικανοί από το Αφγανιστάν». «Εύχομαι οι στρατιώτες μας, που έχουν πληρώσει φόρο αίματος, να μπορέσουν να συνεχίσουν να μάχονται κατά του ισλαμισμού και του τζιχαντισμού στο Σαχέλ», υπογράμμισε. Αντιθέτως, ο Ζεμουρ διερωτήθηκε γιατί τα γαλλικά στρατεύματα δεν είχαν αποχωρήσει νωρίτερα.

Η αποχώρηση από το Μάλι

Ο σοσιαλιστής πρώην πρόεδρος Φρανσουά Ολάντ, ο οποίος είχε στείλει τις πρώτες γαλλικές δυνάμεις στη δυτικοαφρικανική χώρα το 2013, συμφώνησε με όσους εκτιμούν ότι η αποχώρηση έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί νωρίτερα. Με τα λόγια του ιστορικού Μισέλ Γκογιά στην εφημερίδα «Φιγκαρό», η Γαλλία «μπορούσε να απαντήσει στα αιτήματα βοήθειας χωρών που αντιμετώπιζαν κινδύνους, αλλά γνωρίζοντας ότι αυτή η επέμβαση σύντομα θα άρχιζε να θυμίζει νεο-αποικιοκρατία. Υπό αυτές τις συνθήκες, μια ξένη επέμβαση δεν μπορεί παρά να λειτουργήσει πυρροσβεστικά. Αν σβήσουν τη φωτιά, οι πυροσβέστες φεύγουν με το κεφάλι ψηλά, αν δεν τη σβήσουν και μένουν μέσα στο φλεγόμενο κτίριο κάποιιο τους θεωρούν απαραίτητους, ενώ άλλοι ανίκανους ή ύποπτους. Αν αρχίσουν τις συμβουλές, μπορεί να τους θεωρήσουν και εισβολείς», σημείωσε ο Γκογιά. Το ερώτημα τώρα για τον Γάλλο πρόεδρο Μακρόν είναι πώς θα διαχειριστεί τη ραγδαία επιδείνωση των σχέσεων της Γαλλίας με την κυβέρνηση του Μάλι, η οποία ζητά άμεση αποχώρηση και όχι ορίζοντα 4-6 μηνών, όπως περιλαμβάνει το χρονοδιάγραμμα που ανακοίνωσε ο Γάλλος πρόεδρος. Στη Σουδάν, η οποία είχε επίσης στείλει στρατιώτες στο Μάλι, ο Τύπος ζητάει έρευνα για να αξιολογηθεί τι πήγε στραβά, ενώ στις ΗΠΑ επικρατεί ανησυχία για τις φημολογούμενες συμφωνίες του Μπαράκ (πρωτεύουσας του Μάλι) με τη ρωσική εταιρεία μισθοφόρων Βάγκνερ, που αποτελεί τον κατεχόμενο χώρο άσκησης ρωσικής επιρροής στην αφρικανική ήπειρο.

Σεβασμός στο κράτος δικαίου, αλλιώς ξεχάστε τα λεφτά

Τι σηματοδοτεί η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης να απορρίψει τις προσφυγές Ουγγαρίας και Πολωνίας

Του **ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Ορόσημο χαρακτηρίζεται η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), την περασμένη Τετάρτη, να απορρίψει τις προσφυγές της Ουγγαρίας και της Πολωνίας κατά του μηχανισμού αιρεσιμότητας, που συνδέει την πρόσβαση σε κοινοτικούς πόρους με τη συμμόρφωση με τις επιταγές του κράτους δικαίου. Οι δύο χώρες, που έχουν το πιο προβληματικό ιστορικό στο ζωτικό αυτό πεδίο, είχαν προσφύγει κατά του μηχανισμού τον Μάρτιο του 2021, τρεις μήνες αργότερα είχε υιοθετηθεί από το Συμβούλιο της Ε.Ε. και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Της υιοθέτησης του σχετικού κανονισμού είχε προηγηθεί πολύμηννη διαπραγμάτευση, με παρ' ολίγον εκτροχιασμό της έγκρισής του επιταγούς προϋπολογισμού της Ε.Ε. και του Ταμείου Ανάκαμψης, λόγω των ενστάσεων της Βαρσοβίας και της Βουδαπέστης.

Το ΔΕΕ, σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση, έκρινε ότι ο κανονισμός έχει σκοπό «να προστατεύσει τον προϋπολογισμό της Ένωσης από συνέπειες που προκύπτουν, με επαρκώς ευθύ τρόπο, από παραβίαση των αρχών του κράτους δικαίου και όχι για να τιμωρήσει την παραβίαση αυτή καθαυτή». Συνεπώς, σύμφωνα με το δικαστήριο του Λουξεμβούργου, ο μηχανισμός αιρεσιμότητας είναι συμβατός με το άρθρο 7 της συνθήκης της Ε.Ε., που προβλέπει τη διαδι-

κασία αντιμετώπισης χωρών που παραβιάζουν τις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης, και δεν συνιστά υπέρβαση των αρμοδιοτήτων της Ε.Ε.

Με τις αποφάσεις του ΔΕΕ, ανοίγει ο δρόμος για τη χρήση του μηχανισμού και την πιθανή αναστολή πληρωμών από τον κοινοτικό προϋπολογισμό προς τις δύο χώρες. Ειδικά στην περίπτωση της Ουγγαρίας, όπου θα διεξαχθούν βουλευτικές εκλογές στις 3 Απριλίου, η άμεση ενεργοποίηση της διαδικασίας μπορεί να έχει καταλυτικές πολιτικές επιπτώσεις.

Για τους υπερμάχους του μηχανισμού αιρεσιμότητας, η

Μάνφρεντ Βέμπερ στην «Κ»: Δεν μπορούμε να υπερασπιζόμαστε τις θεμελιώδεις αρχές μας απέναντι στον Πούτιν και στον Σι και να μην τις εφαρμόζουμε εντός της Ε.Ε.

εφαρμογή του είναι άμεση προτεραιότητα. Η νέα πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Ρομπέρτα Μέτσολα, που έχει θέσει το κράτος δικαίου στο επίκεντρο της ατζέντας της, είπε ότι το Κοινοβούλιο αναμένει την «ταχεία» ενεργοποίηση του μηχανισμού.

Σε δήλωσή του στην «Κ», ο πρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμ-

BLITZ AGENCY / LAURENT ANTONELLI

Σύμφωνα με το δικαστήριο του Λουξεμβούργου, ο μηχανισμός αιρεσιμότητας είναι συμβατός με το άρθρο 7 της συνθήκης της Ε.Ε., που προβλέπει τη διαδικασία αντιμετώπισης χωρών που παραβιάζουν τις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης, και δεν συνιστά υπέρβαση των αρμοδιοτήτων της Ε.Ε.

ματος Μάνφρεντ Βέμπερ μιλάει για ανάγκη «άμεσας» εφαρμογής του μηχανισμού. «Η αναζήτηση ενός συμβιβασμού στο Συμβούλιο επί του θέματος έχει ήδη διαρκέσει υπερβολικά πολύ καιρό», τονίζει ο κ. Βέμπερ. «Αν η Επιτροπή καθυστερήσει περαιτέρω, κινδυνεύει να χάσει την αξιοπιστία της στο θέμα του κράτους δικαίου. Δεν μπορούμε από τη μία να υπε-

ρασπιζόμαστε τις θεμελιώδεις αρχές μας απέναντι στον Βλαντιμίρ Πούτιν και στον Σι Τζινπίνγκ και από την άλλη να μην τις εφαρμόζουμε εντός της Ε.Ε. Δεν πρόκειται περί μιας σύγκρουσης μεταξύ Ανατολής και Δύσης, Δεξιάς και Αριστεράς, πρόκειται για τη λειτουργία της Ε.Ε. και τη θωράκιση των πιο θεμελιωδών αξιών και ελευθεριών μας». Το Κοινοβούλιο

πρωτοστάτησε στην προσπάθεια ενίσχυσης του μηχανισμού στις διαπραγματεύσεις με τη γερμανική προεδρία του Συμβουλίου το φθινόπωρο του 2020.

Πηγές της Επιτροπής, πάντως, σημειώνουν ότι απαιτείται μεγάλη προσοχή ώστε η χρήση του μηχανισμού να είναι νομικά στέρεη. Αναδεικνύουν, δε, το γεγονός ότι το δικαστήριο απέκλεισε τη δυνατότητα εφαρμογής του για περιπτώσεις «αφηρημένων» παραβιάσεων (που δεν μπορούν να συνδεθούν άμεσα με κακοδιαχείριση) ή διαφθοράς μικρής κλίμακας.

Η εκτίμηση της Eurasia

Σύμφωνα με ανάλυση της εταιρείας πολιτικής συμβουλευτικής Eurasia, η Κομισιόν είναι πιθανό να εκκινήσει διαδικασίες κατά της Ουγγαρίας ήδη από τον Μάρτιο, αφού ολοκληρώσει τη διαδικασία τροποποίησης των καθοδηγητικών γραμμών για τη χρήση του μηχανισμού υπό το φως των αποφάσεων του δικαστηρίου (αυτό αναμένεται να διαρκέσει «λίγες εβδομάδες», σύμφωνα με το περιβάλλον της προέδρου της Κομισιόν). Ακόμη και στην περίπτωση της Ουγγαρίας, η πιθανή απόφαση για «πάγωμα» των πόρων δεν θα ληφθεί πριν από το γ' τρίμηνο του 2022.

Η διαδικασία είναι μακροσκελής. Η Κομισιόν αρχικά στέλνει επιστολή στο υπό έλεγχο κράτος-μέλος εκφράζοντας τις ανησυχίες της σχετικά με την κατάχρηση

των κοινοτικών πόρων (τέτοιες επιστολές εστάλησαν στην Πολωνία και στην Ουγγαρία τον περασμένο Νοέμβριο). Το κράτος-μέλος έχει προθεσμία έως τρεις μήνες για να προτείνει μέτρα αποκατάστασης του προβλήματος. Η Κομισιόν εντός 1-2 μηνών σηματοδοτεί την ικανοποίησή της ή μη με τα προτεινόμενα μέτρα, παραπέμποντας στη δεύτερη περίπτωση σε πιθανές κυρώσεις: το κράτος-μέλος έχει ένα μήνα για να απαντήσει και η Κομισιόν, αν κρίνει ότι το πρόβλημα παραμένει, προτείνει μέτρα «για την προστασία του προϋπολογισμού της Ε.Ε.», τα οποία το Συμβούλιο έχει προθεσμία ένα μήνα για να εγκρίνει ή να τροποποιήσει.

Πέρα από τη σημασία του συμβολισμού, πάντως, το πιο ισχυρό όπλο της Κομισιόν για την άσκηση πίεσης στην Πολωνία και στην Ουγγαρία είναι οι πόροι του RRF (Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας). Τα εθνικά σχέδια των δύο χωρών ακόμη δεν έχουν εγκριθεί, με τις πηγές της «Κ» στην Επιτροπή να μιλούν για ανυπαρξία προόδου στην περίπτωση της Ουγγαρίας. Αντιθέτως, η Πολωνία κινείται στη σωστή κατεύθυνση με την ανάληψη της πρωτοβουλίας για την αποκατάσταση των ζητημάτων σχετικά με την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης από τον πρόεδρο Αντρζέι Ντούντα, σημειώνουν οι ίδιες πηγές, προσθέτοντας ωστόσο ότι μένουν αρκετά βήματα μέχρι το χάσμα να γεφυρωθεί.

Η χαμένη (και πανάκριβη) τιμή ενός Βρετανού πρίγκιπα

Σε βαθιά κρίση η μοναρχία στη χώρα μετά και τις νέες αποκαλύψεις

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Όταν κάποτε ρωτήθηκε ο πρίγκιπας Φίλιππος, σύζυγος της βασίλισσας Ελισάβετ, «γιατί η βασιλική οικογένεια κάνει ό,τι κάνει και για πόσο θα συνεχίσει να το κάνει», η απάντησή του ήταν ότι αυτό συμβαίνει επειδή «αρέσει στην κοινή γνώμη». Πλέον η υπόθεσή του αυτή δεν ισχύει. Οι Βρετανοί πολίτες είναι αγανακτισμένοι με τις τελευταίες περιπέτειες του οίκου των Ουίνδσορ και ζητούν διαφάνεια και ενημέρωση για όσα εκτυλίσσονται πίσω από τις πόρτες του παλατιού.

Η μοναρχία στη Βρετανία έχει μπει σε βαθιά κρίση μετά και τις αποκαλύψεις ότι ο δούκας του Γιορκ, πρίγκιπας Αντριου, γιος της βασίλισσας Ελισάβετ, προχώρησε στις Ηνωμένες Πολιτείες σε εξωδικαστικό συμβιβασμό με τη μηνύτριά του για σεξουαλική κακοποίηση εις βάρος της, Βιρτζίνια Τζιούφρι. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του βρετανικού Τύπου, το ποσό που θα κληθεί να καταβάλει ο έκπτωτος γαλαζοαίματος ανέρχεται σε 12 εκατομμύρια στερλίνες και η μητέρα του σκοπεύει να τον συνδράμει στην εξεύρεση των χρημάτων.

Αρχικά ο δούκας του Γιορκ επέμενε ότι δεν θυμάται να έχει γνωρίσει την Τζιούφρι, η οποία τον κατηγορήσει ότι την κακοποίησε σεξουαλικά τρεις φορές όσο εκείνη ήταν ανήλικη, κατόπιν προτροπής του –αυτόχειρος πλέον– διακινητή νεαρών κοριτσιών, Τζέφρι Επστάιν.

Ο γιος της βασίλισσας Ελισάβετ, Αντριου, προχώρησε στις ΗΠΑ σε εξωδικαστικό συμβιβασμό με τη μηνύτριά του για σεξουαλική κακοποίηση, Βιρτζίνια Τζιούφρι.

«Εκείνη λέει ότι σας γνώρισε το 2001, δέιπνισε μαζί σας, χόρεψε μαζί σας, την κέρασατε ποτά στο κλαμπ Τραμπ στο Λονδίνο και κάνατε σεξ σε ένα σπίτι στην περιοχή Μπέλγκράβια», του είπε η δημοσιογράφος του BBC στη διαβόητη πια συνέντευξη μαζί του κι εκείνος απάντησε κατηγορηματικά: «Δεν συνέβη». Οι συνήγοροι του πρίγκιπα αμφισβήτησαν ότι είναι αυθεντική η φωτογραφία στην οποία απεικονίζονται οι δυο τους με την Γκλινέτ Μάξγουελ, σύντροφο του Επστάιν, στο φόντο, παρόλο που το χέρι του είναι ορατό γύρω από τη μέση της.

Προσπάθησαν να παρουσιάσουν την Τζιούφρι ως άπληστη χρυσοθήρα, που θέλει μόνο να βγάλει χρήματα από τη συνάντησή με τον δούκα του Γιορκ.

Η φωτογραφία στην οποία απεικονίζονται ο δούκας του Γιορκ, πρίγκιπας Αντριου, με τη Βιρτζίνια Τζιούφρι και την Γκλινέτ Μάξγουελ, σύντροφο του αυτόχειρος Τζέφρεϊ Επστάιν, στο φόντο. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του βρετανικού Τύπου, το ποσό που θα κληθεί να καταβάλει ο έκπτωτος γαλαζοαίματος ανέρχεται σε 12 εκατομμύρια στερλίνες.

Ο ιππότης... Μαχφούζ μπιν Μαχφούζ

Δεν πέρασε ούτε μία ημέρα από την ανακοίνωση του εξωδικαστικού συμβιβασμού και η αστυνομία του Λονδίνου ξεκίνησε έρευνα για τη λειτουργία μιας φιλανθρωπικής οργάνωσης, επικεφαλής της οποίας είναι ο πρίγκιπας Κάρολος. Η υποψία που διατυπώνεται εις βάρος της είναι ότι βοήθησε έναν πλούσιο Σαουδάραβα να εξασφαλίσει τον τίτλο του ιππότη καθώς και τη βρετανική υπηκοότητα με αντάλλαγμα μια αδρή δωρεά, ύψους δέκα εκατ. λιρών. Το ερώτημα είναι κατά πόσον ο στενός συνεργάτης του διαδόχου του θρόνου, Μάικλ Φόσετ, προσέφερε στον δισεκατομμυριούχο Μαχφούζ μπιν Μαχφούζ διευκολύνσεις για να γίνει Βρετανός υπήκοος αλλά και τίτλο ευγενείας για να πάρει από τον Σαουδάραβα μεγιστάνα την προαναφερθείσα χορηγία. Η αστυνομία ερευνά αν η οργάνωση παραβίασε τον νόμο του 1925 που απαγορεύει την πώληση τίτλων ευγενείας. Σε ανάλογα σκάνδαλα «δημοπράτησης» τίτλων έχουν εμπλακεί στο παρελθόν και τα δύο κόμματα, τόσο οι Συντηρητικοί όσο και οι Εργατικοί. Είναι όμως η πρώτη φορά που κατηγορείται ένα ίδρυμα με τόσο στενή σχέση με τον πρίγκιπα Κάρολο, ο οποίος προαλείφεται άλλωστε για τον θρόνο.

Επχείρησαν να απαξιώσουν τη μαρτυρία της, λέγοντας ότι ο πρίγκιπας δεν ίδρωνε εξαιτίας ενός συγκεκριμένου συνδρόμου, ενώ εκείνη είχε την ανάμνηση ενός άνδρα που ιδρώνει πάνω της όσο βρίσκονταν στο λονδρέζικο κλαμπ. Όλες οι νομικές απόπειρες υπονόμησης της καταγγελίας της Τζιούφρι ναυάγησαν και αυτήν την εβδομάδα έγινε γνωστό ότι ο Αντριου αποφάσισε να εξαγοράσει την ψυχία του, όχι όμως και την τιμή του.

Αποκαθάλωση

Τώρα η αντιπολίτευση ζητάει να παραδώσει τον τίτλο του δούκα του Γιορκ, το γκολφ κλαμπ του Σεν Αντριους άσκησε πιέσεις προκειμένου να παραδώσει την τιμητική συνδρομή του, του αφαιρέθηκαν όλα τα στρατιω-

τικά αξιώματα, ενώ δεν μπορεί πλέον σε επίσημες εκδηλώσεις να χρησιμοποιεί τον τίτλο Αυτού Υψηλότητας. Πολλοί προβλέπουν ότι θα έχει το τέλος του Χουάν Κάρολος της Ισπανίας, ο οποίος ζει εξόριστος στο Ντουμπάι, έπειτα από εντολή του γιου του, Φελίπε, εξαιτίας σειράς σκανδάλων διαφθοράς εις βάρος του.

Το συνοδευτικό κείμενο του συμβιβασμού μεταξύ του πρίγκιπα και της Τζιούφρι δεν περιέχει κάποια παραδοχή εκ μέρους του Αντριου, ούτε μια απερίφραστη συγγνώμη· από μόνο του όμως το γεγονός ότι απέφυγε μια πιθανότατα εξευτελιστική ακροαματική διαδικασία υποδηλώνει ενδεχόμενη ενοχή. Κι ενώ μέχρι πρότινος αποκάρυσε τη μηνύτρια ως ψεύτρα, στην κοινή ανακοίνωσή τους αναγνωρίζει τη γενναιότητά της να ορθώσει το

ανάστημά της και να μιλήσει ως θύμα σεξουαλικής κακοποίησης.

Αν κάποιοι έκαναν λόγο για ισοπαλία μεταξύ των δύο πλευρών, η αλήθεια είναι πως ο εξωδικαστικός συμβιβασμός αποτελεί πλήρη δικαίωση για μια κακοποιημένη νέα γυναίκα, αποφασισμένη να κάνει τον δράστη της επίθεσής εις βάρος της να πληρώσει – μεταφορικά και κυριολεκτικά. Για «τελική ταπείνωση» του Αντριου έκαναν λόγο τα εγκώρια ταμπλόιντ, ενώ βουλευτές των Εργατικών ζητούν τώρα διαβεβαιώσεις ότι δεν θα διατεθεί χρήμα των Βρετανών φορολογουμένων για την καταβολή του ποσού του εξωδικαστικού συμβιβασμού.

Το ερώτημα

Θα είναι λοιπόν αυτό το τελευταίο πλήγμα που θα οδηγήσει στην πλήρη απονομιμοποίηση της μοναρχίας στη χώρα και τελικά στην κατάργησή της; Η Ιστορία δείχνει το αντίθετο. Παρά τα σκάνδαλα, τις ενδοοικογενειακές έριδες, τον τραυματικό θάνατο της Νταϊάνα, ο θεσμός έχει αποδειχθεί εξαιρετικά ανθεκτικός: η δημοτικότητα της βασιλικής οικογένειας παραμένει σταθερή και το 60% των πολιτών θεωρεί ότι η χώρα πρέπει να διατηρήσει τη βασιλεία. Την ίδια στιγμή, η θετική απήχηση της βασίλισσας αγγίζει το 85%.

Για πόσο όμως; Ο Φίλιππος απέφυγε να απαντήσει στο σχετικό ερώτημα, ίσως γιατί ήξερε πως κάθε πρόβλεψη, μετά τον θάνατο της Ελισάβετ, είναι παρακινδυνευμένη.

Η δημοκρατία στις ΗΠΑ κινδυνεύει με εξαφάνιση;

Οι «αιρετικές» απόψεις της Κορτέζ

Στο επίκεντρο της επικαιρότητας παραμένει η βουλευτής της Νέας Υόρκης, Αλεξάντρια Οκάζιο Κορτέζ, παρά την πάροδο τριών ετών από την εκλογή της. Η Κορτέζ, η οποία σε ηλικία 29 ετών έγινε η νεότερη βουλευτής του Κογκρέσου, αποδείχθηκε άξια της εμπιστοσύνης των ψηφοφόρων της, σύμφωνα με εκτιμήσεις αναλυτών και κατοίκων της Νέας Υόρκης, αλλά και την εκτενή συνέντευξή της στο περιοδικό The New Yorker.

Η Κορτέζ πιστεύει ότι ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν θα έπρεπε να κινηθεί αποφασιστικά ακυρώνοντας τα φοιτητικά δάνεια, με τη διστακτική στάση του απέναντι στο θέμα αυτό να έχει απομακρύνει κρίσιμη μερίδα ψηφοφόρων από το Δημοκρατικό Κόμμα. Ερωτηθείσα για τις εντυπώσεις της γύρω από τη λειτουργία της νομοθετικής εξουσίας, η

νέα, αλλά πολιτικά οξυδερκής, βουλευτής εξηγεί: «Η Βουλή των Αντιπροσώπων είναι ένα χάος, κάτι που δεν παύει να με εξοργίζει. Κάποιοι ίσως το συνηθίζουν ή αναισθητοποιούνται. Πιστεύω ότι η αμερικανική δημοκρατία κινδυνεύει με εξαφάνιση στο κοντινό μέλλον και αυτός είναι ένας από τους λόγους». Εκτιμά ότι χαμηλής έντασης ιδεολογικός εμφύλιος πόλεμος έχει ήδη ξεκινήσει στις ΗΠΑ, με τους πρώτους κανονιοβολισμούς του να αφορούν τα προσκόμματα στο δικαίωμα ψήφου, στην εξάπλωση της ρατσιστικής ιδεολογίας και του συντηρητισμού. Παρά την ύπαρξη μειοψηφίας Ρεπουμπλικανών οι οποίοι δεν αισθάνονται άνετα με την εξτρεμιστική κατεύθυνση του κόμματός τους, η σιωπή τους έχει και αυτή συντελέσει στο φαινόμενο αυτό.

Η Κορτέζ δέχθηκε καταιγισμό επικρίσεων όταν εμφανίστηκε στο χορό της Μετ με φόρεμα που ανέγραφε: Φάτε

τους πλούσιους! «Κάποιες φορές είναι χρήσιμο να προσθέτεις λίγο αικμηρ κούμφορ στη ζωή και να ειρωνεύσαι τους πλούσιους και τις εκδηλώσεις τους. Η οικογένειά μου είναι ταχυδρόμοι, καθαριστές και οικιακές βοηθοί. Κάποιες φορές χρειάζεσαι λίγη αγένεια απέναντι στους ισχυρούς. Δεν μιλάμε πια για κουλτούρα διασπομότητας, αλλά για εμπορευματοποίηση των ανθρώπων. Η Δεξιά έχει αποκτήσει εμμονή μαζί μου και ασχολείται ενδελεχώς με διάφορα παράξενα πράγματα, όπως τα σανδάλια που φόρεσε πέρυσι ο σύντροφός μου», υπογραμμίζει η Κορτέζ.

Η νέα βουλευτής σκέφτεται συνέχεια, όπως αποκαλύπτει, την προοπτική να εγκαταλείψει την Ουάσινγκτον και να αφιερωθεί στα τοπικά εμβλήματα πολιτικά κινήματα, που

Η Δημοκρατική βουλευτής της Νέας Υόρκης εκτιμά ότι χαμηλής έντασης ιδεολογικός εμφύλιος πόλεμος έχει ήδη ξεκινήσει στη χώρα της.

την ενδιαφέρουν πραγματικά. «Παρά τις σκέψεις αυτές, απορρίπτω διαρρηθν τον απόλυτο κυνισμό και όσους υποστηρίζουν ότι όσα γίνονται στη Βουλή των Αντιπροσώπων είναι ανούσια. Παρότι η εκλογή Ομπάμα το 2008 δεν οδήγησε στη ριζική αλλαγή που θα επιθυμούσαμε, οφείλουμε να παραμείνουμε ενεργοί και να καταπολεμήσουμε την απογοήτευση και να στηρίξουμε τα κινήματα υπέρ της δημοκρατίας και της εμπλοκής των πολιτών στην πολιτική διαδικασία», τονίζει η Κορτέζ.

REUTERS

Η Αλεξάντρια Οκάζιο Κορτέζ δέχθηκε καταιγισμό επικρίσεων όταν εμφανίστηκε σε δεξίωση με φόρεμα που ανέγραφε: Φάτε τους πλούσιους!

Οι θεωρίες για το επιβλητικό μνημείο αφθονούν.

Απομυθοποίηση της ύπαρξης του Στόουνχεντζ

Της **FARAH NAYERI THE NEW YORK TIMES**

Το 2003, ο Καναδός γυναικολόγος Αντονι Περκς προσέφερε «ανατομική» εξήγηση για το προϊστορικό μνημείο του Στόουνχεντζ στη νότια Αγγλία. «Το μνημείο μπορεί να αντιπροσωπεύει το συμβολικό άνοιγμα της μητέρας Γης, από όπου η θεότητα της φύσης γεννούσε τα φυτά και τα ζώα, αναγκαία για την επιβίωση των κατοίκων της περιοχής. Μπορεί να αντιπροσωπεύει τη γυναικεία μήτρα», είχε γράψει στη δημοσίευσή του ο δρ Περκς.

Η θεωρία της μήτρας είναι μία από τις μυριάδες γύρω από την πρακτική

χρησιμότητα του εντυπωσιακού μνημείου, που κατασκευάστηκε πριν από 4.500 χρόνια. Κάποιοι πιστεύουν ότι υπήρξε αστρονομικό παρατηρητήριο, το οποίο βοηθούσε στην καταγραφή των εποχών του χρόνου. Άλλοι θεωρούν ότι το Στόουνχεντζ ήταν ένας είδος προϊστορικού «Ασκληπείου», που προσείλκυε ασθενείς ή πιστούς από όλη τη νότια Αγγλία. Τη δεκαετία του 1960, η τοποθεσία θεωρήθηκε ότι διαθέτει μεταφυσικές ιδιότητες, για να καταστεί αγαπημένος προορισμός των xίπς. Σήμερα, προσελκύει ρέκτες του κινήματος New Age. Ορισμένοι έχουν καταλήξει ότι το Στόουνχεντζ είναι εξέδρα προσεγγίσεως

ιπτάμενων δίσκων, την οποία κατασκεύασαν εξωγήиноι. Οι τελευταίες αρχαιολογικές έρευνες δείχνουν ότι το μνημείο χτίστηκε σε περίοδο δραστηκής πληθυσμιακής συρρίκνωσης. Ο Μάικ Πίρσον, καθηγητής του UCL, εκτιμά πως οι λίγοι εναπομείναντες κάτοικοι της περιοχής την περίοδο εκείνη προσπάθησαν να δημιουργήσουν αίσθημα κοινότητας και να ενισχύσουν την αλληλεγγύη και τη συνεργασία μεταξύ τους, δημιουργώντας το έργο αυτό. «Το Στόουνχεντζ είναι κατασκευασμένο ως μνημείο, υπενθυμίζοντας στη γενιά αυτή την απώλεια των δικών τους. Συνειδητοποιώ, όμως, ότι η εξήγηση που προ-

σφέρω απογοητεύει πολλούς, που θα επιθυμούσαν κάτι πιο περίπλοκο και συναρπαστικό. Υπουργός της κυβέρνησής μου είπε κάποτε ότι η έρευνά μας είναι επιζήμια, γιατί υποσκάπτει το μυστήριο του Στόουνχεντζ και ότι αυτό πλάττει τον αριθμό επισκεπτών», λέει ο Πίρσον.

Το μυστήριο δεν κινδυνεύει, ωστόσο, με επίλυση, καθώς οι κάτοικοι της Αγγλίας αγνοούσαν τη γραφή μέχρι την άφιξη των Ρωμαίων, 2.500 χρόνια μετά την οικοδόμηση του Στόουνχεντζ, και δεν άφησαν έτσι κανένα συγκεκριμένο στοιχείο, ενώ η θρησκεία τους παραμένει και αυτή μυστηριώδης.

Μια ανύπαρκτη πλούσια κληρονόμος

Η συνέντευξη στους *NYT* της Άννας Σόροκιν, η οποία εξαπάτησε την ελίτ του Μανχάταν και έγινε τηλεοπτική σειρά στο *Netflix*

Της **EMILY PALMER**
THE NEW YORK TIMES

Η **κυκλοφορία** της τηλεοπτικής σειράς «*Inventing Anna*» («Εφευρίσκοντας την Άννα»), που έχει εννέα επεισόδια και προβάλλεται από την πλατφόρμα *Netflix* σε παραγωγή της Σόντα Ράις, επανέφερε στο προσκήνιο την περίπτωση της Άννας Σόροκιν. Η 31χρονη Σόροκιν έζησε για αρκετά χρόνια στη Νέα Υόρκη χρησιμοποιώντας την ψεύτικη περσόνα της Άννας Ντέλβι, μιας πλούσιας Γερμανίδας κληρονόμου δικής της εμπνεύσεως. Στο πλαίσιο αυτό, έπεισε μέλη της ελίτ του Μανχάταν να χρηματοδοτήσουν το υψηλό και πανάκριβο γούστο και τα πολυάριθμα ταξίδια της. Η Σόροκιν συνελήφθη το 2017 γιατί χρωστούσε στις τράπεζες και δεν πλήρωσε ποτέ τους λογαριασμούς πολυτελών ξενοδοχείων, στα οποία διέμενε. Το 2019 κάλυψε τη δίκη της για την εφημερίδα *New York Times*. Η Σόροκιν βρέθηκε ένοχη και καταδικάστηκε σε φυλάκιση από τέσσερα έως δώδεκα χρόνια. Αφού πέρασε από πέντε σωφρονιστικά ιδρύματα, αφέθηκε ελεύθερη τον Φεβρουάριο του 2021. Εξι εβδομάδες αργότερα συνελήφθη εκ νέου, επειδή υπερέβη το χρονικό όριο της βίζας της. Κρατείται τον τελευταίο χρόνο, στη διάρκεια του οποίου αγωνίζεται να μην απελαθεί στη Γερμανία. Στις τηλεφωνικές συνομιλίες μας από το σωφρονιστικό ίδρυμα στο Γκόσεν της Νέας Υόρκης, η Σόροκιν μίλησε για την τηλεοπτική σειρά, τη ζωή στη φυλακή και τις τύψεις.

– Το 2019, την ώρα της δίκης σας, μου είπατε «δεν μετανιώνω» για τα οικονομικά εγκλήματα για τα οποία κατηγορηθήκατε. Η δήλωση αυτή σάς ακολουθεί έκτοτε και ήταν η πρώτη ερώτηση που τέθηκε στην ακρόαση του συμβουλίου για την αποφυλάκισή σας.

– Είπα ενώπιον του συμβουλίου πως η δήλωσή μου απομνήσθηκε από τα συμφραζόμενα. Εξήγησα ότι εσείς εμφανιστήκατε ξαφνικά κι ενώ τα συναισθήμα-

Η Άννα Σόροκιν συνελήφθη το 2017 γιατί χρωστούσε στις τράπεζες και δεν πλήρωσε ποτέ τους λογαριασμούς πολυτελών ξενοδοχείων στα οποία διέμενε.

«*Εχοντας πάει στη φυλακή, γνώρισα εντελώς διαφορετικά είδη ανθρώπων και τα προβλήματα που είχα πριν μου φαίνονται πια γελοία*».

τά μου από τη δίκη ήταν ακόμη νωπά. Ακόμη επεξεργάζομουν τι συνέβη.

– Ποια θα ήταν η σημερινή απόντησή σας;

– Λυπάμαι για τον τρόπο που αντιμετωπίζεται η ιστορία μου. Και λυπάμαι που κατέφυγα σε αυτές τις ενέργειες, τις οποίες πολλοί πιστεύουν ότι εξιδανικεύω. Λυπάμαι για τις επιλογές μου.

– Η σειρά του *Netflix* αφορά μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή στη ζωή σας, όταν ήσασταν στα 25 σας. Τώρα είστε 31.

Νιώθετε ότι έχετε αλλάξει;

– Νιώθω ότι άλλαξα πάρα πολύ, επειδή έχω έρθει σε επαφή με τόσο πολλούς ανθρώπους από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα. Παρόλο που νόμιζα ότι ήμουν πολυταξιδεμένη, ήμουν πολύ προστατευμένη. Εχοντας πάει στη φυλακή, γνώρισα εντελώς διαφορετικά είδη ανθρώπων και τα προβλήματα που είχα πριν μου φαίνονται πια γελοία.

– Αν μπορούσατε να γυρίσετε τον χρόνο πίσω, θα κάνατε τα πράγματα διαφορετικά;

– Γνωρίζοντας πώς κατέληξαν τα πράγματα, θα άλλαζα πολλά, αλλά δεν είναι έτσι η ζωή. Βασίζομαι στις εμπειρίες μου και μαθαίνω από αυτές.

– Το *Netflix* σάς πλήρωσε 320.000 δολάρια για τα δικαιώματα στη σειρά της οποίας υπήρξατε και σύμβουλος. (Εκπρόσωπος του *Netflix* δεν επιβεβαίωσε το ποσό, αλλά έγραψε ότι οι πληρωμές έγιναν σε λογαριασμό με-

σεγγύησης που παρακολουθείται από το Γραφείο Υπηρεσιών Θυμάτων της πολιτείας της Νέας Υόρκης.)

– Ναι, και γι' αυτό στη συνέντευξη στο *BBC* όταν με ρώτησαν «το έγκλημα πληρώνει;», δεν μπορούσα να πω ειλικρινά «όχι» στην περίπτωση μου, επειδή όντως πληρώθηκα. Το να πω «όχι» θα ήταν απλώς άρνηση του προφανούς.

– Πώς χρησιμοποιήσατε τα λεφτά;

– Κατέβαλα σχεδόν 198.000 δολάρια για αποζημιώσεις και τα υπόλοιπα χρησιμοποιήθηκαν για τις αμοιβές των δικηγόρων μου.

– Η παρουσία σας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έπαιξε επίσης ρόλο στην πορεία της κράτησής σας. Κάνατε ορισμένες υπερβολικές δηλώσεις στις πλατφόρμες αυτές όταν ήσασταν ελεύθερη πέρσι.

– Πάντα έβλεπα τα κοινωνικά δίκτυα ως εργαλείο σάτιρας. Πο-

τέ δεν τα πήρα στα σοβαρά. Εκθέτω ένα μέρος του εαυτού μου, την ιστορία μου και χρησιμοποιώ τη φωνή μου για να ευαισθητοποιήσω το κοινό σχετικά με τα παράλογα πράγματα που πρέπει να υπομένουν καθημερινά οι κρατούμενοι.

– Ας μιλήσουμε για την τωρινή κράτησή σας. Αποφυλακιστήκατε και στη συνέχεια συλληφθήκατε ξανά έξι εβδομάδες αργότερα λόγω της λήξης της βίζας σας.

– Η αρμόδια υπηρεσία ήρθε να με δει τρεις φορές, ξεκινώντας τον Δεκέμβριο του 2020, και την τελευταία φορά με ενημέρωσε πως δεν την ενδιέφερα. Σοκαρίστηκα, λοιπόν, όταν με συνέλαβαν. Ηξερα ότι υπήρχε αυτή η πιθανότητα, αλλά τίποτα δεν είχε αλλάξει στις συνθήκες κράτησής μου όταν απελευθερώθηκα έξι εβδομάδες νωρίτερα. Γιατί να μη με συλλάβουν κατευθείαν από τη φυλακή; Δεν νομίζω ότι αυτή είναι μια τόσο αμφιλεγόμενη ή ριζοσπαστική σκέψη: η

φυλακή είναι πραγματικά χάσιμο χρόνου και δεν είναι αποτελεσματική. Μεταξύ της σύλληψης και της αποφυλάκισής μου, οι πρώτοι υπάλληλοι που μου έκαναν ερωτήσεις σχετικά με το έγκλημά μου ήταν το συμβούλιο αποφυλάκισης.

– Πολλοί από τους συγκαταόμενους δεν μιλούν αγγλικά. Σοδέψατε χρόνο προσπαθώντας να βοηθήσετε όσους μη αγγλόφωνους δεν έχουν δικηγόρο, αλλά ήταν μια μάχη και για εσάς και για εκείνους.

– Είναι πολύ δύσκολο να γνωρίζεις ποιες είναι οι επιλογές σου. Δεν υπάρχει κανένας τρόπος να κάνεις εδώ τη δική σου έρευνα. Δεν έχω βρει ακόμη περιπτώσεις μεταναστών που να μοιάζουν στο ελάχιστο με τη δική μου. Εχω δικηγόρο, αλλά μερικοί εδώ δεν έχουν, γιατί δεν μπορείς να επιβαρύνεις την κυβέρνηση ενώ δίνεις μάχη για την παραμονή σου. Ή πρέπει να βρεις κάποια οικονομική βοήθεια ή να εκπροσωπήσεις τον εαυτό σου. Δεν έχω ακούσει ούτε μία υπόθεση με ευτυχή έκβαση για κάποιον, π.χ., που συνελήφθη και βρήκε έναν καλό δωρεάν δικηγόρο όσο ήταν στη φυλακή. Το σύστημα είναι ληστρικό, είσαι καταδικασμένος να χάσεις.

– Η σειρά του *Netflix* είναι μια μυθοπλαστική εκδοχή μιας περιόδου της ζωής σας. Τι θα θέλατε να γνωρίζουν οι θεατές για εσάς;

– Υπάρχουν σίγουρα πολύ περισσότερα στοιχεία στην ιστορία μου που θα ήθελα να μοιραστώ. Εχοντας αυτό κατά νουν, εργάζομαι για διάφορες παραγωγές. Δουλεύω για ένα ντοκιμαντέρ με την Bunim Murray Productions στο Λος Άντζελες, γράφω ένα βιβλίο για τον χρόνο μου στη φυλακή και συμμετέχω σε ένα podcast. Δεν προσπαθώ να ενθαρρύνω τον κόσμο να διαπράττει εγκλήματα. Απλά προσπαθώ να ρίξω φως στο πως έκανα το καλύτερο δυνατό για την κατάστασή μου, χωρίς να προσπαθώ να την εξιδανικεύσω. Αυτό θέλω να δείξω με αυτήν την ιστορία.

Βίος και πολιτεία ενός απατεώνα που πωλούσε έρωτα

Της **ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΔΗ**

Τον **βίο** και την πολιτεία του Σιμόν Λεβίεφ δεν θα μπορούσε να φανταστεί ούτε ο πιο εμπνευσμένος σεναριογράφος του Χόλιγουντ. Αμύθητος πλούτος, χλιδή, θεαλώδεις έρωτες, παραβατικότητα, απάτες και υπεξαίρεσεις κατά συρροή, αλίευση ευάλωτων γυναικών από το Διαδίκτυο με σκοπό την απόσπαση χρημάτων είναι οι δύο αλληπλένδετες όψεις της πολυσχιδούς ζωής του.

Αυτό το διπολό, άλλωστε, κίνησε το παγκόσμιο ενδιαφέρον και οδήγησε στη δημιουργία του ντοκιμαντέρ «*Tinder Swindler*», δηλαδή ο απατεώνας του *Tinder* (γνωστής εφαρμογής γνωριμιών), μιας βιογραφίας του Λεβίεφ.

Ο Σιμόν Χαγιούτ, το πραγματικό όνομα του Λεβίεφ, γεννήθηκε το 1990 στο Ισραήλ. Γιος ραββίνου, από νεαρή ηλικία ήρθε αντιμέτωπος με τον νόμο. Το ποινικό του μητρώο πλούσιο με κλοπές, απάτες, υπεξαίρεσεις και πλαστογραφίες. Ενώ εκκρεμούσε δικαστική υπόθεση στο Ισραήλ ο Χαγιούτ διέφυγε στο εξωτερικό με πλαστό διαβατήριο. Το 2015 συνελήφθη για απάτες κατά γυναικών στη Φινλανδία. Εξέτισε μία μικρή ποινή και επέστρεψε στο Ισραήλ όπου άλλαξε το όνομά του σε Σιμόν Λεβίεφ και άρχισε να παριστάνει τον γιο του ρωσο-ισραηλινού δισεκατομμυριούχου

«βασιλιά των διαμαντιών» Λεβ Λεβίεφ. Αναρτώντας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στιγμές από τη μυθικού πλούτου ζωή του, ιδιωτικά αεροπλάνα, σκάφη και αυτοκίνητα, κατάφερε να μαγέψει γυναίκες που γνώριζε μέσω της εφαρμογής *Tinder*.

Προτίμηση στις Σκανδιναβές

Τα θύματά του, κυρίως από τη Σκανδιναβία, πίστευαν ότι στο πρόσωπό του είχαν βρει τον «πρίγκιπα του παραμυθιού». Υπερπολυτελή ξενοδοχεία και πανάκριβα εστιατόρια, βαρύτιμα δώρα, υποσχέσεις αιώνιας αγάπης, οικοδόμησαν το ιδανικό πλαίσιο για την επόμενη φάση του εγχειρήματος, την εκ βαθέων «εξομολόγηση» στη «γυναίκα της ζωής του» των προβληματικών και των ανησυχιών του: οι εκθροί που προσπαθούσαν να τον εξοντώσουν, οι απειλές που δεχόταν και φυσικά η άμεση ανάγκη για χρήματα, πάντα δανεικά. Όλα θα διορθώνονταν και η ζωή του ζευγαριού θα γινόταν και πάλι ρόδινη, αν του έδιναν, για λίγο καιρό, μερικές εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια. Σήμερα, το μοναδικό απομεινάρει που έχουν αυτές οι γυναίκες από τη γνωριμία τους με τον Λεβίεφ είναι υπέρογκα χρέη.

Στην πραγματικότητα ο Ισραηλινός Αρσέν Λουπέν ανέπτυξε ένα πρωτότυπο σύστημα «ερωτικής πυραμίδας». Τα χρήματα

Ο Σιμόν Λεβίεφ ή Σιμόν Χαγιούτ, όπως είναι το πραγματικό όνομά του. Ισραηλινά ΜΜΕ αναφέρουν -ενδεικτικό της περιπτώσεώς του- ότι μετά την αποφυλάκισή του, κατάφερε να εμβολιαστεί κατά της COVID-19 από τους πρώτους και εκτός προτεραιότητας, υποδοχόμενος στο εμβολιαστικό κέντρο τον γιατρό.

Εστισε διαδικτυακή «ερωτική πυραμίδα», μάγευε τις γυναίκες - θύματά του και τις έπειθε να του δώσουν μεγάλα ποσά δανεικά (και αγύριστα).

που αποσπούσε από την εκάστοτε «γυναίκα της ζωής του», τα «επένδυε» στην κατάκτηση του επόμενου θύματος. Σύμφωνα με δημοσιεύματα ισραηλινών εφημερίδων, ο «απατεώνας του *Tinder*» απέσπασε από τις συντρόφους του, κατά την περίοδο 2017-2019, πάνω από δέκα εκατομμύρια δολάρια. Μετά τη σύλληψή του το 2019 στην Αθήνα εκδόθηκε στο Τελ Αβίβ και

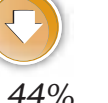
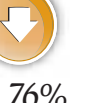
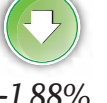
καταδικάστηκε σε φυλάκιση 15 μηνών, για παλαιότερη υπόθεση. Εξέτισε περίπου πέντε μήνες και αφέθηκε ελεύθερος στο πλαίσιο αποσυμφόρνης των σωφρονιστικών καταστημάτων λόγω πανδημίας. Ακόμα όμως και αυτή η εμπειρία του δεν άρκεσε για να τον συνετίσει. Ισραηλινά ΜΜΕ αναφέρουν ότι μετά την αποφυλάκισή του, ο Χαγιούτ κατάφερε να εμβολιαστεί κατά της COVID-19 από τους πρώτους και εκτός προτεραιότητας, υποδοχόμενος στο εμβολιαστικό κέντρο τον ιατρό.

Οι γυναίκες - θύματα του μεγαλοπατεώνα προσπαθούν σήμερα να μαζέψουν τα κομμάτια τους. Αναγκάστηκαν να ανοίξουν διαδικτυακό λογαριασμό προκειμένου να συγκεντρώσουν κάποια από τα χρήματα που χρωστούν σε τραπεζικά δάνεια και πιστω-

τικές κάρτες. Αυτή η εξέλιξη δεν ικανοποίησε τον Λεβίεφ, ο οποίος σε ανάρτηση του στο *Instagram* συνιστούσε: «Μη δώσετε χρήματα σε αυτές τις εκμεταλλεύτριες, αλλά σε πραγματικά ιδρύματα. Όλα αυτά είναι μάρκετινγκ». Αλλωςτε, ο βασικός ρόλος που υποδύεται είναι αυτός του κατασκευοφαντημένου θύματος. Αρνείται κατηγορηματικά τις καταγγελίες εναντίον του και υποστηρίζει ότι «όταν δεν μπορείς να δώσεις τα πάντα σε αυτές τις γυναίκες κάνουν τη ζωή σου κόλαση», καλώντας τις να «αρχίσουν να λένε την αλήθεια». Ο αμετανόητος Λεβίεφ δηλώνει έτοιμος να κατακτήσει το Χόλιγουντ, να γράψει την αυτοβιογραφία του, να γίνει πρωταγωνιστής σε ριάλιτι γνωριμιών και γενικότερα να εκμεταλλευτεί τις γνώσεις και εμπειρίες που έχει στον τομέα των σχέσεων.

Στον Κορυδαλλό

Το «τέλος του παιχνιδιού» για τον Σιμόν Χαγιούτ ή Λεβίεφ ήρθε στις 28 Ιουνίου 2019 κατά την προσπάθειά του να ταξιδέψει, με πλαστό διαβατήριο, στην Αλβανία μέσω Ελλάδας. Καθώς εκκρεμούσε διεθνές ένταλμα σύλληψης εναντίον του για απάτες στο Ισραήλ, συνελήφθη στο αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» και μετέχθη στις φυλακές Κορυδαλλού, όπου παρέμεινε τρεις μήνες, μέχρι την έκδοσή του. Ακόμα και πίσω από τα σίδερα της φυλακής συνέχισε να οικοδομεί τον μύθο του. Σε συνεντεύξεις σε ελληνικά ΜΜΕ επέμεινε ότι το Λεβίεφ ήταν το πραγματικό του όνομα, ότι ήταν δισεκατομμυριούχος και το θύμα της υπόθεσης. Οι γυναίκες που τον κατηγορούσαν τον είχαν απομυζήσει συναισθηματικά και οικονομικά, έλεγε. Οχι μόνο γνώρισαν κοντά του τη μεγάλη ζωή, αλλά τους είχε δανείσει πολλά χρήματα που δεν έβγαζε. Σε συνέντευξή του, πάλι από τον Κορυδαλλό, στο ισραηλινό τηλεοπτικό κανάλι *Mako*, είχε διαμαρτυρηθεί ότι τα ΜΜΕ τον παρουσιάζαν ως «τέρας». Αρνήθηκε να συνεργαστεί με τους δημιουργούς του ντοκιμαντέρ «*Tinder Swindlers*», λέγοντας ότι όσα παρουσιάζουν είναι μυθεύματα και ουκοφαντίες.

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	ΕΚΤ	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. 1,20%								
		Χ.Α. -1,56%	-2,14%	-2,33%	-2,07%	-1,44%	ΕΚΤ Υποχώρησαν στα 192 εκατ. ευρώ τα κέρδη για το 2021 Σελ. 9	-1,88%	0,18%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΣΤΟ 6,2% Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Πιο ακριβό το ελληνικό το καλάθι της νοικοκυράς

Στα υψηλότερα επίπεδα από την ένταξη της Ελλάδας στο ευρώ εκτινάχθηκε ο πληθωρισμός τον Ιανουάριο (6,2%). Η εκρηκτική άνοδος του ενεργειακού κόστους προκαλεί ανατιμήσεις στα βασικά προϊόντα. Η μηνιαία επιβάρυνση για μια τετραμελή οικογένεια υπολογίζεται σε 183 ευρώ. **Σελ. 7**

ΤΖΙΡΟΣ ΡΕΚΟΡ

Δυναμική ανάκαμψη ελληνικής βιομηχανίας

Αξιοποιώντας πλήρως την επανεκκίνηση της παγκόσμιας οικονομίας, η ελληνική μεταποίηση κατέγραψε το 2021 τζίρο υψηλότερο του 2019. Επίσης, κατέγραψε αύξηση της απασχόλησης σχεδόν διπλάσια από το σύνολο της οικονομίας και διείσδυσε σε νέες αγορές, αυξάνοντας τις εξαγωγές. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Νέο άλμα στις τιμές ακινήτων στα προάστια

Περιοχές του κέντρου μονοπωλούν το αγοραστικό ενδιαφέρον στην αγορά κατοικίας, ενώ το ίδιο φαίνεται να συμβαίνει και με την ενοίκιαση. Ωστόσο, οι μεγαλύτερες αυξήσεις τιμών εντοπίζονται σε περιοχές των βορείων και νοτίων προαστίων, σύμφωνα με στοιχεία του Spitzgatos. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,49%	0,12%
Γερμανία	0,23%	0,05%
Γαλλία	0,69%	-0,07%
Ιταλία	1,83%	-0,06%
Ισπανία	1,21%	0,04%
Ιρλανδία	0,79%	-0,06%
Ελλάδα	2,58%	0,05%
Ην. Βασίλειο	1,46%	-0,06%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Ξεφορτώνονται δάνεια και δυναμικό

Οι κινήσεις των τραπεζών για μείωση των εξόδων και ενίσχυση του χαρτοφυλακίου τους

Μαζί με τα προβληματικά δάνεια που πωλούν οι τράπεζες παραχωρούν στις εταιρείες που τα αγοράζουν και προσωπικό, το οποίο ασχολείται στην υπηρεσία της τράπεζας για την εξυπηρέτηση των προβληματικών δανείων και ακινήτων που είχαν στους ισολογισμούς τους, με αποτέλεσμα να μειώνουν τα έξοδά τους. Με αυτό τον τρόπο οι κυπριακές τράπεζες έχουν αποδεσμεύσει αρκετούς υπαλλήλους τους και σε συνδυασμό με τα Σχέδια Εθελούσιας

Αποχώρησης, που διενεργούν ανά τακτά χρονικά διαστήματα, μειώνουν το προσωπικό τους έστω και βραχυπρόθεσμα. Και τονίζεται το βραχυπρόθεσμα, διότι σε αντίθεση με τα Σχέδια Εθελούσιας Εξόδου, όταν υπάλληλοι παρα-

χωρούνται σε εταιρείες εξυπηρέτησης δανείων έχουν πάντα το δικαίωμα να γυρίσουν στις τράπεζες που προήλθαν είτε εάν το επιθυμούν, είτε εάν ολοκληρώσουν την αποστολή για την οποία μεταφέρθηκαν. Ήδη έχουν μετα-

φερθεί σε Servicers 760 υπάλληλοι, άλλοι 100 αναμένεται να μεταφερθούν στο επόμενο διάστημα, ενώ άλλοι περίπου 100 υπάλληλοι θα φανεί τι θα πράξουν αναλόγως της συμφωνίας Alpha Bank και Cerberus. **Σελ. 3**

Κέρδη 28,5 τρισ. δολ. για το παγκόσμιο εμπόριο

Το παγκόσμιο εμπόριο γνώρισε μια πρωτοφανή ανάπτυξη στη διάρκεια του περασμένου έτους, όταν έφτασε στα 28,5 τρισ. δολάρια και οι μεγαλύτερες οικονομίες κατέγραψαν σημαντική αύξηση τόσο των εξαγωγών όσο και των εισαγωγών τους σε επίπεδα πάνω από τα προ πανδημίας. Στη διαπίστωση αυτή καταλήγει η Υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), η οποία, ωστόσο, εκτιμά ότι το τρέχον έτος η πορεία του διεθνούς εμπορίου δεν θα είναι εξίσου ικανοποιητική. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των KRISTALINA GEORGIEVA, OYA CELASUN και ALFRED KAMMER*

Τι πυροδότησε τον πληθωρισμό στην Ε.Ε.

Όταν οι χώρες σε όλο τον κόσμο ζήτησαν από τους ανθρώπους να παραμείνουν εντός οικίας ούτως ώστε να ελέγξουν την πανδημία του κορωνοϊού, εκείνοι περιέκοψαν τις δαπάνες τους στις υπηρεσίες και αγόραζαν αντ' αυτών περισσότερα επεξεργασμένα αγαθά. Η επανεκκίνηση των οικονομιών ενίσχυσε τη βιομηχανική παραγωγή, αλλά επανέφερε και τους περιορισμούς και τις ελλείψεις ενδιάμεσων ειδών από τα χημικά έως τους επεξεργαστές, ανακόποντας την ανάκαμψη των εργοστασίων. Οι τιμές των βασικών καταναλωτικών αγαθών ενισχύθηκαν δραστικά, ενώ έφθασαν σε επίπεδα ρεκόρ οι χρόνοι παράδοσής τους, προξενώντας μια συζήτηση για τον πληθωρισμό και την πορεία της νομισματικής πολιτικής. Σε τελευταία μας έκθεση εκτιμούμε πως η παραγωγή της μετα-

ποίησης στην Ευρωζώνη το φθινόπωρο του 2021 θα πρέπει να ήταν σχεδόν 6% υψηλότερη εάν δεν υπήρχαν εμπόδια στην προμηθευτική αλυσίδα. Βάσει των ιστορικών συσχετισμών ανάμεσα στη μεταποίηση και στη συνολική παραγωγή, υπολογίζουμε πως το ΑΕΠ θα είχε αυξηθεί 2% περισσότερο, αντίστοιχο με τη σχεδόν ενός έτους αξία ανάπτυξης σε κανονικές συνθήκες για πολλές από τις ευρωπαϊκές οικονομίες.

Η αναδιπλώση στην παραγωγή αποδείχθηκε μεγαλύτερη σε χώρες όπου οι εταιρείες της μεταποίησης καταλαμβάνουν το τελευταίο άκρο της παγκόσμιας αλυσίδας αξίας – ήτοι στην επεξεργασία και πώληση ειδών – και εξαρτώνται σε μέγιστο βαθμό από τα έντονα διαφοροποιημένα ενδιάμεσα αγαθά. Βασικά παραδείγματα αποτελούν οι χώρες

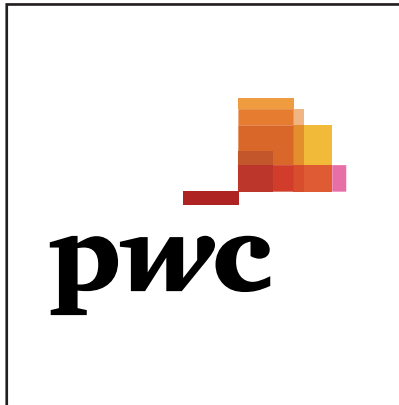
με εκτεταμένο κλάδο αυτοκινήτου, όπως είναι η Γερμανία και η Τσεχία, όπου η παραγωγή στη μεταποίηση θα ήταν, άνευ συμμόρφωσης στην προμηθευτική αλυσίδα, έως και κατά 14% υψηλότερη. Συν τοις άλλοις, τα εν λόγω προβλήματα διαδραμάτισαν σοβαρό ρόλο στο να πυροδοτήσουν τον πληθωρισμό στις τιμές παραγωγού στην Ευρωζώνη, αλλά το ίδιο έκανε και η ζωρή ζήτηση. Το στοιχείο της μεταποίησης στον πληθωρισμό των τιμών παραγωγού ήταν υψηλότερο κατά σχεδόν 10 ποσοστιαίες μονάδες σε συσχετισμό με την περίοδο προ πανδημίας και ειδικά τα τρία τρίμηνα του 2021. Υπολογίζουμε πως οι κραδασμοί στο σύστημα προμηθειών μπορούν να αιτιολογήσουν σχεδόν το ήμισυ της ανόδου στον πληθωρισμό επί των τιμών των επεξεργασμένων αγαθών. Το υπόλοιπο

μπορεί ως επί το πλείστον να αποδοθεί στην αυξημένη ζήτηση. Τα εν λόγω ζητήματα επηρέασαν τον δομικό πληθωρισμό, εξαιρουμένων της ενέργειας και των τροφίμων. Ο δείκτης πληθωρισμού ήταν μόλις 0,5 της ποσοστιαίας μονάδας υψηλότερος την ίδια περίοδο από όσο θα ήταν χωρίς συμμόρφωση στην προμηθευτική αλυσίδα.

Αυτός ο μικρότερος αντίκτυπος δεν προκαλεί έκπληξη, διότι τα αγαθά αντιστοιχούν σε λιγότερο από 50% από το καλάθι καταναλώσεων. Οι τιμές των υπηρεσιών, που αντιστοιχούν σε ποσοστό ένα του ημίσεος, είναι λιγότερο ευαίσθητες από εκείνες των αγαθών στους κραδασμούς της αλυσίδας. Πάντως, σε παγκόσμια κλίμακα διαπιστώσαμε ότι έως και το 40% των προβλημάτων στην τροφοδοσία της μεταποίησης μπορεί να οφείλεται στους

περιορισμούς λόγω πανδημίας, οι οποίοι και μόνο μεταβατικές επιπτώσεις θα έχουν στον πληθωρισμό. Το ίδιο ισχύει και για το δριμύ ψύχος και τα ατυχήματα στη βιομηχανία, τα οποία παρεμπόδισαν την παραγωγή ημιαγωγών και αυτοκινήτων το 2021. Τέλος, άλλα αίτια των προβλημάτων εφοδιασμού, όπως οι ελλείψεις εργατικών χεριών και η ηπρασμένη υποδομή στη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας, μπορούν, εντούτοις, να επηρεάσουν πιο παρατεταμένα από τον εγκλεισμό τις προμήθειες και τον πληθωρισμό.

* Οι κ.κ. Kristalina Georgieva, Oya Celasun και Alfred Kammer είναι γενική διευθύντρια του ΔΝΤ, υποδιευθύντρια και διευθυντής του Τμήματος Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, αντίστοιχως. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ιστολόγιο του ΔΝΤ.

Κάνε το επόμενο βήμα στην καριέρα σου
Γίνε επαγγελματίας Coach & Μέντορας

Μάθετε περισσότερα
και εγγραφείτε

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της **SWAHA PATTANAIK/ REUTERS BREAKINGVIEWS**

Η ΕΚΤ σε ρόλο... ζογκλέρ

Οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών σε όλο τον κόσμο βρίσκονται ενώπιον του ερωτήματος πώς θα ανακόψουν τον υψηλό πληθωρισμό χωρίς να παρεμποδίσουν την οικονομική ανάπτυξη. Κι αυτό είναι αρκετά δύσκολο. Εντούτοις, η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, έχει ακόμα έναν «πονοκέφαλο». Θα πρέπει να διασφαλίσει, πέραν των άλλων, και ότι οι διαφορές στις αποδόσεις των ομολόγων ανάμεσα στις χώρες-μέλη της Ευρωζώνης δεν θα διευρυνθούν, φθάνοντας σε επίπεδα τα οποία θα υπονομεύσουν τη νομισματική πολιτική ή

Πρέπει να ελέγξει τον πληθωρισμό, χωρίς όμως οι διαφορές αποδόσεων στα ομόλογα των μελών της Ευρωζώνης να διευρυνθούν.

πιθανόν και θα θέσουν σε κίνδυνο την ίδια την ύπαρξη του κοινού νομίσματος. Οι ποικίλοι στόχοι της ίσως να αποβούν ασυμβατοί μεταξύ τους. Οι αποδόσεις των ομολόγων της Ευρωζώνης εκτινάχθηκαν λίγες ημέρες νωρίτερα, αφότου η Κριστίν Λαγκάρντ άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο για αύξηση επιτοκίων μέσα στο 2022. Ειδικότερα, οι μεγάλες διακυμάνσεις στα ομόλογα των χωρών του Νότου μεταφράζονται στο εξής: ότι η διαφορά ανάμεσα στις αποδόσεις στα 10ετή κρατικά ομόλογα της Γερμανίας και τα αντίστοιχα της Ιταλίας έχουν διευρυνθεί σχεδόν 40 μονάδες βάσης φέτος και διαμορφώνονται στις 170 μονάδες βάσης, ήτοι το πλείστον από τον Ιούλιο του 2020.

Οι αποδόσεις των ομολόγων της Ευρωζώνης εκτινάχθηκαν λίγες ημέρες νωρίτερα, αφότου η Κριστίν Λαγκάρντ άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο για αύξηση επιτοκίων μέσα στο 2022.

Κι αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι η ΕΚΤ σχεδιάζει να σταματήσει τις αγορές τίτλων, προτού προβεί σε αύξηση του κόστους δανεισμού. Όσο πιο σύντομα αποφασίσει την αύξηση, τόσο σύντομα πρέπει να διακόψει τις αγορές. Εάν, τώρα, οι διαφορές των αποδόσεων εξακολουθήσουν την ανιούσα, οι πιο αδύναμες οικονομίες, όπως η Ιταλία ή η Ισπανία, θα πληγούν και οι επενδυτές ίσως αρχίσουν να αμφιβάλλουν για την ικανότητα ορισμένων κυβερνήσεων να αποπληρώσουν το χρέος τους. Παρά ταύτα, ο Φρεντερίκ Ντικροζέ της Pictet αναγνωρίζει ότι η διαφορά στις αποδόσεις ανάμεσα στα ομόλογα της Ιταλίας και της Γερμανίας θα χρειαστεί να φθάσει σχεδόν τις 250 μονάδες βάσης προτού η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αρχίσει να ανησυχεί. Η Κριστίν Λαγκάρντ έχει δηλώσει ότι διαθέτει εργαλεία για να αντιδράσει, εάν παραστεί ανάγκη και όντως έχει επιλογές. Ακόμα και μετά την ολοκλήρωση του κατεπείγοντος προγράμματος της πανδημίας, τα έσοδα από τα ομόλογα που λήγουν θα χρησιμοποιούνται για επανεπένδυση. Αναλυτές της Citi εκτιμούν ότι σχεδόν 20 δισ. ευρώ σε μνημιαία βάση μπορούν συνεπώς να χρησιμοποιηθούν για να θέσουν ένα όριο στις αποδόσεις των ομολόγων των χωρών του ευρωπαϊκού Νότου.

Ωστόσο, αυτό ίσως είναι πολύ λίγο για να αντεπεξέλθει κανείς σε ένα χτύπημα σαν αυτό του 2020 ή του 2012, όταν ξέσπασε η δημοσιονομική κρίση στην Ευρωζώνη. Ισως ο κορυφαίος οικονομολόγος της ΕΚΤ, Φίλιπ Λέιν, θα χρειαστεί να προτείνει ένα σήμα, που και θα συνδράμει τις ασθενέστερες χώρες και δεν θα παραβιάσει τους κανόνες της ΕΚΤ για οικονομική στήριξη κυβερνήσεων.

ΔΗΚΤΗΣ

Αναθεώρηση εκτιμήσεων

Η εκτελεστική διευθύντρια της ΕΚΤ κ. Άρνολντ εκτιμά ότι θα δούμε πιέσεις για αυξήσεις των μισθών, καθώς η ζήτηση για εργατικό δυναμικό είναι αυξημένη παρά τον χαμηλό ρυθμό ανεργίας που καταγράφεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη διατήρηση του πληθωρισμού μεσοπρόθεσμα πάνω από το όριο του 2% που έθεσε η ΕΚΤ, γεγονός που θα την αναγκάσει σύντομα να αναθεωρήσει τη νομισματική της πολιτική. Το μήνυμα πάντως που δίνεται από τη συγκεκριμένη παρέμβαση είναι ότι η δράση θα πρέπει να αναληφθεί στον σωστό χρόνο διαφορετικά μπορεί να επιφέρει τα αντίθετα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

• • • • •

Ακραία μέτρα

Το αφήγημα του «προσωρινού» πληθωρισμού πασιχίζουν να βγάλουν από πάνω τους οι Κεντρικές Τράπεζες της Ευρώπης και των ΗΠΑ, υποθετώντας πλέον την άποψη ότι ο υψηλός πληθωρισμός θα παραμείνει για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από ό,τι αρχικά αναμενόταν. Ακόμη και έτσι, όμως, οι συγκεκριμένοι οργανισμοί δέχονται κριτική ότι τηρούν μια άνευ λογικής εξήγησης επιφυλακτικότητα, γεγονός που μοιραία θα τους οδηγήσει να λάβουν πιο ακραία μέτρα από ό,τι θα χρειάζεται, με αποτέλεσμα να βλάψουν την οικονομική ανάπτυξη.

• • • • •

Εκτός ελέγχου

Ένας εκ των κεντρικών τραπεζιτών στην άλλη άκρη του Ατλαντικού προειδοποιεί ότι ο πληθωρισμός ενδέχεται να βγει εκτός ελέγχου αν δεν ληφθούν άμεσα και δραστικά μέτρα, με πρώτο και καλύτερο την αύξηση των επιτοκίων στο δολάριο. Ο κ. Bullard στην τελευταία συνεδρίαση της FED παρουσιάστηκε υπέρμαχος των γενναίων αυξήσεων στα επιτόκια, δηλώνοντας ότι θα ήθελε να δει το επιτόκιο μέχρι το επόμενο καλοκαίρι στο 1% από μηδέν που είναι σήμερα.

• • • • •

Ανασκόπηση έτους

Οι ετήσιοι λογαριασμοί της ΕΚΤ αποτυπώνουν τη δραστηριότητα της τράπεζας τη χρονιά που μας πέρασε, η οποία ολοκληρώθηκε με αύξηση €111 δισ. στον ισολογισμό καταγράφοντας ένα σύνολο περιουσιακών στοιχείων στα €680 δισ. Η ετήσια δραστηριότητα δημιούργησε κέρδος €192 εκατ., αν και είναι σημαντικά μειωμένη σε σχέση με έναν χρόνο πριν λόγω χαμηλότερης απόδοσης στα δολαριακά αποθέματα και την ανάγκη για σχηματισμό προβλέψεων ύψους 610 εκατ., για μετριασμό του κινδύνου που συσσωρεύθηκε στον ισολογισμό. Τα χρεόγραφα που κατέχει η ΕΚΤ ανέρχονται σε €445 δισ. αυξημένα κατά €96 δισ., με καταγεγραμμένο ετήσιο εισόδημα από τόκους ύψους €1 δισ.

• • • • •

Πριν καλά-καλά κοπάσει η πανδημία προκύπτει θέμα βιωσιμότητας του ΓΕΣΥ και παράλληλα γίνεται αιτία πολιτικής αντιπαράθεσης και διαξιφισμών μεταξύ των θεσμών.

Μετριασμός επιπτώσεων

Αν και καθηλωμένη η ανάπτυξη του πρώτου τρίμηνου σε σχέση με τη δυναμική με την οποία μας αποχαίρεισε το 2021, η σημαντική διαπίστωση έγκειται στον μετριασμό των επιπτώσεων που έχει πλέον η πανδημία στην ανάπτυξη. Με αυτόν τον τρόπο σχολιάζουν οι τεχνοκράτες της Φρανκφούρτης την κατάσταση στην οικονομία της Ευρωζώνης, τονίζοντας παράλληλα ότι η αγορά εργασίας παραμένει ισχυρή. Όσον αφορά στη στήριξη που έχει δοθεί όλο αυτό το διάστημα πέραν της αναγνώρισης του θετικού

αντίκτυπου που είχαν οι διάφορες αποφάσεις πολιτικής στις οικονομίες, επαναβεβαιώνεται η απόφαση για σταδιακή αλλά οριστική απόσυρση των μέτρων.

• • • • •

Προληπτική προστασία

Επέκταση των εμβολιασμών σε όλα τα παιδιά ηλικίας 5 έως 11 ετών αποφασίζει το Ηνωμένο Βασίλειο, παρά των περί του αντιθέτου αρχικών εκτιμήσεων. Υπενθυμίζουμε ότι η αρχική εισήγηση ήταν για εμβολιασμό μόνο των παιδιών που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου, η οποία το διαφοροποίησε από την υπόλοιπη Ευρώπη. Η αλλαγή στάσης αποφασίστηκε για την προστασία των παιδιών ενόψει νέων μεταλλάξεων της ασθένειας.

• • • • •

Greenwashing

Η ευρωπαϊκή επιτροπή κεφαλαιαγοράς (ESMA) συντάσσεται στην προσπάθεια για προώθηση των βιώσιμων επενδύσεων, καθώς η προτίμηση των επενδυτών στρέφεται πλέον προς τις περιβαλλοντικά κατάλληλες επενδύσεις, την ίδια στιγμή που η Κομισιόν εμφανίζεται δεσμευμένη στην προώθηση των στόχων της κλιματικής αλλαγής. Προς αυτήν την κατεύθυνση η ESMA αναλαμβάνει πρωτοβουλία να προετοιμάσει τις εθνικές αρχές ώστε να καταστούν πολύτιμοι σύμμαχοι στην προσπάθεια που αναλαμβάνει το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Βασική προτεραιότητα σε αυτό το εγχείρημα είναι η εφαρμογή κανόνων διαφάνειας για να αποτραπεί η παραπλάνηση του κοινού, με την εκμετάλλευση της τάσης προς τις «πράσινες» επενδύσεις.

Ρωμαϊκή νεκρόπολη αποκαλύφθηκε στη Γάζα

Εκπληκτικά αρχαιολογικά ευρήματα ήρθαν στο φως τυχαία κατά τη διάρκεια χωματουργικών εργασιών στην ακτογραμμή του βόρειου τμήματος της Λωρίδας της Γάζας. Οι αρχαιολόγοι που κλήθηκαν στο σημείο ανακοίνωσαν ότι πρόκειται για ρωμαϊκό νεκροταφείο 2.000 ετών, με τουλάχιστον 20 περίτεχνα διακοσμημένους τάφους. Το υπουργείο Αρχαιοτήτων και Τουρισμού ανακοίνωσε την ανακάλυψη, λέγοντας ότι πρόκειται για το σημαντικότερο εύρημα της τελευταίας δεκαετίας.

Το νεκροταφείο εντοπίστηκε από εργάτες που δούλευαν στην περιοχή για την ανοικοδόμηση οικιστικού συμπλέγματος, με χρηματοδότηση της αιγυπτιακής κυβέρνησης. Η ανασκαφή παραδόθηκε και ερευνάται από ομάδα Γάλλων αρχαιολόγων, οι οποίοι εκτιμούν ότι θα βρουν κι άλλους τάφους στο νεκροταφείο, του οποίου η έκταση δεν ξεπερνά τα πενήντα τετραγωνικά. Οι αρχαιολόγοι έχουν έως τώρα ανοίξει μόνο δύο τάφους. Στον ένα βρήκαν σκελετικά υπολείμματα και στον άλλο κτερίσματα, κυρίως πήλινα αγγεία.

Ο Τζαμάλ Αμπού Ριντά, γενικός γραμματέας του υπουργείου Αρχαιοτήτων και Τουρισμού της Γάζας, τόνισε ότι από το σκάμα των τάφων και την περίτεχνη διακόσμηση τους εκάζεται κι εκεί είχαν ταφεί μέλη της ανώτερης κοινωνίας του 1ου αι. μ.Χ. Η Λωρίδα της Γάζας είναι ιδιαίτερα πλούσια σε αρχαι-

Το νεκροταφείο εντοπίστηκε κατά τη διάρκεια χωματουργικών εργασιών στην περιοχή για την ανοικοδόμηση οικιστικού συμπλέγματος.

ολογικά ευρήματα γιατί στο παρελθόν ήταν σημαντικός εμπορικός κόμβος, από την εποχή των αρχαίων Αιγυπτίων και των Φιλισταιών μέχρι την εποχή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και τις Σταυροφορίες.

Κτερίσματα

Δημοσιογραφικές πληροφορίες αναφέρουν ότι, δυστυχώς, κάτοικοι της περιοχής προσεγγίζουν το σημείο της ανασκαφής και αφαιρούν κτερίσματα, όπως επιγραφικές πλάκες αλλά και ολόκληρα μαρμάρινα καλύμματα τάφων, τα οποία ήταν εκτεθειμένα σε κοινή θέα επί μία εβδομάδα πριν από τη χθεσινή ανακοίνωση του υπουργείου.

Σκοτώνει η υπερεργασία στην Κίνα

ΠΕΚΙΝΟ. Ο 25χρονος υπάλληλος της κινεζικής πλατφόρμας βίντεο Bilibili, που ήταν γνωστός με το ψευδώνυμο «ξύλινη καρδιά στο λυκόφως», κατέρρευσε επιστρέφοντας από τη δουλειά του το Σάββατο και έπεσε νεκρός, πιθανότατα από εγκεφαλική αιμορραγία. Η εταιρεία αρνήθηκε ότι ο 25χρονος είχε πέσει θύμα υπερεργασίας, υποστηρίζοντας ότι στη διάρκεια των γιορτών για το κινεζικό νέο έτος, την περασμένη

Τελευταίο θύμα ένας 25χρονος υπάλληλος της πλατφόρμας βίντεο Bilibili, η οποία τώρα θα προσλάβει επιπλέον 1.000 άτομα στο τμήμα όπου εργαζόταν.

εβδομάδα, ο υπάλληλος εργαζόταν «μόνο» οκτώ ώρες την ημέρα.

Εν συνέχεια, η εταιρεία έκανε κάτι σπάνιο: ανακοίνωσε ότι θα προσλάβει επιπλέον 1.000 υπαλλήλους στο τμήμα όπου εργαζόταν ο άτυχος 25χρονος, ώστε να μειωθεί ο φόρτος εργασίας και το άγχος για όλους. Η εταιρεία σχετίζεται με τον όμιλο Alibaba, ο επικεφαλής του οποίου, Τζακ Μα, έχει δηλώσει επαδώς τις πολυώρες εργασίες. Πρόκειται για το λεγόμενο «996», την εργασία 9 το πρωί με 9 το βράδυ, έξι ημέρες την εβδομάδα, το οποίο, σύμφωνα

Με βάση τη νομοθεσία της Κίνας, επιτρέπεται το μέγιστο 44 ώρες εργασίας την εβδομάδα, αλλά κάποιες εταιρείες προσφέρουν κίνητρα για περισσότερη εργασία, πρόστιμα αν κάποιος υπάλληλος χάσει ένα τηλεφώνημα, ράντζα για ύπνο κάτω από το γραφείο και συσκευές που μπλοκάρουν το σήμα κινητών στις τουαλέτες.

με παλαιότερες δηλώσεις του Μα, παίζει καίριο ρόλο στην επιτυχία των εταιρειών τεχνολογίας. Ο διευθύνων σύμβουλος άλλης κινεζικής εταιρείας, της Xibei Canyin, ο Τζια Κουλόγγκ είχε δηλώσει ότι η σωστή εργασία είναι η «715» (επτά ημέρες την εβδομάδα, 15 ώρες την ημέρα), ενώ ανώτατο στέλεχος της Huawei είχε χαρακτηρίσει τιμή για την εταιρεία το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι της ζητούν να εργάζονται και μετά τις 10 το βράδυ.

Αντιδρούν οι νέοι

Η τάση αυτή απασχολεί όλο

και περισσότερο τους νεαρούς εργαζόμενους στην Κίνα, ενώκάθε θάνατος που αποδίδεται σε υπερεργασία ξεσηκώνει αντιδράσεις στα κινεζικά κοινωνικά δίκτυα.

Ενώ τη Δευτέρα, δύο ημέρες μετά τον θάνατο του 25χρονου, η Bilibili αμφισβήτησε ότι μπορεί να σχετίζεται με την υπερεργασία, την Τρίτη εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία δήλωσε ότι οι έντονες αντιδράσεις οδήγησαν σε επανεξέταση της κατάστασης.

Το τμήμα αξιολόγησης περιεχομένου των βίντεο, στο οποίο εργαζόταν ο 25χρονος, θα ενι-

σχυθεί με 1.000 εργαζόμενους ακόμη. «Ο θάνατος του “ξύλινη καρδιά στο λυκόφως” δεν ήταν απλώς μια τεράστια απώλεια για εμάς, αλλά και μια προειδοποίηση», ανέφερε η εταιρεία. «Πρέπει να λάβουμε μέτρα για να εγγυηθούμε την υγεία των υπαλλήλων που εργάζονται στην αξιολόγηση περιεχομένου, για να αποτρέψουμε παρόμοιες τραγωδίες στο μέλλον».

Προ διετίας είχε αναπτυχθεί στους κινεζικούς εργασιακούς χώρους μία τάση γνωστή ως «πάσε ψάρια». Επρόκειτο για μια εκστρατεία σιωπηρής ανυπακοής, με τους εργαζόμενους που περνούσαν πολύ χρόνο στην τουαλέτα, ή έβρισκαν άλλους τρόπους για να εργάζονται λιγότερο. Με βάση την εργασιακή νομοθεσία της Κίνας, επιτρέπεται το μέγιστο 44 ώρες εργασίας την εβδομάδα, αλλά κάποιες εταιρείες προσφέρουν κίνητρα για περισσότερη εργασία, πρόστιμα αν κάποιος υπάλληλος χάσει ένα τηλεφώνημα, ράντζα για ύπνο κάτω από το γραφείο –σε περιπτώσεις βαριάς υπερωρίας– και συσκευές που μπλοκάρουν το σήμα των κινητών τηλεφώνων στις τουαλέτες. Στην έντονη συζήτηση γύρω από τα θέματα του ωραρίου εργασίας, τα κρατικά μέσα ενημέρωσης, όπως το πρακτορείο Σινχουά και η Λαϊκή Ημερησία, έχουν διαφοροποιηθεί από τους επικρισματικούς κολοσσούς, υποστηρίζοντας ότι πρέπει να τεθούν όρια.

REUTERS, THE GUARDIAN

«Ξεφορτώνονται» υπαλλήλους μαζί με τις πωλήσεις δανείων

Εχουν μεταφερθεί σε Servicers 760 μαζί με τις πράξεις που προχώρησαν και έστω βραχυπρόθεσμα, μειώνουν κόστη

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η πώληση των μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Κύπρο ανέβασε ρυθμούς τα τελευταία τρία χρόνια. Μαζί με τα δάνεια όμως οι τράπεζες παραχωρούν στις εταιρείες που τα αγοράζουν και προσωπικό, το οποίο ασχολείται στην υπηρεσία της τράπεζας για την εξυπηρέτηση των προβληματικών δανείων και ακινήτων που είχαν στους ισολογισμούς τους, με αποτέλεσμα να μειώνουν τα κόστη. Με αυτό τον «πλάγιο» τρόπο οι κυπριακές τράπεζες έχουν αποδεσμεύσει αρκετούς υπαλλήλους τους, που μαζί με τα Σχέδια Εθελούσιας Αποχώρησης, που διενεργούν ανά τακτά χρονικά διαστήματα, έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση του προσωπικού που απασχολούν έστω και βραχυπρόθεσμα. Και τονίζεται το βραχυπρόθεσμα, διότι σε αντίθεση με τα Σχέδια Εθελούσιας Εξόδου, όταν υπάλληλοι παραχωρούνται σε εταιρείες εξυπηρέτησης δανείων έχουν πάντα το δικαίωμα να γυρίσουν στις τράπεζες που προήλθαν είτε εάν το επιθυμούν, είτε εάν ολοκληρώσουν την αποστολή για την οποία μεταφέρθηκαν.

Τελευταία πράξη της εν λόγω πρακτικής πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα, με την πώληση 2,4 δισεκατομμυρίων δανείων από την Alpha Bank στο επενδυτικό ταμείο Cerberus Capital Management. Βάσει πληροφοριών, η Cerberus Capital Management εξέφρασε ενδιαφέρον να αξιοποιήσει σημαντικό αριθμό εργαζομένων της Alpha Bank Κύπρου στη διαχείριση του χαρτοφυλακίου «Sky», όπως ονομαζόταν το όλο πρότζεκτ της πώλησης. Σύμφωνα με την ίδια πληροφορόρηση, η Alpha Bank έχει ήδη ενημερώσει την Ένωση Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου (ΕΤΥΚ)

και αναμένει την έναρξη των διαβουλεύσεων ώστε, μεταξύ της υπογραφής και της ολοκλήρωσης της συναλλαγής, να διασφαλίσει ότι τυχόν μεταγραφόμενοι υπάλληλοι θα διατηρήσουν όχι μόνον το σύνολο των δικαιωμάτων τους αλλά και τη δυνατότητα επιστροφής στην τράπεζα στο μέλλον. Η ΕΤΥΚ μέσω εγκυκλίου της, που εξέδωσε σχετικά, υπογραμμίζει πως θα έχει άμεσο λόγο στο πόσα άτομα θα με-

Τον χορό της μεταφοράς των υπαλλήλων σε εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και εξυπηρέτησης δανείων άνοιξε η Ελληνική Τράπεζα με τη δημιουργία της APS Cyprus.

ταφερθούν στον νέο αγοραστή, με ποιες συνθήκες και προϋποθέσεις, ούτως ώστε να διασφαλιστούν στον μέγιστο βαθμό οι θέσεις εργασίας και τα δικαιώματά τους. Η ΕΤΥΚ τόνισε πως δεν θα ολοκληρωθεί η συμφωνία μεταξύ Alpha Bank και Cerberus δίχως προηγουμένως να λυθεί με συμφωνία με την ΕΤΥΚ το θέμα του προσωπικού που θα μετακινηθεί. Ωστόσο, οι λέξεις της ΕΤΥΚ είναι στοχευμένες και η φράση στον «μέγιστο βαθμό» δεν αποκλείει να υπάρξουν κάποιου είδους αλλαγές.

Από κυπριακές τράπεζες έχουν μεταφερθεί πολλοί τραπεζικοί σε εταιρείες διαχείρισης δανείων που είτε δημιούργησαν οι ίδιες, είτε ήταν προϊόντα εταιρειών από συμφωνίες μεταξύ τραπεζών και επεν-

δυτικών ταμείων στο πλαίσιο πωλήσεως προβληματικών δανείων. Οι υπάλληλοι που μεταφέρθηκαν σε τέτοιες εταιρείες σύμφωνα με υπολογισμούς της «Κ» ανέρχονται στους 760, άλλοι 100 αναμένεται να μεταφερθούν στο επόμενο διάστημα, ενώ άλλοι περίπου 100 υπάλληλοι θα φανεί τι θα πράξουν αναλόγως της συμφωνίας Alpha Bank και Cerberus.

Η APS άνοιξε τον χορό

Τον χορό της μεταφοράς των υπαλλήλων σε εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και εξυπηρέτησης δανείων άνοιξε η Ελληνική Τράπεζα με τη δημιουργία της APS Cyprus και τη μεταφορά 130 υπαλλήλων από το δυναμικό της τράπεζας στην APS Cyprus. Η τράπεζα σύναψε συμφωνία το 2017 με την τσεχική APS για τη διαχείριση των χαρτοφυλακίων των μη εξυπηρετούμενων δανείων και των ακινήτων της Ελληνικής μέσω της APS Cyprus. Σημειώνεται δε πως η ιδιοκτησία της εταιρείας στην αρχική συμφωνία ήταν εξ ημισείας με την Ελληνική και τους Τσέχους επενδυτές, ενώ κατά την τελευταία διетία ανήκει εξ ολοκλήρου στην Ελληνική Τράπεζα. Η ιδιοκτησία των χαρτοφυλακίων των μη εξυπηρετούμενων δανείων και των ακινήτων ήταν πάντα της Ελληνικής Τράπεζας και τώρα με τη διαδικασία πώλησης δανείων που διενεργεί η Ελληνική, τα δεδομένα της APS αναμένεται να αλλάξουν για ακόμη μία φορά. Όπως έχει καταγράψει η «Κ», ενδεχομένως τα προβληματικά δάνεια της Ελληνικής, καθώς και την APS που έχει διατεθεί προς πώληση ως «πακέτο» με τα δάνεια, αναμένεται να τα αγοράσει η Pimco.

Το καλοκαίρι του 2018 η Τράπεζα Κύπρου προχώρησε στην πώληση του πρώτου μεγάλου χαρτοφυλα-

Βάσει πληροφοριών, η Cerberus Capital Management εξέφρασε ενδιαφέρον να αξιοποιήσει σημαντικό αριθμό εργαζομένων της Alpha Bank Κύπρου στη διαχείριση του χαρτοφυλακίου «Sky».

Το δυναμικό ΚΕΔΙΠΕΣ και Altamira

Το «σπάσιμο» του Συνεργατισμού στα δύο το 2018 εκτός από τα γνωστά αποτελέσματα της εξαγοράς του καλού του κομματιού από την Ελληνική Τράπεζα, είχε και τη δημιουργία της ΚΕΔΙΠΕΣ, που λειτουργεί με χαρακτήρα διαχείρισης δανείων. Σε αυτή μεταφέρθηκαν 240 υπάλληλοι από τον Συνεργατισμό, ενώ παράλληλα λειτουργεί και ο «servicer» της ΚΕΔΙΠΕΣ, η Altamira Cyprus. Η Altamira Cyprus ήλθε στην Κύπρο ένα χρόνο πριν κλείσει ο Συνεργατισμός και τότε είχε μεταφέρει στην εταιρεία αυτή 150 πρόσωπα από το δυναμικό του Συνεργατισμού. Μέχρι το τέταρτο τρίμηνο του 2021, δηλαδή πριν από το Σχέδιο Εθε-

λούσιας Αποχώρησης της ΚΕΔΙΠΕΣ, έφυγαν μόνο 38 πρόσωπα, με το δυναμικό της ΚΕΔΙΠΕΣ και της Altamira να φτάνει τους 390 υπαλλήλους. Τέλος, για την Alpha Credit Acquisition Company της Alpha Bank, σκοπός της οποίας είναι να εξυπηρετεί τα δάνεια της Alpha Bank Cyprus δεν υπάρχει επαρκής πληροφορόρηση για το πόσοι θα μεταφερθούν στην εταιρεία που θα δημιουργήσει η Cerberus. Είναι γι' αυτό που η ΕΤΥΚ και η διοίκηση της τράπεζας διαπραγματεύονται. Ο αριθμός των υπαλλήλων της Alpha Acquisition Company υπολογίζεται πως είναι γύρω στους 100, με το πόσοι θα μεταφερθούν να παραμένει ανοικτό.

κίου μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Apollo Global Management και μεταφέρθηκαν στην Gordian 140 υπάλληλοι από την Τράπεζα Κύπρου, την εταιρεία που διαχει-

ρίζεται τα δάνεια της Apollo. Το Project Helix, όπως το είχε ονομάσει η Τράπεζα Κύπρου, αναφερόταν στην πώληση δανειακού χαρτοφυλακίου με μεικτή λογιστική αξία

ύψους 2,8 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 2,7 δισ. ευρώ αφορούσαν μη εξυπηρετούμενα δάνεια με ενυπόθηκες εξασφαλίσεις ακίνητα περιουσιακά στοιχεία.

Πιθανώς και άλλοι 100

Εν μέσω πανδημίας οι πωλήσεις συνέχισαν παρόλο το «μούδιασμα» που έφερε η κρίση σε πολλά πράγματα και διαδικασίες. Η Τράπεζα Κύπρου πώλησε τον Αύγουστο του 2020 το δεύτερο μεγάλο της χαρτοφυλάκιο προβληματικών δανείων ύψους 1,46 δισ. ευρώ, στην Pimco. Μαζί με την πώληση του χαρτοφυλακίου αυτού συμφωνήθηκε να μεταφερθούν 100 περίπου εργαζόμενοι στην εταιρεία εξυπηρέτησης δανείων που δημιούργησε στη συνέχεια την Pimco, η γνωστή πλέον Themis. Από το καλοκαίρι του 2020 φτάνουμε στον Νοέμβριο του 2021 και ένα άλλο χαρτοφυλάκιο με προβληματικά δάνεια και ακίνητα περνά στην Pimco, αυτή τη φορά ύψους 550 εκατ. και 120 εκατ. ακινήτων. Όπως πληροφορείται η «Κ» μετά από αυτή την εξέλιξη, ενδεχομένως να μεταφερθούν άλλοι 100 υπάλληλοι από την Τράπεζα Κύπρου στη Themis.

Νέος γύρος μείωσης προσωπικού και καταστημάτων από ελληνικές τράπεζες

Φέτος θα αποχωρήσουν 2.000 υπάλληλοι – Έως και 150 λιγότερα καταστήματα

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Σε περαιτέρω συρρίκνωση του δικτύου τους κατά 100-150 καταστήματα, αλλά και σε νέα μείωση του προσωπικού έως και 2.000 άτομα, αναμένεται να προχωρήσουν εντός του έτους οι τράπεζες, σε μια προσπάθεια να περιορίσουν το κόστος. Η συρρίκνωση υπαγορεύεται από την ψηφιοποίηση των συναλλαγών, που έχει μεταφερθεί σε ποσοστό έως και 95% εκτός τραπεζικού δικτύου, αλλά και τη μείωση των κόκκινων δανείων, η διαχείριση των οποίων έχει μεταφερθεί εκτός τραπεζικού συστήματος.

Την αυλαία για τη μείωση του προσωπικού άνοιξε για το τρέχον έτος η Eurobank με το νέο πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου που ανακοίνωσε και το οποίο θα «τρέξει» έως τις 28 Φεβρουαρίου. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε υπαλλήλους που εργάζονται στη Γενική Διευθυνση Κεντρικών Εργασιών και Λειτουργιών Ομίλου της Τραπεζας η της Eurobank Holdings και στη Γενική Διευθυνση Δικτύου Καταστημάτων με έμφαση στους νομούς Αργολίδας, Αρκαδίας, Αχαΐας, Ημαθίας, Καννίας, Κορινθίας, Λαρίσας, Μαγνησίας, Μεσσηνίας, Πέλλας, Τρικαλών, Φθιώτιδας και Χίου, για τους οποίους προβλέπεται αυξημένη αποζημίωση, «φωτογρα-

φίζοντας» και τον σχεδιασμό για αναδιάρθρωση του δικτύου στις συγκεκριμένες περιοχές. Η τράπεζα ολοκλήρωσε στα τέλη του 2021 ένα μικρότερο πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου για το προσωπικό (περίπου 40 άτομα) που εργάζονταν στη δραστηριότητα του merchant acquiring, που μεταβιβάστηκε στη Wordline. Η τράπεζα έχει πιάσει τον στόχο για δίκτυο κάτω από 300 καταστήματα και οι παρεμβάσεις για το τρέχον έτος αναμένεται να είναι στοχευμένες, με τις εκτιμήσεις να κάνουν λόγο για μείωση κατά 25 επιπλέον καταστήματα εντός του έτους.

Οι στόχοι της ΕΤΕ

Ανάλογο στόχο για το 2022 έχει θέσει, σύμφωνα με πληροφορίες, και η Εθνική Τράπεζα, που έχει μειώσει ήδη το δίκτυο της στα 320 καταστήματα και το προσωπικό της στους 7.100 υπαλλήλους. Η τράπεζα, μετά την υψηλή συμμετοχή που υπήρξε στο πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου στα τέλη του 2021 με την αποχώρηση 430 υπαλλήλων, στοχεύει για το τρέχον έτος σε αναδιάρθρωση του δικτύου με τη μείωση κατά 20-25 επιπλέον καταστήματα. Στο πλαίσιο αυτό, ανοικτό είναι το ενδεχόμενο ενός νέου προγράμματος εθελουσίας εξόδου με στοχευμένα επίσης χα-

Η συρρίκνωση του δικτύου και η μείωση του προσωπικού, υπαγορεύονται από την ψηφιοποίηση των συναλλαγών, που έχει μεταφερθεί σε ποσοστό έως και 95% εκτός τραπεζικού υποκαταστήματος.

ρακτηριστικά, ενώ περαιτέρω μείωση του προσωπικού αναμένεται να επέλθει μέσω του προγράμματος προσωπικού από τη διευθύνση καθυστερήσεων δανείων στην do-Value, που είναι σε εξέλιξη.

Η Πειραιώς

Σε μεγαλύτερη μείωση του δικτύου της, έως και κατά 50 καταστήματα, αναμένεται να προχωρήσει η Τράπεζα Πειραιώς, που διαθέτει άλλωστε και το πιο πολυάριθμο δίκτυο με 410 καταστή-

ματα και προσωπικό 8.900 υπαλλήλους. Η τράπεζα έχει θέσει ως στόχο στο πλαίσιο του σχεδίου μετασχηματισμού τα 380 καταστήματα, από 578 που αριθμούσε το δίκτυο το 2019, σημείο εκκίνησης και του σχεδίου μετασχηματισμού που έχει ανακοινώσει η διοίκηση της τράπεζας, ενώ το προσωπικό έχει μειωθεί κατά περίπου 1.800 άτομα τον τελευταίο χρόνο και στόχος είναι να περιοριστεί στους 7.500 υπαλλήλους.

Το σχέδιο της Alpha Bank

Στοχευμένες παρεμβάσεις δρομολογεί και η Alpha Bank, η οποία έχει επιτύχει τον στόχο για μείωση του δικτύου κάτω από τα 300 καταστήματα, από 360 που αριθμούσε περίπου ένα χρόνο πριν. Η τράπεζα ολοκλήρωσε εντός του 2021 ένα μεγάλο πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου προσωπικού, μέσω του οποίου αποχώρησαν 600 υπάλληλοι, επιτυγχάνοντας τη μείωση του προσωπικού που εργάζεται στο δίκτυο και στις κεντρικές υπηρεσίες της τράπεζας στα 5.900 άτομα. Στο πλαίσιο του νέου στρατηγικού πλάνου, στόχος είναι η ανανέωση του στελεχιακού δυναμικού της μέσω των αλλαγών που υιοθέτησε στο οργανόγραμμα και της πρόσφατης υπογραφής του επικαιροποιημένου Οργανισμού Προσωπικού.

Οι Καναδοί αύξησαν τις μετοχές τους στην Τράπεζα Κύπρου

Η Senvest Management LLC, οι καναδοί επενδυτές δηλαδή, ανέβασαν το μετοχικό τους κεφάλαιο στην Τράπεζα Κύπρου και έφτασε στο 6,01% από 5,01% που είχαν μέχρι πρότινος. Παράλληλα, ξεπέρασε το ποσοστό που έχουν στην Τράπεζα Κύπρου, αυτό που έχουν στην Ελληνική Τράπεζα. Στην Ελληνική έχουν το 5,1% του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας. Τον τελευταίο ενάμιση χρόνο η Senvest έχει προχωρήσει σε διαδοχικές αυξήσεις του μεριδίου της στην Τράπεζα Κύπρου. Από 3,67% μέχρι τον Νοέμβριο του 2020 ανέβηκε στο 4,02%, εντός του 2021 ανέβηκε περαιτέρω στο 5,01% και την Παρασκευή ανακοίνωσε πως έφτασε στο 6,01%.

Μέσα σε αυτό τον ενάμιση χρόνο βέβαια η Τράπεζα Κύπρου έχει κάνει βήματα τα οποία κάνει την εικόνα της πιο θελκτική στο επενδυτικό κοινό, αφού έχει αποτινάξει μόνο τον τελευταίο ενάμιση χρόνο πάνω από 2 δισ. ευρώ μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η Senvest είναι ένας και εκ των αγοραστών του ομολόγου δευτεροβάθμιου κεφαλαίου της Τράπεζας Κύπρου, 300 εκατ. ευρώ, γνωστό και ως Tier 2 τον Απρίλιο του 2021. Μερικοί από τους ομολογιούχους του Tier 2 του 2021 ήταν η Senvest Management, η VR Capital Group, η Lazard Asset Management, η Fidelity, η Athlos Capital και η

BlueBay Asset Management. Πέραν της αύξησης της έκθεσης στην Τράπεζα Κύπρου από τη Senvest, άλλα δύο επενδυτικά σχήματα έχουν τα τελευταία δύο χρόνια ανέβει στο ποσοστό τους. Η CarVal Investors και η Caius Capital LLP. Η συμμετοχή της CarVal στην Τράπεζα Κύπρου

Μέσα σε αυτό τον ενάμιση χρόνο η Τράπεζα έχει κάνει βήματα τα οποία κάνουν την εικόνα της πιο θελκτική στο επενδυτικό κοινό.

έχει φτάσει πλέον στο 8,57% και έχει τίσει τη δεύτερη μεγαλύτερη θέση. Η Caius Capital από την άλλη, το ταμείο εναλλακτικών επενδύσεων από το Λονδίνο χάρησαν ολίγον τι το «μπαράζ» των αγορών μετοχών τους στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας Κύπρου. Ενώ είχε φτάσει να έχει συνδυαστικά μετοχές και χρηματοοικονομικά μέσα ύψους 9,58%, πλέον είναι στο 7,96%. Συγκεκριμένα, έχει μετοχές στο 2,15% και χρηματοοικονομικά μέσα στο 5,81%.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Δυναμικό άνοιγμα για ταξίδια την άνοιξη

Στα 1,4 εκατομμύρια ανέρχονται οι διαθέσιμες αεροπορικές θέσεις για τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Στις 550 είναι συνολικά οι πτήσεις στο αεροδρόμιο Λάρνακας και 320 στο αεροδρόμιο Πάφου σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για το πτητικό πρόγραμμα από τη Hermes Airports, για την περίοδο από τις 7 μέχρι τις 27 Φεβρουαρίου. Βάσει αυτών των στοιχείων προκύπτει ότι κατά μέσο όρο για τα δύο κυπριακά αεροδρόμια πραγματοποιούνται 290 πτήσεις την εβδομάδα. Η εικόνα είναι σαφώς καλύτερη τον Μάρτιο. Σύμφωνα με στοιχεία από τη διαχειρίστρια εταιρεία των αεροδρομίων, μπαίνοντας σιγά σιγά από τα τέλη του

Κατά μέσο όρο τον Απρίλιο θα πραγματοποιούνται 520 αφίξεις την εβδομάδα και στα δύο αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου.

Μάρτη στην καλοκαιρινή τουριστική περίοδο, ο αριθμός των πτήσεων από τα δύο αεροδρόμια, βάση των δεδομένων που έχουν ενώπιόν τους, καταγράφει σταδιακή άνοδο. Έτσι, βάσει του μέχρι στιγμής προγραμματισμού, τον Μάρτιο θα πραγματοποιούνται κατά μέσο όρο 330 πτήσεις ανά εβδομάδα, χωρίς στον αριθμό αυτό να περιλαμβάνονται οι αναχωρήσεις και σημειώνεται μικρή αύξηση σε σχέση με τον Φεβρουάριο. Καλύτερη εικόνα έχει ο Απρίλιος, ο οποίος μας φέρνει πιο κοντά στην καλοκαιρινή τουριστική περίοδο. Σύμφωνα με τη Hermes Airports, τα δεδομένα μέχρι στιγμής έχουν ως εξής. Οι διαθέσιμες πτήσεις αυξάνονται σημαντικά, και από τα δύο αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου, θα πραγματοποιούνται κατά μέσο όρο 520 πτήσεις (αφίξεις) την εβδομάδα. Όπως τονίζεται από την εταιρεία, ο μέχρι στιγμής

προγραμματισμός θα προχωρήσει, με την προϋπόθεση ότι δεν θα υπάρξουν σοβαρές διαφοροποιήσεις στα επιδημιολογικά δεδομένα που να επηρεάσουν το πτητικό πρόγραμμα των αεροπορικών εταιρειών.

Πέραν του ενός εκατ.

Συγκρατημένη αισιοδοξία δημιουργεί και η εικόνα των αεροπορικών θέσεων τους δύο επόμενους μήνες, αφού με τη σταδιακή ενίσχυση του πτητικού προγράμματος τον Μάρτιο και πολύ περισσότερο τον Απρίλιο, οι διαθέσιμες αεροπορικές θέσεις αυξάνονται επίσης ανάλογα. Σύμφωνα με στοιχεία της Hermes Airports, βάσει του μέχρι στιγμής προγραμματισμού, τον Μάρτιο οι διαθέσιμες αεροπορικές θέσεις αναμένεται να ξεπεράσουν τις 530.000, ενώ τον Απρίλιο ο αριθμός τους αναμένεται να κυμανθεί περίπου κοντά στις 870.000.

Συνολικά, οι διαθέσιμες αεροπορικές θέσεις (εισερχόμενες και εξερχόμενες) για τους δύο πρώτους μήνες της άνοιξης αναμένεται ότι θα κυμανθούν γύρω στα 1,4 εκατομμύρια.

Ικανοποιούν οι ενδείξεις

«Τα δείγματα που έχουμε μέχρι στιγμής για τον εισερχόμενο τουρισμό, μετά την απόλωση των περισσότερων μέτρων και την εφαρμογή του νέου πρωτοκόλλου από 21 Φεβρουαρίου, είναι ενθαρρυντικά», δηλώνει στην «Κ» ο εκπρόσωπος Τύπου των ταξιδιωτικών πρακτόρων Χάρης Παπακαράλμπους. Επισήμανε ότι υπάρχει ευρύτερα μια ανάκαμψη του τουρισμού και η φετινή θα είναι μια χρονιά πιο κοντά στην τουριστική κανονικότητα, νοούμενου ότι δεν θα υπάρξουν αρνητικές εξελίξεις στο μέτωπο της πανδημίας. Ανάλογη εικόνα υπάρχει και στον εξερχόμενο τουρισμό, σύμφωνα με τον κ. Παπακαράλμπους, με τα μηνύματα που λαμβάνονται και από την κυπριακή αγορά να είναι ότι φέτος ο κόσμος θα ταξιδέψει.

Διπλασιάζονται οι πτήσεις τον Απρίλιο, ενώ ο αριθμός των διαθέσιμων αεροπορικών θέσεων αναμένεται να κυμανθεί γύρω στις 870.000.

Οι χώρες με τις περισσότερες πτήσεις

Σε επικοινωνία της «Κ» με τη Hermes, εξασφάλισε στοιχεία για το τοπ 10 των χωρών από τις οποίες αναμένονται οι περισσότερες πτήσεις ανά εβδομάδα τον Μάρτιο. Πρόκειται για το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελλάδα, τη Ρωσία, τη Γερμανία, την Πολωνία, το Ισραήλ, την Ουκρανία, την Αυστρία, τη Βουλγαρία και την Ουγγαρία. Ανάλογος είναι και ο κατάλογος χωρών για τον Απρίλιο, ο οποίος περιλαμβάνει σημαντικές προσθήκες, έτσι πέραν των κλασικών αγορών, σημαντικός

αριθμός πτήσεων αναμένονται επίσης από Ρουμανία, Ιταλία και Γαλλία.

Πρώτο στην λίστα το Ηνωμένο Βασίλειο, κάτι που επιβεβαιώνει τις αναφορές των προηγούμενων ημερών για εκτόξευση της ζήτησης γενικότερα για ταξίδια και διακοπές στο εξωτερικό, αλλά και ειδικότερα της προτίμησης των Βρετανών για την Κύπρο. Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενο ρεπορτάζ της «Κ», η Κύπρος ως προορισμός ήταν στην ομάδα των πέντε δημοφι-

λέστερων για το Ηνωμένο Βασίλειο, και κατέγραψε αύξηση σε σχέση με το 2019. Επιπλέον, η χώρα είναι μέχρι στιγμής, ο δημοφιλέστερος προορισμός για τους Βρετανούς, με τις κρατήσεις για την περίοδο του Πάσχα να είναι κατά 68% πιο πάνω σε σχέση με τα επίπεδα του 2019, ξεπερνώντας προορισμούς όπως Ισπανία, Ελλάδα και Μεξικό. Πάντως, η ζήτηση των Βρετανών για ταξίδια στην Κύπρο άρχισε να καταγράφεται από τις αρχές Φεβρουαρίου, με την ανακοίνωση

της TUI UK για εκτόξευση της ζήτησης και ακολούθως και των κρατήσεων, με την Κύπρο και συγκεκριμένα την Πάφο, να βρίσκεται στο top 10 των προορισμών με τη μεγαλύτερη ζήτηση. Σύμφωνα με το πρόγραμμα πτήσεων της Hermes Airports, την 1η εβδομάδα Μαρτίου οι πτήσεις από Ηνωμένο Βασίλειο για το αεροδρόμιο Λάρνακας ανέρχονται στις 33 ενώ για το αεροδρόμιο Πάφου, 42, με τον αριθμό να διπλασιάζεται και να φτάνει στις 87 μέχρι τις αρχές Απριλίου.

Ενισχύουν τις πτήσεις τους στην Ελλάδα οι ξένες αεροπορικές

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Τη διασυνδεσιμότητά τους με την Ελλάδα και τις προσφερόμενες θέσεις προς ελληνικούς προορισμούς ενισχύουν ολοένα και περισσότερες ξένες αεροπορικές εταιρείες που εκτιμούν ότι κατά τη φετινή χρονιά ο τουρισμός θα επιστρέψει στα επίπεδα του 2019, οπότε η πανδημία δεν είχε εκδηλωθεί. Ηδη, εξάλλου, σύμφωνα με τα στοιχεία του ευρωπαϊκού οργανισμού για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας (Eurocontrol), μέχρι και τις 20 Μαρτίου η πτητική δρα-

Ποιες αυξάνουν τη συχνότητα των πτήσεων και τη χωρητικότητα, ποιοι νέοι προορισμοί προστίθενται.

στηριότητα θα διαμορφωθεί στο 90%, σε σχέση με το 2019. Για την επόμενη θερινή περίοδο, οι αερομεταφορείς επαναφέρουν δρομολόγια που είχαν αναστείλει λόγω της πανδημίας ή ενισχύουν τη συχνότητα των πτήσεών τους, ενώ ενδεικτικά τις προσδοκώμενες ζήτησης είναι όσα ανέφερε, πρόσφατα, ο διευθύνων σύμβουλος της Air France-KLM, Ben Smith, περιγράφοντας την περυσινή ανάκαμψη της ζήτησης μετά την άρση των περιορισμών. «Όταν η αγορά ανοίξει, δεν καταφέραμε να βάλουμε αρκετά αεροπλάνα

Η επιβατική κίνηση στα ελληνικά αεροδρόμια τον φετινό Ιανουάριο ενισχύθηκε έναντι του 2021 κατά 223%, σε 1,25 εκατ. άτομα, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΥΠΑ.

προς την Ελλάδα. Όλη η Γαλλία επιθυμούσε να επισκεφθεί τη χώρα», σημείωσε χαρακτηριστικά στους Financial Times.

Με αυτά τα δεδομένα, η Air Canada επαναφέρει φέτος αρκετούς μήνες νωρίτερα, σε σχέση με πέρυσι, τα δρομολόγια της από και προς την Ελλάδα. Από τον Απρίλιο, δηλαδή, θα συνδέει απευθείας το Μόντρεαλ με την Αθήνα με δύο πτήσεις ανά εβδομάδα, οι οποίες θα αυξηθούν σε πέντε τον Μάιο, ενώ από τον Ιούνιο και κατά τους θερινούς μήνες θα εκτελεί καθημερινά μία πτήση. Από τις

7 Μαρτίου επανέρχεται και η σύνδεση, μέσω 14 απευθείας πτήσεων, της υψηλής περιόδου, οκτώ αμερικανικών αεροδρομίων με το «Ελευθέριος Βενιζέλος», που περιορίζεται μόνο με το Newark τον υπόλοιπο χρόνο.

Τη χωρητικότητά τους προς την Ελλάδα ενισχύουν και οι χαμηλού κόστους αεροπορικές Ryanair και Easyjet, ενώ η βρετανική Jet2, για πρώτη φορά, θα συνδέει το Μάντσεστερ με την Αθήνα κάθε Πέμπτη και Κυριακή από την 1η Μαΐου μέχρι και τις 30 Οκτωβρίου.

Η ισπανική Volotea τριπλασιάζει, σε 560.000 φέτος, σε σχέση με πέρυσι τις προσφερόμενες θέσεις, ενώ θα συνδέει φέτος την Αθήνα με 14 προορισμούς (Λυών, Μασσαλία, Στρασβούργο, Μπάρνι, Γένοβα, Βενετία, Βερόνα, Κρήτη, Μύκονο, Σαντορίνη, Ντουμπρόβνικ), από τους οποίους τρεις (Μπιλμπάο, Μπορντό και Νάντη) είναι καινούργιοι.

Αντίστοιχα και η Aegean ενισχύει τη διασυνδεσιμότητα και το εύρος του δικτύου της, όπως και τις προσφερόμενες θέσεις, οι οποίες ενδέχεται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες να ξεπεράσουν τα επίπεδα του 2019. Η αεροπορική επαναφέρει και πτήσεις στο δίκτυο εξωτερικού, όπως αυτές μεταξύ Αθηνών και Ζάγκρεμπ που θα πραγματοποιούνται δύο φορές την εβδομάδα από τα μέσα Ιουνίου μέχρι τις 8 Οκτωβρίου. Επίσης, από τον Μάιο θα επανασυνδέσει την Αθήνα με το Μαυροβούνιο, από τον Ιούνιο θα πραγματοποιεί τακτικές πτήσεις από το Ηράκλειο και τη Ρόδο προς και από το Βελιγράδι, αλλά και από τη Θεσσαλονίκη προς και από το Ντουμπρόβνικ.

Όσον αφορά την επιβατική κίνηση στα ελληνικά αεροδρόμια, κατά τον φετινό Ιανουάριο ενισχύθηκε έναντι του 2021 κατά 223%, σε 1,25 εκατ. άτομα, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΥΠΑ. Παραμένει, όμως, μειωμένη σε ποσοστό 41,5% συγκριτικά με το 2019, οπότε είχαν διακινηθεί από τους ελληνικούς αερολιμένες 2.135.674 επιβάτες.

Πολλαπλασιάζονται οι ευοίωνες ενδείξεις για τον τουρισμό

Προάγγελο μιας καλής χρονιάς για τον ελληνικό τουρισμό αποτελούν τα στοιχεία που φτάνουν από τους τουριστικούς φορείς διεθνώς. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά ο υπουργός Τουρισμού Βασίλης Κικίλιας, η Ελλάδα βρίσκεται μέσα στους τρεις πρώτους προορισμούς παγκοσμίως για τους Βορειοευρωπαίους από την Accor, ένα από τα μεγαλύτερα τουριστικά και ξενοδοχειακά brands στον κόσμο. Την ίδια ώρα, η Κρήτη και η Ρόδος είναι ανάμεσα στους πέντε κορυφαίους προορισμούς στον κόσμο για το 2022, με βάση το booking. Επιπλέον καταγράφεται αύξηση 22% από την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου στις κρατήσεις του Ιανουαρίου και διαφαίνεται αύξηση 28% σε σχέση με το 2019 για το καλοκαίρι του 2022 από το Ηνωμένο Βασίλειο.

Υπενθυμίζεται ότι, όπως έχει δηλώσει ο κ. Κικίλιας, τον Ιανουάριο οι ελληνικοί προορισμοί κατέγραψαν συνολικά αύξηση 30% στις προκρατήσεις σε σχέση με το 2019, που ήταν η χρονιά-ρεκόρ για τη χώρα μας, τόσο για τους ταξιδιώτες όσο και για τα έσοδα.

«Ανοίγουμε 1η Μαρτίου με άνοδο της αγοράς των ταξιδιωτών από τις σκανδιναβικές χώρες και τη Γαλλία, με 14 απευθείας πτήσεις την ημέρα από την Αμερική, ξεκινώντας από τις 7 Μαρτίου, όπως ανακοίνωσα μαζί με τον πρέσβη των Ηνωμένων Πολιτειών, ενώ στις 2 Απριλίου έχουμε

την πρώτη απευθείας πτήση Καναδάς - Αθήνα», δήλωσε χθες ο κ. Κικίλιας. «Η χώρα έρχεται να πιστωθεί το ότι είναι ασφαλής προορισμός και η δουλειά που κάναμε στην αντιμετώπιση του κορωνοϊού, ειδικά στα πρώτα στάδια, έρχεται να πιστωθεί στο brand της Ελλάδας», είπε.

Συνέδρια

Σημείωσε ακόμη ότι στην συνεδρίαση της η Επιτροπή άλλαξε

Accor: Η Ελλάδα βρίσκεται μέσα στους τρεις πρώτους προορισμούς παγκοσμίως για τους Βορειοευρωπαίους.

προς το καλύτερο σε ό,τι έχει να κάνει με το τουριστικό προϊόν τα πρωτόκολλα για τα συνέδρια. Αποφάσισε 100% πληρότητα στις αιτήσεις εμβολιασμένων πολιτών στα συνέδρια και στα εκθεσιακά κέντρα.

Δίνει επίσης τη δυνατότητα να μη γίνονται υποχρεωτικά με live streaming, αλλά διά ζώσης πλέον τα συνέδρια, ενώ θα επιτρέπεται η διανομή έντυπου και συνεδριακού υλικού. Όπως σχολίασε, «είναι μεγάλη υπόθεση αυτή για τον συνεδριακό τουρισμό, αλλά και για τα ξενοδοχεία 12μηνς λειτουργίας».

Σπίθα αναθέρμανσης του ΕΣΤΙΑ

Κινήσεις ενίσχυσης του Σχεδίου, αφού ο αριθμός των εγκεκριμένων αιτήσεων ήταν απογοητευτικός

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Κινήσεις ενίσχυσης του ΕΣΤΙΑ κάνει το υπουργείο Οικονομικών, αφού, αν και η πρόθεση για συμμετοχή των πολιτών ήταν μέτρια, ο αριθμός των εγκρίσεων ήταν αρκετά πιο κάτω από τις προσδοκίες. Την Παρασκευή ο υπουργός Οικονομικών μετά και τη συνάντηση που είχε με τον Σύνδεσμο Τραπεζών και την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου αποφάσισαν να δώσουν ώθηση στο Σχέδιο, εξετάζοντας αιτήσεις δανειοληπτών που απορρίφθηκαν αρχικά, με λιγότερο «αυστηρή ματιά».

Σημαντική απόφαση για 759 δανειολήπτες, οι οποίοι θα μπορούσαν να μπουν στο ΕΣΤΙΑ, αλλά κρίθηκαν μη βιώσιμοι.

Αποφασίστηκε όπως για περίπου 1.000 αιτήσεις δανειοληπτών, που προέκυψαν από τη μη αποδοχή της αίτησής τους στο Σχέδιο, αλλάξει η διαδικασία και να επιτραπεί να εξεταστούν πιο γρήγορα και πιο ευέλικτα. Την ίδια ώρα, αναφορικά με το θέμα που το υπουργείο είχε προβάλει προ ημερών, για ύπαρξη αριθμού συμπληρωμένων αιτήσεων που κακώς δεν εντάχθηκαν στο Σχέδιο από «πρόχειρους» τραπεζικούς χειρισμούς, οι τράπεζες συμφώνησαν να επανεξετάσουν τις αιτήσεις τις οποίες το υπουργείο θεωρεί ότι βρίσκονται σε αυτή την περίμετρο των δανείων. Ο αριθμός αυτών των αιτήσεων που συνδέονται με προβληματικά δάνεια ανέρχονται σε 100. Αναλυτικότερα, διαπιστώθηκε ότι γι' αριθμό δανείων προηγήθηκε αναδιάρθρωση με όρους που αρχικά απαιτούσαν την

Ο στόχος των 10.000 επιλέξιμων του ΕΣΤΙΑ, όταν είχε ανακοινωθεί, αποδείχτηκε πως ήταν εκτός πραγματικότητας.

καταβολή χαμηλής δόσης, η οποία δεν κάλυπτε τόκους και δόση κεφαλαίου και η οποία αυξήθηκε μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 2017. Συνεπώς τα δάνεια αυτά αρχικά κατατάχθηκαν ως εξυπηρετούμενα και δεν εντάχθηκαν στο σχέδιο. Λόγω του ότι η αναδιάρθρωση ήταν «υποτυπώδης» και προνοούσε την καταβολή χαμηλής δόσης κατά τις 30 Σεπτεμβρίου 2017, η δυνατότητα ουσιαστικής εξυπηρέτησης των δανείων δεν διαφαινόταν κατά την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με το υπουργείο. Αυτό καταδεικνύεται και από το γεγονός ότι, όταν στη συνέχεια οι δόσεις του δανείου αυξήθηκαν, αυτό κατέστη μη εξυπηρετούμενο, πληρώνοντας το κριτήριο της μη εξυπηρετούμενης πιστωτικής διευκόλυνσης κατά τις 30 Ιουνίου 2019. Σημαντική απόφαση προέκυψε ωστόσο και σχετικά με δανειολήπτες

οι οποίοι θα μπορούσαν μεν να μπουν στο ΕΣΤΙΑ, αλλά κρίθηκαν μη βιώσιμοι. Γι' αυτούς τους 759 δανειολήπτες, το υπουργείο συμφώνησε με τις τράπεζες να μην προχωρήσουν σε εξώσεις ή πλειστηριασμούς των ακινήτων τους, αλλά να παγώσουν τις όποιες διαδικασίες. Όπως σχεδιάζει το υπουργείο, αυτοί θα μπορέσουν να μπουν σε πρόγραμμα της ΚΕΔΙΠΕΣ, όταν μετεξελιχθεί σε «κακή τράπεζα» που θα προϋποθέτει την πληρωμή ενοικίου έναντι δόσης. Το ενοίκιο έναντι δόσης όπως ονομάζεται σε άλλες χώρες που εφαρμόστηκε, δίνει τη δυνατότητα σε δανειολήπτες αντί της δόσης που είχαν συμφωνήσει με την τράπεζα και δεν κατάφεραν να καταβάλουν, να δίνουν για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πολύ μικρότερη δόση σε χαμηλά ενοίκια. Όταν λήξει εκεί-

νη η περίοδος, θα είναι ο πρώτος που θα έχει το δικαίωμα είτε να προχωρήσει σε αναδιάρθρωση του δανείου του, είτε να αγοράσει το ακίνητο.

Απογοητευτικά ποσοστά

Ο στόχος των 10.000 επιλέξιμων του ΕΣΤΙΑ, όταν είχε ανακοινωθεί αποδείχτηκε εκτός πραγματικότητας. Σύμφωνα με αποτελέσματα του ΕΣΤΙΑ, γι' αυτό άλλωστε και θέλει το υπουργείο να «σπρώξει» τη διαδικασία να μπουν έστω και λίγοι περισσότεροι δανειολήπτες, δείχνουν πως στο ΕΣΤΙΑ έχουν ενταχθεί μόνο 802. Σύμφωνα με επίσημη θέση του υπουργείου όταν αποκαλύφθηκαν τα αποτελέσματα συμμετοχής του ΕΣΤΙΑ, η χαμηλότερη από την εκτιμώμενη συμμετοχή στο Σχέδιο Εστία αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην απροθυμία ενός σημαντικού αριθμού

Ενδοτραπεζικά σχέδια και όροι

Επειδή οι αιτήσεις των δανειοληπτών έγιναν μέσω τραπεζών, οι τράπεζες προχώρησαν σε δικά τους «ενδοτραπεζικά Σχέδια ΕΣΤΙΑ». Οι αυστηροί όροι του κράτους που τέθηκαν εξ αρχής -και καλώς τέθηκαν αφού πληρώνει ο φορολογούμενος μέρος δανείου όσων συμμετέχουν- οι τράπεζες «μαλάκωσαν» και υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις που έκαναν αναδιարθρώσεις «τύπου ΕΣΤΙΑ». Δηλαδή, αντί για το 1/3 της δόσης να το δίνει το κράτος και τα 2/3 ο δανειολήπτης σ' ένα δάνειο που ήδη θα το είχαν «κουρέψει», οι τράπεζες αποφάσισαν να διαγράψουν αυτό το 1/3 του δανείου για δανειολήπτες που για λίγο δεν κατάρτησαν να μπουν στο ΕΣΤΙΑ.

Συνολικά το 62% των συμπληρωμένων αιτήσεων (2.697 αιτήσεις) έχουν απορριφθεί, ενώ 17% (ή 759 αιτήσεις) κατατάσσονται ως μη βιώσιμα δάνεια. Περίπου 2% των αιτήσεων βρίσκονταν υπό αξιολόγηση, ωστόσο αυτό το 2% ακόμα και όλες να ήταν επιλέξιμες, δεν θα άλλαζαν πολύ τα αποτελέσματα των 802 δανειοληπτών. Βάσει εκτιμήσεων του υπουργείου, οι 802 εγκεκριμένες αιτήσεις αντιστοιχούν σε ποσό μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους περίπου 200 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τους λόγους για τους οποίους απορρίφθηκαν οι αιτήσεις διαφάνηκε κατά τον έλεγχο ότι σημαντικός αριθμός αιτήσεων παρουσίαζαν ελλειπή στοιχεία ή παραστατικά (28% απορρίφθηκαν) και συνεπώς παρέμειναν κι αυτές ημιτελείς (παρόλο που ζητήθηκαν συμπληρωματικά στοιχεία δεν προσκομίστηκαν). «Η υπέρβαση εισοδηματικών και περιουσιακών κριτηρίων αποτελεί τον κυριότερο λόγο απόρριψης (32%), γεγονός που καταδεικνύει ότι υπάρχει, τουλάχιστον εν μέρει, κάποια οικονομική δυνατότητα εξυπηρέτησης ή διακανονισμού των δανείων», σύμφωνα με το υπουργείο.

Η δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία είναι αυτή που σχετίζεται με την κύρια κατοικία (17%) όπως η απουσία εξακριβωσής διαμονής στην κατοικία, περιπλοκότητες όπως χρήση της κατοικίας και για επαγγελματική στέγη, ή απουσία τίτλου ιδιοκτησίας /εναλλακτικού εγγράφου. Ακόμη, για περίπου 3% των απορρίψεων η αξία της κύριας κατοικίας υπερέβαινε το κριτήριο των €350.000. Τέλος, σημαντικός αριθμός απορρίψεων (16%) αφορούσε δάνεια που δεν κρίθηκαν επιλέξιμα για ένταξη στο Σχέδιο π.χ. δεν αποτελούσαν μη εξυπηρετούμενα δάνεια κατά τις 30/9/2017, σύμφωνα με τους όρους του Σχεδίου.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ & ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ
ΗΜΕΡΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΚΑΘΕ ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ

Κρατήστε ραντεβού
για εξατομικεύμενη ενημέρωση

Πληροφορίες για υποτροφίες
Παρουσιάσεις προγραμμάτων

ΜΟΡΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ (MSc & PhD)
ΙΑΤΡΙΚΗ ΓΕΝΕΤΙΚΗ (MSc & PhD)

ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΗ (MSc & PhD)
ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ (MSc)

 Ινστιτούτο Νευρολογίας & Γενετικής Κύπρου
Ηρώων 6, Άγιος Δομέτιος, 2371 Λευκωσία

 (357) 22392840 / 841 / 844

 csmm@cing.ac.cy

 www.cing.ac.cy/csmm/

Σε μόλις 17,6 χρόνια η απόσβεση της αγοράς ακινήτου στην Αθήνα

Από τα έσοδα των ενοικίων – Μία από τις πιο ελκυστικές αγορές στην Ευρώπη

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Από τις ελκυστικότερες πόλεις στην Ευρώπη για ξένους επενδυτές ακινήτων είναι η Αθήνα, γεγονός που δικαιολογεί και τον όγκο των αγοραπωλησιών τα τελευταία χρόνια, με πρωταγωνιστές αγοραστές από το εξωτερικό. Σε σχετική έρευνα η επενδυτική εταιρεία ProfitLevel αναφέρει ότι η Αθήνα αποτελεί τη δεύτερη καλύτερη αγορά για έναν επενδυτή, καθώς με βάση το επίπεδο των τιμών πώλησης κατοικιών και των προσδοκώμενων εσόδων από ενοίκια, απαιτούνται μόλις 17,66 χρόνια για να αποσβεστεί το ύψος της αρχικής επένδυσης. Στην πρώτη θέση με μικρή διαφορά (17 έτη) κατατάσσεται η πόλη της Βαλένθια στην Ισπανία, ενώ ακολουθούν η Μασσαλία με 21,78 χρόνια απόσβεσης και η Βαρκελώνη με 22,5 χρόνια. Η δε Κρήτη (Ηράκλειο) βρίσκεται στην έκτη θέση της σχετικής λίστας με 23,37 χρόνια έως ότου αποσβεστεί το αρχικό κεφάλαιο της επένδυσης.

Στον αντίποδα, πόλεις στην Κεντρική Ευρώπη αποτελούν πλέον λιγότερο ελκυστικούς προορισμούς, λόγω της μεγάλης αύξησης των τιμών πώλησης κατοικιών τα τελευταία χρόνια. Ένας επενδυτής που τοποθετείται στη Βαρσοβία της Πολωνίας θα χρειαστεί σχεδόν 31 χρόνια για να αποσβέσει τα κεφάλαιά του, ενώ στην Πράγα 35,46 χρόνια και στο Ντουμπρόβνικ της Κροατίας 42,38 χρόνια. Είναι κι αυτός ένας λόγος για τον οποίο, εσχάτως, η ελληνική αγορά ακινήτων έχει αρχίσει να προσελκύει πιο «ώριμους» επενδυτές, δηλαδή ανθρώπους που δεν λειτουργούν κερδοσκοπικά, με στόχο το γρήγορο κέρδος, αλλά έχουν πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Ασφαλώς, στην εξέλιξη αυτή έχει συμβάλει και η σημαντική αύξηση των ενοικίων, ιδίως από το 2017 και μετά, μια εξέλιξη η οποία δεν έδειξε σημάδια ιδιαίτερης διόρθωσης

Από το 2017 μέχρι σήμερα τα ενοίκια σε πολλές δημοφιλείς περιοχές της Αττικής έχουν αυξηθεί κατά 50%.

την τελευταία διετία, παρά τη μεσολάβηση της πανδημίας. Σήμερα, με βάση τα στοιχεία του δικτύου ηλεκτρονικών αγορών Spitiogatos.gr, το μέσο ζητούμενο ενοίκιο στην Αττική διαμορφώνεται σε 8 ευρώ/τ.μ., ενώ στο κέντρο της Αθήνας είναι ακόμα υψηλότερο, καθώς αγγίζει τα 8,8 ευρώ/τ.μ. Αντίστοιχα, σε σχετική έκθεσή της το προηγούμενο φθινόπωρο, η RE/MAX Ελλάς ανέφερε ότι η ετήσια αύξηση των ενοικίων στο κέντρο της Αθήνας διαμορφώθηκε σε 11,6% κατά μέσον όρο. Συνολικά, από το 2017 μέχρι σήμερα υπολογίζεται ότι τα ενοίκια σε πολλές

δημοφιλείς περιοχές της Αττικής έχουν καταγράψει αύξηση της τάξεως του 50%.

Με δεδομένο ότι οι τιμές πώλησης κατοικιών παραμένουν σε επίπεδο της τάξεως του 20%-30% χαμηλότερο, συγκριτικά με το απόγειό τους, πριν από την οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας, είναι σαφές ότι πολλοί ξένοι επενδυτές διαπιστώνουν ότι η ελληνική αγορά ακινήτων προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες. Στο πλαίσιο αυτό, με βάση τα στοιχεία της ΤτΕ, κατά το φετινό εννιάμηνο καταγράφηκαν εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό για την αγορά ακινήτων συνολικού ύψους 797,2 εκατ. ευρώ, έναντι 592 εκατ. ευρώ κατά το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Πρόκειται για αύξηση της τάξεως του 34,7% σε ετήσια βάση, έναντι μείωσης κατά 42,5% την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Το 2019 οι εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό με σκοπό την απόκτηση ακινήτων είχαν διαμορφωθεί σε 1,45 δισ. ευρώ,

αποτελώντας διαχρονικό υψηλό. Αν δεν είχε μεσολαβήσει η πανδημία εκτιμάται ότι το μέγεθος αυτό θα συνέχιζε να αυξάνεται.

Για το τρέχον έτος αναμένεται περαιτέρω ενίσχυση του «κύματος» των ξένων επενδυτών, καθώς προβλέπεται ταχύτερη ανάκαμψη και του προγράμματος χορήγησης αδειών παραμονής «χρυσή βίζα» σε πολίτες εκτός Ε.Ε. Το 2021 καταγράφηκε αύξηση κατά 10,3%, καθώς εκδόθηκαν 1.035 νέες άδειες, από 938 το 2020. Ως εκ τούτου, τα κεφάλαια που τοποθετήθηκαν στην ελληνική αγορά ακινήτων για τον σκοπό αυτό υπολογίζονται σε τουλάχιστον 258,7 εκατ. ευρώ. Με βάση τα τελευταία στοιχεία, από την έναρξη του προγράμματος το 2014, μέχρι και το τέλος του 2021, έχουν χορηγηθεί συνολικά 9.610 άδειες παραμονής σε μεμονωμένους επενδυτές και συνολικά 28.767 άδειες, υπολογίζοντας και τα μέλη των οικογενειών τους.

Περισσότερες οι αγορές μέσω Internet το 2021

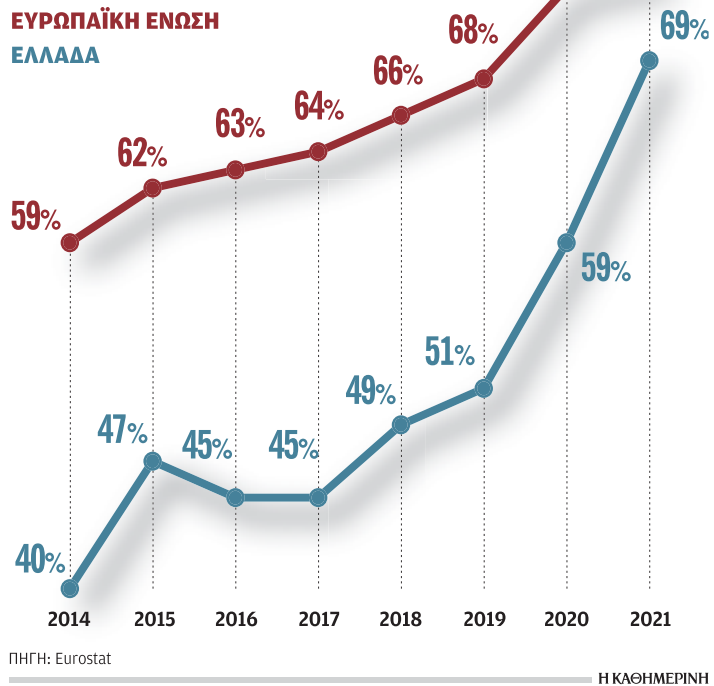
Ραγδαία αύξηση κατέγραψε το 2021 το ποσοστό των καταναλωτών στην Ελλάδα που πραγματοποίησε αγορές μέσω Διαδικτύου. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το 2021 το 69% των χρηστών Διαδικτύου στην Ελλάδα πραγματοποίησε τουλάχιστον μία αγορά ηλεκτρονικά, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό το 2020, κατά την πρώτη χρονιά της πανδημίας, ήταν 59%.

Το ποσοστό του 69% κατατάσσει την Ελλάδα στη 19η θέση ανάμεσα στα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα πιο υψηλά ποσοστά καταναλωτών που πραγματοποιή-

Το 69% των χρηστών του Διαδικτύου στην Ελλάδα πραγματοποίησε πέρυσι τουλάχιστον μία αγορά ηλεκτρονικώς.

ούν αγορές από το Διαδίκτυο. Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι πλέον η Ελλάδα δεν απέχει πολύ από τον μέσο κοινοτικό όρο, καθώς το 2021 το 74% των χρηστών Διαδικτύου στην Ε.Ε. έκανε τουλάχιστον μία αγορά προϊόντος ή υπηρεσίας μέσω Internet. Για να αντιληφθεί κάποιος τον ρόλο που έχει διαδραματίσει η πανδημία στη διείσδυση του ηλεκτρονικού

Ποσοστό χρηστών Διαδικτύου που πραγματοποιεί έστω και μία αγορά ηλεκτρονικά

εμπορίου στα ελληνικά νοικοκυριά, αρκεί να πούμε ότι το 2019 το ποσοστό των χρηστών Διαδικτύου στην Ελλάδα που πραγματοποίησε ηλεκτρονικές αγορές ήταν 51%, ενώ το 2016 μόλις 45%. Αξίζει να τονιστεί ότι το 2014 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν μόλις 40% και αυξήθηκε σε 47% το 2015 εξαιτίας κυρίως της επιβολής των capital controls.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, τα υψηλότερα ποσοστά καταναλωτών που πραγματοποίησαν αγορές από το Internet το 2021 καταγράφηκαν στην Ολλανδία (94%), στη Δανία (92%) και στη Σουηδία (89%). Από την άλλη, χαμηλότερα ποσοστά καταγράφηκαν στη Ρουμανία (44%) και στη Βουλγαρία (42%). Μεταξύ 2016 και 2021, οι μεγαλύτερες αυξή-

σεις στις ηλεκτρονικές αγορές στην Ε.Ε. καταγράφηκαν στην Τσεχία (+27 ποσοστιαίες μονάδες), στη Σλοβενία, στην Ουγγαρία και στη Ρουμανία (+26 ποσοστιαίες μονάδες), καθώς και στην Κροατία και στη Λιθουανία (+25 ποσοστιαίες μονάδες).

Τι αγόρασαν οι Έλληνες

Το 76% των καταναλωτών στην Ελλάδα που έκαναν αγορές από το Internet, ψώνισε είδη ένδυσης, συμπεριλαμβανομένων και αθλητικών ειδών ένδυσης, είδη υπόδησης και αξεσουάρ μόδας. Το 33% έκανε παραγγελίες για έτοιμο φαγητό στο σπίτι – κάτι άλλωστε που αποδεικνύεται στην Ελλάδα από την αλματώδη ανάπτυξη των σχετικών πλατφορμών (efood, Wolt, Box και την εμφάνιση νέων, όπως η Rocket), το 30% αγόρασε καλλυντικά και γενικώς προϊόντα ομορφιάς και ευεξίας, το 29% αγόρασε αθλητικό εξοπλισμό (εξαιρουμένων των αθλητικών ενδυμάτων και υποδημάτων), το 25% αγόρασε ηλεκτρονικούς υπολογιστές και κινητά τηλέφωνα, το 24% βιβλία, επίσης ένα 24% αγόρασε συμπληρώματα διατροφής και βιταμίνες, το 20% αγόρασε καταναλωτικά τεχνολογικά προϊόντα και οικιακές συσκευές. Σε ποσοστό επίσης 20% οι καταναλωτές στην Ελλάδα «κατέβασαν» μέσω Διαδικτύου ταινίες και σειρές.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Εως τα τέλη Μαρτίου η πλήρης εξόφληση των δανείων του ΔΝΤ

Εως το τέλος Μαρτίου θα εξοφλήσει το υπόλοιπο του δανείου της προς το ΔΝΤ η Ελλάδα, είπε ο υπουργός Οικονομικών, Χρήστος Σταϊκούρας, στο Reuters. Αυτό σημαίνει ότι θα κλείσει δύο χρόνια νωρίτερα από τον αρχικό προγραμματισμό αυτό το κεφάλαιο που έχει ταυτιστεί με τη μνημονιακή περίοδο.

Επίσης, ο κ. Σταϊκούρας στη συνέντευξη του προανήγγειλε επιστροφή της χώρας σε πρωτογενή πλεονάσματα από τον επόμενο χρόνο.

«Η Ελλάδα υπέβαλε επισήμως αίτημα για την πλήρη εξόφληση του υπολοίπου των δανείων της προς το ΔΝΤ. Η σχετική διαδικασία ξεκίνησε και αναμένεται να ολοκληρωθεί στο τέλος Μαρτίου», είπε ο κ. Σταϊκούρας.

Ο υπουργός Οικονομικών δεν αναφέρθηκε στην παράλληλη πρόωπη εξόφληση των διμερών δανείων προς τις χώρες της Ευρωζώνης, λήξης 2022-2023 και συνολικού ύψους 5,3 δισ. ευρώ, που επίσης επεδίωκε η Αθήνα. Για την πρόθεση της κυβέρνησης να προχωρήσει στις δύο προεξοφλήσεις, το Eurogroup του Δεκεμβρίου είχε εκφράσει την ικανοποίησή του.

Σε κάθε περίπτωση, για τις προεξοφλήσεις απαιτείται η έγκριση του ESM, καθώς και των κρατών-μελών. Ο υπουργός Οικονομικών συζήτησε το θέμα με τον Γερμανό ομόλογό του Κρίστιαν Λίντνερ την περασμένη εβδομάδα σε τηλεδιάσκεψη, όπως μετέδωσε ο ίδιος.

Το υπόλοιπο των δανείων προς το ΔΝΤ, 1,7 δισ. ευρώ, είναι ό,τι έμεινε ανεξόφλητο σε ένα σύνολο περίπου 28 δισ. ευρώ που έλαβε η Ελλάδα μεταξύ 2010 και 2014. Είχαν προηγηθεί άλλες δύο προεξοφλήσεις.

Το όφελος για την Ελλάδα, σύμφωνα με υπολογισμούς του ΟΑΔΗΧ, θα είναι περίπου 35-40 εκατ. ευρώ από την προεξόφληση των δανείων του ΔΝΤ. Θα εξοφληθεί κάνοντας χρήση

Η εξόφληση του ΔΝΤ γίνεται δύο χρόνια νωρίτερα από τον αρχικό προγραμματισμό.

του «μαξιλαριού» και θα αποφύγει έτσι να προσφύγει στις αγορές για τα εν λόγω ποσά, σε μια περίοδο υψηλής αβεβαιότητας.

Σχετικώς με τον στόχο επιστροφής στα πρωτογενή πλεονάσματα, ο κ. Σταϊκούρας είπε ότι παρά τις αυξανόμενες δαπάνες λόγω κορωνοϊού, η Ελλάδα εφάρμοσε μια «συνετή και υπεύθυνη δημοσιονομική πολιτική και μια διορατική εκδοτική στρατηγική».

Η ισχυρότερη ανάπτυξη και τα αυξημένα έσοδα του προϋπολογισμού, είπε, θα επιτρέψουν στη χώρα να επιστρέψει σε πρωτογενή πλεονάσματα από τον επόμενο χρόνο. «Σε ό,τι αφορά το 2023 και μετά, μετατοπιζόμαστε προς την επίτευξη ρεαλιστικών πρωτογενών πλεονασμάτων», ανέφερε. Σύμφωνα με το πρακτορείο, αυτό αποτελεί ένα σημαντικό βήμα, καθώς η Ελλάδα επιδιώκει να επιστρέψει στην επενδυτική βαθμίδα το 2023.

Επίσης, ο κ. Σταϊκούρας είπε ότι η Ελλάδα έχει θέσει στους εταίρους της το θέμα της εξόδου από την ενισχυμένη εποπτεία, κάτι που εκτιμάται ότι θα γίνει τον Αύγουστο.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Αύξηση 10% στον τζίρο των ηλεκτρονικών φαρμακείων το 2021

Σε ανοδική τροχιά παρέμειναν τα ηλεκτρονικά φαρμακεία και τη δεύτερη χρονιά της πανδημίας, καθώς το 2021 ο τζίρος τους αυξήθηκε κατά 10% σε σύγκριση με το 2020, φτάνοντας στα 241 εκατ. ευρώ, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ. Η εκτίμηση της αξίας του κλάδου βασίζεται στο δείγμα του eRetail Audit, της μέτρησης πωλήσεων σε πραγματικό χρόνο που έχει αναπτύξει η Convert Group, το οποίο περιλαμβάνει 92 ηλεκτρονικά φαρμακεία, τα οποία δημιουργούν το 66% του συνολικού τζίρου της αγοράς, από τα 303 που λειτουργούν αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι και στην περίπτωση των ηλεκτρονικών φαρμακείων τα στοιχεία της Convert Group δείχνουν ισχυροποίηση των μεγάλων και αύξηση της συγκέντρωσης στον κλάδο. Συγκεκριμένα διαφαίνεται ξεκάθαρα η διαρκής ισχυροποίηση των 12 μεγάλων ηλεκτρονικών φαρμακείων και του Skroutz Marketplace, μέσω του οποίου πωλούνται παραφάρμακα, τα οποία γνώρισαν αύξηση 34% στην αξία των πωλήσεων τους συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, σε σχέση με τα μικρότερα, τα οποία ανταγωνίζονται με δυσκολία πλέον τους κολοσσούς του κλάδου. Ο τζίρος αυτών των 12 ηλεκτρονικών φαρμακείων και του Skroutz Marketplace διαμορφώθηκε σε 150 εκατ. ευρώ, συγκεντρώνοντας πάνω από το 62% της αγοράς. Σημειώνεται ότι

αυτή η ομάδα των φαρμακείων δέχεται πάνω από 200.000 επισκέψεις τον μήνα.

Σε σύγκριση με το 2020, το 2021 ο τζίρος ανά κατηγορία προϊόντων αυξήθηκε ως εξής: 34% σε προϊόντα υγείας (με τις χειρουργικές και φαρμακευτικές μάσκες να συγκαταλέγονται σε αυτή την κατηγορία), 32% σε συμπληρώματα διατροφής και βιταμίνες, 32% σε βρεφικά και παιδικά είδη, 21% σε προϊόντα ομορφιάς και προσωπικής φροντίδας, και 9% σε διάφορα προϊόντα. Μάλιστα, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό της αξίας των πωλήσεων προέρχεται από την κατηγορία των προϊόντων ομορφιάς και προσωπικής φροντίδας (46%), οι κατηγορίες των προϊόντων υγείας, συμπληρωμάτων διατροφής και βιταμινών, και βρεφικών και παιδικών ειδών γνωρίζουν μεγαλύτερη ανάπτυξη συγκριτικά με το προηγούμενο έτος.

Πέρα από την ευκολία που προσφέρουν οι αγορές από τα ηλεκτρονικά φαρμακεία, καθοριστικό ρόλο στην περαιτέρω ανάπτυξη τους φέρει να διαδραματίσαν και οι μεγάλες εκπτώσεις στις οποίες προχωρούν. Τα προϊόντα που πωλήθηκαν διαδικτυακά διατέθηκαν με έκπτωση που κατά μέσον όρο διαμορφώθηκε σε 38,2% επί της προτεινόμενης λιανικής τιμής των κατασκευαστών. Η αξία του μέσου «καλαθιού» αγορών από ηλεκτρονικά φαρμακεία διαμορφώθηκε σε 43,20 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.

Εσπασε το «φράγμα» του 6% ο πληθωρισμός

Στα υψηλότερα επίπεδα από την εισαγωγή του ευρώ, με το κόστος ενέργειας να συμπαρασύρει τις τιμές βασικών προϊόντων

Της **ΑΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Σε υψηλότερα επίπεδα ακόμη και από τις πιο απαισιόδοξες προβλέψεις «σκαρφάλωσε» ο πληθωρισμός τον Ιανουάριο του 2021, καθώς έσπασε το «φράγμα» του 6% και διαμορφώθηκε στο 6,2%, στο υψηλότερο επίπεδο από όταν προσχώρησε η Ελλάδα στη Ζώνη του Ευρώ.

Πλέον οι ανατιμήσεις δεν περιορίζονται στην ενέργεια και τα καύσιμα, αλλά αφορούν τα περισσότερα βασικά αγαθά και υπηρεσίες, αναγκαία για τη στοιχειώδη διαβίωση του νοικοκυριού, από τα ζυμαρικά και τις

πατάτες έως τα ρούχα και τη βενζίνη. Η μη αποκλιμάκωση των τιμών στην ενέργεια και τα καύσιμα, καθώς και το γεγονός ότι μέσα στον Ιανουάριο προχώρησαν σε ανατιμήσεις ακόμη και βιομηχανίες που έως τώρα δεν είχαν μετακυλίσει την αύξηση του κόστους παραγωγής στις τιμές των τελικών προϊόντων, προμηνύουν συνέχιση των πληθωριστικών πιέσεων και τον Φεβρουάριο.

Η μεγαλύτερη αύξηση τόσο σε ετήσια όσο και σε μηνιαία βάση καταγράφηκε στην τιμή του φυσικού αερίου, καθώς τον Ιανουάριο του 2022 σε σύγκριση

με τον Ιανουάριο του 2021 ήταν 154,8%, ενώ μέσα σε ένα μήνα, δηλαδή τον Ιανουάριο του 2022 σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2021 αυξήθηκε κατά 14,2%. Η δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση

Η μεγαλύτερη αύξηση τόσο σε ετήσια όσο και σε μηνιαία βάση καταγράφηκε στην τιμή του φυσικού αερίου, ενώ αναμένεται συνέχεια των πιέσεων.

σε ετήσια βάση καταγράφηκε στην τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος, 56,7%.

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι οι αναφερόμενες αυξήσεις προκύπτουν αφού προηγουμένως έχει αφαιρεθεί η επιδότηση που δίνεται στα νοικοκυριά στο ηλεκτρικό ρεύμα (από τον Οκτώβριο του 2021) και στο φυσικό αέριο (από τον Νοέμβριο του 2021).

Με άλλα λόγια, η αύξηση που θα εμφανιζόταν στα στοιχεία για τον δείκτη τιμών καταναλωτή θα ήταν ακόμη μεγαλύτερη. Σε ακριβό σπορ έχει μετατραπεί εξάλλου η μετακίνηση με αυτοκίνητο, με τις τιμές των καυσίμων

να έχουν αυξηθεί κατά 21,6%.

Η αγορά τροφίμων

Πολύ μεγάλες αυξήσεις τιμών παρατηρούνται πλέον και στα βασικά είδη διατροφής, κάτι που πλήττει όλα τα νοικοκυριά, αλλά κυρίως τα πιο ευάλωτα οικονομικά, καθώς το μέρος της μηνιαίας δαπάνης που αφορά την αγορά τροφίμων είναι πολύ μεγαλύτερο σε σύγκριση με τα νοικοκυριά που ανήκουν στη μεσαία και την υψηλή εισοδηματική κατηγορία.

Έτσι, αν και κατά μέσο όρο τα νοικοκυριά αφιερώνουν το 20% της μηνιαίας δαπάνης τους για την αγορά ειδών διατροφής (σ.σ.

στοιχεία 2019, διότι το 2020 αυξήθηκαν λόγω lockdown υπέρμετρα οι δαπάνες για είδη διατροφής και μειώθηκαν πολύ για όλες τις άλλες δραστηριότητες), για τα πλέον φτωχά το αντίστοιχο ποσοστό είναι 32,6%.

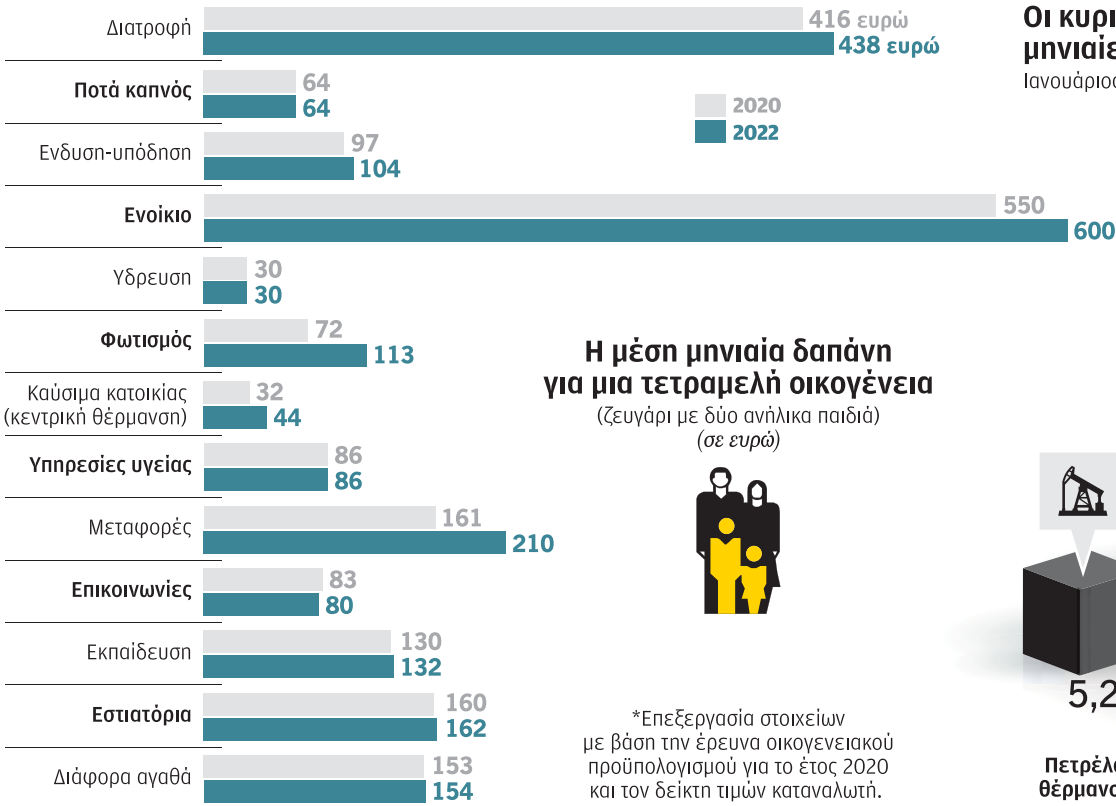
Πλέον σημαντικές αυξήσεις καταγράφονται στα λαχανικά (14,4%), στα φρούτα (8,4%), στις πατάτες (12,3%), στο ελαιόλαδο (15,4%), στα ψάρια (5,9%). Οι τιμές στις πατάτες, στα ζυμαρικά, στο ψωμί και τα πουλερικά, στα πλέον δημοφιλή δηλαδή τρόφιμα, βρίσκονται στα ύψη, με αυξήσεις αντιστοίχως 12,3%, 7,1%, 5% και 4,7%.

Η εξέλιξη των τιμών προϊόντων και η επιβάρυνση των ανατιμήσεων στα νοικοκυριά

Οι κυριότερες ετήσιες μεταβολές τιμών σε αγαθά και υπηρεσίες

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ	6,2%
Φυσικό αέριο	154,8%
Ηλεκτρισμός	56,7%
Πετρέλαιο θέρμανσης	36%
Καύσιμα και λιπαντικά	21,6%
Αρνί και κατσίκι	17,6%
Άλλα βρώσιμα έλαια (σπορέλαια)	17,3%
Ελαιόλαδο	15,4%
Νωπά λαχανικά	14,4%
Ξενοδοχεία	13,5%
Πατάτες	12,3%
Αεροπορικά εισιτήρια	11,4%
Αυτοκίνητα καινούργια	8,75%
Νωπά φρούτα	8,4%
Ζυμαρικά	7,1%
Ενδυση - υπόδυση	7,0%
Αλεύρι - δημητριακά	6,6%
Τυριά	6,3%
Γιαούρτι	6,1%
Νωπά ψάρια	5,9%
Ψωμί	5,0%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

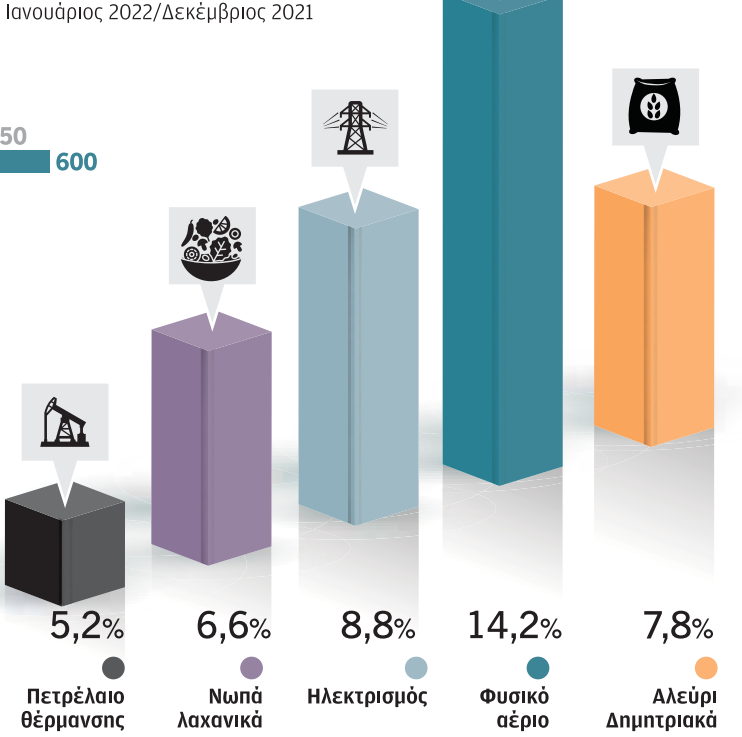

Η μέση μηνιαία δαπάνη για μια τετραμελή οικογένεια
(ζευγάρι με δύο ανήλικα παιδιά)
(σε ευρώ)

*Επεξεργασία στοιχείων με βάση την έρευνα οικογενειακού προϋπολογισμού για το έτος 2020 και τον δείκτη τιμών καταναλωτή.

Οι κυριότερες μηνιαίες μεταβολές Ιανουάριος 2022/Δεκέμβριος 2021

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ανοιξη η απόφαση νέας στήριξης ευάλωτων

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Μάρτιο και Απρίλιο θα μπουν στο τραπέζι της κυβέρνησης τα νέα δεδομένα για την ανάπτυξη, τις τιμές της ενέργειας και τον πληθωρισμό, προκειμένου να αποφασιστούν τα δημοσιονομικά περιθώρια για περαιτέρω στήριξη των νοικοκυριών από την ακρίβεια.

Τα παραπάνω διεμήνυσε αξιωματούχος του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης, ξεκαθαρίζοντας ότι τα όποια μέτρα δεν θα είναι οριζόντια, αλλά στοχευμένα στους κοινωνικά ευάλωτους, σύμφωνα με όσα είπε και ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης. Από και πέρα, η κυβέρνηση ποντάρει στην ανάκαμψη για την ανακούφιση των νοικοκυριών.

«Η οικονομία δεν πρέπει να μπει σε τρένο πληθωριστικών προσδοκιών», τόνισε. «Θέλουμε να παρέμβουμε στοχευμένα και να βοηθήσουμε τους κοινωνικά ευάλωτους. Από και πέρα

η ανάπτυξη θα ελαφρύνει την πίεση».

Ο αξιωματούχος επιβεβαίωσε τις πληροφορίες που υπήρχαν το περασμένο διάστημα, μετά την άνοδο των επιτοκίων δανεισμού, ότι η κυβέρνηση δεν είναι διατεθειμένη να θέσει σε κίνδυνο τη δημοσιονομική σταθερότητα. Ξεκαθάρισε ότι ο προϋπολογισμός θα εκτελεσθεί με το πρωτογενές έλλειμμα που προβλέπεται, 1,4% του ΑΕΠ.

Είπε, όμως, ότι θα εξετασθούν ενδεχόμενα περιθώρια παρεμβάσεων, αφού πρώτα ληφθεί υπόψη το ΑΕΠ του 2018 (που θα γνωστοποιηθεί στις 4 Μαρτίου) και καταρτισθεί το νέο πρόγραμμα σταθερότητας της χώρας, τον Απρίλιο, βάσει ενός νέου μακροοικονομικού σεναρίου, με παραδοχές για υψηλότερο πληθωρισμό (σύμφωνα με την Κομισιόν 3,1%).

Τουρισμός και Ουκρανικό

Εως τον Απρίλιο θα είναι σαφέστερη και η εικόνα για

Μάρτιο και Απρίλιο θα υπάρχει εικόνα από τα δημοσιονομικά περιθώρια, ενώ ο προϋπολογισμός θα εκτελεσθεί με το πρωτογενές έλλειμμα που προβλέπεται.

τον τουρισμό, που εκτιμάται ήδη ότι θα κινηθεί καλύτερα από την εκτίμηση του προϋπολογισμού για έσοδα στο 80% του 2019.

Τέλος, θα έχει πιθανώς σταθεροποιηθεί και το διεθνές περιβάλλον, ειδικότερα οι εξελίξεις στην Ουκρανία, που επηρεάζουν τις τιμές του φυσικού αερίου. Για κάθε 10 ευρώ αύξησης της τιμής του φυσικού αερίου, σημείωσε, μειώνεται το ΑΕΠ κατά 600 εκατ. ευ-

ρώ. Σε ακραίο σενάριο κρίσις στην Ουκρανία θα πληγεί και ο τουρισμός.

Η κυβέρνηση, σύμφωνα με τον ίδιο, θα σταθμίσει επίσης το γεγονός ότι οι πόροι του ταμείου ενεργειακής μετάβασης ίσως να μην αποδειχθούν αρκετοί για να συνεχιστεί η στήριξη της τιμής του ρεύματος.

Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να υπάρχει ένα περιθώριο στήριξης από τον προϋπολογισμό. «Οι τιμές του ηλεκτρισμού από μόνες τους μπορεί να καταβροχθίσουν τον δημοσιονομικό χώρο», τόνισε χαρακτηριστικά.

Τον Ιανουάριο, τα φορολογικά έσοδα του προϋπολογισμού υστέρησαν κατά 224 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου, αλλά σύμφωνα με τον αναπληρωτή υπουργό Οικονομικών Θόδωρο Σκυλακάκη, αν δεν είχαν αναβληθεί οι καταβολές ΦΠΑ και άλλων φόρων για τις 4 Φεβρουαρίου, θα είχαν ξεπεράσει τον στόχο κατά 100 εκατ. ευρώ.

Δύο μέσοι μισθοί η ετήσια επιβάρυνση νοικοκυριών

Πάνω από δύο μέσους μισθούς χάνουν τα ελληνικά νοικοκυριά με την αύξηση του κόστους ζωής που επιφέρει η εκτίναξη των τιμών στα ύψη. Η μηνιαία επιβάρυνση πλέον για μια οικογένεια με δύο ανήλικα παιδιά που μένει σε ενοικιασμένο σπίτι υπολογίζεται σε περίπου 183 ευρώ και αυτό με συντηρητικές εκτιμήσεις σε ό,τι αφορά μια σειρά παραγόντων, όπως για παράδειγμα το ύψος του ενοικίου και το κόστος της θέρμανσης ή τα διδάκτρα για εκπαιδευτικές - αθλητικές δραστηριότητες των παιδιών.

Σε ετήσια βάση η αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανέρχεται σε 2.196 ευρώ, ποσό που ισούται περίπου με το ποσό δύο και 1/3 μέσων μισθών (σ.σ. σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΦΚΑ ο μέσος μισθός στην Ελλάδα ήταν τον Δεκέμβριο του 2020 960 ευρώ). Μόνο στην κατηγορία των ειδών διατροφής η επιβάρυνση εκτιμάται σε μηνιαία βάση σε 22

ευρώ, σε 41 ευρώ η επιβάρυνση στο ηλεκτρικό ρεύμα, σε 49 ευρώ η αύξηση του κόστους για τις μεταφορές με βενζινοκίνητο αυτοκίνητο. Σημαντική είναι επίσης η επιβάρυνση για την αγορά ειδών

Η μηνιαία επιβάρυνση πλέον για μια οικογένεια με δύο ανήλικα παιδιά που μένει σε ενοικιασμένο σπίτι υπολογίζεται σε περίπου 183 ευρώ.

ένδυσης και υπόδυσης, ενώ το επόμενο διάστημα αναμένεται να αυξηθεί και το κόστος για το φαγητό εκτός σπιτιού, καθώς ο κλάδος της εστίασης προειδοποιεί για ανατιμήσεις λόγω της μεγάλης αύξησης του ενεργειακού κόστους και των πρώτων υλών.

ΑΠΟΨΗ

Συγκυριακές εν μέρει οι ανατιμήσεις στα αγαθά

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΛΙΑΡΓΚΟΒΑ***

Τα κακά νέα για τον πληθωρισμό δεν με αιφνιδίασαν. Ήταν αναμενόμενο, μετά την αύξηση των τιμών της ενέργειας που παρατηρήσαμε το προηγούμενο διάστημα. Η ακριβότερη ενέργεια αύξησε το κόστος παραγωγής και το κόστος μεταφοράς και αυτά με τη σειρά τους αύξησαν τις τιμές των αγαθών. Παρά την «τέλεια νομισματική καταιγίδα» του Ιανουαρίου, εξακολουθώ να πιστεύω πως ένα μεγάλο μέρος του πληθωρισμού είναι προσωρινό,

οφείλεται δηλαδή στις ανισορροπίες της προσφοράς και της ζήτησης που δημιουργήθηκαν από την κρίση της πανδημίας. Καθώς θα αποκαθίστανται οι αγορές και θα επαναλειτούργουν οι εφοδιαστικές αλυσίδες, ο συγκυριακός αυτός πληθωρισμός θα τείνει να εξαλειφθεί κατά τους θερρινούς μήνες. Δυστυχώς, όμως, το σενάριο αυτό είναι «πολύ καλό για να είναι αληθινό». Υπάρχει ένα δεύτερο στοιχείο του πληθωρισμού που δημιουργεί ανησυχία, γιατί είναι δομικό και βασίζεται στις στρατηγικές επιλογές της Ευ-

Παρά την «τέλεια νομισματική καταιγίδα» του Ιανουαρίου, εξακολουθώ να πιστεύω πως ένα μεγάλο μέρος του πληθωρισμού είναι προσωρινό.

ρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). Αναφέρονται στη στρατηγική επιλογή της «δικαίως(;) μετάβασης» της Ε.Ε., δηλαδή τη δημιουργία ενός

«καθαρού» ευρωπαϊκού χώρου με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέχρι το 2050, με ενδιάμεσο σταθμό το 2030. Κανείς δεν είναι εναντίον του καθαρού περιβάλλοντος και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τουναντίον. Θα είναι, όμως, ομαλή η μετάβαση αυτή, χωρίς να δημιουργεί πιέσεις στις τιμές; Μήπως είναι λάθος η επιλογή του φυσικού αερίου ως μοναδική μεταβατική πηγή ενέργειας; Μήπως είναι εσπευσμένη η «δικαίως μετάβαση»; Έχουν εξασφαλιστεί επαρκείς ποσότητες φυσικού αερίου

ώστε να καλύψουν την αυξημένη ζήτηση στο μεταβατικό διάστημα; Υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές αποθήκευσης; Οι απαιτήσεις στα ερωτήματα αυτά θα καθορίσουν και τη μελλοντική πίεση των τιμών ενέργειας στο γενικό επίπεδο τιμών. Και εδώ, δεν αναμένεται αποκλιμάκωση εντός του καλοκαιριού.

Τα μέτρα

Μπροστά σε μια τέτοια εξέλιξη, μήπως πρέπει η κυβέρνηση να πάρει οριζόντια μέτρα; Θεωρώ πως όχι. Κάτι τέτοιο θα

έβαζε σε κίνδυνο τη δημοσιονομική ισορροπία. Κατά τη γνώμη μου πρέπει να συνεχίσει να προστατεύει τα ευάλωτα νοικοκυριά με στοχευμένες δράσεις, ώστε να αποτραπεί η δημιουργία νέων ενεργειακά πτωχών συμπολιτών μας. Παράλληλα να επισπεύσει τις διαδικασίες δημιουργίας χώρων αποθήκευσης φυσικού αερίου.

* Ο κ. Παναγιώτης Λιαργκόβας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, πρόεδρος του Δ.Σ. και επιστημονικός διευθυντής του ΚΕΠΕ.

Η ελληνική βιομηχανία έκανε την κρίση της πανδημίας ευκαιρία

Ο τζίρος του 2021 ήταν υψηλότερος σε σχέση με την προ πανδημίας εποχή

Τη **σχεδόν** ταυτόχρονη παγκοσμίως επανεκκίνηση της οικονομίας φαίνεται ότι αξιοποίησε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ο κλάδος της ελληνικής μεταποίησης, με αποτέλεσμα το 2021 να καταγράφει τζίρο υψηλότερο όχι μόνο από αυτόν του 2020, αλλά και σε σχέση με το 2019, πριν δηλαδή από την πανδημία. Το γεγονός, εξάλλου, ότι το 2020 ο κλάδος της μεταποίησης, ακόμη και αν κατηγορίες αυτού δέχθηκαν πλήγμα από τη μείωση της ζήτησης, δεν έκλεισε τις μηχανές, έπαιξε καθοριστικό ρόλο σε αυτό το δυναμικό «comeback». Κάποιες, μάλιστα, βιομηχανικές επιχειρήσεις προσαρμόστηκαν γρήγορα στα δεδομένα αλλάζοντας το μείγμα των προϊόντων τους έτσι ώστε αυτά να ταιριάζουν καλύτερα στις νέες συνθήκες και κυρίως στις νέες ανάγκες που δημιουργήσε η πανδημία, ενώ άλλες κέρδισαν και νέες αγορές στη διεθνή σκηνή.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε πρόσφατα η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο κύκλος εργασιών του κλάδου της μεταποίησης διαμορφώθηκε το 2021 σε 71,66 δισ. ευρώ έναντι 56,51 δισ. ευρώ το 2020 και 63,70 δισ. ευρώ το 2019. Ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής έκλεισε τον Δεκέμβριο του 2021 σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2020 με αύξηση 8,1%, με τον μέσο ετήσιο δείκτη του δωδεκαμήνου Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου 2021 να ενισχύεται κατά 9,9% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του 2020, ενώ σημαντική είναι η αύξηση, 7,74%, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του 2019.

Η αύξηση της ζήτησης και των παραγγελιών οδήγησε σε σημαντική αύξηση της απασχόλησης στον κλάδο της βιομηχανίας. Το γ' τρίμηνο του 2021 οι απασχολούμενοι στη βιομηχανία αυξήθηκαν 8,1% ή κατά

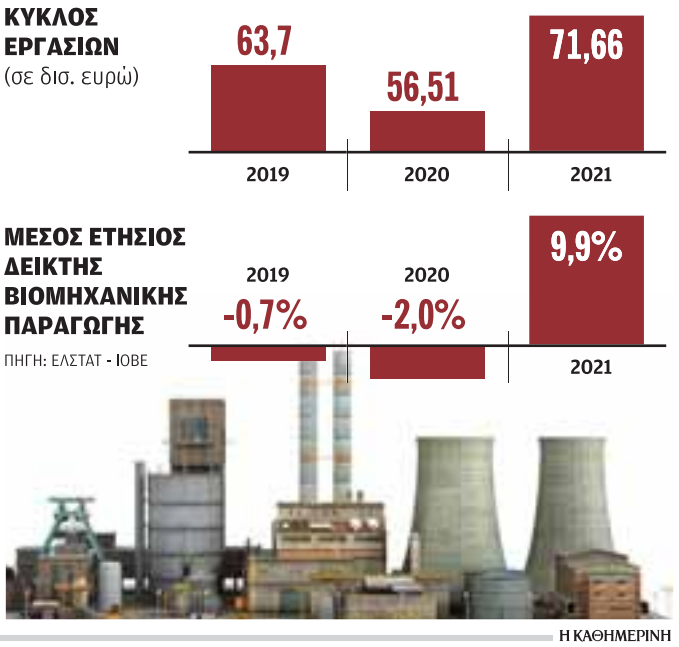
ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΕΞΑΓΟΜΕΝΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ (γ' τρίμηνο 2021)	
► Φαρμακευτικά σκευάσματα	
► Αλουμίνιο	
► Διατηρούμενα φρούτα και λαχανικά	
► Γαλακτοκομικά	
► Καπνός	
► Ελαια και λίπη	
► Υπολογιστές και περιφερειακός εξοπλισμός	
► Πλαστικά σε πρωτογενείς μορφές	
► Σίδηρος και χάλυβας	

Κάποιες επιχειρήσεις προσαρμόστηκαν γρήγορα, αλλάζοντας τα προϊόντα τους ώστε να ταιριάζουν στις νέες ανάγκες.

31,2 χιλιάδες άτομα συγκριτικά με το γ' τρίμηνο του 2020 (στους 415,6 χιλιάδες από τους 384,4 χιλιάδες). Πρόκειται για αύξηση πολύ μεγαλύτερη από αυτή στο σύνολο της οικονομίας. Συγκεκριμένα, το γ' τρίμηνο του 2021 η απασχόληση στο σύνολο της οικονομίας αυξήθηκε κατά 4,9% ή κατά 191,5 χιλιάδες άτομα (στα 4,118 εκατ. από 3,926 εκατ. άτομα).

Το γεγονός ότι οι ελληνικές μεταποιητικές επιχειρήσεις δεν έχασαν αγορές, αλλά εισήλθαν και σε νέες εν μέσω πανδημίας,

Η εικόνα της μεταποίησης

φαίνεται και από τα στοιχεία για τις εξαγωγές. Οι εξαγωγές των βιομηχανικών προϊόντων διαμορφώθηκαν τον Νοέμβριο του 2021 σε 2,3 δισ. ευρώ, αυξημένες κατά 27,5% σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν, ενώ το μερίδιο των βιομηχανικών προϊόντων άγγιξε το 82% του συνόλου των εξαγωγών αγαθών.

Στην κορυφή των εξαγόμενων βιομηχανικών προϊόντων βρέθηκαν τα φαρμακευτικά σκευάσματα, με την αξία των εξαγωγών να διαμορφώνεται στην εν λόγω κατηγορία μέχρι και το γ' τρίμηνο του 2021 σε 707 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση 1,9% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Στη δεύτερη θέση βρέθηκαν οι εξαγωγές αλουμινίου, στα 545 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 50,2% σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν, ενώ σε υψηλές θέσεις βρέθηκαν για μια ακόμη φορά οι εξαγωγές τροφίμων (διατηρημένων φρούτων και

λαχανικών, γαλακτοκομικών, ελαίων κ.ά.).

Όπως επισημαίνει η Eurobank, η προσδοκώμενη εξομάλυνση της πανδημίας αναμένεται να εξαλείψει τους προσωρινούς παράγοντες που ευθύνονται σε έναν βαθμό για τον υψηλό ρυθμό αύξησης της παραγωγής στη μεταποίηση. Ο βασικός κίνδυνος που διαμορφώνεται αυτή τη στιγμή πηγάζει από την ενεργειακή κρίση και τη συνεπακόλουθη αύξηση του κόστους παραγωγής. Σύμφωνα με το ΙΟΒΕ, το κόστος παραγωγής στη βιομηχανία αυξήθηκε συνολικά το 2021 κατά 13,21%. Σε ό,τι αφορά, πάντως, τις πρώτες ύλες, μεγάλο μέρος των βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας προχώρησε σε αποθεματοποίηση τους τελευταίους μήνες του 2021, κάτι στο οποίο αποδίδεται έως ένα βαθμό και η μεγάλη αύξηση του εμπορικού ελλείμματος.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Εργα 180 εκατ. για ψηφιοποίηση των μικρών επιχειρήσεων

Δάνεια 90 εκατ. και επιδοτήσεις για 1.000 μικρομεσαίες εταιρείες

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Στο Ταμείο Ανάκαμψης εντάχθηκε, με απόφαση του αναπληρωτή υπουργού Οικονομικών Θόδωρου Σκυλακάκη, το έργο του ψηφιακού μετασχηματισμού επιχειρήσεων που έχει προϋπολογισμό 180 εκατ. ευρώ. Μέσω της δράσης, για την οποία προβλέπονται φέτος πιστώσεις της τάξεως των 90 εκατ. ευρώ, επιδιώκεται να ωφεληθούν περίπου 100.000 επιχειρήσεις. Επίσης θα επιδοτηθούν 1.000 μικρομεσαίες για τη δημιουργία υποδομής υπολογιστικού νέφους (cloud), θα αναβαθμιστούν και θα αντικατασταθούν μισό εκατομμύριο ταιριακές μηχανές και θα αποσυρθούν 100.000 τερματικά αποδοχής συναλλαγών (POS). Γι' αυτόν το σκοπό οι δικαιούχοι θα πρέπει να εξασφαλίσουν πιστοποιητικό για την ενσωμάτωση νέας τεχνολογίας ή προϊόντος και να προσκομίσουν απόδειξη πληρωμής που πιστοποιεί την αγορά προϊόντων και υπηρεσιών. Βάσει του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος, το έργο θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το δεύτερο τρίμηνο του 2025.

Ευρύτερα, προκρίνονται οι επενδύσεις που έχουν στόχο, μεταξύ άλλων, την ενίσχυση των ηλεκτρονικών πληρωμών, των ηλεκτρονικών πωλήσεων και των εφαρμογών ηλεκτρονικής τιμολόγησης, όπως και την υιοθέτηση εργαλείων ψηφιακής διαφήμισης

Οι δικαιούχοι θα πρέπει να εξασφαλίσουν πιστοποιητικό για την ενσωμάτωση νέας τεχνολογίας ή προϊόντος και να προσκομίσουν απόδειξη πληρωμής που πιστοποιεί την αγορά προϊόντων και υπηρεσιών.

και συστημάτων τηλεργασίας. Μέσω του συγκεκριμένου έργου επιδιώκεται και η βελτίωση της κατάταξης της χώρας σε ευρωπαϊκούς δείκτες ψηφιακής ετοιμότητας, όπως ο DESI. Τα επόμενα βήματα του έργου, ύψους 180 εκατ. ευρώ, προβλέπουν τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού υποστήριξης της διαδικασίας χορήγησης ενισχύσεων μέσω voucher μέσα στο πρώτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς.

Ωστόσο, στην απόφαση για την ένταξη της παρέμβασης στο Ταμείο Ανάκαμψης αναφέρεται ότι ο στόχος αυτός είναι ήδη πολύ δύσκολο να επιτευχθεί, δεδομένου ότι πέραν της ουσιαστικής

εργασίας απαιτούνται διοικητικές ενέργειες τόσο για την επιλογή αναδόχων σχεδιασμού, όσο και την επιλογή των αναδόχων διαχειρίσας και υποστήριξης ενός εκ των υποέργων που απαιτούνται για να τεθεί σε εφαρμογή το πρόγραμμα. Ως εκ τούτου, για να επιτευχθεί ο στόχος, όπως αναφέρεται, θα πρέπει να πραγματοποιηθούν πολλές ενέργειες ταυτόχρονα.

Σύμφωνα με τον δρ Γιώργο Ξηρογιάννη, αναπληρωτή γενικό διευθυντή ΣΕΒ, οι ελληνικές επιχειρήσεις πριν από την πανδημία αξιοποιούσαν τεχνολογίες ξεπερασμένων δυνατοτήτων, ενώ υπολογίζεται ότι μόνο το 3%

αυτών επένδυε σε λύσεις τεχνητής νοημοσύνης, έναντι 40% σε άλλες προηγμένες οικονομίες. Σύμφωνα με την τελευταία έκδοση του Παρατηρητηρίου Ψηφιακού Μετασχηματισμού του ΣΕΒ, η ψηφιακή ωριμότητα των ελληνικών επιχειρήσεων τοποθετείται στην 24η θέση της Ε.Ε.

Κατά τον ΣΕΒ, πάνω από το 80% των θέσεων εργασίας που θα προσφέρονται το 2030 δεν έχει δημιουργηθεί ακόμα, ενώ εκτιμάται ότι το 40% των εργαζομένων θα πρέπει να επανакαταρτιστεί για συνολικό διάστημα έξι μηνών σε νέες τεχνολογίες – της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης – μέσα στην επόμενη τριετία. Πάντως, σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Ψηφιακού Μετασχηματισμού του ΣΕΒ, η εκδηλωθεί η πανδημία το 86% των ελληνικών επιχειρήσεων είχε δρομολογήσει επενδύσεις σε σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες. Από αυτές, το 62% των μεγαλύτερων επιχειρήσεων δηλώνει ότι θα προχωρήσει κανονικά στην υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων, ποσοστό που διαμορφώνεται σε 45% για τις μεσαίες. Σε παράλληλο χρόνο, το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης δημιουργεί ένα ψηφιακό διαδραστικό εργαλείο για την αποτίμηση του βαθμού ψηφιακής ωριμότητας μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (digital maturity).

Παροχές εάν υπάρξει δημοσιονομικός χώρος, «λειψόδεντρο δεν υπάρχει»

Χαμήλωσαν και πάλι τις προσδοκίες για νέες παροχές τα στελέχη του οικονομικού επιτελείου, καθώς η σχετική φιλολογία φούντωσε τις τελευταίες μέρες, μετά το ρεκόρ πληθωρισμού (6,2%) του Ιανουαρίου, με επίκεντρο τη χορήγηση ενός επιδόματος στους ασθενέστερους περί το Πάσχα.

Σε δηλώσεις τους, ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας και ο αναπληρωτής υπουργός Θόδωρος Σκυλακάκης διαμήνυσαν ότι το θέμα δεν είναι της παρούσης, καθώς τίποτα δεν είναι αποφασισμένο, ούτε ως προς το περιεχόμενο ούτε ως προς τον χρόνο. Όλα θα εξαρτηθούν από την ύπαρξη ή μη δημοσιονομικού χώρου, που θα διαπιστωθεί εν καιρώ.

«Πρέπει να υπάρχει δημοσιονομικός χώρος. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει, εξαντλήθηκε», είπε ο κ. Σταϊκούρας στο ραδιόφωνο του Alpha, απαντώντας σε ερώτηση για τη χορήγηση ενός «δώρου» το Πάσχα ανάλογου με αυτό που δόθηκε τα Χριστούγεννα. Όπως εξήγησε, δόθηκαν ήδη 350 εκατ. ευρώ επιπλέον του προϋπολογισμού για να στηριχθούν τα νοικοκυριά.

«Λειψόδεντρο δεν υπάρχει», πρόσθεσε ο ίδιος, «προσπαθούμε το καλύτερο με βάση τις δυνατότητες που υπάρχουν». Ο κ. Σταϊκούρας απέκλεισε άλλες ρυθμίσεις οφελίων και άλλο «κούρεμα» επιστρεπτέας προκαταβολής, σημειώνοντας ότι από τα 8,3 δισ. που δόθηκαν έχουν ήδη «κουρευτεί» τα 6 δισ. ευρώ και απομένουν 2,3 δισ. ευρώ να επιστραφούν.

Για άλλη μια φορά τόνισε ότι η χώρα είναι αντιμετώπιη με προ-

κλήσεις, το υψηλό χρέος, την υπαγωγή της σε ενισχυμένη υποπεία και την έλλειψη επενδυτικής βαθμίδας. «Πρέπει να είμαστε υπεύθυνοι», τόνισε.

Για τη στήριξη των ασθενέστερων με κάποιο επίδομα μιλώντας στο ραδιόφωνο του ΣΚΑΪ ο κ. Σκυλακάκης, λέγοντας κι αυτός ότι «πρέπει πρώτα να δούμε αν υπάρχει δημοσιονομικός χώρος».

Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει χώρος για ένα «δώρο» το Πάσχα, ανάλογο με αυτό που δόθηκε τα Χριστούγεννα, ξεκαθάρισε ο κ. Σταϊκούρας.

Σημείωσε ότι υπάρχει, επιπλέον, αβεβαιότητα σχετικά με τις τιμές της ενέργειας, επομένως το αν και τι θα δοθεί εξαρτάται από την πορεία τους. «Δεν υπάρχει δέσμευση», σημείωσε, υποστηρίζοντας ότι όσα κυβερνητικά στελέχη μίλησαν για ενδεχόμενο μέτρων, το έκαναν υπό προϋποθέσεις.

Σε κάθε περίπτωση, υποστήριξε, δεδομένου ότι τα περιθώρια είναι περιορισμένα, εφόσον αποφασιστούν μέτρα πρέπει να είναι πολύ στοχευμένα.

«Αυτοί που πλάττονται δυσανάλογα πρέπει να είναι στο επίκεντρο», είπε. «Δεν υπάρχει δημοσιονομικός χώρος για οριζόντια μέτρα».

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Ανσυχία Ελλήνων εξαγωγέων για την κρίση Ρωσίας - Ουκρανίας

Με έντονο προβληματισμό παρακολουθούν τις εξελίξεις στα σύνορα Ρωσίας - Ουκρανίας οι Έλληνες εξαγωγείς.

Μπορεί μεν οι πωλήσεις των ελληνικών προϊόντων προς τις δύο χώρες να καταλαμβάνουν πολύ χαμηλό μερίδιο στο σύνολο των περίπου 40 δισ. ευρώ που άγγιξαν πέρυσι – για πρώτη φορά στην Ιστορία – οι ελληνικές εξαγωγές (κι αυτό όχι μόνο εξαιτίας του ρωσικού εμπάργκο που επιβλήθηκε σε ευρωπαϊκά προϊόντα το καλοκαίρι του 2014), αλλά οι δύο αγορές της βόρειας Ευρώπης και της ανατολικής Ευρώπης αντίστοιχα, εξακολουθούν να παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για τις ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις.

Επιπλέον, χώρες όπως η Λιθουανία και η Πολωνία, που εισάγουν αγροτικά προϊόντα από την Ελλάδα, «διασχίζουν» την Ουκρανία προκειμένου να εξαγάγουν τα συγκεκριμένα προϊόντα στη Ρωσία, οπότε σε περίπτωση ρωσικής εισβολής στη χώρα εκτιμάται ότι θα επηρεαστούν μοιραία και οι μεταφορές εξαγωγικών προϊόντων.

Οι δε Έλληνες επενδυτές στον κάποτε «σιτοβολώνα της Σοβιετικής Ένωσης», την Ουκρανία, που τα τελευταία χρόνια έχουν τοποθετήσει χρήματα σε εξοπλισμό και εγκαταστάσεις στη χώρα, ζουν ώρες αγωνίας υπό την απειλή πιθανής σύρραξης, χωρίς ωστόσο προς το παρόν να σκέφτονται «να τα μαζέψουν και να φύγουν», όπως επισημαίνουν στο ΑΠΕ-ΜΠΕ εκπρόσωποί τους, επικαλούμενοι τηλεφωνικές επικοινωνίες των τελευταίων ημερών μαζί τους.

Ανσυχία επικρατεί και στο «μέτωπο» του τουρισμού, δεδομένου ότι η Ελλάδα υποδέχεται κάθε χρόνο εκατοντάδες χιλιάδες τουρίστες από τις δύο χώρες, οι οποίοι όμως εμφανίζονται τώρα

«μουδιασμένοι» εν αναμονή των εξελίξεων, με αποτέλεσμα οι θερινές τους διακοπές να μη βρίσκονται αυτή τη στιγμή «στο τραπέζι» – και, άρα, ούτε λόγος για προκρατήσεις από τις δύο χώρες, οι οποίες πέρυσι είχαν ξεκινήσει από τον Φεβρουάριο - Μάρτιο.

Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη ετήσια έκθεση του γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υπο-

θέσεων (ΟΕΥ) στο Κίεβο (στοιχεία 2020), οι δεκάδες ελληνικές εταιρείες που έχουν επενδυτική παρουσία στην Ουκρανία, δραστηριοποιούνται κυρίως στον χώρο της εμπορίας τροφίμων, φρούτων και λαχανικών, τις επιλογής προσωπικού για την ελληνική ναυτιλία (εκτιμάται ότι 40.000 Ουκρανοί ναυτικοί απασχολούνται σε πλοία ελληνικής ιδιοκτησίας, ωστόσο δεν υφίστανται μέχρι στιγμής πιο συγκεκριμένα στοιχεία), της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, του τουρισμού και της εστίασης. Υπάρχει επίσης μία, μεσαίου μεγέθους για τα ουκρανικά δεδομένα, ελληνική κατασκευαστική εταιρεία η οποία δραστηριοποιείται στη χώρα τα τελευταία 30 χρόνια.

Παράλληλα, εξακολουθεί να έχει εκεί παρουσία η Τράπεζα Πειραιώς, «με μικρή κεφαλαιοποίηση και λίγα παραρτήματα», σύμφωνα με την έκθεση, ενώ επενδυτικά παρούσες στη χώρα είναι ακόμα «οι εταιρείες Coca-Cola Hellenic, Hφαιστος, Alumil, Etem, Profilco, HGI (υαλοργία - πρώην Yioula), Chipita, Printec, Neokem, Ukravtomatika κ.ά.».

Υποχώρησαν στα 192 εκατ. ευρώ τα κέρδη της ΕΚΤ για το 2021

Αιτία τα αρνητικά επιτόκια και τα έκτακτα μέτρα λόγω πανδημίας

Δραματική μείωση κατέγραψαν τα κέρδη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στη διάρκεια του περασμένου έτους, συνεπεία των αρνητικών επιτοκίων αλλά και των χρηματοοικονομικών κινδύνων που συνδέονται με τα έκτακτα μέτρα στήριξης των οικονομιών από τον αντίκτυπο της πανδημίας.

Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, τα κέρδη της τράπεζας περιορίστηκαν σε μόλις 192 εκατ. ευρώ το 2021, όταν ένα έτος νωρίτερα έφταναν το 1,6 δισ. ευρώ. Αιτία της μείωσης ήταν οι προβλέψεις έναντι κινδύνου ύψους 610 εκατ. ευρώ στις οποίες προέβη η τράπεζα, όπως και το γεγονός ότι ήταν χαμηλότερα τα έσοδα της από συναλλαγματικά διαθέσιμα και τίτλους που αγόρασε στο πλαίσιο της άκρας αναπτυξιακής νομισματικής πολιτικής. Ο λόγος για το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων αξίας 1,85 τρισ. ευρώ που υιοθέτησε η τράπεζα το 2020 εν μέσω του πρώτου κύματος της πανδημίας για να περιορίσει τον οικονομικό αντίκτυπό της. Τα έσοδα σε αυτό το χαρτοφυλάκιο λόγω των αρνητικών επιτοκίων περιορίστηκαν σε 252 εκατ. ευρώ το περασμένο έτος επειδή υποχώρησαν σημαντικά οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων. Τελευταία η ΕΚΤ έχει αποφασίσει να αποσύρει μέρους των μέτρων έκτακτης ανάγκης

και να τερματίσει το έκτακτο πρόγραμμα κατά της πανδημίας στα τέλη Μαρτίου. Θα συνεχιστεί, όμως, το παλαιότερο πρόγραμμα αγορών ομολόγων που επιστράτευσε η ΕΚΤ στη διάρκεια της προηγούμενης κρίσης. Όπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές, το παλαιότερο αυτό πρόγραμμα, γνωστό ως APP, θα λειτουργήσει σαν «γέφυρα»

Δραματική η μείωση σε σύγκριση με το 2020, που τα κέρδη της Κεντρικής Τράπεζας έφταναν το 1,6 δισ. ευρώ.

ποσοτικής χαλάρωσης. Ωστόσο, ορισμένα μέλη του Δ.Σ. ασκούν πιέσεις ζητώντας να επισπευσθεί και η κατάργηση των τακτικών αγορών ομολόγων.

Επί του παρόντος το παλαιότερο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων συνεχίζεται σήμερα παράλληλα με το PEPP, με μυνιαίο ρυθμό αγορών τα 20 δισ. ευρώ. Πρόκειται, άλλωστε, να αυξηθεί στα 40 δισ. ευρώ κατά το δεύτερο τρίμηνο, στα 30 δισ. ευρώ στο τρίτο και μετά στα 20 δισ. «για όσο χρειαστεί». Επιπλέον, σύμφωνα με τη διατύπωση της ΕΚΤ, η τράπεζα αναμένει να τερματιστούν

όλες οι αγορές ομολόγων «λίγο προτού αρχίσουν οι αυξήσεις των επιτοκίων». Την Τετάρτη ο διοικητής της Τράπεζας της Γαλλίας και μέλος του Δ.Σ. της τράπεζας, Φρανσουά Βιερουά ντε Γκαλό, δήλωσε πως η ΕΚΤ ενδέχεται να τερματίσει τις καθαρές αγορές περιουσιακών στοιχείων το γ' τρίμηνο του έτους. Προσέθεσε, όμως, ότι αυτό δεν συνεπάγεται απαραίτητα άμεση αλλαγή νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ, δηλαδή αύξηση των επιτοκίων.

Στην τελευταία συνεδρίασή της η τράπεζα άφησε για πρώτη φορά ανοικτό το ενδεχόμενο αύξησης των επιτοκίων στη διάρκεια του 2022, κάτι που απέκλειε μέχρι προσφάτως. Στάθηκε καθοριστική στην αλλαγή στάσης η περαιτέρω επιτάχυνση του πληθωρισμού της Ευρωζώνης που έφτασε το 5,1% τον Ιανουάριο και ανάγκασε την πρόεδρο, Κριστίν Λαγκάρντ, να παραδεχθεί πως ο δείκτης θα παραμείνει σε υψηλότερα επίπεδα το τρέχον έτος. Λίγες ημέρες αργότερα, όμως, η κ. Λαγκάρντ έσπευσε να περιορίσει τις προσδοκίες για αυξήσεις των επιτοκίων, όταν στο πλαίσιο ακρόασης της ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προειδοποίησε για τον αντίκτυπο που θα μπορούσε να έχει στην εύθραυστη ανάκαμψη της Ευρωζώνης μια εσπευσμένη στρόφηση σε περιοριστική πολιτική.

Όπως, άλλωστε, προκύπτει

Σε έκθεσή του που δόθηκε στη δημοσιότητα, το ΔΝΤ επικροτεί την απόφαση της ΕΚΤ να εμμένει στην αναπτυξιακή της πολιτική, επικαλούμενο το πλήγμα που έχει δεχθεί η οικονομία της Ευρωζώνης από τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα.

ενδέχεται να αποδειχθεί εσφαλμένη κίνηση και να καταφέρει πλήγμα στην οικονομία.

Εξάλλου, σε σχετική έκθεσή του που δόθηκε στη δημοσιότητα, το ΔΝΤ επικροτεί την απόφαση της ΕΚΤ να εμμένει στην αναπτυξιακή της πολιτική επικαλούμενο το πλήγμα που έχει δεχθεί η οικονομία της Ευρωζώνης από τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα. Όπως τονίζει το Ταμείο, το έμφραγμα στην εφοδιαστική αλυσίδα αποτέλε-

σε τροχοπέδη στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρωζώνης στη διάρκεια του περασμένου έτους και το πρόβλημα είναι πιθανόν να παραταθεί έως και το 2023, καθώς συνεχίζεται η πανδημία. Δεδομένου, άλλωστε, πως πολλές χώρες σπεύδουν να χαλαρώσουν τα περιοριστικά μέτρα κατά της πανδημίας, το ΔΝΤ προειδοποιεί ότι νέες μεταλλάξεις μπορεί να επιφέρουν νέα πλήγματα στην οικονομία.

BLOOMBERG, CNBC

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου δέχεται προτάσεις για τηλεοπτικές εκπομπές όλων των κατηγοριών καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Για την κατάθεση προτάσεων και πληροφορίες επικοινωνήστε με τη γραμματεία του Τμήματος Προγραμμάτων Τηλεόρασης στην ηλεκτρονική διεύθυνση anna.christou@cybc.com.cy

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς.
- Ενημέρωση με εγκυρότητα, σοβαρότητα, αντικειμενικότητα.
- Από κάθε σημείο στην Κύπρο και τον κόσμο, με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών.

Παρουσίαση
Αντρέας Κημήτρης

8.00 μ.μ.
PIK 1 (Με ταυτόχρονη νοηματική στο PIK 2)

Απογειώθηκε στα 28,5 τρισ. δολ. το παγκόσμιο εμπόριο το 2021

Ξεπέρασε και τα προ πανδημίας επίπεδα του 2019 κατά 13%

Το παγκόσμιο εμπόριο γνώρισε μια πρωτοφανή ανάπτυξη στη διάρκεια του περασμένου έτους, όταν έφτασε στα 28,5 τρισ. δολάρια και οι μεγαλύτερες οικονομίες κατέγραψαν σημαντική αύξηση τόσο των εξαγωγών όσο και των εισαγωγών τους σε επίπεδα πάνω από τα προ πανδημίας. Στη διαπίστωση αυτή καταλήγει η Υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), η οποία, ωστόσο, εκτιμά ότι το τρέχον έτος η πορεία του διεθνούς εμπορίου δεν θα είναι εξίσου ικανοποιητική. Όπως επισημαίνει, η σημαντική αύξηση της αξίας του παγκόσμιου εμπορίου «είναι σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα των αυξημένων τιμών των εμπορευμάτων και των πρώτων υλών, της χαλάρωσης των περιοριστικών μέτρων κατά της πανδημίας, αλλά και της ισχυρής ανάκαμψης που σημείωσε η ζήτηση χάρη στα πακέτα στήριξης των οικονομιών».

Στο πλαίσιο έκθεσής της που δόθηκε στη δημοσιότητα, η UNCTAD τονίζει πως στη διάρκεια του περασμένου έτους η αξία του διεθνούς εμπορίου σημείωσε αύξηση κατά 25% σε σύγκριση με το 2020 αλλά και κατά 13% σε σχέση με τα προ πανδημίας επίπεδα του 2019. Η μεγάλη αύ-

ξηση άρχισε στη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του περασμένου έτους, αλλά εξακολούθησε να σημειώνεται σημαντική πρόοδος και το δεύτερο ήμισυ του 2021. Κατεγράφη, μάλιστα, μια σχετική επιβράδυνση στη διάρκεια του τρίτου τριμήνου, αλλά στη συνέχεια το τελευταίο τρίμηνο το διεθνές εμπόριο απογειώθηκε, με τις συναλλαγές αγαθών να αυξάνονται κατά σχεδόν 200 δις. δολάρια και να σημειώνουν νέο ρεκόρ στα 5,8 τρισ. δολάρια. Σημαντική παράμετρος που επισημαίνει η UNCTAD είναι πως το εμπόριο αγαθών αυξήθηκε πολύ περισσότερο στον αναπτυσσόμενο κόσμο σε σύγκριση με τις ανεπτυγμένες οικονομίες. Οι εξαγωγές των αναπτυσσόμενων χωρών ήταν περίπου 30% αυξημένες σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020, ενώ στο ίδιο χρονικό διάστημα οι εξαγωγές των ανεπτυγμένων και πλουσιότερων χωρών αυξήθηκαν κατά 15%. Η αύξηση ήταν ιδιαίτερα σημαντική στις χώρες που εξαγωγή εμπορεύματα και πρώτες ύλες, καθώς υπολογίζεται με βάση την αξία των εξαγωγών, και στη διάρκεια του περασμένου έτους εκτοξεύθηκαν οι τιμές των εμπορευμάτων και των πρώτων υλών. Επιπλέον υπερέβη τον πα-

Σε ό,τι αφορά το 2022, η Υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη προεξοφλεί πως η αύξηση του παγκόσμιου εμπορίου θα συνεχιστεί μεν, αλλά θα επιβραδυνθεί από το πρώτο κιόλας τρίμηνο του έτους. Η αξία του όγκου των εμπορικών συναλλαγών θα παραμείνει περίπου στα ίδια επίπεδα με εκείνα που κατεγράφησαν τους τελευταίους τρεις μήνες του 2021. Ο λόγος είναι ότι αναμένεται να αποκλιμακωθούν οι παράγοντες που οδήγησαν στην αύξηση της αξίας του εμπορίου το περασμένο έτος, δηλαδή οι υψηλές τιμές των εμπορευμάτων και των πρώτων υλών και η ισχυρή παγκόσμια ζήτηση.

Η σημαντική αύξηση είναι σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα των αυξημένων τιμών των εμπορευμάτων, της χαλάρωσης των περιορισμών, αλλά και της ισχυρής ανάκαμψης.

γκόσμιο μέσο όρο η αύξηση των εμπορικών συναλλαγών ανέμεσα στις χώρες του Νότου, καθώς έφτασε στο 32% σε ετήσια βάση. Η αύξηση της αξίας των εμπορικών συναλλαγών ήταν γενικευμένη σε όλους τους τομείς της οικονομίας στη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου του περασμένου έτους. Εξαιρέσεις αποτέλεσαν μόνο το εμπόριο εξοπλισμών μεταφορών, μεταξύ των οποίων και των οχημάτων, αλλά και εξο-

πλισμών επικοινωνιών, όπως τα εργαλεία ακριβείας. Κυριότερος παράγοντας που κράτησε σε χαμηλά επίπεδα την αύξηση των εμπορικών συναλλαγών σε αυτούς τους τομείς δεν ήταν άλλος από την έλλειψη επεξεργαστών που έπληξε την παγκόσμια οικονομία στη διάρκεια του περασμένου έτους. Στον αντίποδα, όπως υπογραμμίζει η UNCTAD, ήταν η αύξηση του εμπορίου ενέργειας, με «τις υψηλές τιμές των καυσίμων να είναι ο καθοριστικός παράγοντας που οδήγησε σε αύξηση της αξίας του παγκόσμιου εμπορίου ενέργειας». Παράλληλα υπερέρχεται επίσης τον μέσο όρο η αύξηση των εισαγωγών και εξαγωγών μετάλλων και χημικών.

Σε ό,τι αφορά το 2022, η UNCTAD προεξοφλεί πως η αύξηση του παγκόσμιου εμπορίου θα συνεχιστεί μεν, αλλά θα επιβραδυνθεί από το πρώτο κιόλας τρίμηνο του έτους. Η αξία του όγκου των εμπορικών συναλλα-

γών θα παραμείνει περίπου στα ίδια επίπεδα με εκείνα που κατεγράφησαν τους τελευταίους τρεις μήνες του 2021. Ο λόγος είναι ότι αναμένεται να αποκλιμακωθούν οι παράγοντες που οδήγησαν στην αύξηση της αξίας του εμπορίου το περασμένο έτος, δηλαδή οι υψηλές τιμές των εμπορευμάτων και των πρώτων υλών και η ισχυρή παγκόσμια ζήτηση.

Εν ολίγοις η UNCTAD εκτιμά πως η αύξηση των εμπορικών συναλλαγών θα είναι φέτος μικρότερη από όσο είχε αρχικά εκτιμηθεί, ακολουθώντας τα θεμελιώδη μακροοικονομικά μεγέθη, που επίσης αναμένεται να διαμορφωθούν σε χαμηλότερα επίπεδα από αυτά στα οποία είχαν αρχικά προβλεφθεί. Το ΔΝΤ έχει αναθεωρήσει επί τα χείρω την πρόβλεψή του για την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας, υποβαθμίζοντας την πρόβλεψή του κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες. Επικαλείται τον επίμονα

υψηλό πληθωρισμό στις ΗΠΑ και την αβεβαιότητα που προκαλούν οι ισχυρότατοι κραδασμοί στον στεγαστικό τομέα της Κίνας. Η UNCTAD θεωρεί, άλλωστε, πιθανόν να επιβραδυνθεί η αύξηση του παγκόσμιου εμπορίου το τρέχον έτος επειδή πολλές επιχειρήσεις καταβάλλουν προσπάθειες για να «κοντύνουν» τη εφοδιαστική αλυσίδα τους, να φέρουν την παραγωγή πλησιέστερα στον προορισμό της και γενικότερα να αλλάξουν ένα τμήμα των προμηθευτών τους. Προεξοφλεί πως η τάση για επαναπατρισμό της παραγωγής θα ενταθεί δεδομένου ότι υπογράφονται σχετικές συμφωνίες σε περιφερειακό επίπεδο και όλο και περισσότερες επιχειρήσεις «αυξάνουν την εξάρτησή τους από προμηθευτές που βρίσκονται πλησιέστερα». Επιπλέον, το 2022 αναμένεται πως το διεθνές εμπόριο θα επηρεαστεί από την αυξημένη ζήτηση για προϊόντα περιβαλλοντικά βιώσιμα.

Στα ύψη η απόδοση για τα νέα ισλαμικά ομόλογα 3 δις. δολαρίων της Τουρκίας

Σε μια στιγμή που το κόστος δανεισμού αυξάνεται παγκοσμίως, η Τουρκία προχώρησε στη μεγαλύτερη έως τώρα έκδοση ισλαμικών ομολόγων σε δολάριο και κατέβαλε την υψηλότερη απόδοση που έχει καταβάλει σε αντίστοιχες εκδόσεις χρέους. Επρόκειτο για δημοπρασία ισλαμικών ομολόγων, των λεγόμενων σουκούκ, ύψους 3 δις. δολαρίων, που σύμφωνα με το τουρκικό υπουργείο Οικονομικών υπερκαλύφθηκε πάνω από τρεις φορές, αλλά με απόδοση 7,25%. Πρόκειται για απόδοση σαφώς μεγαλύτερη από σχεδόν όλες τις εκδόσεις σουκούκ.

Σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg, από τα 250 δις. δολάρια των σουκούκ ανά τον κόσμο, τα 190 δις. έχουν απόδοση κάτω του 5%. Το 2020 το Μπαχρέιν, που έχει βαθμολογία πιστοληπτικής αξιολόγησης Β, εξέδωσε επιταγή ισλαμικά ομόλογα με απόδοση 4%. Από το 1999 έως σήμερα, μόνο το Πακιστάν, η

Η κεντρική τράπεζα της χώρας διατήρησε αμετάβλητα τα επιτόκια για δεύτερο μήνα.

Ινδονησία και οι Μαλδίβες νήσοι έχουν καταβάλει τόσο υψηλή απόδοση σε σουκούκ δολαρίου. Η αγορά των ισλαμικών ομολόγων απευθύνεται σε μια εντελώς διαφορετική βάση επενδυτών, που επιδιώκουν αφενός να διαφοροποιήσουν το χαρτοφυλάκιό τους και αφετέρου να διασφαλίσουν αποδόσεις. Η Τουρκία προσφέρει τον συνδυασμό αυτών των δύο, σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες που εκδίδουν ομόλογα σουκούκ, καθώς αυτές είναι ως επί το πλείστον οι πλούσιες χώρες του Περσικού Κόλπου που έχουν βαθμολογία επένδυσής και προσφέρουν σαφώς χαμηλότερες αποδόσεις.

Τον Ιανουάριο τα επίσημα στοιχεία φέρουν τον πληθωρισμό της Τουρκίας στο 48,7%, ενώ έπειτα από αλληπάλληλες μειώσεις στη διάρκεια του 2021, τα επιτόκια βρίσκονται στο 14%.

Τα ισλαμικά αυτά ομόλογα της Τουρκίας εκδόθηκαν σε μια αρνητική συγκυρία, καθώς η αναμενόμενη αύξηση επιτοκίων από την αμερικανική Federal Reserve έχει προκαλέσει μαζικές εκροές κεφαλαίων από το χρέος των αναδυόμενων αγορών και παράλληλα έχει οδηγήσει σε άνοδο το κόστος δανεισμού ανά τον κόσμο. Παράλληλα, όμως, οι επενδυτές παραμένουν επιφυλακτικοί απέναντι στην Τουρκία και στο χρέος της εξαιτίας των ανορθόδοξων πολιτικών που εφαρμόζει η κυβέρνηση Ερντογάν. Η Τράπεζα της Τουρκίας διατήρησε αμετάβλητα τα επιτόκια για δεύτερο συναπτό μήνα, μολονότι ο πληθωρισμός στη χώρα αγγίζει το 50%. Από τον Ιανουάριο τα επίσημα στοιχεία φέρουν τον πληθωρισμό της Τουρκίας στο 48,7%, ενώ έπειτα από αλληπάλληλες μειώσεις στη διάρκεια του 2021, τα επιτόκια βρίσκονται στο 14%.

Όπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές και παράγοντες της αγοράς, αυτό συνεπάγεται ότι τα πραγματικά επιτόκια βρίσκονται σχεδόν στο -35%, καταγράφοντας τα χαμηλότερα επίπεδα μεταξύ των αναδυόμενων αγορών, πολλές από τις οποίες έχουν προχωρήσει σε αύξηση του κόστους δανεισμού το περασμένο έτος. Η είδηση δεν επηρέασε πάντως την τουρκική λίρα παρά ελάχιστα, καθώς υποχώρησε κατά 0,2% στις 13,6278 λίρες προς ένα δολάριο. Λίγο πριν ανακοινωθεί η απόφαση της Τράπεζας της Τουρκίας, ο Τούρκος πρόεδρος δήλωσε πως «έχει περιοριστεί σημαντικά η συζήτηση για τα επιτόκια και έχει σταθεροποιηθεί η συναλλαγματική ισοτιμία, που σημαίνει ότι είναι καιρός να συμπίεσουμε τον πληθωρισμό σε μονοψήφιο ποσοστό». Η δήλωση απηχεί τη γνώση πλόν αναρθόδοξη θεωρία του Ταγίπ Ερντογάν πως τα επιτό-

κια προκαλούν πληθωρισμό. Οι επανειλημμένες μειώσεις των επιτοκίων στη διάρκεια του περασμένου έτους έχουν οδηγήσει πάντως σε κατάρρευση της τουρκικής λίρας, με αποτέλεσμα να μένει η τουρκική οικονομία πολύ περισσότερο εκτεθειμένη στην παγκόσμια εκτόξευση του πληθωρισμού. Ο Τούρκος πρόεδρος θέτει σε προτεραιότητα τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, σε μια στιγμή που οι άλλες αναδυόμενες αλλά και κάποιες ανεπτυγμένες οικονομίες αυξάνουν το κόστος δανεισμού για να αναχαιτίσουν τις αυξήσεις των τιμών. Ο υπουργός Οικονομικών και Προϋπολογισμού, Νουρεντίν Νεμπατί, έχει εκφράσει την εκτίμηση ότι στη διάρκεια του έτους θα αποκλιμακωθεί ο πληθωρισμός, καθώς η οικονομία θα συγκεντρώσει συνάλλαγμα από την αύξηση του τουρισμού στη διάρκεια του καλοκαιριού.

BLOOMBERG

Εννέα εκατ. υπνοδωμάτια στη Βρετανία έγιναν γραφεία

Σχεδόν εννέα εκατομμύρια υπνοδωμάτια έχουν μετατραπεί σε χώρους εργασίας στη Βρετανία, καθώς οι πολίτες έχουν προσαρμόσει τα σπίτια τους στις απαιτήσεις που «προστάζει» η πανδημία του κορωνοϊού, σύμφωνα με έρευνα μεσιτικού γραφείου. Ειδικότερα, τέσσερις στους 10, δηλαδή 41% των ιδιοκτητών, έχουν διαμορφώσει την ιδιοκτησία τους έτσι ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες τους. Περισσότεροι από τους μισούς, 53%, έχουν αναδιαμορφώσει εξ ολοκλήρου τουλάχιστον ένα υπνοδωμάτιο, ενώ ορισμένοι από αυτούς έχουν μετατρέψει πολλά δωμάτια.

Η έρευνα διαπιστώνει ότι περίπου 8.856.000 υπνοδωμάτια έχουν «χαθεί» στα ιδιόκτητα σπίτια του Ηνωμένου Βασιλείου

κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Σχεδόν οι μισοί, ποσοστό 46% από όσους έχουν κάνει αλλαγές στο σπίτι τους, έχουν δημιουργήσει ένα γραφείο, ενώ το 58% δηλώνει ότι σχεδιάζει να το διατηρήσει μόνιμα. Ωστόσο, ένας στους έξι (16%) ιδιοκτήτες που δημιούργησαν ένα γραφείο στο σπίτι αναφέρει ότι δεν είναι και πολύ ικανοποιημένος που αναγκάζεται να παραχωρεί χώρο ουσιαστικά προς όφελος του εργοδότη του. Τα δύο τρίτα (67%) πιστεύουν ότι οι εργοδότες πρέπει να πληρώσουν ολόκληρο ή μέρος του κόστους δημιουργίας ενός γραφείου στο σπίτι, ενώ τρεις στους 10 (30%) δηλώνουν ότι ο εργοδότης τους είχε συνεισφέρει κάπως στο κόστος διαμόρφωσης.

Την ίδια ώρα, παράλληλα με τα γραφεία στο σπίτι, δημιουργήθηκαν και γυμναστήρια, μπαρ, κινηματογράφοι και αίθουσες μουσικής. Η έρευνα ανακάλυψε επίσης ότι περισσότεροι από τους μισούς (55%) όσων ανανέωσαν τα δωμάτιά τους σημείωσαν ότι πρέπει να συμβιβαστούν με λιγότερο χώρο στο σπίτι τους για να μείνουν οι επισκέπτες ή ότι τα παιδιά τους τώρα αναγκάζονται να μοιράζονται ένα υπνοδωμάτιο. Ειδικά οι νεότεροι ιδιοκτήτες σπιτιού λόγω της ύπαρξης μικρότερων ακινήτων δηλώνουν ότι κάνουν συμβιβασμούς, με σχεδόν το ένα τρίτο (32%) να επισημαίνει ότι αυτό τους έκανε να σκεφτούν να μετακομίσουν. «Δεν αποτελεί έκπληξη το γε-

γονός ότι με τόσο πολλά υπνοδωμάτια χαμένα και πολλά οικιακά γραφεία που πρόκειται να γίνουν μόνιμα, πολλοί ιδιοκτήτες θα έχουν συνειδητοποιήσει ότι τώρα είναι η ώρα για ένα νέο σπίτι με περισσότερο χώρο», σημειώνουν οι μεσιτές. «Αξίζει να σκεφτείτε ένα γραφείο κήπου, το οποίο θα μπορούσε να είναι οτιδήποτε, από ένα υπόστεγο έως μια κομψή, ειδικά κατασκευασμένη, πολυτελής καμπίνα. Οχι μόνο μπορεί να επιτρέψει μια καλύτερη ισορροπία εργασίας - ζωής και χώρο εργασίας εκτός του οικογενειακού σπιτιού, αλλά σίγουρα θα προσθέσει αξία στην ιδιοκτησία σας και δεν θα την αφαιρέσει, κάτι που θα μπορούσε να συμβεί αν μετατρέψετε ένα υπνοδωμάτιο», δηλώνουν χαρακτηριστικά.

Τέσσερις στους δέκα ιδιοκτήτες ακινήτων στη Βρετανία έχουν διαμορφώσει την ιδιοκτησία τους έτσι ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες τους, σύμφωνα με έρευνα μεσιτικού γραφείου.

Κέρδη-ρεκόρ 4,2 δισ. ευρώ για την ευρωπαϊκή Airbus

Επειτα από δύο χρόνια θα διανείμει ξανά μέρισμα στους μετόχους της

Θετικότερες είναι οι ειδήσεις από το μέτωπο της ευρωπαϊκής αεροναυπηγικής της Airbus, η οποία σημείωσε κέρδη ρεκόρ το 2021, σηματοδοτώντας την πορεία ανάκαμψής της, ενώ δήλωσε έπειτα από δύο χρόνια αποχής πως θα δώσει μέρισμα στους μετόχους της. Την επίδοσή της οφείλει στις δραστηριότητές της στην πολιτική αεροπορία, καθώς και στην αεροδιαστημική και την άμυνα. Επιπλέον, επιβεβαίωσε τις πληροφορίες ότι προχωρεί σε αναθεώρηση της στρατηγικής της στο πεδίο της άμυνας. Παρά το ότι η εταιρεία, η μεγαλύτερη στη ναυπήγηση αεροσκαφών πολιτικής αεροπορίας στον κόσμο, εκτιμά πως το 2022 θα έχει υψηλότερα κέρδη και θα παραδώσει περισσότερα από 700 αεροσκάφη, έναντι των 611 πέρυσι, προειδοποίησε για τις υφιστάμενες και επίμονες προκλήσεις. Κι αυτές δεν είναι άλλες από τα κωλύματα στην εφοδιαστική αλυσίδα και τον πληθωρισμό.

«Η πανδημία ακόμα δεν βρίσκεται εντελώς πίσω μας», επισημαίνει ο διευθύνων σύμβουλος της ευρωπαϊκής αεροναυπηγικής εταιρείας, Γκιγιόμ Φορί, προσθέτοντας πως κατά την εκτίμησή του η αγορά των αεροπλάνων τζετ θα ανακάμψει μεταξύ 2023 και 2025. «Είναι πλέον ξεκάθαρο πως οι άνθρωποι θέλουν και πάλι να πετάξουν, όπερ και συμβαίνει, μόλις χαλαρώνουν οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί». Επιπλέον, η Airbus, η οποία κατασκευάζει και στρατιωτικά αεροπλάνα, επιβεβαίωσε πως επανεξετάζει τη στρατηγική της στον κλάδο της άμυνας. Είχε προηγηθεί δημοσίευμα του ειδησεογραφικού πρακτορείου Reuters, το οποίο ανέφερε ότι το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας εξετάζει διάφορα ενδεχόμενα, με τα οποία

Το προτεινόμενο μέρισμα της αεροναυπηγικής εταιρείας είναι της τάξεως του 1,50 ευρώ ανά μετοχή.

Η εταιρεία προβλέπει νέα αύξηση της κερδοφορίας το 2022 και παράδοση 720 αεροσκαφών, έναντι 611 πέρυσι.

ίσως θα ανοίξει την πόρτα σε πιο στρατηγικές συνεργασίες. Πάντως, ο Γκιγιόμ Φορί διευκρίνισε πως η Airbus παραμένει «προσπλωμένη στον στόχο της να έχει μια ισχυρή θέση στον αμυντικό κλάδο», αν και αρνήθηκε να δώσει περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την αναθεώρηση.

Εν τω μεταξύ, ύστερα από οικονομική ξηρασία δύο ετών

ο αεροναυπηγικός όμιλος ανακίνησε, λόγω των υψηλών του εσόδων, ότι επαναλαμβάνει την παροχή μερίσματος. Το 2021 είχε κέρδη-ρεκόρ της τάξεως των 4,213 δισεκατομμυρίων ευρώ, χάρις και στο τέλος της παραγωγής του σουπερ τζάμπο A380. Το προτεινόμενο μέρισμα είναι της τάξεως του 1,50 ευρώ ανά μετοχή. Από πλευράς τους οι αναλυτές είπαν πως τα αποτελέσματα ξεπέρασαν τις προσδοκίες για κέρδη, αν και ορισμένοι ήταν απογοητευμένοι που η εταιρεία προέβλεπε σταθερές ταμειακές ροές το 2022 έπειτα από μια απότομη ανάκαμψη στα 3,5 δισεκατομμύρια ευρώ το 2021 και ενώ υπήρξε αρνητικό πρόσημο 6,8 δισεκατομμυρίων ευρώ το 2020.

Αναφορικά με τις παραδόσεις αεροσκαφών, η Airbus προέβλεψε 720 για το 2022, από 611 πέρυσι, και προσαρμοσμένα λειτουργικά κέρδη περί τα 5,5 δισεκατομμύρια ευρώ. Το καθαρό ρευστό ενισχύθηκε πάνω από 75%, φθάνοντας τα 7,6 δισεκατομμύρια ευρώ, τείνοντας προς τα επίπεδα πριν από την πανδημία των 12,5 δισεκατομμυρίων ευρώ. Τέλος, η ευρωπαϊκή αεροναυπηγική επιβεβαίωσε ότι σχεδιάζει να αυξήσει την παραγωγή αεροσκαφών βραχείας ατράκτου στα 65 τον μήνα έως το καλοκαίρι του 2023, από τα σχεδόν 45 σήμερα, ενώ ορισμένοι αναλυτές επισήμαναν πως εμφανίστηκε συγκρατημένη, διότι αρχικά είχε θέσει στόχο τις 75 μονάδες μηνιαίως έως το 2025.

Δεκτές οι κάρτες Visa από την Amazon

Σε συμφωνία παγκοσμίου βεληνεκούς κατέληξαν οι κολοσσοί υψηλής τεχνολογίας και πιστωτικών καρτών της Amazon και της Visa, όσον αφορά τη χρήση των πιστωτικών καρτών της τελευταίας. Η Amazon με την κίνηση αυτή διευθετεί το ζήτημα των χρεώσεων στις πιστωτικές κάρτες, τις οποίες χρεώσεις θεωρούσε υπερβολικές, απειλώντας να μην τις κάνει δεκτές σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο. Πλέον σήμερα οι πελάτες στη Βρετανία θα εξακολουθήσουν να κάνουν χρήση των καρτών της Visa, όπως ανακοινώθηκε από αμφότερες τις εταιρείες. Συν τοις άλλοις, η Amazon προτίθεται να μειώσει μια επιβάρυνση της τάξεως του 0,5%, ποσοστό το οποίο επιβαλλόταν στις συναλλαγές με πιστωτικές κάρτες της Visa σε χώρες όπως η Σιγκαπούρη αλλά και η Αυστραλία, σύμφωνα με όσα αναφέρει σε σχετικό του δημοσίευμα το αμερικανικό ενημερωτικό δίκτυο CNBC. Αξίζει να αναφερθεί πως η Amazon είχε εισαγάγει αυτή την επιβάρυνση το 2021. Τον δε Ιανουάριο δήλωσε ότι δεν εξετάζει πλέον το ενδεχόμενο να μην κάνει αποδεκτές πιστωτικές κάρτες Visa στη Βρετανία, ήτοι μόλις δύο ημέρες πριν αρχίσει να εφαρμόζει το μέτρο. Εκείνη την περίοδο οι δύο συνομιλήτριες ανέφεραν πως θα συνεχίσουν τις επαφές τους, ούτως ώστε να μπορέσουν να επιλύσουν τις διαφορές τους σε ένα ευρύτερο φάσμα.

«Πρόσφατα καταλήξαμε σε μια παγκόσμια συμφωνία με τη

Amazon και Visa πρόκειται να συνεργαστούν για την επινόηση νέων προϊόντων για ευέλικτες ψηφιακές πληρωμές.

Συμφωνία ανάμεσα στους δύο κολοσσούς για τις χρεώσεις.

Visa, η οποία δίνει τη δυνατότητα σε όλους τους καταναλωτές να εξακολουθήσουν να χρησιμοποιούν τις πιστωτικές

κάρτες της σε όλα τα ψηφιακά και συμβατικά καταστήματά μας», δήλωσε εκπρόσωπος της Amazon στο CNBC. «Η Amazon παραμένει πιστή στις δεσμεύσεις της, ώστε να είναι σε θέση να προσφέρει μια ολοκληρωμένη εμπειρία πληρωμών στην πελατεία της, η οποία και να είναι διευκο-

λυντική αλλά και να τους δίνει τη δυνατότητα επιλογών». Amazon και Visa πρόκειται να συνεργαστούν, κιόλας, για την επινόηση νέων προϊόντων για ευέλικτες ψηφιακές πληρωμές.

Θα πρέπει να αναφερθεί πως ο αμερικανικός κολοσσός της υψηλής τεχνολογίας ασκεί πιέσεις στη Visa για να ελαττώσει τις χρεώσεις της, που βαρύνουν τους λιανεμπόρους. Ολοένα και περισσότερο οι τελευταίοι εμφανίζονται δυσανεστήσιμοι με το κόστος το οποίο σχετίζεται με τη λειτουργία των μεγάλων δικτύων πιστωτικών καρτών, ενώ τους προβληματίζει και η έντονη και εκτεταμένη επιρροή του κολοσσού της Amazon στη διεθνή αγορά. Πέραν τούτου θα πρέπει να αναφερθεί πως επιχειρήσεις στο πεδίο των αυτών πληρωμών και των πιστωτικών και χρεωστικών καρτών, όπως είναι η Visa, η Mastercard και η American Express, βρίσκονται πλέον αντιμέτωπες με έναν λυσσαλέο ανταγωνισμό από τη νέα γενιά παρόχων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Πρόκειται για νεοπαγείς εταιρείες, άπειρες στον αριθμό, που δραστηριοποιούνται διεθνώς στη χρηματοπιστωτική τεχνολογία, όπως όσες ακολουθούν το μοντέλλο «αγοράστε τώρα, πληρώστε αργότερα», που αποδεικνύεται δημοφιλές στις νεότερες ηλικίες.

Η δε μέθοδος της «ανοικτής τραπεζικής» επιτρέπει σε νεοφυείς εταιρείες να παρακάμπτουν αποτελεσματικά τις παραδοσιακές μεθόδους συναλλαγών, τις οποίες αντιπροσωπεύουν οι πιστωτικές κάρτες.

Στα 99 εκατ. δολάρια το σύνολο αποδοχών του Τιμ Κουκ το 2021

Το υπέρογκο ποσό των αποδοχών του Τιμ Κουκ, διευθύνοντος συμβούλου της Apple, έχει προκαλέσει έντονες αντιδράσεις. Ελαβε το 2021 πακέτο ύψους 99 εκατομμυρίων δολαρίων, όταν αντιστοίχως το 2020 είχε αποκομίσει πολύ λιγότερα, της τάξεως των 14,9 εκατομμυρίων δολαρίων. Η εταιρεία συμβουλευτικής ISS διατύπωσε τον σοβαρό προβληματισμό της για τις απολαβές του Τιμ Κουκ, στις οποίες συγκαταλέγονται ο μισθός, οι μετοχές της Apple και άλλων ειδών μπόνους. Επίσης, ζήτησε από τους μετόχους να τις καταψηφίσουν στην επικείμενη γενική συνέλευση. Μάλιστα, απευθύνθηκε σε αυτούς με επιστολή, στην οποία επισημαίνει ότι αντιστοιχεί για τον «σχεδιασμό και το μέγεθος των αποδοχών», πόσο μάλλον, όταν οι μισές από αυτές δεν συναρτώνται με κριτήρια παραγωγικότητας. Η ISS υπολογίζει πως τα όσα έλαβε από την Apple ο επικεφαλής της για το παρελθόν έτος ήταν 1.447 φορές υψηλότερα σε συσχετισμό με τα αντίστοιχα ενός μέσου εργαζομένου στον όμιλο.

Ειδικότερα, το πακέτο αποδοχών για το 2021 συνίστατο σε 3 εκατομμύρια δολάρια μισθό, καθώς και σε μετοχές της Apple, οι οποίες αποτιμώνται σε 82,3 εκατομμύρια δολάρια. Συν τοις άλλοις, έλαβε και 12 εκατομμύρια δολάρια διότι πέτυχε τους

στόχους της εταιρείας, καθώς και 1,4 εκατ. δολάρια για τα αεροπορικά του ταξίδια, την ασφάλεια ζωής και τις συνταξιοδοτικές του καλύψεις, όπως αναφέρει το Ρόιτερς. Σύμφωνα με την ISS, τα ποσά για τέτοιου είδους παροχές υπερβαίνουν τα αντίστοιχα που δόθηκαν σε εταιρείες ανάλογες με την Apple. Πάντως, ο Τιμ Κουκ επανειλημμένως έχει ταχθεί υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνι-

Ο CEO της Apple το 2020 είχε αποκομίσει 14,9 εκατ. δολ.

κής ισότητας, ενώ το 2015 είχε δηλώσει πως δεσμεύεται να διαθέσει το σύνολο της περιουσίας του σε αγαθοεργίες προτού αποβιώσει. Βάσει των στοιχείων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ, ο επικεφαλής του τεχνολογικού κολοσσού πέρυσι προσέφερε μετοχές του αξίας τουλάχιστον 10 εκατομμυρίων δολαρίων για καλό σκοπό, αν και δεν κατονόμασε τους αποδέκτες. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως μέσα στον Ιανουάριο η Apple απέβη και η πρώτη στην Ιστορία εταιρεία η οποία προσωρινώς είχε ανέλθει σε επίπεδα κεφαλαιοποίησης της τάξεως των 3 τρις. δολαρίων.

Τρεις στους 10 Έλληνες προτιμούν ψηφιακές τραπεζικές συναλλαγές

Την προτίμησή τους στις ψηφιακές τραπεζικές συναλλαγές εκφράζουν 3 στους 10 Έλληνες, με το 28,9% να δηλώνει ότι θα σταματήσει να επισκέπτεται τα φυσικά καταστήματα των τραπεζών, χρησιμοποιώντας αποκλειστικά τις ηλεκτρονικές τους υπηρεσίες. Στον αντίποδα, μόλις ένα 8,5% δηλώνει ότι θα επιστρέψει στις διά ζώσης υπηρεσίες. Αυτό επισημαίνει νέα έρευνα της SAS την οποία επικαλείται ο Συνδέσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδος. Σύμφωνα με την έρευνα, η στροφή των καταναλωτών προς τις ψηφιακές υπηρεσίες έγινε ακόμη πιο έντονη μέσα στην πανδημία. Μάλιστα, το 15% των πελατών δηλώνει ότι χρησιμοποίησε για πρώτη φορά κάποια διαδικτυακή υπηρεσία για τις τραπεζικές συναλλαγές μέσα στην πανδημία. Στο μεταξύ, η έρευνα δείχνει επίσης ότι οι τράπεζες έχουν καταβάλει προσπάθειες για να βελτιώσουν την εμπειρία των πελατών τον τελευταίο ενάμιση χρόνο. Ωστόσο, στην Ελλάδα, το 20% των χρηστών βρίσκει ότι το customer experience έχει επιδεινωθεί μετά την πανδημία. Από την άλλη, σύμφωνα με την έρευνα που αναδημοσίευσε ο ΣΕΠΕ, υπάρχει και ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης του 24,5%, που θεωρεί ότι η διαδικασία των συναλλαγών έγινε ευκολότερη και γρηγορότερη. Όσον αφορά τα προσωπικά δεδομένα, οι περισσότεροι Έλληνες (38,2%) δηλώνουν ότι δεν έχει αλλάξει κάτι ως προς την προθυμία τους να τα μοιράζονται σε τραπε-

ζικές συναλλαγές, ηλεκτρονικές και μη. Σύμφωνα με την έρευνα, το 11,9% εμφανίζει γενικά μεγαλύτερη προθυμία να παραχωρήσει τα προσωπικά του δεδομένα. Το 14% εμφανίζεται πρόθυμο να μοιραστεί προσωπικά δεδομένα με τις τράπεζες, εάν αυτό οδηγήσει σε συνολικά καλύτερη εμπειρία πελάτη, ενώ το 12,4% «απαιτεί» άμεση επιβράβευση για τα προσωπικά του δεδομένα, όπως για παράδειγμα πόντους επιβράβευσης, εκπτώσεις, εξατομικευμένες προσφορές. Στον αντίποδα, υπάρ-

Το 15% των πελατών δηλώνει ότι χρησιμοποίησε για πρώτη φορά κάποια διαδικτυακή υπηρεσία τράπεζας μέσα στην πανδημία.

χει κι ένα ποσοστό της τάξεως του 10%, το οποίο δηλώνει απρόθυμο να κοινοποιήσει τα προσωπικά του δεδομένα, αν δεν είναι ξεκάθαρος ο λόγος και ο τρόπος που αυτά θα χρησιμοποιηθούν. «Θα πρέπει, λοιπόν, οι τράπεζες να είναι σε θέση να αποδεικνύουν πως χρησιμοποιούν τα δεδομένα των πελατών τους για να βελτιώσουν το customer experience, κάνοντάς τους να νιώσουν πιο ασφαλείς και ενθαρρυνόντάς τους να μοιραστούν ακόμη περισσότερα προσωπικά δεδομένα», σημειώνουν οι αναλυτές.

Στην Ελλάδα, το 20% των χρηστών βρίσκει ότι το customer experience έχει επιδεινωθεί μετά την πανδημία.

Αλμα τιμών σε ακίνητα των προαστίων της Αθήνας

Αυξήσεις έως 27%, ποιες είναι οι δημοφιλέστερες περιοχές

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Περιοχές του κέντρου εξακολουθούν να μονοπωλούν το αγοραστικό ενδιαφέρον στην αγορά κατοικίας, ενώ το ίδιο φαίνεται να συμβαίνει και με την ενοικίαση. Ωστόσο, οι μεγαλύτερες αυξήσεις τιμών εντοπίζονται σε περιοχές των βορειών και νοτίων προαστίων, όπως φαίνεται από τα στοιχεία του δείκτη τιμών

Το 2021 υπήρξε αύξηση της ζήτησης, ενισχύεται η τάση τον πρώτο μήνα του 2022.

Spitogatos (SPI). Κοινή συνισταμένη είναι η σημαντική άνοδος της ζήτησης, τάση που φάνηκε κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2021, αλλά ακόμα περισσότερο κατά τον πρώτο μήνα του 2022.

Σύμφωνα με τον Δημήτρη Μελαχροινό, διευθύνοντα σύμβουλο του δικτύου ηλεκτρονικών αγγελιών Spitogatos.gr, «το 2021 υπήρξε ξεκάθαρα μια δυναμική χρονιά

με αυξημένη προσφορά και ζήτηση, συναλλαγές αλλά και νέα επιχειρηματικά μοντέλα στο real estate. Οι πρώτες εβδομάδες του 2022 δεν δείχνουν κάτι διαφορετικό, μάλιστα τον Ιανουάριο 2022 στις ιστοσελίδες μας είχαμε 55% περισσότερα αιτήματα ενδιαφέροντος για ακίνητα από τον μηνιαίο μέσο όρο του 2021, δηλαδή αυξημένη ζήτηση σε επίπεδα ανάπτυξης που δεν έχουμε ξαναδεί στο παρελθόν».

Το 2021 οι δημοφιλέστερες περιοχές για την αγορά κατοικίας ήταν το Κολωνάκι και ο Λυκαβηττός, οι Αμπελόκηποι και το Πεντάγωνο, το Παγκράτι, η Κυψέλη και η Γλυφάδα, που ήταν και η μόνη περιοχή εκτός του κέντρου. Όσον αφορά τις περιοχές με τη μεγαλύτερη αύξηση των τιμών, ξεχώρισαν ο Άγιος Ιωάννης Ρέντης με 27,1% (1.270 ευρώ/τ.μ.), η Ελευσίνα με 26,7% (1.157 ευρώ/τ.μ.), του Παπάγου με 26,1% (3.150 ευρώ/τ.μ.) και τα Βριλήσσια με 25,9% (2.810 ευρώ/τ.μ.). Σημαντικές αυξήσεις κατέγραψαν επίσης περιοχές, όπως η Πετρούπολη (24,6%), ο Χολαργός (23,4%), ο Άγιος Δημήτριος (20,4%), η Ανθούσα (20%), το Νέο Ψυχικό (18,6%) και η Λυ-

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις στις μέσες ζητούμενες τιμές πώλησης και ενοικίασης κατοικιών στην Αττική κατά το 2021

ΔΗΜΟΦΙΛΕΣΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

ΓΙΑ ΠΩΛΗΣΗ ▶

ΓΙΑ ΕΝΟΙΚΙΑΣΗ ▶

ΠΗΓΗ: Spitogatos

κόβρυση (18,1%). Όπως αναφέρει η ανάλυση του Spitogatos, «ο νέος τρόπος ζωής, ως αποτέλεσμα της πανδημίας, άλλαξε τις προτιμήσεις ενοικιαστών και αγοραστών, επηρεάζοντας και τις τιμές των ακινήτων. Η χρονιά που μας πέρασε σηματοδοτεί την έναρξη μιας νέας εποχής, η οποία χαρακτηρίζεται από υβριδικά μοντέλα εργασίας, αναθεώρηση των προτεραιοτήτων και κριτηρίων σε ό,τι αφορά την επιλογή κατοικίας, αλλά και γενικότερα του τρόπου ζωής, επιβεβαιώνοντας τις σταθερές τάσεις αποκέντρωσης». Οι κατοικίες στα προάστια έχουν γίνει σαφώς πιο δημοφιλείς, καθώς το μεγάλο τους μειονέκτημα, η απόσταση δηλαδή από το κέντρο, φαίνεται να αποτελεί πλέον ένα από τα δευτερεύοντα κριτήρια για την επιλογή κατοικίας.

Ανάλογο συμπέρασμα προκύ-

πτει με βάση τις περιοχές στις οποίες σημειώθηκε μεγαλύτερη αύξηση ενοικίων. Η μεγαλύτερη άνοδος εντοπίζεται κατά σειρά σε Ανάβυσσο (25%), Ανοιξη (23,8%), Άγιο Στέφανο (22,1%), Σταμάτα (20,7%), Σούνιο (20%), Νέα Πεντέλη (15,1%), Κρυσνέρι (15,1%), Φιλοθέη (14,5%), Μαρκόπουλο (14,3%), Δροσιά (13,9%) και Διόνυσο (12,9%). Εν ολίγοις οι περιοχές με μεγάλες επιφάνειες ακινήτων και υψηλή ποιότητα ζωής, μακριά από το κέντρο, είχαν καλύτερες επιδόσεις. Η τάση αυτή, σύμφωνα με το Spitogatos, αποτυπώνει μια μεταβολή στις οικιστικές προτιμήσεις ενοικιαστών (κάτι που ισχύει και για τους υποψήφιους αγοραστές), οι οποίοι πλέον προσανατολίζονται σε περιοχές με χαμηλό συντελεστή δόμησης, περισσότερο πράσινο και πρόσβαση στη θάλασσα. Ακόμα

και έτσι βέβαια, ο μεγάλος όγκος διαθέσιμων ακινήτων σημαίνει ότι οι περιοχές του κέντρου συνεχίσαν να καταγράφουν υψηλή ζήτηση για ενοικίαση, όπως η Κυψέλη, το Παγκράτι, ο Νέος Κόσμος, το Κολωνάκι και οι Αμπελόκηποι. Υπήρξαν πάντως και περιοχές όπου οι τιμές σημείωσαν πτώση, αν και ως επί το πλείστον, αυτή ήταν ήπιος μορφής. Για παράδειγμα, υποχώρησε η τάξη των 2% σημείωσαν οι τιμές σε Γκάζι - Μεταξουργείο - Βοτανικό σε 1.692 ευρώ/τ.μ., ενώ στη Νέα Πεντέλη η πτώση διαμορφώθηκε σε 3,9% σε 1.850 ευρώ/τ.μ. Μείωση κατά 3,7% σε 1.333 ευρώ/τ.μ. σημείωσαν οι τιμές στον Μαραθώνα, ενώ η μεγαλύτερη πτώση με 14% καταγράφεται στις κατοικίες περίχ του κόμβου της Μαλακάσας (1.181 ευρώ/τ.μ.). Στην αγορά των ενοικίων, πτώ-

ση της τάξεως του 1,4% σημειώθηκε στο κέντρο της Αθήνας, όπου πάντως η μέση ζητούμενη τιμή εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα υψηλή, σε 10 ευρώ/τ.μ. Αντίστοιχα, σχετικά σταθερές εμφανίζονται οι τιμές σε Παγκράτι (8,7 ευρώ/τ.μ.), Αμπελοκήπους (8,5 ευρώ/τ.μ.), Γουδί (8,4 ευρώ/τ.μ.) και Νέο Κόσμο (8,3 ευρώ/τ.μ.).

Όσον αφορά την αγορά της Θεσσαλονίκης, σημαντικές αυξήσεις στις ζητούμενες τιμές πώλησης καταγράφουν οι περιοχές της Μενεμένης (20,5%), της Θέρμης (20%), της Καλλινδoίας (16,6%), των Αμπελοκήπων (15,7%) και του Ευόσμου (12,5%). Στα ενοίκια, μεγάλες αυξήσεις παρατηρούνται σε Βασιλικά (17,5%), Ελευθέριο Κορδελίου (13,6%), Πυλαία (12,2%), Ωραιόκαστρο (11%) και Πανόραμα (10,4%).

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Η ρίζα των τάσεων στα ακίνητα του 2022

Ποιες είναι οι νέες τάσεις που αναμένεται να παρατηρηθούν στην αγορά ακινήτων εντός του τρέχοντος έτους. Οι τάσεις σε μεγάλο βαθμό καθορίζονται από τις επιλογές, τις δυνατότητες και τις προσδοκίες του καθενός. Όπου γέρνει λοιπόν η πλάστιγγα, εκεί διαμορφώνονται και οι τάσεις της αγοράς. Σχεδόν πάντα, καθοριστικός παράγοντας νέων επενδυτικών κινήσεων είναι το καθαρό διαθέσιμο εισόδημα. Όσο αυτό αυξάνεται και υπερκαλύπτει τις καταναλωτικές και άλλες βασικές ανάγκες, τόσο αυξάνεται και η δυνατότητα για μια επενδυτική κίνηση. Πρώτα ενδεχομένως να λαμβάνει τη μορφή της

Οι τράπεζες δεν δανείζουν όσα έπρεπε να δανείζουν και προσπαθούν να διώξουν αυτό το χρήμα επιβάλλοντας αρνητικά επιτόκια.

αποταμίευσης και εφόσον κτιστεί ένα σεβαστό κομμάτι, τότε μπορεί να μετατραπεί σε ίδια συνεισφορά για την απόκτηση ενός ακινήτου. Η σταθερότητα αυτού του καθαρού διαθέσιμου εισοδήματος αποτελεί μια σωστή και υγιή βάση εξασφάλισης χρηματοδότησης για να μπορέσει να καταστεί εφικτή η απόκτηση ενός ακινήτου.

Σε αυτό το κεφάλαιο ο μέσος όρος δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικός στη χώρα μας. Αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται

Η κατηγορία των ακινήτων θα αποτελέσει την κύρια επενδυτική επιλογή του μέσου επενδυτή στη χώρα μας.

στις πλείστες χώρες το τελευταίο διάστημα και αποτελεί και αυτό σύμπτωμα «long-conid» αφού η ακρίβεια λόγω προβλημάτων στην εφοδιαστική αλυσίδα και αλλού έφθασε σε τέτοια επίπεδα όπου χωρίς την ταυτόχρονη αύξηση των εισοδημάτων, συρρικνώνει τα καθαρά διαθέσιμα εισοδήματα μας. Αυτό δημιουργεί αβεβαιότητα για το μέλλον γεγονός που φιλτράρεται σε πάγωμα επενδυτικών κινήσεων.

Νοείται όμως πως πάντα υπάρχουν και οι εξαιρέσεις, όπως υπάρχει και η άλλη όψη του νομίσματος.

Η άλλη όψη του νομίσματος δείχνει πως υπάρχει σοβαρή διαθεσιμη ρευστότητα που μεταφράζεται σε κάποια δις Ευρώ που καθονται στις τράπεζες. Οι τελευταίες, δεν δανείζουν όσα έπρεπε να δανείζουν και προσπαθούν να διώξουν αυτό το χρήμα επιβάλλοντας αρνητικά επιτόκια.

Τι επιλογές έχουν οι καταθέτες. Δυστυχώς όχι πολλές. Και λέω δυστυχώς, επειδή οι επιλογές είναι θεμιτές και επιβαλλόμενες. Όμως, την τελευταία εικοσαετία κάπκαν τόσοι πολλοί ανάμεσά μας τοποθετούμενοι σε διάφορα

επενδυτικά μέσα που η εμπιστοσύνη σε αυτά βρίσκεται κολλημένη στο ναδίρ για πάρα πολύ καιρό και όπως φαίνεται εκεί θα παραμείνει για αρκετό ακόμη.

Τώρα θα μου πείτε, καλά δεν κάπκε κόσμος με τα ακίνητα. Η απάντηση είναι πως ναι, κάπκε, όμως υπάρχουν κάποιες διαφορές. Το μεγαλύτερο «κάψιμο» έγινε με την ανταλλαγή χρέους και ακινήτων. Παρά τις όποιες αρχικές διαμαρτυρίες, το μέτρο αυτό λειτούργησε ομαλά και μαζικά, επειδή ουσιαστικά οι τράπεζες αγόρασαν ακίνητα με αντίτιμο τη

διαγραφή χρεών. Άρα ναι μεν δεν βγήκαν σε πολλούς οι επενδύσεις που έκαναν, αλλά από την άλλη όσοι έκαναν τις ανταλλαγές, ξεχρέωσαν. Και τώρα είμαστε σε μια νέα φάση που χωρίς το βάρος των χρεών αυτά τα άτομα μπορούν να βλέπουν το μέλλον με μεγαλύτερη αισιοδοξία.

Συνεπώς από πλευράς δυνατοτήτων υπάρχουν και οι δύο όψεις του νομίσματος: και αυτή που αποτελείται από άτομα που έχουν μεγάλες δυνατότητες, αλλά και αυτή που αποτελείται από άτομα που έχουν περιορισμένες

έως και καθόλου δυνατότητες. Σε αυτό το κομμάτι της εξίσωσης υπερτερούν τα άτομα που έχουν από κάποιες δυνατότητες και πάνω και αυτοί είναι που θα καθορίσουν τις τάσεις εντός του τρέχοντος έτους. Είπαμε πως οι επιλογές είναι εξαιρετικά περιορισμένες και αυτό είναι η αλήθεια. Συνεπώς και αυτό το κομμάτι της εξίσωσης συνηγορεί πως η κατηγορία των ακινήτων θα αποτελέσει την κύρια επενδυτική επιλογή του μέσου επενδυτή στη χώρα μας.

Τι γίνεται με τις προσδοκίες. Αυτή η παράμετρος είναι πάντα το μεγάλο ερωτηματικό, επειδή ποτέ δεν ξέρεις τι σου ζημερώνει. Και εμείς έχουμε πλούσια παρακαταθήκη παραδειγμάτων για να επιδείξουμε.

Και φέτος έχουμε εξελίξεις που τρέχουν όπως την επικείμενη ρύθμιση του ΦΠΑ στα ακίνητα και τότε (χρονικά και εμβραδομετρικά) θα εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής, περιμένουμε να δούμε αν θα υπάρξουν μέτρα αντιστάθμισης, ενώ δεν πρέπει να ξεχνάμε τον προεκλογικό για τις επερχόμενες προεδρικές εκλογές και τι θα μας σούρουν στο μεσοδιάστημα.

Είναι λοιπόν ηλίου φαινότορο πως οι προσδοκίες που κτιζονται και θα κτιστούν το επόμενο διάστημα θα είναι αρνητικές και θετικές, χωρίς να είναι βέβαιο τι θα υπερισχύσει. Αυτό από μια άποψη είναι και η μαγεία των επενδύσεων, αφού αν ήταν όλα δοσμένα στο πιάτο θα ζούσαμε σε ένα ανιαρό δυαδικό κόσμο.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Ο Νίκος Καζαντζάκης
με τον Αγγελο Σικελιανό.
Δεξιά, με τη γυναίκα του
Ελένη, η οποία μετά τον
θάνατό του «αποφάσισε να
ιδρύσει μόνη της ένα εκδο-
τικό οίκο, που θα εξέδιδε
ολόκληρη την εργογραφία
του συζύγου της, με τις δι-
κές του προδιαγραφές».

Ο Καζαντζάκης στον 21ο αιώνα

Τα άπαντα του έργου του αναλαμβάνουν οι εκδόσεις Διόπτρα – Ετοιμάζεται ο ανέκδοτος «Ανήφορος»

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Νέα πνοή αποκτά το έργο του Νίκου Καζαντζάκη και μια κομβική αλλαγή σκυτάλης συντελείται στον ελληνικό εκδοτικό χώρο. Οι εκδόσεις Διόπτρα αναλαμβάνουν την αποκλειστική έκδοση των βιβλίων του οικουμενικού συγγραφέα στην Ελλάδα, έπειτα από συμφωνία του εκδότη Κωνσταντίνου Παπαδόπουλου με τις εκδόσεις Καζαντζάκη και την εκδύτρια Νίκη Σταύρου.

Τα βιβλία του πολυμεταφρασμένου συγγραφέα, το έργο του οποίου απασχόλησε και απασχολεί τους μελετητές της λογοτεχνίας και της γλώσσας, ξεκινούν μια καινούργια διαδρομή με μια στρατηγική κίνηση των εκδόσεων Διόπτρα, που δημιουργεί νέα δεδομένα στον χώρο του βιβλίου. «Η αποστολή μας είναι διπλή», λέει στην «Κ» ο εκδότης της Διόπτρας, «να δώσουμε την ευκαιρία στους νέους να γνωρίσουν τον κόσμο του Νίκου Καζαντζάκη, αναδεικνύοντας μια γραφή που αναμετρήθηκε με όλες τις μεγάλες αγώνες και ερωτήματα της ύπαρξης και να φέρουμε το έργο του στον 21ο αιώνα. Είναι μια τεράστια ευθύνη για εμάς, νιώθουμε περήφανοι και ταυτόχρονα είμαστε γεμάτοι δέος απέναντι στο έργο που αναλάβαμε».

Ο κ. Παπαδόπουλος πιστεύει βαθιά ότι το έργο του Νίκου Καζαντζάκη παραμένει σύγχρονο και επίκαιρο και πως μπορεί να απευθυνθεί στη νέα γενιά, αρκεί να γίνει πιο προσιτό και να έρθει πιο κοντά στη σύγχρονη

εποχή. Πώς θα γίνει αυτό; Αρχικά, η Διόπτρα σχεδιάζει νέες, αναβαθμισμένες αισθητικά εκδόσεις των βιβλίων του συγγραφέα, που θα περιλαμβάνουν εισαγωγή και επίμετρο αλλά και γλωσσάρι στο τέλος του βιβλίου για να εξοικειώσει τους νέους αναγνώστες με τη γλώσσα του «λεξιθήρα» Καζαντζάκη. Επίσης, θα κυκλοφορήσουν οι δισκούς που έκανε ο συγγραφέας σε παιδικά βιβλία και μεταφράσεις του που ήταν εκτός αγοράς για πολλές δεκαετίες. Την

Ο Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος (Διόπτρα) και η Νίκη Σταύρου (εκδόσεις Καζαντζάκη) μιλούν στην «Κ».

επόμενη χρονιά θα δούμε και τη μεταφορά έργων του Καζαντζάκη σε μορφή graphic novel, που έχει μεγάλη διείσδυση στις νεότερες ηλικίες, αλλά και βιβλία με αποφθέγματα του συγγραφέα και την ανάλυσή τους. Οι νέες εκδόσεις θα είναι και πιο προσιτές οικονομικά για τον μέσο αναγνώστη.

Ο εκδοτικός οίκος έχει συστήσει εσωτερικά μια ομάδα που θα ασχολείται αποκλειστικά με τον Καζαντζάκη και προγραμματίζει επίσης δράσεις και κινήσεις εξωστρέφειας που θα αναδείξουν το έργο του, όχι μόνο εντός των βιβλιοπωλείων αλλά και στην εκπαίδευση και τον

χώρο των γραμμάτων και του πολιτισμού γενικότερα. «Θα αναλάβουμε μια σειρά από μεγάλες δράσεις που θα δυναμώσουν τη φωνή του Καζαντζάκη στον 21ο αιώνα και απευθύνουμε ανοιχτό κάλεσμα στο υπουργείο Παιδείας, στο υπουργείο Πολιτισμού, στο Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη, στη Διεθνή Εταιρεία Φίλων Καζαντζάκη, αλλά και σε όλους τους φορείς, συλλόγους και μελετητές του Νίκου Καζαντζάκη, να μας συντροφεύσουν σε αυτό το ωραίο ταξίδι. Θέλουμε η Διόπτρα να γίνει η σκέπη που κάτω από αυτήν θα είμαστε όλοι μαζί ενωμένοι για τη διάδοση του έργου του Νίκου Καζαντζάκη στις νέες γενιές», τονίζει ο κ. Παπαδόπουλος.

Πάντως, το πρώτο δείγμα γραφής της νέας εποχής του Καζαντζάκη θα έρθει γρήγορα και πιο ενωμένοι για τη διάδοση του έργου του Νίκου Καζαντζάκη στις νέες γενιές, τονίζει ο κ. Παπαδόπουλος. Πάντως, το πρώτο δείγμα γραφής της νέας εποχής του Καζαντζάκη θα έρθει γρήγορα και πιο ενωμένοι για τη διάδοση του έργου του Νίκου Καζαντζάκη στις νέες γενιές, τονίζει ο κ. Παπαδόπουλος. Πάντως, το πρώτο δείγμα γραφής της νέας εποχής του Καζαντζάκη θα έρθει γρήγορα και πιο ενωμένοι για τη διάδοση του έργου του Νίκου Καζαντζάκη στις νέες γενιές, τονίζει ο κ. Παπαδόπουλος.

Κρήτη έχει ήδη μεταγραφεί και ο εκδοτικός οίκος προχωράει στην επεξεργασία της έκδοσής.

Η ικανοποίηση και η χαρά είναι έκδηλη στην επικοινωνία που είχαμε με τον κ. Παπαδόπουλο, ο οποίος αναφέρθηκε με θερμά λόγια στην εμπιστοσύνη που του έδειξε η εκδύτρια Νίκη Σταύρου και το ίδιο μας λέει και εκείνη.

«Ιστορική στιγμή»

«Αυτές τις μέρες βιώνουμε μια ιστορική στιγμή στα εκδοτικά δεδομένα της Ελλάδας», σημειώνει η ίδια στη γραπτή της δήλωση και προσθέτει: «Σήμερα την ιερή σκυτάλη, με δέος και αγάπη για τον συγγραφέα Νίκο Καζαντζάκη και λαχτάρα για δουλειά, παίρνει ο Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος, εκδότης της Διόπτρας, ένας άνθρωπος βαθιά πνευματικός, με τον οποίον το κάθε βιβλίο του μεγάλου μας συγγραφέα θα φτάσει σε ολόκληρο τον ελληνισμό, από το νοτιότερο στο βορειότερο σύνορό της, αλλά και όπου στην υφήλιο υπάρχει Έλληνας και άνθρωπος που διαβάζει ελληνικά».

Η κ. Σταύρου μοιράστηκε μαζί μας και ένα σύντομο χρονικό των εκδόσεων Καζαντζάκη. «Όλα άρχισαν μετά τον θάνατο του Νίκου Καζαντζάκη, όταν η πολυαγαπημένη σύζυγος και σύντροφος της ζωής του συγγραφέα, η Ελένη, με γενναία, δραστήρια γυναικά, δεν κάθισε άπραγη. Γνωρίζοντας καλά το έργο του Νίκου της, όπως επίσης και το πως ο ίδιος οραματιζόταν τα βιβλία του, αντί να πράξει το αυτονόητο για την εποχή της και να δώσει προς έκδοση τα χει-

ρόγραφα του σε κάποιον εκδότη, αποφάσισε να ιδρύσει μόνη της ένα εκδοτικό οίκο, που θα εξέδιδε ολόκληρη την εργογραφία του συζύγου της, με τις δικές του προδιαγραφές», αναφέρει. Το εγχείρημα αυτό, συμπληρώνει, ξεκίνησε από μια μικρή αποθήκη στην οδό Ασκληπιού και συνέχισε με την ίδρυση του εκδοτικού οίκου με την επωνυμία «Ελένη Ν. Καζαντζάκη» στη Χαρίλαου Τρικούπη. Τα νήια του εκδοτικού οίκου είχε αρχικά η Ελένη Καζαντζάκη

Το 2023 θα δούμε και μεταφορά έργων του σε μορφή graphic novel, που έχει μεγάλη διείσδυση στις νεότερες ηλικίες.

και έπειτα ο θετός υιός της και πατέρας της Νίκης Σταύρου, Πάτροκλος Σταύρου. «Αφιερώσαμε τη ζωή μας στην ανάδειξη του έργου του μεγάλου συγγραφέα. Με συνοδοιπόρους το Μουσείο Καζαντζάκη και τη Διεθνή Εταιρεία Φίλων Νίκου Καζαντζάκη, αφοσιωθήκαμε ολόψυχα στο έργο της διάδοσης του ιερού λόγου του Νίκου Καζαντζάκη και μέσω αυτού, του ελληνικού πνεύματος και πολιτισμού, ένας στόχος που η επίτευξη του απαιτεί υπέρβαση, σκληρή εργασία και μεγάλο όραμα», προσθέτει.

Η συμφωνία των δύο πλευρών οριστικοποιήθηκε πριν από λί-

γες μέρες. Οι διαπραγματεύσεις των δύο εκδοτικών οίκων ξεκίνησαν μετά το καλοκαίρι του 2021 και έγιναν πιο εντατικές τους τελευταίους τέσσερις μήνες. Η οικονομική πτυχή της συμφωνίας δεν έγινε γνωστή και σε σχετική ερώτησή μας ο κ. Παπαδόπουλος σημείωσε πως η Διόπτρα «κεφαλαιοποίησε την ανάπτυξη της επενδύοντας για το μέλλον», προσθέτοντας με έμφαση ότι για τον εκδοτικό οίκο η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων ήταν κάτι πολύ παραπάνω από μια εμπορική συναλλαγή.

Η συμφωνία εκτείνεται και στην εκμετάλλευση των πνευματικών δικαιωμάτων που απορρέουν από την κινηματογραφική, τηλεοπτική και θεατρική μεταφορά των βιβλίων του Νίκου Καζαντζάκη, στα οποία θα υπάρχει συνεκμετάλλευση των δύο πλευρών. Στα σκαριά βρίσκεται ήδη η κινηματογραφική μεταφορά των βιβλίων «Καπετάν Μιχάλης» και «Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται», ενώ υπάρχουν συζητήσεις και για μια νέα θεατρική παραγωγή. Η εκδύτρια Νίκη Σταύρου διατηρεί την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων από τη μετάφραση έργων του Ν. Καζαντζάκη στο εξωτερικό.

Το επόμενο διάστημα θα διατεθεί στα βιβλιοπωλεία το απόθεμα βιβλίων των εκδόσεων Καζαντζάκη και θα ξεκινήσουν ανατυπώσεις (με το λογότυπο της Διόπτρας) για να μην υπάρξει κενό στην αγορά, μέχρι να ετοιμαστούν οι νέες εκδόσεις. Μια νέα εποχή ξεκινάει.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

20-26.2.22

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΔΙΑΛΕΞΗ

Κυπριακή πεζογραφία

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής διοργανώνει την εκδήλωση «Όψεις της κυπριακής πεζογραφίας της πρώτης εικοσαετίας του 21ου αιώνα» με διάφορες διαλέξεις σχετικές με τη γενική θεματική. Η πρώτη διάλεξη αφορά τη Μυρτώ Αζίνα-Χρονίδη. Χαιρετισμό θα απευθύνουν ο δρ Λεωνίδας Γαλάζης, πρόεδρος του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής. Τις ομιλίες θα κάνουν οι Αγγέλα Χριστοφίδου, συγγραφέας, ποιήτρια και ο Κώστας Βασιλείου, φιλόλογος, ποιητής. Τετάρτη, 23 Φεβρουαρίου, ώρα 7:30 μ.μ. Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού Κοραΐς - **Θέατρο Χώρα, Κοραή 1, Πλατεία Αρχιεπισκοπής, Λευκωσία.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Φιλουμένα Μαρτουράνο» στον ΘΟΚ

Η Κεντρική Σκηνή του ΘΟΚ παρουσιάζει από τις 18 Φεβρουαρίου 2022 τη Φιλουμένα Μαρτουράνο του Εντουάρντο Ντε Φίλιππο, σε σκηνοθεσία Μαγδαλένας Ζήρα, ένα έργο-κόμμημα του σύγχρονου παγκόσμιου ρεπερτορίου, μια γλυκόπικρη κωμωδία που εξακολουθεί να γράφει, δεκαετίες τώρα, τη δική της λαμπρή ιστορία στις θεατρικές σκηνές ολόκληρου του κόσμου και δεν έχει πάψει να προσφέρει μοναδικές συγκινήσεις στους θεατές, όπου κι αν παίζεται. Γραμμένη στα 1946, η Φιλουμένα Μαρτουράνο κατέχει προεξάρχουσα θέση στη δραματουργία του Ιταλού κωμωδιογράφου, ως ένα ιδιαίτερο δείγμα

νεορεαλισμού στο οποίο συμπυκνώνεται μια ολόκληρη εποχή. Έχοντας στο πλάι της ένα σύνολο καταξιωμένων ηθοποιών της νέας και της παλαιότερης γενιάς, η Μαγδαλένα Ζήρα συλλαμβάνει τη λαϊκή σπιρτάδα του έργου, αναψηλαφώντας τη ναπολιτάνικη ατμόσφαιρά του, ενώ δεν λείπουν και οι σύγχρονες αναφορές. Την πληθωρική ηρωίδα ερμηνεύει η ηθοποιός Αννίτα Σαντοριναίου, που επιστρέφει στον ΘΟΚ μετά από έξι χρόνια. από την Παρασκευή 25 μέχρι την Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 2022 στις 8:30 μ.μ. (Κυρ. 6:00 μ.μ.). ΘΟΚ, Γρηγόρη Αυξεντίου 9, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77772717.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Επαναπατρισμός της Θεάς»

Η αναπληρώτρια καθηγήτρια της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας δρ Ερατώ Χατζησάββα παρουσιάζει στην Golden Gallery στη Λευκωσία τον ολοκληρωμένο κύκλο της δουλειάς της «Επαναπατρισμός της Θεάς». Η ζωγράφος, σε 30 έργα «επαναπατρίζει» τρισδιάστατα στην Κύπρο γνωστά αναγεννησιακά έργα με θέμα την Αφροδίτη. Επανατοποθετεί το σκηνικό πλαίσιο τους στην Κύπρο, με αναγωγές στους μύθους και στη σύγχρονη ιστορία της. Από την Πάφο στον Πέτρα του Ρωμιού και από το Κούριο στη Λευκωσία των συρματοπλεγμάτων, μια εικαστική αναδιήγηση της προσφυγικής περιπέτειας και των δεινών της σύγχρονης Κύπρου. Η Ερατώ Χατζησάββα γεννήθηκε στη Λευκωσία. Είναι η πρώτη Κυπρία που εκλέχθηκε καθηγήτρια στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας και τώρα είναι η πρώτη γυναίκα πρόεδρος στο Τμήμα Εικαστικών Τεχνών της Σχολής. Τα τελευταία χρόνια ασχολείται συστηματικά με μια εικαστική επανοδιαπραγμάτευση και τρισδιάστατη αναδιτύπωση σημαντικών έργων της Αναγέννησης με θέμα τη θεά της ομορφιάς. Τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν από τον δρα Ανδρέα Πίττα την Τετάρτη 23 Φεβρουαρίου στις 7.30 μ.μ. στην Golden Gallery, Μνσσιάδου 8 Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως 20 Μαρτίου. **Πληροφορίες 22665727, www.kapataysgallerycy.com**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Ο Βυσινόκηπος στο Τραπέζι»

Δύο επιπλέον παραστάσεις για τον «Βυσινόκηπο στο Τραπέζι» από τη θεατρική ομάδα Ειδεκανού, σε σκηνοθεσία Μιχάλη Θεοδώρου και θεατρικής ομάδας Ειδεκανού, με τις ηθοποιούς Νικολέττα Βερούκιου και Έλενα Παυλίδου. Πρόκειται για μία έξυπνη και ενδιαφέρουσα διασκευή για εφήβους βασισμένη στο θεατρικό έργο του Άντον Τσέχωφ «Ο Βυσινόκηπος». Με τη βοήθεια καθημερινών αντικειμένων πάνω σε ένα τραπέζι, οι δύο ηθοποιοί φωτίζουν τις τελευταίες μέρες ενός ξακουστού και πανέμορφου βυσινόκηπου, κάπου σε μια ρωσική επαρχία περίπου στο γύρισμα του εικοστού αιώνα. Χρησιμοποιώντας

φανάρια, κεριά, σπρίτσα, αναπτήρες, φώτα led, λαμπάκια, ρεσώ, φανούς θυέλλης και όποιες άλλες αυτοσχέδιες ή διαθέσιμες πηγές φωτός, η Ομάδα Ειδεκανού διασκευάζει για εφήβους το «Βυσινόκηπο» του Άντον Τσέχωφ. Κάθε πηγή φωτός αντιπροσωπεύει έναν από τους χαρακτήρες του Βυσινόκηπου, στους οποίους δίνουν φωνή οι δύο ηθοποιοί, λειτουργώντας σε δύο επίπεδα: ως αφηγητές-σολιαστές και ως ηθοποιοί-εμπυκωτές. Σάββατο 26 Φεβρουαρίου, 8:30 μ.μ. Κυριακή 27 Φεβρουαρίου 6:30 μ.μ. Flea Theatre, Γιάννη Κορομιά 2, Καϊμακλί. Απαραίτητη η κράτηση θέσεων στα τηλέφωνα **96670490, 99849598.**

ΣΙΝΕΜΑ

Φεστιβάλ Δράμας στην Κύπρο

Το Φεστιβάλ Δράμας ταξιδεύει για άλλη μια φορά σε Λεμεσό, Λευκωσία και Πάφο, με προβολές βραβευμένων ταινιών του, προσφέροντας στους σινεφίλ την ευκαιρία ν' απολαύσουν αξιόλογες ταινίες μικρού μήκους με ελεύθερη είσοδο. Την ευθύνη της διοργάνωσης έχουν το Υπουργείο Παιδείας, το Θέατρο Ριάλτο και το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας. Με τη συνεργασία του Ομίλου Φίλων Κινηματογράφου Λευκωσίας, της Κινηματογραφικής Λέσχης Λεμεσού και της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Πάφου. Ένα μεγάλο μέρος των ταινιών που βραβεύθηκαν κατά τη διοργάνωση του 2021 θα παρουσιαστούν φέτος στην Κύπρο. Μεταξύ αυτών δύο βραβευμένες κυπριακές ταινίες: A Summer Place της Αλεξάνδρας Ματθαίου και Δεν θέλω να ξεχάσω τίποτα της Βαγγελιώς Σουμέλην. Λεμεσός, Θέατρο Ριάλτο 21 & 22/2 στις 8:30 μ.μ., **7777745, rialto.com.cy.** Λευκωσία, Κινηματογράφος Πάνθεον 22 & 23/2, στις 8:30 μ.μ., **96420491 ofk.org.cy.** Πάφος, Στέγη Γραμμάτων 21 & 22/2 στις 8:00 μ.μ., **99426673, 99521620.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Λευτέρης Ολύμπιος και Johannes van Vugt στην Γκλόρια

Μετά από την κοινή έκθεσή τους με τον τίτλο «Αυτοβιογραφικά» το 2018 στο Άμστερνταμ η δουλειά των δύο καλλιτεχνών ξανασυναντιέται αυτή τη φορά στην Γκαλερί Γκλόρια στη Λευκωσία. Ο Λευτέρης Ολύμπιος παρουσιάζει μια μεγάλη σειρά σχεδίων σε χαρτί με μελάνι και τέμπερα με τον τίτλο «Ζει ο βασιλιάς Αλέξανδρος;». Πρόκειται για μία σειρά με θέμα τη γοργόνα, τη μυθική αδελφή του Μ. Αλεξάνδρου ιδωμένη από διάφορες οπτικές γωνίες. Ο Johannes van Vugt εκθέτει μία σειρά μικρών

έργων σε τελάρο με λάδι με τον τίτλο «Στιγμιότυπα». Ο van Vugt δημιούργησε το δικό του αρχείο ζωγραφίζοντας εικόνες σαν καρτ-ποστάλ με ένα τρόπο κινηματογραφικό. Ένα μέρος των έργων σχετίζεται άμεσα με τον δικό του προσωπικό κόσμο και ένα άλλο έμμεσα μέσα από τη χρήση φωτογραφιών άλλων ατόμων. Και αυτό είναι που κάνει τη σειρά αυτή μέρος της συλλογικής μνήμης. Διάρκεια έως 15 Μαρτίου. Γκαλερί Γκλόρια. Ζήνωνος Σώζου 3, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22762605.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Μπιενάλε γιοκ και άλλα λόγια θκειε παπά

Θα με επαναλάβω αυτή την Κυριακή, γιατί πραγματικά αρχίζουν και καταντάνε αστεία και απογοητευτικά όσα συμβαίνουν στα εικαστικά και όχι μόνο. Αφορμή είναι η αδιαφορία όλων να πάρουν θέση για την απουσία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Μπιενάλε της Βενετίας. Στον δικό μου έστω μικρόκοσμο είναι πολύ σημαντικό ότι η χώρα δεν κατάφερε να τηρήσει συγκεκριμένες ημερομηνίες, για ένα εικαστικό συναπάντημα που γίνεται κάθε δύο χρόνια. Ποιος φταίει; Κανείς δεν φταίει, φταίει μάλλον ο Χατζηπαιτέρης και σιγά μωρέ και τι έγινε; Δεν θα πάμε στην Μπιενάλε, κι ας πληρώσουμε φως, νερό και ρεύμα, που λέει ο λόγος.

Και να καταλάβω τη σωπή των υπηρεσιών, τη σωπή του υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, έχουν τη φωλιά τους λερωμένη και είναι οι υπεύθυνοι για το φιάσκο... και καλύτερα να μιν πουν τίποτα, γιατί ό,τι και να πουν θα είναι λάθος. Αλλά βρίσκουν και κάνουν, αφού κανένα οργανωμένο σύνολο, τίλην του Φυτωρίου δεν μπήκε στον κόπο να γράψει ένα δελτίο τύπου, ούτε καν το ΕΚΑΤΕ. Πού είναι όλοι οι ανεξάρτητοι καλλιτέχνες και εικαστικοί, οι οποίοι σε άλλες περιπτώσεις γεμίζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με οργισμένες ανακοινώσεις, θυμάστε για παράδειγμα το ζήτημα που είχε ανακύψει με το γκράφιτι στην Πάφο; Με την

πατάτα στο Ξυλοφάγου; Για την κατεδάφιση των διατηρητέων στην Ισοκράτους; Για την αγορά έργων τέχνης από την Πολιτεία... Για όλα αυτά είχε γίνει ο κακός χαμός, και τι δεν είπανε όλοι και όλες αυτές, τι για την αισθητική μας, τι για την πολιτιστική ανεπάρκεια των ιθυνόντων και τι δεν είπαν. Για αυτό το ζήτημα, ούτε λόγος, και ειλικρινά δεν μπορώ να το καταλάβω και μετά εγκυλοῦμαστε οι πάντε εναπομειναντες πολιτιστικοί συντάκτες ότι δεν κάνουμε τη δουλειά μας όπως πρέπει. Ειλικρινά δεν το κωνεύω... και δεν θα ήθελα να δεχθώ το επεχείρημα ότι ο κόσμος του πολιτισμού δεν έχει να φάει, άρα δεν θ' ασχολείται με το ευγενικό άθλημα της Γαληνοτάτης... Δεν είμαι επίσης αφελής να πιστεύω ότι επειδή θα φώναζαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα άλλαζαν όλα, αλλά τουλάχιστον θα ένιωθαν στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες, στο υπουργείο, στη βουλή, στην κοινωνία, ότι υπάρχει μια κρίσιμη μάζα ανθρώπων που αντιστέκεται όχι στη μη καλαισθησία, αλλά στην προχειρότητα και την αβελτηρία.

Και πολύ μεγαλύτερη ευθύνη έχουν οι σύνδεσμοι, ομάδες, κλαδικές, σύλλογοι, επιτροπές και λοιπές συσσωματώσεις, και φυσικά θεσμικοί φορείς, όπως η Ακαδημία Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών και τα Πανεπιστήμια με τις σχετικές σχολές τους, η Παράλληλη Βουλή και η Επιτροπή Παιδείας

της Βουλής. Πού είναι αυτοί οι φορείς, και μη μου πείτε ότι ασχολούνται με το υφυπουργείο Πολιτισμού, γιατί ούτε με αυτό ασχολούνται, όταν χρειάζονται πέραν της μιας συζήτησης για να καταλήξουμε αν οι Μαρωνίτες, οι Αρμένιοι και οι Λατίνοι είναι θρησκευτικές ομάδες ή κοινότυπες...

Τότε που κατεδαφίστηκαν τα κτήρια της Ισοκράτους, όλα τα κόμματα κατήγγειλαν το γεγονός, και τι δεν έγινε στο μέχρι τότε άγνωστο στενό της παλιάς Λευκωσίας, παρόλο που δεν ήταν άγνωστο. Και θα μου πει κάποιος πως τα κόμματα είναι αυτά που είναι, δεν ασχολούνται με τέτοιου είδους ήσσονος σημασίας γεγονότα, και εν μέρει θα το δεχθώ... η Ακαδημία δεν σκέφτηκε ότι πρέπει να πάρει θέση ή σκέφτηκε ότι έκανε το καθήκον της βραβεύοντας τον Νίκο Κουρούση—και πολύ καλά έκανε—οπότε μέχρι την επόμενη βράβευση έχουμε καιρό; Τα πανεπιστήμια της χώρας πού είναι; Το Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Κύπρου, του μακαρίτη Μιχάλη Πιερή, το παιδί, πού είναι; Η Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του ΤΕΠΑΚ δεν θεώρησε απαραίτητο ν' ανοίξει κάποιον διάλογο; Το αυτό ισχύει και για τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, όπως ισχύει και για τις πολιτιστικές έδρες τους, γιατί δεν βρήκαν μερικές λέξεις να πουν; Οι πανεπιστημιακοί καθηγητές αυτόνομα πού είναι; Γιατί δεν θεώρησαν απαραίτητο

να πουν και αυτοί/ές κάτι; Οι ιδιωτικοί πολιτιστικοί οργανισμοί και ομάδες, που άλλοτε διερρήγνυν τα ιμάτιά τους, πού είναι; Τώρα, αν όλοι παραπάνω περιμένουν να δουν τι θα γίνει τελικά και μετά να τοποθετηθούν, φέξε μου και γλίστρησα.

Φυσικά, η Μπιενάλε δεν είναι παρά ένα μόνο από τ' αγκάθια του πολιτιστικού τοπίου μας, είναι ωστόσο ενδεικτικό της κατάστασης. Αντισταβάνομαι ότι υπάρχουν δομικά προβλήματα, όπως η υποστελέκωση, η έλλειψη κατάλληλων ανθρώπων στις κατάλληλες θέσεις, έλλειψη μακροπρόθεσμου και μεσο-μακροπρόθεσμου πολιτιστικού προγραμματισμού και η παντελής απουσία πολιτιστικής στρατηγικής... είναι αληθινά και επαρκά, αλλά αυτά δεν δικαιολογούν κανένα να πει τι νήσσα. Απλώς να σημειώσω πως για το 2021 το ποσό που δόθηκε στον τομέα των εικαστικών από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες ήταν 672.345 ευρώ.

Εκτός και αν δεν είναι τόσο σημαντικό το θέμα, όπως και τίποτα που δεν κάνει ντόρο... και κάνω εγώ λάθος και είμαι υπερβολικός, αλλά χρήματα δίνουμε για την Μπιενάλε, πάμε, δεν πάμε. Αν λοιπόν εγώ ζω στον κόσμο τον δικό μου, που λέει και το λαϊκό άσμα, θεωρώστε το παρόν άρθρο φληνάρισμα και μωρμούρα, πάλι φίλοι θα είμαστε.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Με σύννεργα χαρτιά και δισκούς

Με τα χέρια μου στις τσέπες του παλτού μου ν' ανεμίζουν στο πλάι, βγήκα βόλτα σήμερα την ώρα που σκούρρινε το φως του απογεύματος...». Ήταν μια Κυριακή Φεβρουαρίου για τον Γιώργο Μπρουνιά. Η καταγραφή έχει ημερομηνία 4/2 («Σημειώσεις για ένα ημερολόγιο», εκδ. Το Ροδακίό, 1993). Η εικόνα είναι πολύ χαρακτηριστική για τον Γιώργο, που αποχαιρετίσαμε πριν από λίγες μέρες. Τα μαλλιά του κάπως θα ανέμιζαν—παρά τις απώλειες των χρόνων—, τα παπούτσια του θα ήταν καλογουαλισμένα, κι αν η περιγραφή συνεχιζόταν θα ανακαλύπταμε την απαραίτητη εκκεντρική νότα στο ντύσιμό του: τις κάλτσες του. Εντονα χρώματα, συχνά διαφορετικά μεταξύ τους. Μπορούσε, δηλαδή, να φοράει μια πορτοκαλιά και μια πράσινη κάλτσα κι αυτό δεν ήταν αφηρημάδα—που θα του ταίριαζε περισσότερο— αλλά άποψη.

Δεκαεπτά χρόνια (1991-2008), κάθε μέρα, συνυπήρχαμε στον ίδιο χώρο. Επιμελείτο μια σελίδα, εβδομαδιαία, με θέματα που αλίσευε από τον ξένο τύπο για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, τα οποία στα χέρια του μεταμορφώνονταν σε αφηγήματα τα οποία άνοιγαν διαδρομές γνώσης και αισθητικών αναζητήσεων. Ανυπόγραφα βέβαια—τι κρίμα! Ήταν ο απαράβατος όρος του, το ουκυτό του, απέναντι σε ένα επίταγμα που ασκούσε με μεγάλη συνέπεια, πειθαρχία και απόσταση. Ο Γιώργος Μπρουνιάς (1946-2022) ήταν τα βιβλία του και οι μουσικές του. Οι δίσκοι με κλασική μουσική, οι εκδόσεις τέχνης, οι ζωγράφοι, οι λογοτέχνες, οι συνθέτες, του δικού του, προσωπικού μουσείου. Μονήρης και λακωνικός, με ιδιαίτερο βλέμμα στους ανθρώπους, δεισιδουτικό και σωπικό. Μιλούσε δυνατά όπως συχνά συμβαίνει με τους ανθρώπους που ζουν μόνοι. Δεν ρυθμίζει ο/η σύντροφος την ένταση της φωνής τους.

Είχε στενούς και πιστούς φίλους. Στις κοπέλες/γυναίκες της ζωής του, όπως αποτυπώνονται στα «Ημερολόγιά» του, αναφερόταν με τρόπο κομψό, λεπτaiσθητο, επιλέγοντας λέξεις που θα ταίριαζαν—αν συρράπτονταν με ακρίβεια και μεγάλη οικονομία—σε χαϊκού. Αγαπούσε εξάλλου—για την ακρίβεια ήταν κυριευμένος από—την ιαπωνική ποίηση και τέχνη. Το 2004 απέδωσε «91 Ιαπωνικά ποιήματα συν 1» (Το Ροδακίό). Του ταίριαζε γάντι, τώρα που το σκέφτομαι, το χαϊκού. Εφάρμοζε πάνω του όπως ένα χειροποίητο ζευγάρι δερμάτινα παπούτσια, υψηλής ποιότητας και γούστου. «Είναι /είμαι /οι νιφάδες» του Κομπιγιάσι Ιο-σα. «Το τσαγερό/ Αναλήφτηκε/ Στον ουρανό», του Χακούιν Εκάκος. Σε αυτήν τη γλώσσα «Ξανασυναντάω» τον Γ. Μπρουνιά. «Σ' αυτή τη στιγμιαία ποίηση, που πρέπει να είναι ακαριαία μαζί και διαρκής, αλλά όχι πολύ, η μνήμη κάνει τόσο όσα και η σκέψη γιατί κι ένα γράμμα μόνο, με ή δίχως τόνο, μπορεί να φέρει όλη τη διαφορά», έγραφε στον πρόλογο της έκδοσης. «Μόνη μου φιλοδοξία να μου αρέσει η δουλειά όσο την έκανα, πράγμα που δεν προδικάζει διόλου ότι θα ισχύει το ίδιο αύριο ή μεθαύριο. Δε φτάνει η ευχαρίστηση της πλάσης· πρέπει και το πλάσμα να είναι καλό. Το καλό το δείχνει ο καιρός αλλά χρειάζεται και κάποια στεναχώρια όταν ελγέχεται».

Εκ των υστέρων, διαβάζοντας κείμενα του Γ. Μπ. Ξαναβρίσκω το «καλό» που άφησε πίσω του, κομμάτια και αποσπάσματα μιας εποχής παρελθούσας, την οποία επισκέπτεται κανείς όπως τους παλαιότερους εαυτούς του.

Όπως συμβαίνει κατά κανόνα στο δημοσιογραφικό επάγγελμα, οι συνάδελφοι χάνονται μόλις πάσουν να είναι συνάδελφοι, για οποιοδήποτε λόγο, εκοσίου ή ακούσιο. Γίνονται «αόρατοι». Σπάνια συντηρούνται δεσμοί. Το «εφήμερο» είναι η κοινή ρίζα της δουλειάς και των ανθρώπων της. Ο Γιώργος με την αθόρυβα πυκνή πορεία ζωής (αποτυπώνεται σε δυο εξαιρετικά κατευόδια συναδέλφους της Σταυρούλας Παπασιόπουλου στη Lifo, 13/2 και της Μαργαρίτας Πουρνάρα στην «Κ» 15/2), είχε βίο μυστικό και πολυσήμαντο: στις σημειώσεις των Ημερολογίων του (προηγήθηκαν δύο εκδόσεις, το 1989 και το 1990, για λογαριασμό του περιοδικού Εκπλόκος) τα τετριμμένα της κάθε μέρας αποκότσαν όλην ελκυστική, γοητευτική, συναρπαστική. Ένας ήχος, ένα νεύμα, μια κληίδα, ο ουρανός, ένα καπέλο... ένας κόσμος «δικός μας» που ενώ μοιραζόμαστε μοιάζει αθέατος, μέχρι οι λέξεις να του δώσουν σχήμα και περιεχόμενο.

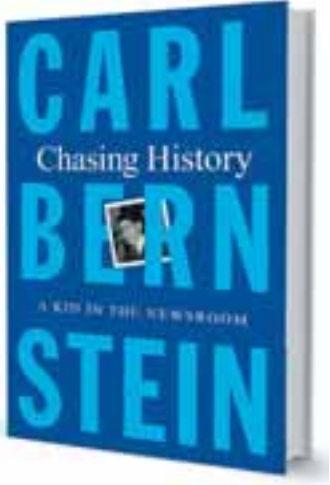
Από παιδί για όλες τις αγγαρείες, θρύλος

Το ταπεινό ξεκίνημα του δημοσιογράφου Καρλ Μπέρνστιν

CARL BERNSTEIN
Chasing History:
A Kid in the Newsroom
εκδ. Henry Holt, 2022, σελ. 384

Του ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΠΑΠΑΡΣΕΝΟΥ*

Ο Καρλ Μπέρνστιν είναι ένας θρύλος της αμερικανικής και παγκόσμιας δημοσιογραφίας. Ήταν 28 ετών, όταν τον Ιούνιο του 1972 ο διευθυντής της «Ουάσιγκτον Ποστ» Μπεν Μπράντλι ανέθεσε σ’ αυτόν και στον συνάδελφό του Μπομπ Γούντγουορντ να ερευνήσουν μια διάρρηξη στα γραφεία της Εθνικής Επιτροπής του Δημοκρατικού Κόμματος στο κτίριο Γουότεργκεϊτ της αμερικανικής πρωτεύουσας. Οι αποκαλύψεις των δύο νεαρών δημοσιογράφων οδήγησαν δύο χρόνια αργότερα, τον Αύγουστο του 1974, στην παραίτηση, την πρώτη στα αμερικανικά χρονικά, ενός πανίσχυρου προέδρου, του Ρίτσαρντ Νίξον. Από τότε έγιναν εμβληματικές μορφές της ερευνητικής δημοσιογραφίας, κερδίζοντας το βραβείο Πούλitzer, φήμη και πλούτο. Πώς όμως άνοιξε ο δρόμος για τον Μπέρνστιν προς την κορυφή; Στο νεοεκδοθέν βιβλίο του «Κυνηγώντας την Ιστορία», δεν ασχολείται με την αποκάλυψη του σκανδάλου Γουότεργκεϊτ, για το οποίο έχει ήδη γράψει τρία βιβλία με τον Γούντγουορντ, αλλά επικεντρώνει με ευθύτητα και χιούμορ μια νοσταλγική αναδρομή στην πενταετία 1960-1965, όταν αυτοδίδακτος έκτησε τα θεμέλια της ανοδικής πορείας

Η ιστορία ενός δημοσιογράφου χωρίς πανεπιστημιακό δίπλωμα, αλλά με εφόδιο την «καλύτερη δυνατή παιδεία που θα μπορούσε να αποκτήσει κανείς από τους καλύτερους δασκάλους».

του στη συντηρητική «Ουάσιγκτον Σταρ». Γεννημένος το 1944 στην Ουάσιγκτον και μεγαλωμένος σε μια αριστερή εβραϊκή οικογένεια, το καλοκαίρι του 1960, σε ηλικία 16 ετών, προσλαμβάνεται ως μαθητευόμενος στη «Σταρ», με τη μεσολάβηση ενός συντάκτη της, που γνώριζε τον ακτιβιστή πατέρα του. Ο έρωτάς του με τη δημοσιογραφία ξεκίνησε από την πρώτη μέρα που πάτησε το πόδι του στην αιθούσα σύνταξης, συνεπαρμένος από την υψηλή αδρεναλίνη και το δημιουργικό χάος που αντίκρισε στην απογευματινή εφημερίδα, η οποία κυκλοφορούσε τότε σε πέ-

ντε καθημερινές εκδόσεις, σε οξύ ανταγωνισμό με την ανερχόμενη φιλελεύθερη «Ουάσιγκτον Ποστ». Με 29 δολάρια την εβδομάδα περιφέρει την ύλη (με το καρμπόν που λερώνει το καινούργιο κοστούμι του) μεταξύ των συντάκτων και της στοιχειοθεσίας και γίνεται το παιδί για όλες τις αγγαρείες. Η ταχεία δακτυλογράφηση (90 λέξεις το λεπτό) που έμαθε στο λύκειο αποδεικνύεται προσόν, που τον προβιβάζει σε δακτυλόγραφο καθ’ υπαγόρευση κειμένων, με αύξηση της εβδομαδιαίας αμοιβής του στα 60 δολάρια. Έτσι γνωρίζει τις ιδιαιτερότητες κάθε συντάκτη που τηλεφωνεί το ρεπορτάζ στην εφημερίδα, όπως του ιδιόρρυθμου αστυνομικού συντάκτη, «που ήταν τόσο ικανός να συντάξει ένα κατανοητό κείμενο, όσο ήταν ικανός να συνθέσει ένα σονέτο». Γοητευμένος από τη νέα εμπειρία αισθάνεται ότι βρίσκεται στο κέντρο των αποφάσεων που επηρεάζουν τις τύχες όχι μόνο της χώρας του αλλά και ολόκληρου του κόσμου, ότι συμμετέχει και αυτός στη «συγγραφή της ιστορίας» υπό την καθοδήγηση του αρχισυντάκτη των τοπικών νέων Σίντνεϊ Επιστιν, που γίνεται ο μέντορας και ήρωάς του. Πρόθυμος να προσφέρει τη βοήθειά του όπου του ζητηθεί, αποκτά πολύτιμες εμπειρίες καλύπτοντας πυρκαγιές, ανθρώποκτονίες, συνελεύσεις συλλόγων, την προεκλογική ομιλία του Τζον Κένεντι στο λυκείο του ή την ορκωμοσία και την κηδεία του. Με

Ο Καρλ Μπέρνστιν (αριστερά) και ο Μπομπ Γούντγουορντ, που αποκάλυψαν το σκάνδαλο Γουότεργκεϊτ.

μία ρέουσα αφήγηση που διανθίζεται από ανεκδοτολογικές μαρτυρίες αναβιώνει με συγκίνηση το κλίμα που επικρατούσε σε μία εφημερίδα του χθες και την υπερφάνεια που αισθανόταν βλέποντας την υπογραφή ενός εφήβου ακόμη και σε πρωτοσέλιδα άρθρα δίπλα σε μεγάλα ονόματα. Επιμελής και φιλόδοξος, κρατάει λεπτομερείς σημειώσεις παρατηρώντας βραβευμένους δημοσιογράφους και με την περιέργεια και την τόλμη που τον διακρίνουν, μαθαίνει πώς καλλιεργούνται οι πηγές, πόσο αδιαπέραστο είναι το τείχος ανάμεσα στην ειδησιογραφία και στη γνώμη της εφημερίδας, πως το κυνήγι της είδησης και η αναζήτηση της αλήθειας απαιτούν επιμονή και επιφυλάσσουν διαρκείς εκπλήξεις. Το θέμα που τον συγκινούσε ιδιαίτερα ήταν τα πολιτικά δικαιώματα των μαύρων και ο φυλετικός αποκλεισμός τους, όπως αγανακτισμένος τον είχε διαπιστώσει από πρώτο χέρι. Ζούσε σε μια συναρπαστική περίοδο με τις διαστημικές επιτυχίες της Σοβιετικής Ένωσης, την εκλογή και δολοφονία του Τζον Κένεντι, τον αγώνα κατά των φυλετικών δια-

κρίσεων, την πυραυλική κρίση της Κούβας, την κλιμακούμενη ανάμειξη στο Βιετνάμ. Το 1961 εγγράφεται απρόθυμα στο Πανεπιστήμιο του Μέριλαντ, κυρίως για να εξασφαλίσει την αναβολή στράτευσης. Παραμελεί όμως συστηματικά τις σπουδές του, αφού όλη του η ενέργεια διοχετεύεται στην εφημερίδα, που αποτελεί γι’ αυτόν «το καλύτερο πανεπιστήμιο». Όταν του ανακοινώνεται ότι χωρίς πτυχίο πανεπιστημίου και παρά τις αποδεδειγμένες ικανότητές του, δεν θα προαχθεί σε συντάκτη, αναγκάζεται να αποχωρήσει από τη «Σταρ» το καλοκαίρι του 1965 και να ακολουθήσει έναν συνάδελφό του, που ανέλαβε διευθυντής σε μια μικρή εφημερίδα του Νιου Τζέρσεϊ.

Τρία βραβεία σε ένα χρόνο

Εκεί, μέσα σε ένα χρόνο κερδίζει τρία δημοσιογραφικά βραβεία της πολιτείας και με αυτές τις περγαμνές τολμά να χτυπήσει την πόρτα της «Ουάσιγκτον Ποστ», που υπό τη διεύθυνση του Μπεν Μπράντλι και την ιδιοκτησία της Κάθριν Γκράχαμ έχει αποκτήσει τη φήμη μιας από τις εγκυρότερες εφημε-

ρίδες της Αμερικής. Χωρίς πανεπιστημιακό δίπλωμα, αλλά με εφόδιο την «καλύτερη δυνατή παιδεία που θα μπορούσε να αποκτήσει κανείς από τους καλύτερους δασκάλους» προσλαμβάνεται τον Σεπτέμβριο του 1966, σε ηλικία 22 ετών, από την εφημερίδα που τον ανέδειξε. Για την ιστορία, η «Σταρ» ακολούθησε μια πτωτική πορεία και έκλεισε το 1981. Ο Μπέρνστιν αποχώρησε από την «Ποστ» το 1977, έγινε τηλεοπτικός σχολιαστής και έγραψε νέα βιβλία για τον Πάπα Ιωάννη Β΄, τη Χίλαρι Κλίντον και τις περιπέτειες των γονέων του στη διάρκεια της μακαρθικής αντικομμουνιστικής υστερίας. Σήμερα, δεν κουράζεται να κηρύσσει τη σημασία ενός ανεξάρτητου Τύπου στην προστασία της δημοκρατίας, στην αναζήτηση της αλήθειας και στον έλεγχο της εξουσίας και να κρούει τον κώδωνα του κινδύνου στην επικράτηση ενός κλίματος «ψυχρού εμφύλιου πολέμου» στην Αμερική με ευθύνη του Ντόναλντ Τραμπ.

* Ο κ. Αχιλλέας Παπαρσένος υπηρέτησε στην ελληνική πρεσβεία της Ουάσιγκτον ως προϊστάμενος του Γραφείου Τύπου και Επικοινωνίας.

DEE JAY
93.5
RADIO
#THEISLANDSDJ

Breakfast

ΜΕΤΩΣ ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΡΜΑΤΑ & ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 06:00 - 10:00

epic

ΣΠΟΡ FM
95.0
ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΚΑΝΕ ΠΑΙΓΝΙΔΙ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
10:00-12:00

Στέλλα Σωκράτους

Η πολύτιμη συμβολή των γυναικών στην αρχιτεκτονική

«*Frau Architekt*»: Από την Κύπρο και τη Γερμανία στο Ινστιτούτο Γκαίτε 33 πορτρέτα πρωτοπόρων επιστημόνων

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ**

Η έκθεση «*Frau Architekt*» στο Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου και παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 2017 στο Γερμανικό Μουσείο Αρχιτεκτονικής στη Φρανκφούρτη (Deutsches Architekturmuseum, DAM) εστιάζει στη συμβολή των γυναικών στο επάγγελμα της αρχιτεκτονικής στη Γερμανία και στην Κύπρο τα τελευταία 100 χρόνια, μέσα από τα παραδείγματα 33 γυναικών αρχιτεκτόνων. Η έκθεση αποτελείται από δύο μέρη, το πρώτο μέρος βασίζεται στην αρχική ομόθυμη έκθεση του Γερμανικού Μουσείου Αρχιτεκτονικής (Deutsches Architekturmuseum, DAM) της Φρανκφούρτης του 2017, η οποία παρουσιάζει το έργο και σκιαγραφεί τις ζωές 22 Γερμανίδων αρχιτεκτόνων κατά τα πρώτα 100 χρόνια των γυναικών στο επάγγελμα. Το δεύτερο μέρος, το κυπριακό κεφάλαιο, παρουσιάζει το έργο 11 Κυπρίων γυναικών αρχιτεκτόνων και αποτελεί την πρώτη ειδικά αφιερωμένη έκθεση στο έργο γυναικών αρχιτεκτόνων από την Κύπρο. Στην «Κ» μίλησε η Τερέζα Τούρβα μία εκ επιμελητριών του κυπριακού «κεφαλαίου», η οποία μαζί με την κα Müge Riza συμπλήρωσαν την έκθεση με τα πορτρέτα των έξι Ελληνοκυπρίων και των πέντε Τουρκοκυπρίων γυναικών αρχιτεκτόνων.

Όπως εξηγεί η κα Τούρβα η έκθεση «*Frau Architekt*» που εγκαινιάστηκε στο Ινστιτούτο Γκαίτε στη Λευκωσία τον Δεκέμβριο του 2021 συσχετίζεται με ένα παγκόσμιο κίνημα που στοχεύει στην ανάδειξη και ανάλυση της πολύτιμης συμβολής των γυναικών αρχιτεκτόνων στην πορεία της αρχιτεκτονικής. «Στόχος τους είναι να λειτουργήσει ως έναυσμα για διάλογο, προσκαλώντας εμπειρογνώμονες στην Κύπρο να συμμετάσχουν σε αυτή τη συζήτηση». Η κα Τούρβα εξηγεί πως παρόλο που πρόκειται για την πρώτη έκθεση που επικεντρώνεται σε γυναίκες αρχιτέκτονες της Κύπρου, δεν αποτελεί ιστορική καταγραφή. «Έγινε ωστόσο, συνειδητή προσπάθεια να παρουσιαστούν Κύπριες γυναίκες αρχιτέκτονες από διαφορετικές περιόδους, καθώς και διαφορετικές πτυχές του επαγγέλματος της αρχιτεκτονικής. Στόχος του κυπριακού τμήματος της έκθεσης είναι να αναδείξει την αρχιτεκτονική ως μια ποικιλόμορφη πρακτική, η οποία έχει θετική επίδραση στην κοινωνία». Όσο για το τι περιλαμβάνει η έκθεση και πώς παρουσιάζονται οι 11 γυναίκες η κα Τούρβα εξηγεί πως αυτό γίνεται με υλοποιημένα

έργα και μελέτες, δράσεις και προτάσεις από τον ακαδημαϊκό χώρο, καθώς και έργα που αφορούν τον ακτιβισμό, την κοινωνική εμπλοκή και συμμετοχή, τη βιωσιμότητα, την πολεοδομία και τη συντήρηση. Αυτό που αναδεικνύει η έκθεση, όπως σημειώνει η επιμελήτρια, είναι άτομα και συνεργασίες που δραστηριοποιούνται και στις δύο μεριές της πράσινης γραμμής ή/και που συνεργάζονται στενά πέρα από αυτήν.

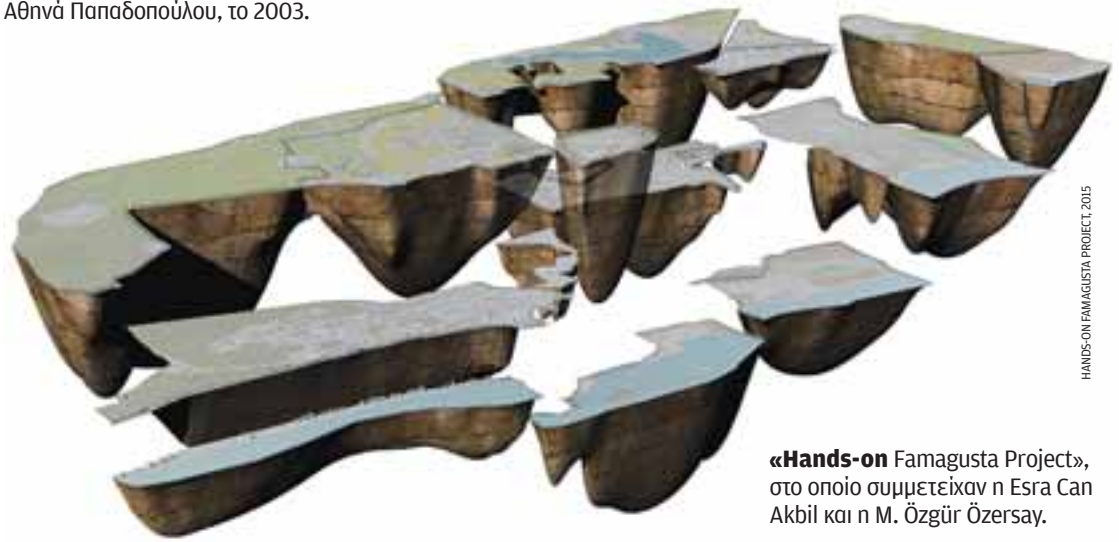
Ποια είναι όμως η συμβολή των γυναικών στην αρχιτεκτονική σε Κύπρο και Γερμανία και πόσο σημαντική είναι αυτή; Η κα Τούρβα λέει πως οι προσωπικές ιστορίες και το έργο των πρώτων Γερμανίδων αρχιτεκτόνων, αρχίζοντας από την Emilie Winkelmann (Βερολίνo του 1907) παρουσιάζουν τον πολύτιμο ρόλο των γυναικών στην αρχιτεκτονική στη Γερμανία τα τελευταία 100 χρόνια. «Μέσα από τις βιογραφίες τους παρατηρούμε τις δυσκολίες, την πορεία για τη σταδιακή αποδοχή τους στο επάγγελμα, αλλά και το έργο

Συμμετέχουσες στην έκθεση

Οι 33 γυναίκες αρχιτέκτονες που παρουσιάζονται στην έκθεση της Λευκωσίας συμπεριλαμβάνει τις: GERMANIA: Emilie Winkelmann, Marie Frommer, Margarete Schütte-Lihotzky, Lotte Stam-Beesse, Lucy Hillebrand, Wera Meyer-Waldeck, Merete Mattern, Iris Dullin-Grund, Verena Dietrich, Ingeborg Kuhler, Gesine Weinmiller, Almut Grüntuch-Ernst. ΚΥΠΡΟΣ: Μάρω Ευθυμιάδου-Ατζίνη, İlkay Feridun, Αθηνά Παπαδοπούλου, Margarita Danou, Σεβίνα Φλωρίδου, Münver Özgür Özersay, Esra Can Akbil, Meltem Nalbantoglu, Χριστίνα Ιωάννου, Simzer Kaya, Βερόνικα Αντωνίου.

Αναστήλωση Λουτρών Omeriye στη Λευκωσία, από την αρχιτέκτονα Αθηνά Παπαδοπούλου, το 2003.

«**Hands-on** Famagusta Project», στο οποίο συμμετείχαν η Esra Can Akbil και η M. Özgür Özersay.

«**Η έκθεση** Frau Architekt θα μπορούσε να αποτελέσει έμπνευση για μια σειρά στοχευμένων εκδηλώσεων/δράσεων ώστε να ανοίξει ο διάλογος προς τον τρόπο που μπορεί να επηρεάσει η γυναίκα αρχιτέκτονα το δομημένο περιβάλλον, αλλά και τις διαδικασίες παραγωγής του», λέει η κα Τούρβα.

«*Έγινε συνειδητή προσπάθεια να παρουσιαστούν Κύπριες γυναίκες αρχιτέκτονες από διαφορετικές περιόδους, καθώς και διαφορετικές πτυχές του επαγγέλματος της αρχιτεκτονικής*» λέει η μία εκ των επιμελητριών του κυπριακού τμήματος της έκθεσης **Τερέζα Τούρβα**.

Η Μάρω Ευθυμιάδου-Ατζίνη ήταν η πρώτη Κύπρια αρχιτέκτονα με σπουδές και εργασιακή εμπειρία στην Ελλάδα, Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία.

τους, διάχυτο με τη δημιουργική τους δράση, εφευρετικότητα, ευαισθησία, εργονομία, καθώς και φανταστικές ή ουτοπικές προσεγγίσεις με έντονη κοινωνική ευαισθησία». Για το κυπριακό τμήμα της έκθεσης η κα Τούρβα λέει πως είναι χαρακτηριστικό το εύρος της δουλειάς τους, το οποίο παρουσιάζει πέρα από υλοποιημένα κτίρια, έργα που αφορούν αστικές επεμβάσεις, αρχιτεκτονική τοπίου, διαχείριση και αποκατάσταση πολιτιστικών κληρονομιάς, δικονομικές συνεργασίες και ακτιβισμό, κοινωνικές δράσεις και συμμετοχικές διαδικασίες, ακαδημαϊκό έργο, τεχνολογία, και έρευνα στην

Η πρώτη Κύπρια

Όλοι ξέρουμε τη Ζάχα Χατνίτ, και τώρα μαθαίνουμε για την Ευθυμιάδου-Ατζίνη και άλλες, πόσα δεν ξέρουμε ακόμα, ρώτησα την κα Τούρβα: «Η έκθεση παρουσιάζει το έργο και τη ζωή της Μάρως Ευθυμιάδου-Ατζίνη της πρώτης Κύπριας αρχιτέκτονα με σπουδές και εργασιακή εμπειρία στην Ελλάδα, Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία, η οποία αποφοίτησε το 1960, την ίδια χρονιά που ιδρύθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία. Επέστρεψε στην Κύπρο το 1967, μια εξαιρετικά σημαντική εποχή για την εξέλιξη της σύγχρονης κυπριακής. Με ουσιαστική εμπειρία στη χρήση του οπλισμένου σκυροδέματος και ιδιαίτερα στον σχεδιασμό της κοινωνικής κατοικίας, είχε δυναμική εμπλοκή στα κοινά και στον αρχιτεκτονικό διάλογο. Μετά τον πόλεμο του 1974 μέσα από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικιστικής σχεδίασε προσφυγικούς συνοικισμούς, όπου φαίνεται το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της στον κοινωνικό ρόλο που δύναται να διαδραματίσει η αρχιτεκτονική». Η επιμελήτρια μου τονίζει πως ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι κοινοτικοί κήποι που ένταξε στους συνοικισμούς, καθώς και το περιβαλλοντικό της ενδιαφέρον κατά τον πολεοδομικό σχεδιασμό σε δημόσια έργα, όπως το πάρκο του Αγίου Δημητρίου και αργότερα, στη συζήτηση για την πολεοδομική ένταξη του Πεδιαίου. «Η Μάρω Ευθυμιάδου-Ατζίνη άνοιξε τον δρόμο σε άλλες σύγχρονες της, όπως τις Solmaz Feridun (αποφ.1961), Ελένη Ρωμανού Δημητριάδου (αποφ.1969), Ανδρούλα Δημητρίου (αποφ.1970), και Sevim Altan (αποφ.1972)».

Πληροφορίες: «*Frau Architekt*», Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου, Λεωφ. Μάρκου Δράκου 21, Λευκωσία. Μέχρι το Σάββατο 19 Μαρτίου (Τετάρτη - Παρασκευή, 14:00-19:00, Σάββατο 10:00-14:00). Ξεναγήσεις 2 Μαρτίου 2022 στις 6 μ.μ. Κράτηση απαραίτητη. Στις 12 Μαρτίου θα διεξαχθεί ανοικτή συζήτηση. Επικοινωνία/πληροφορίες τηλεφώνω 22674606, kultur-nikosia@goethe.de, www.goethe.de/kypros

Πώς η γυναίκα αρχιτέκτονας μπορεί να επηρεάσει το δομημένο περιβάλλον

Για τις εργασιακές σχέσεις αυτών των γυναικών, την αντιμετώπισή τους από το περιβάλλον, την αποδοχή τους ως επαγγελματίες, τι γνωρίζουμε, ρώτησα την κα Τούρβα, η οποία μου λέει πως σήμερα εύκολα διαπιστώνει κανείς, ότι μόλις 60 χρόνια από την αποφοίτηση της πρώτης Κύπριας αρχιτέκτονα, η παρουσία των γυναικών στο επάγγελμα έχει αυξηθεί σημαντικά. «Ενδεικτικά περίπου το 50% των εγγεγραμμένων αρχιτεκτόνων στο ΕΤΕΚ είναι γυναίκες. Περίπου το 60% των πρόσφατων αποφοιτών στις κυπριακές σχολές αρχιτεκτονικής και περίπου το 40% των ακαδημαϊκών

«*Τα τελευταία χρόνια βλέπουμε ένα ανανεωμένο ενδιαφέρον σε θέματα κοινωνικής ισότητας. Οι πιο πάνω αριθμοί μπορεί να μας εμπνέουν, αλλά και να μας προβληματίσουν*»

στις σχολές αυτές είναι γυναίκες (με τέσσερις εκ των οποίων να έχουν διατελέσει και πρόεδροι των Τμημάτων τους). Παρόλα αυτά, ακόμα και σήμερα, μέσα

Όψη από την ανάπλαση της παραλιακής περιοχής της Βορόκλινης (πρώτη φάση 2002), των Μαργαρίτας Δανού και Σεβίνας Φλωρίδου.

από μια ανασκόπηση αναθέσεων έργων μεγάλης κλίμακας και δημοσίων κτιρίων, παρατηρούμε ότι ελάχιστα εξ αυτών έχουν πραγματοποιηθεί από γυναίκες. Αντιθέτως, εξετάζοντας βραβευμένες προτάσεις σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς διαπιστώνουμε αρκετές διακρίσεις από ομάδες και συνεργασίες που αποτελούνται (και) από γυναίκες».

Σήμερα πώς είναι τα πράγματα, θα χρειαστεί άραγε ξανά μια παρόμοια έκθεση μετά από 30 χρόνια; «Τα τελευταία χρόνια βλέπουμε ένα ανανεωμένο ενδιαφέρον σε θέματα κοινωνικής ισότητας. Οι πιο πάνω αριθ-

μοί μπορεί να μας εμπνέουν, αλλά και να μας προβληματίσουν. Θεωρώ ότι έχουμε ακόμα αρκετό δρόμο ως κοινωνία κατ' αρχή για την αναγνώριση συστημικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε και κατ' επέκταση την έναρξη μιας ουσιαστικής συζήτησης. Η έκθεση Frau Architekt θα μπορούσε να αποτελέσει έμπνευση για μια σειρά στοχευμένων εκδηλώσεων/δράσεων ώστε να ανοίξει ο διάλογος προς τον τρόπο που μπορεί να επηρεάσει η γυναίκα αρχιτέκτονα το δομημένο περιβάλλον, αλλά και τις διαδικασίες παραγωγής του.

Η διάλεκτος των ιστορικών κτηρίων

Ο καθηγητής και πρόεδρος του Τμ. Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Frederick Παναγιώτης Τουλιάτος μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με αφορμή την κυκλοφορία του βιβλίου «Κατασκευαστική Ανάλυση Ιστορικών Κτιρίων» των Τουλιάτου Π., Χρυσοχού Ν., Πελεκάνου Μ., και Γεωργίου Ν.Γ. (εκδ. Επίκεντρο – Παρατηρητής) συνομιλήσαμε με έναν από τους συγγραφείς, τον καθηγητή και πρόεδρο του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Frederick Παναγιώτη Τουλιάτο, για τα ιστορικά κτήρια, την αποκατάστασή τους και τη γλώσσα που μιλάνε τα μνημεία και τα κρυμμένα μυστικά τους, τα οποία ορίζουν το μέλλον τους.

–Πόσο έχει αλλάξει το αρχιτεκτονικό τοπίο της Κύπρου;

–Ως αποτέλεσμα της απώλειας της μνήμης και της συναίσθησης της εντοπιότητας. Φυσικά και έχει μεταβληθεί πάρα πολύ. Ουσιαστικά έχει καταστραφεί, δεν έχει αλλάξει προς το καλό. Για παράδειγμα σώζεται ένα κομμάτι παραδοσιακό, πρώτο δεν το καταστρέφεις, ακόμα και εμπορικά να το δει κάποιος, δεύτερο, αυτό που θα σωθεί βέβαια θα πρέπει να εκσυγχρονιστεί και να προσαρμοστεί στις σύγχρονες απαιτήσεις και εδώ θα πρέπει να σημειώσω πόσο σημαντικό είναι να υπάρχουν στα πανεπιστήμια μαθήματα, τα οποία θα εφοδιάζουν τους φοιτητές με γνώσεις σχετική με την ιστορία των κτηρίων και πώς ν’ αναγνωρίζουν ένα παλιό ιστορικό κτίσμα, στο Όμοδος ή στην Ακρόπολη, ή στη Βενετία και να επέμβει συμβατά σε αυτό, χωρίς να του κάνει ζημιά. Το τρίτο είναι πως μελετώντας τα μνημεία

Η εντοπιότητα σημαίνει ότι η ανθρώπινη δραστηριότητα εξαρτάται απολύτως από τον τόπο. Στην αρχιτεκτονική η εντοπιότητα είναι πρώτης και κύριας σημασίας και είναι βασισμένη σε αυτή και γενικώς και μερικώς.

μας μπορούμε να μάθουμε πάρα πολλά, ν’ αντλήσουμε γνώσεις που έχουμε πια απωλέσει ή δεν έχουμε μελετήσει επαρκώς. Το όφελος από αυτό είναι ότι αυτές οι αρχές μεταφέρονται στη σύγχρονη κατασκευή. Εδώ να σας πω ότι το Πανεπιστήμιο Frederick είναι εκπαιδευτικό, ερευνητικό ίδρυμα και χρωστάω στον Μιχάλη Φρειδερίκου ότι με άκουσε να ονομάσουμε το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, θα είναι πιο δύσκολο, αλλά θα βγάλεις απόφοιτους με κάποια ποιότητα. Δεν θα το εγκρίνει μόνο η αρμόδια κυπριακή αρχή, αλλά και από τις Βρυξέλλες, του είπα, όπως και έγινε.

–Πώς χάθηκε μια ολόκληρη επιστημονική γνώση;

–Οφείλεται στην απώλεια μνήμης. Κάνκαν οι αρχαίες βιβλιοθήκες της Αλεξάνδρειας, της Εφέσου και έπειτα της Μιλήτου, και σήμερα ό,τι βρίσκουμε από αρχαίους συγγραφείς και μεγάλο μέρος της επιστημονικής γνώσης είναι από αποσπάσματα Αράβων. Άρα καταλαβαίνετε την απώλεια που είχαμε. Η ανθρώπινη εμπειρία και πολιτισμός και βεβαίως

«Η απάντηση στην ερώτηση γιατί ασχολείται κάποιος με τα ιστορικά κτήρια για να κάνει κάτι σύγχρονο, είναι διότι τις αρχές, την εμπειρία και τη δοκιμασία που έχουν υποστεί θα τη δεις έτοιμη» λέει ο καθηγητής και πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Frederick Παναγιώτης Τουλιάτος.

η ανθρώπινη τεχνολογία είναι μία κλίμακα, όπου οι γενεές είναι βραχυβίες, και μέσα σε αυτόν τον ενεργό βίο δεν μπορεί ένας άνθρωπος να δημιουργήσει όλη τη σειρά του πολιτισμού του και της τεχνολογίας του, άρα όλο το μυστικό έγκειται στο πέραν τη σκυτάλη από πίσω και να την παραδώσει μπροστά. Επομένως είναι η απάντηση στην ερώτηση γιατί ασχολείται κάποιος με τα ιστορικά κτήρια για να κάνει κάτι σύγχρονο, είναι διότι τις αρ-

χές, την εμπειρία και τη δοκιμασία που έχουν υποστεί θα τη δεις έτοιμη. Μόνο τότε θα τολμήσεις να πας μπροστά. Όσο πλαταίνει η γνώση τόσο μεγαλώνει το πεδίο της κριτικής σκέψης.

–Σημειώνεται στην έκδοση ότι και τα κτήρια έχουν τη διάλεκτό τους... πόσο εύκολα είναι κατανοητή αυτή η μιλιά τους;

–Κατ’ αρχάς να πούμε πως είναι της εποχής τους και του τόπου

τους. Γενικά ομιλούντες, κάθε πληροφορία μεταφέρεται είτε με τον λόγο, είτε με τη γραφή, είτε με την εικόνα, είτε με κάποιο αντικείμενο. Ο λόγος είναι έπεια πτερόεντα, η γραφή είναι κάτι πιο σταθερό, αλλά πρέπει να την αναζητήσεις, το κτήριο, από την άλλη, έχει μια άλλη ιδιότητα, άλλοτε καλή και άλλοτε πολύ επικίνδυνη, είναι βιαιώς επιδρών επάνω μας. Αυτό σημαίνει ότι αναλόγως της περιοχής που ζει κάποιος έχει θετική αποτύπωση στην αισθητική του ή όχι και αναλόγως συνομιλεί με τα μνημεία και τα ιστορικά κτήρια.

–Ποια είναι η έννοια της εντοπιότητας στην αρχιτεκτονική;

–Η εντοπιότητα σημαίνει ότι η ανθρώπινη δραστηριότητα εξαρτάται απολύτως από τον τόπο. Στην αρχιτεκτονική η εντοπιότητα είναι πρώτης και κύριας σημασίας και είναι βασισμένη σε αυτή και γενικώς και μερικώς. Υπάρχει ακόμη μία έννοια της εντοπιότητας που είναι να μπορείς να προσαρμοστείς στην εποχή σου, εν τω τόπω της εποχής σου.

–Συνοπτικά για την τρωτότητα

τα και παθολογία του κτηρίου και πώς αυτές οι ιδιότητες επηρεάζουν την αποκατάσταση ενός κτηρίου.

–Αρχικά ξεχωρίστηκαν οι δύο λέξεις, η τρωτότητα και η παθολογία, όταν φτιάχναμε τους Ευρωκώδικες (σ.σ. πρόκειται για πολυετές πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τυποποίησης (CEN) για εκπόνηση σειράς Ευρωπαϊκών Προτύπων με σκοπό την εναρμόνιση όλων των Κανονισμών των Κρατών Μελών για τον υπολογισμό της στατικής επάρκειας των δομημάτων καθώς και όλων των μερών που τα απαρτίζουν). Ουσιαστικά παθολογία είναι κάτι που έπαθες, κάποιο γεγονός βλάβης, μία ρωγμή, ένα σάπισμα κτλ. Τρωτότητα είναι να πιάσει φωτιά, ή να πάθουν βλάβη από έναν σεισμό. Και εδώ έρχονται οι λέξεις πρόβλεψη και πρόγνωση, και στα μαθήματά μου πάντα λέω ότι αν δεν υπάρχει πάντα πρόγνωση, θα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον πρόβλεψη. Ενδεικτικό παράδειγμα αυτού είναι το Κούριο, που εγκαταλείφθηκε η πόλη, χωρίς καν να θάψουν τους νεκρούς τους, εξαιτίας του σεισμού. Αναμφισβήτητο, αν δεν έχεις επίγνωση όλων των παραπάνω δεν μπορείς ν’ αποκαταστήσεις σωστά ένα κτήριο, όπως επίσης πρέπει ο επιστήμονας μηχανικός να λάβει υπόψη του και ακόμα δύο πολύ σημαντικές έννοιες όπως η αναστρεψιμότητα και η συμβατότητα, που σημαίνει για την πρώτη τι μπορείς να διορθώσεις, αν δει ότι κάτι είναι λάθος, αναλόγως των τεχνολογικών εξελίξεων, και η δεύτερη πώς οι παρεμβάσεις του επιστήμονα είναι συμβατές με το περιβάλλον του κάθε κτηρίου.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
6:00-10:00

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ
όλη η Κύπρος

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

11.1%
LOVE FM 100.7

10.1%
ANT1

9.2%
MIX

8.9%
SFERA

8.4%
SUPER

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΠΟΜΙΤΗΣ
cytamobile
vodafone

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ
ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΤΩΝ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΩΝ
ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΠΟ
ΤΗΝ SYMMETRON MARKET
RESEARCH ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ – ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2021

Athena Recipes
ATHENARECIPES.COM

3000+
συνταγές

X3
δοκιμασμένες

video ▶
βήμα - βήμα

Η κουζίνα της Αθηνάς
στο κινητό σου!

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Τζον Κόνσταμπλ

Μια νέα βιογραφία για τον Βρετανό ζωγράφο Τζον Κόνσταμπλ (1776-1837) εμπλουτίζει την ιστορία της τέχνης. Γραμμένη από τον Τζέιμς Χάμιλτον, εξέχοντα επίσης βιογράφο των Τέρνερ και Γκέινσμπρο, είναι μια τομή στην προσωπικότητα του Κόνσταμπλ, αλλά και μια διεισδυτική ανάλυση στη θέση του τοπίου, του ουρανού και των καιρικών συνθηκών στις τοπιογραφίες του. Οι ουρανοί του Κόνσταμπλ έχουν πολλά να μας πουν πέραν της ρομαντικής έμφασης στις δυνάμεις της φύσης.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Το εργαστήρι του καλλιτέχνη

Η γκαλερί Whitechapel του Λονδίνου παρουσιάζει, από τις 24 Φεβρουαρίου, μια μεγάλη έκθεση με θέμα το ατελιέ των καλλιτεχνών. Η «υπόθεση» εργαστήρι είναι μεγάλη και χάνεται στους αιώνες, αλλά εν προκειμένω η έκθεση εστιάζεται στα τελευταία εκατό χρόνια με έργα που δείχνουν το περιβάλλον των δημιουργών, από τον Πάμπλο Πικάσο έως τον Φράνσις Μπέικον. Στη φωτογραφία, έργο του Κέρι Τζέιμς Μάρσαλ.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ

Μαρκ Ρόθκο

Η Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον διαθέτει τη μεγαλύτερη συλλογή έργων του Μαρκ Ρόθκο παγκοσμίως. Πρόσφατα ανακοίνωσε πως ετοιμάζει μεγάλη αναδρομική έκθεση έργων σε χαρτί του Ρόθκο (πάνω από 100), τα οποία ο ίδιος θεωρούσε ολοκληρωμένα. Θα διαρκέσει από τις 19 Νοεμβρίου 2023 έως τις 31 Μαρτίου 2024. Δεδομένου ότι τα έργα σε χαρτί του Ρόθκο δεν είναι τόσο γνωστά, θεωρείται πως η έκθεση αυτή θα διευρύνει την αντίληψή μας για την παρακαταθήκη του.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Χολμπάιν ο νεότερος

Η έκθεση για τον Χανς Χολμπάιν τον νεότερο (1497/98-1543) στο Μουσείο και Βιβλιοθήκη Μόργκαν της Νέας Υόρκης είναι η πληρέστερη που έχει γίνει ποτέ στις ΗΠΑ. Ο Χολμπάιν υπήρξε από τους σημαντικότερους ζωγράφους μεταξύ 1520 και 1540. Υπνρέτησε ως αυλικός ζωγράφος τον Ερρίκο τον Η΄ και δημιούργησε πλουσιότερο έργο προσωπογραφιών κυρίως στη Βασιλεία και στην Αγγλία, με χαρακτηριστικό ύφος της βρετανικής Αναγέννησης.

ΡΩΜΗ

Νικολάς Γκουανίνι

Ο Αργεντίνος, εγκατεστημένος στις ΗΠΑ, εικαστικός Νικολάς Γκουανίνι εκθέτει στη Ρώμη, στο Μουσείο Σύγχρονος Τέχνης (MACRO). Δημιουργός πολύπλευρος, ο Γκουανίνι αντλεί από τον κινηματογράφο και το θέατρο και δημιουργεί γλυπτά και εγκαταστάσεις που δεν εντάσσονται εύκολα σε είδος και κατηγορίες. Στη Ρώμη παρουσιάζει δουλειά 15 ετών με μια ανοικτή, διαλεκτική σχέση με την εικαστική και αισθητική κληρονομιά της Κομέντια ντελ' άρτε.

Μπάστερ Κίτον, η ζωή ενός μεγάλου ηθοποιού

Ο Μπάστερ Κίτον, με το πέτρινο, λυπημένο, αποστασιοποιημένο πρόσωπο, συνδέθηκε με τον βωβό κινηματογράφο της δεκαετίας του 1920, αλλά παρέμεινε μια διαχρονική μορφή, κλασική όσο και μοντέρνα. Η περίπτωση του Μπάστερ Κίτον επανήλθε στην επικαιρότητα χάρη σε μια νέα βιογραφία του, γραμμένη από τον Τζέιμς Κέρτις, ιστορικό του κινηματογράφου και συγγραφέα επιτυχημένων βιογραφιών όπως αυτές του Σπένσερ Τρέισι και του W. C. Fields. Ο Κέρτις αξιοποιεί ένα τεράστιο αρχειακό υλικό, συνεντεύξεις, αφηγήσεις και απομνημονεύματα για να εξυφάνει τη ζωή ενός ανθρώπου, αλλά και την ατμόσφαιρα μιας εποχής. Ο Μπάστερ Κίτον υπήρξε πρώτα απ' όλα ένας ιδιαίτερα χαρισματικός καλλιτέχνης, αυτόφωτος, ιδιαίτερος και απρόβλεπτος. Ταυτόχρονα υπήρξε και ένα κατασκευάσμα της εποχής του, μια δημιουργία του πανίσχυρου κόσμου των στούντιο, που μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο απέκτησαν τεράστια ισχύ. Ο Κίτον δεν επέζησε ως μορφή της ποπ κουλτούρας και της παγκόσμιας διάχυσης των ειδώλων του χθες, όπως π.χ. ο Τσάρλι Τσάπλιν ή ο «Χοντρός και ο Λιγνός». Την ίδια μοίρα είχαν και άλλοι αστέρες της βωβής εποχής, όπως ο Χάρολντ Λόιντ ή η Μαίρν Πίκφορντ. Εμειναν βεβαίως ως μεγάλα ονόματα,

αλλά δεν πέρασαν στη σφαίρα της μαζικής κουλτούρας ώστε να είναι γνωστοί και στα παιδιά που μεγαλώνουν στον 21ο αιώνα. Ο Μπάστερ Κίτον έχει όλα τα χαρίσματα μιας μοντέρνας και διαχρονικής φυσιογνωμίας, καθώς η μορφή του είναι αινιγματική και αμφίσημη και η προσφορά του στην τέχνη του κινηματογράφου ριζοσπαστική και ρηζικέλευθη. Με τη βιογραφία αυτή, ο Τζέιμς Κέρτις επιχειρεί να εμψυχήσει ζωή σε ένα ταρικευμένο είδωλο, σε έναν πρόδρομο του κωμικοτραγικού στοιχείου στην οθόνη, σε μια προσωπικότητα σχεδόν εξπρεσιονιστική. Η αφήγηση δεν περιορίζεται στη ζωή των στούντιο και στην ανάπτυξη του άστρου του Μπάστερ Κίτον, αλλά εκτείνεται πέραν της μεγάλης οθόνης για να μιλήσει για την κουλτούρα του θεάματος από το μουσικό θέατρο του 1890 έως το Σινέραμα της δεκαετίας του 1950. Ο Κίτον αναδύεται ως ένας υποδειγματικός Αμερικανός που έζησε τις συγκλονιστικές μεταβολές του πρώτου μισού του εικοστού αιώνα. Ταυτόχρονα είναι και μια τομή στην ψυχολογία των μαζικών θεαμάτων καθώς η στυλιζαρισμένη μορφή του Μπάστερ Κίτον πρόσφερε άφθονο γέλιο και γλυκόπικρα αισθήματα. Ο 21ος αιώνας τον σύρει σταδιακά και πάλι στον αφρό, να τον δούμε με άλλο βλέμμα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μη σκέφτεσαι άλλο, αγόρι μου

Τη νύχτα της 4ης προς 5η Αυγούστου του 1916, οι Γερμανοί εξαπέλυσαν λυσσασμένες επιθέσεις. Μέσα στο σκοτάδι, οι φωτοβολίδες έλουζαν με ένα απόκοσμο φως τις φιγούρες που προσπαθούσαν να τρέξουν στη λάσπη, ανάμεσα στους κρατήρες και στα διαμελισμένα πτώματα. Ακόμα και σήμερα, στις κοιλάδες πέριξ του ποταμού Σομ, μπορεί κανείς να διακρίνει υπολείμματα εκείνων των φιοειδών χαρακωμάτων.

Η διμοιρία του ανθυπολοχαγού Τζορτζ Μπάτεργουορθ άντεξε. Στις επιστολές του έγραφε πόσο θαύμαζε αυτά τα νέα παιδιά, που στην πολιτική τους ζωή εργάζονταν στα ορυχεία της βορειοανατολικής Αγγλίας. Λονδρέζος ο ίδιος, μεγαλωμένος στο Γιόρκσαϊρ, σπουδαγμένος στην Οξφόρδη, μουσικοκριτικός στους Times του Λονδίνου, φίλος του

Οι Βρετανοί γαλαζοαίματοι και οι αστοί του Ιτον Κόλετζ έγιναν ένα με τα παιδιά της εργατικής τάξης.

σερ Ραλφ Βον Ουίλιαμς, ήταν σύμβολο μιας αθόρυβης κοινωνικής επανάστασης που συντελέστηκε στα χαρακώματα του Δυτικού Μετώπου: για πρώτη φορά, οι Βρετανοί γαλαζοαίματοι και οι αστοί του Ιτον Κόλετζ έγιναν ένα με τα παιδιά της εργατικής τάξης. Εως τότε, οι μεν αγνοούσαν την ύπαρξη των δε.

Άραγε να ήξεραν οι ανθρακωρύχοι ότι ο 30χρονος διμοιρίτης τους ήταν μουσικός; Οτι ο Μπάτεργουορθ είχε γράψει το «Αγόρι από το Σρόφσαϊρ» (A Shropshire

Τζορτζ Μπάτεργουορθ (1885-1916). Από τους σημαντικότερους Αγγλούς συνθέτες των αρχών του 20ού αιώνα, χάθηκε νωρίς.

Lad); Απίθανο. Τόσο οι ίδιοι όσο και ο ανθυπολοχαγός τους είχαν άλλες ασχολίες: να σκοτώνουν και να μη σκοτωθούν: μέσα Ιουλίου είχαν καταλάβει μια σειρά εκθρικών χαρακωμάτων και ο Μπάτεργουορθ τραυματίστηκε ελαφρά. Ο λοχαγός του τον πρότεινε για τον Στρατιωτικό Σταυρό. Ο κύριος Γκρι αναρωτιέται αν στην κάποτε νεκρική ησυχία της Ουδέτερης Ζώνης (No Man's Land) ο Μπάτεργουορθ αναπολούσε την ιδυλλιακή ατμόσφαιρα των τραγουδιών του «Αγοριού από το Σρόφσαϊρ».

Το Σρόφσαϊρ, στα δυτικά Μίντλαντς, ήταν περισσότερο ιδέα παρά τόπος. Η ιδέα ενός επίγειου παραδείσου, έτσι όπως τον αποτύπωνε στη συλλογή του «Το αγόρι από το Σρόφσαϊρ» ο διαπρεπής κλασικιστής Ε. Α. Χάουσαν. Νόστος για μια φύση που μι-

λάει μέσα από το θρόισμα των φύλλων, για μια νιότη που ακόμα δεν έχει χαρακτηί με ουλές, ονειροπόληση και στοχασμός για μια ζωή που μόλις χάραξε όπως το πρώτο φως του ήλιου – στον αντίποδα της κόλασης του Σομ το 1916. Ο,τι κι αν σκέφτηκε ο Μπάτεργουορθ εκείνες τις νύχτες στη Γαλλία, δεν θα φορέσει ποτέ στο πέτο τον Στρατιωτικό Σταυρό. Τα ημερώματα της 5ης Αυγούστου θα τον βρει στο μέτωπο η σφαίρα που «επάνω της έγραφε το όνομά του».

Οι στρατιώτες του θα τον θάψουν επιτόπου και θα ονομάσουν την τοποθεσία «Χαρακώματα Μπάτεργουορθ». Η σπορά δεν θα βρεθεί ποτέ. Στον αέρα αντηχεί ακόμη στη στοιχειωμένη περιοχή το τραγούδι του «Think no more, lad». Μη σκέφτεσαι άλλο, αγόρι μου.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

95247 Schalansky

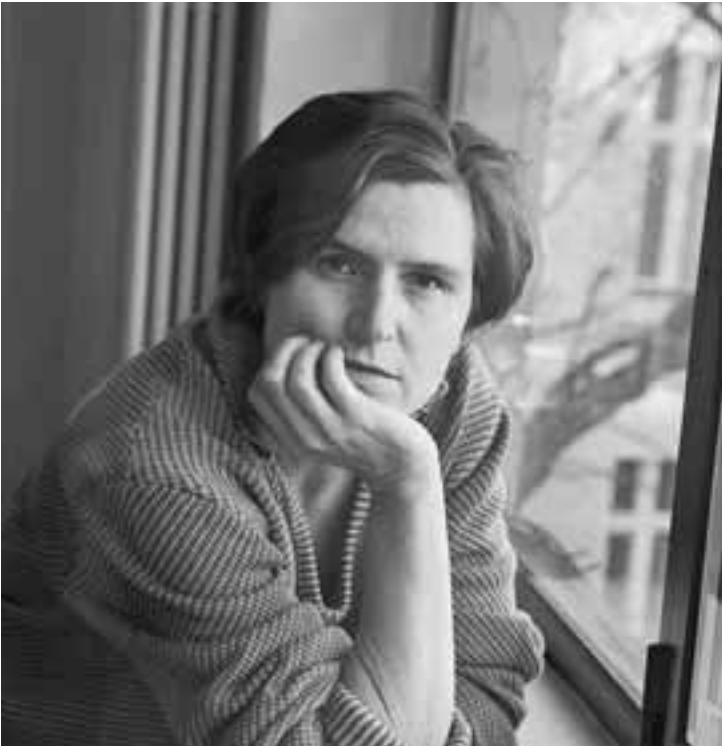
Διαβάζοντας τον «Κατάλογο απολεσθέντων» (μτφρ. Γιάννης Καλιφωτίδης, εκδ. Αντίποδες), ήμουν σίγουρος πως η Γιούντιτ Σαλάνσκυ έχει ένα τεράστιο κεφάλι και ειλικρινά αιφνιδιαστικά όταν ανακάλυψα—παρακολουθώντας μια συνέντευξη της στο Διαδίκτυο— πως το κεφάλι της είναι μικρό. Ένα κεφάλι πουλιού. Ή παιδιού.

Γιατί καθώς προχωρούσα, εφόσον προχωρούσα και δεν οπισθοχωρούσα, από το ένα κείμενο στο επόμενο, πιεζόμουν από τη δεξαμενή πληροφοριών που μου προσέφεραν οι σελίδες της, με αποτέλεσμα να αισθάνομαι σαν κάποιον αχθοφόρο που κουβαλάει ένα βαρύ και ίσως πολύτιμο φορτίο, το οποίο ωστόσο δεν μπορεί να αξιολογήσει, αφού είναι εξαντλημένος από τον πόνο στην πλάτη.

Τι ακριβώς είναι λοιπόν τούτο το συγγραφικό εγχείρημα που αναφέρεται άμεσα ή έμμεσα σε πράγματα που έχουν εξαφανιστεί—ένα νησί που βυθίστηκε, ένα κρανίο που κλάμπκε, μια τίγρης που αφανίστηκε, ένας βοτανολόγος που πιθανότατα δεν υπήρξε ποτέ—και θυμίζει συλλογή διηγημάτων, παραμύθι, δοκίμιο, επιστημονικό σύγγραμμα, εγκυκλοπαίδεια, και επειδή δεν βολεύεται πουθενά, καταλήγει να πετρώνει σε ασκήσεις ύφους δοκιμάζοντας διαφορετικά είδη, άπαστα για τη Σαλάνσκυ;

Η γλώσσα της αγωνίζεται να τα σώσει, η περιποπιμένη της βιβλιοδεσία τ’ αγκαλιάζει προστατευτικά, τα μπλε ίκνη των φωτογραφιών στέκονται σαν καμουφλαρισμένοι φρουροί πριν από κάθε ιστορία, όμως η συνισταμένη των παραπάνω πειθαρχημένων χειρονομιών εναντιώνεται στη θεμελιώδη τους πρόθεση: τα αντικείμενα θάβονται ακόμα πιο βαθιά στον πάτο του γραπτού κι εμείς δυσκολευόμαστε να διακρίνουμε την καρδιά πίσω από τις λέξεις. Τι καρδιά πάλιεται εντέλει στη συγκεκριμένη έκδοση; Να ένα ερώτημα που επιμένουμε να θέτουμε στα βιβλία που διαβάζουμε. Λίγες φορές παίρνουμε απάντηση. Σπάνια. Σχεδόν ποτέ.

Μακάρι το «Λιμάνι του Γκράιφβαλντ» να ήταν ένας μοναχικός περίπατος του Ρόμπερτ

Τι είναι το βιβλίο «Κατάλογος απολεσθέντων» της Γιούντιτ Σαλάνσκυ; Συλλογή διηγημάτων, παραμύθι, δοκίμιο, επιστημονικό σύγγραμμα, εγκυκλοπαίδεια;

Ένα μεγάλο φωτεινό κεφάλι που είναι καταδικασμένο να καθεί στον σκοτεινό ουρανό, να καεί. Τόσο τιμητικό, τόσο πικρό.

Βάλζερ και το «Μέγαρο της Δημοκρατίας» να είχε γραφτεί με την οικονομία του Κάρβερ. Αραγε τι θα συνέβαινε αν το «Αγόρι με το γαλάζιο κοστούμι» ήταν μία από εκείνες τις ιστορίες του Μπολάνιο; Η Σαλάνσκυ δεν έχει την ανέμελη σβελτάδα του, την ελαφριά του χάρη. Δεν έχει την αφέλεια του Βάλζερ. Δεν έχει της εις αβύσσους όπως ο Κάρβερ. Θέλω να πω—στον βαθμό που θα προτιμούσα να μη βγάλω άκνα— πως δύσκολα κανείς εντοπίζει στα δώδεκα μέρη του «Καταλόγου» τα χαρακτηριστικά ενός πουλιού ή ενός παιδιού. Το πέταγμα και την αθωότητα, εννοώ. Ή την ανατροπή τους. Το ριζώμα στη γη, τη σκληρότητα.

Πόσο ιδιότροπο τούτο το βιβλίο που ο πρόλογός του δείχνει

πιο τολμηρός από τα κείμενα που ακολουθούν, επειδή πετυχαίνει να είναι ταυτόχρονα όλα τα είδη—δηλαδή να μεταγγίσει τη σωστή ποσότητα αίματος από το καθένα ξεχωριστά—, να συνοψίσει ευθύβολα ό,τι επιθυμεί να ειπωθεί—ζωή, θάνατος, μνήμη, λήθη—, γελώντας σιγανά με την προδιαγεγραμμένη πορεία της ανθρωπότητας, με κάποια ανακούφιση μάλιστα, επειδή, ευτυχώς, όλα είναι πεπερασμένα και ξεχνιούνται: «Μια μνήμη που θα διατηρούσε τα πάντα, επί της ουσίας δεν θα διατηρούσε τίποτε».

Μπορεί η Σαλάνσκυ να απεχθάνεται το χάος των δεδομένων, των στοιχείων, των πληροφοριών, και δη των αυλων, που στοιβάζονται στον σκουπιδότοπο των σκληρών μας δίσκων, και να προτιμά την αμφισβητήσιμη ανθεκτικότητα ενός βιβλίου—ακόμα κι αν ο τόμος, σχεδιασμένος από την ίδια, θυμίζει θήκη κινητού τηλεφώνου που έχει αλλοιωθεί από την υγρασία—, ωστόσο η πίστη της στην ταξινόμηση και η αφοσίωσή της να συγκρατεί τη γνώση σ’ ένα δίκτυο μύθων φτιαγμένο

με ακρίβεια, μάλλον απενεργοποιεί εκείνη τη λειτουργία της λογοτεχνίας που είναι αναγκαία για να συντηρήσει τη ζωή. Εστω, το υπόλειμμά της.

Αλήθεια, τι χρειάζεται για να δώσουμε ρεύμα σ’ αυτό το αλλόκοτο ψυγείο που ακόμα κι αν στεκόμαστε αδιάφοροι απέναντί του, δεν σταματά να είναι ευπροσήγορο; Θα έλεγα πως την απάντηση δίνει η συγγραφέας σε μια αράδα στη σελίδα 63. Ζητώ συγγνώμη που την παραποιώ: «Όταν ξέρουμε πολλά, δεν βλέπουμε». Οπότε, ας μην προσδοκούμε σκίρτημα. Κανένα πρόβλημα.

Με αφορμή το παλάτι του οίκου Φον Μπερ—πρόκειται για το έβδομο αφήγημα—, η Σαλάνσκυ αναρωτιέται ποια είναι η εναρκτήριά της ανάμνηση. Δεν έχει κλείσει τα τέσσερα. Η οικογένειά της μένει κοντά στο αρχοντικό που έγινε στάχτες το ’45. Είναι καλοκαίρι, κοιτάζει τη νύκτα από το ανοικτό παράθυρο. Δεν έχει φεγγάρι, μα ζαλίζεται από τη λάμψη των αστεριών. Παίρνει μια καρέκλα. Ανεβαίνει στο περβάζι. Βουτάει στο κενό. Τη γλιτώνει. Ένα μήνα αργότερα, η μητέρα της χάνει τον αδελφό της, στη γέννα. Ζωή, θάνατος και μνήμη κολλάνε μεταξύ τους. Σβολιάζουν. Όπως το χώμα. Χωρίς ζωή, δεν υπάρχει θάνατος. Χωρίς θάνατο, δεν υπάρχει μνήμη.

Όταν ήταν μικρή φανταζόταν πως οι νεκροί ήταν απόρριμμα. Πως καταλήγουν στριμωγμένοι στη σκόνη. Μήπως η πτώση της, το ’84, καθόρισε τη συγγραφική της υπόσταση; Κάνει ένα άλμα να τιναχτεί ψηλά και προσγειώνεται στις τσουκνίδες, στον κάδο. Το σώμα, το βάρος του, ως απολεσθέν αντικείμενο. Και η γραφή, επίσης. Το βάρος της. «Ακόμα δεν ήξερα τι θα πει θάνατος. Και μόνο η ιδέα ότι οι άνθρωποι πεθαίνουν, ότι ακόμα κι εγώ θα πέθαινα κάποτε, ξεπερνούσε τα όρια της φαντασίας μου».

Στη Wikipedia διάβασα πως ήδη από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας ένας αστεροειδής έχει πάρει το όνομά της: 95247 Schalansky. Ένα μεγάλο φωτεινό κεφάλι που είναι καταδικασμένο να καθεί στον σκοτεινό ουρανό, να καεί. Τόσο τιμητικό, τόσο πικρό.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Η Αλεξάνδρα Γρηγορίου είναι μια Θεσσαλονικιά δημοσιογράφος που έχει ζήσει σε διάφορες πόλεις της χώρας κι εδώ και εννέα χρόνια εγκαταστάθηκε μόνιμα στη λατρεμένη της γενέτειρα. Ως «θύμα» της κρίσης του επαγγέλματός της, αναγκάστηκε να το αφήσει και βιοπορίζεται τα τελευταία πέντε χρόνια απ’ το απαιτητικό επάγγελμα της συμβούλου επιχειρήσεων. Το γράψιμο όμως, η έκφραση συναισθημάτων, ο συνδυασμός υπερπαρασμάτων απ’ το διάβασμα, αλλά κυρίως η αποτύπωση με τον λατρεμένο της τρόπο έκφρασης όσων ευτύχισε να ζήσει, με εργαλείο της υπέροχη ελληνική γλώσσα, παραμένει ο μεγάλος της έρωτας. Ο ελεύθερος χρόνος που επιτρέπει η εργασία της, αφιερώνεται σχεδόν στο σύνολό του σε γράψιμο, διάβασμα και διά βίου μάθηση με εξειδίκευση στη συμβουλευτική. «Το μυστικό της Μελίνας» (εκδόσεις Αρμός) είναι η πρώτη της συγγραφική απόπειρα.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Πάντα υπάρχει «Το Μονόγραμμα» του Οδυσσέα Ελύτη.

Ποιος ήρωας/ηρώιδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η Μελίνα του βιβλίου μου, γιατί έχει ξεπεράσει αυτό που την επηρέαζε κι έχει μπροστά της ένα υπέροχο ταξίδι!

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και θενωτές;
Τους Αλμπέρ Καμύ, Ουμπέρτο Εκο και Μιλαν Κούντερα.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Οτι ο καλλιτέχνης-συγγραφέας, για να αποδώσει όσα έχει μέσα του, κάθε άλλο παρά πρέπει να απομονώνεται. Πρέπει να είναι σε άμεση επαφή με τον κόσμο γύρω του όσο και αν αισθάνεται διαφορετικός και μόνος (Αλμπέρ Καμύ).

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Είναι πολλά τα χρόνια που διάβασα κλασικό βιβλίο. Τα τελευταία χρόνια διαβάζω Ελληνες φιλοσόφους και βιβλία που επικεντρώνονται στην εσωτερική αναζήτηση.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Η «Πολιτεία» του Πλάτωνα.

Η Μελίνα είναι μια γυναίκα του σήμερα που επαναπροσδιορίζει ολόκληρη τη ζωή της;
Εντελώς! Η αυτογνωσία και η αντιμετώπιση του μυστικού της την οδηγούν να επιλέξει τελικά αυτό που επιθυμεί.

Πώς συνδυάζεται η εξωτερική με την εσωτερική περιπλάνηση στο μυθιστόρημά σας;

Σε μια αέναη εναλλαγή και σε παράλληλη εξέλιξη, αφού έτσι κι αλλιώς είναι αλληλένδετες, όσο και αν προσπαθούμε να τις διαχωρίζουμε.

Τι κρύβει η Μελίνα όχι τόσο από τους άλλους όσο από τον ίδιο της τον εαυτό;

Τη βαθιά επιθυμία της να κάνει αυτό που την ευχαριστεί και γνωρίζει ότι είναι σωστό για εκείνη, λόγω της ανάγκης να συμμορεύεται με άλλους ανθρώπους ώστε να πετύχει τον υπέρτατο στόχο της ζωής της.

ΨΗΦΙΑΚΗ BIBΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read**
LIBRARY

ΑΝΤΡΗ ΧΑΪΡΑΛΛΑ
30+1 Τρόποι για να περνάς ποιοτικό χρόνο με τα παιδιά σου
Ένα εγχειρίδιο για γονείς
Εκδόσεις Ευγνώμων, σελ. 222

30+1 λόγοι αγάπης και αλήθειας, 30+1 τρόποι για να είσαι δίπλα στα παιδιά σου, 30+1 εύκολοι και ευχάριστοι τρόποι για να περνάς καθημερινά ποιοτικό χρόνο με τα παιδιά σου, να διασκεδάσετε, πότε παίζοντας και πότε συζητώντας, πότε ανακαλύπτοντας και πότε δημιουργώντας. Κατά τη διάρκεια των «πειραμάτων» μου, αναφέρει η συγγραφέας, αντιλήφθηκα πως η σχέση που μπορείς να χτίσεις με τα παιδιά σου μέσω του παιχνιδιού είναι ανεκτίμητης αξίας και σπουδαίοτητας. Για τον λόγο αυτό, σε κάθε πρόταση από τους 30+1 τρόπους που αναπτύσσω σ’ αυτό το εγχειρίδιο για γονείς, παραθέτω και τον τρόπο με τον οποίο βοηθά η καθεμία από τις 30+1 προτάσεις μου στη διαμόρφωση και εξέλιξη του παιδιού, καθώς και στην ανάπτυξη των σχέσεων των παιδιών - αδερφιών μεταξύ τους, αλλά και της σχέσης τους μαζί σου. Όλες οι ιδέες που αναφέρονται στο παρόν βιβλίο έχουν δουλέψει με επιτυχία για την ίδια και τα παιδιά της και είναι σίγουρη πως το ίδιο, αν όχι και καλύτερα, θα έχουν και για τον καθένα πολύ όμορφα, χαρούμενα και θετικά αποτελέσματα.

Το βιβλίο διανέμεται, σε ψηφιακή μορφή, από την εφαρμογή Read Library.

Βρείτε όλες τις πληροφορίες για το βιβλίο και τη συγγραφέα του στον σύνδεσμο που ακολουθεί, <https://www.read-library.com>.

Ανδρονίκη Λασιθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Το λίγο που τελειώνει
εκδ. Πατάκη, σελ. 256

Τρεις γυναίκες, φίλες από μαθήτριες, κλεισμένες σε ένα εξοχικό του Πηλίου, έρχονται αντιμέτωπες με αποσιωπημένες πανώλεθριες και ανανταπόδοτες προσδοκίες. Λόγος της σύνταξης το νωπό πένθος της Δέσποινας, που έχασε τον άντρα της από καρκίνο. Οι άλλες δύο, η Λιάνα και η Πέπη, τη συνοδεύουν στο ψυχαστήριο του εκλιπόντος Μάνου, προκειμένου να τη συντρέξουν στο δύσκολο ξεκαθάρισμα των ιδιωτικών του πραγμάτων. Κατακλυσμένο από σπαράγματα και σπαραγμούς, το εξοχικό σπίτι μετατρέπεται σε πυριτιδαποθήκη. Η αγάπη και η συμπόνια αλέθονται βίαια από θαμμένα μυστικά και απωθημένες πικρίες. Εγκλειστές για μία εβδομάδα σε ένα μανωλείο, ένα ναρκοπέδιο αναμνήσεων, οι τρεις γυναίκες εξαγριώνονται βαθμιαία από την ενθύμηση μύχιων απωλείων και ματαιώσεων και επιτίθενται με δριμύτητα η μία στην άλλη, σε έναν εξάλλη αλληλοσπαραγμό. Η Ιφιγένεια Θεοδώρου γράφει ένα καθαρά γυναικείο μυθιστόρημα, κατάφορτο από θήλεα δεινά. Το άγχος της ηλικίας

(οι απαρχές των 50), τα οικογενειακά δεινά, τα παιδιά και οι σύζυγοι, οι γερασμένες μητέρες, η οικονομική ανασφάλεια και προπάντων τα απαρνήγορτα παράπονα των κορμιών της έχουν εξουθενώσει. Στο Πήλιο φτάνουν κατάκοπες, ρημαγμένες. Οι ώρες

ανέλπιστς ευδαιμονίας που ανακαλούν από τα βάθλα της φιλίας τους σαρώονται από τα πάθη και τα πένθη του χρόνου που μεσολάβησε. Αλλοτε έβαζαν τελεία σε ό,τι τις πονούσε και προχωρούσαν απτόητες, τώρα σωριάζονται, τρεκλίζοντας απελπισμένα. Σε κούτες, συρτάρια, ντουλάπια, άλμπουμ φωτογραφιών και κασέτες παραμονεύουν αναμνήσεις, ένας μεθοδικά και αλόγιστα απαθανατισμένος πόνος, και εκείνες ολοένα και δηλητηριάζονται από τις φαρμακερές αναθυμιάσεις, αναπνέοντας «διοξειδίο από το παρελθόν». Στην τρίτο-πρόσωπη αφήγηση παρεμβάλλονται κεφάλαια σε πρώτο πρόσωπο, όπου ακούγεται η φωνή της

Πέπης. Η ξεχωριστή θέση που της επιφυλάσσει η συγγραφέας δικαιολογείται προς το τέλος του βιβλίου. Στην Πέπη ανατίθεται η εκपुरσοκρότηση του φινάλε. Όπως μαρτυρεί η εξιστόρησή της, η Πέπη είναι το πιο σπαραγμένο πρόσωπο σε εκείνο το σπίτι. Η άνοια της μητέρας της την εξαναγκάζει σε ένα άωρο πένθος, ενώ στην έπαυλή της στην Εκάλη καρδοκούνη ένας σκαίος σύζυγος και ένας αμείλικτος γιος. Όμως τη λύπη της διεκδικεί αποκλειστικά ο νεκρός Μάνος. Στη θύμησή του ρίχν λυγμών ριπίζουν το δέρμα της. «Βούλγαπα, άλμπουμ φωτογραφιών

ίζαν οι αναμνήσεις γύρω μου, ενοχλητικές μαύρες μύγες, από αυτές που τσιμπούν και πονάνε». Γι’ αυτό δραπετεύει διαρκώς από το σπίτι, όπου οι άλλες δύο μοιράζονται την επώδυνη τιμωρυχία, τη «βαριά εργαλαβία της αποκαθήλωνς». Λιποψυχούσε μπροστά στην απουσία του Μάνου. «Γενναία μου αγάπη, κοίταξες κατάματα τον θά-

Οι 10 εκθέσεις της παλέτας του 2022

Η «Κ» παρουσιάζει δέκα σημαντικά διεθνή εικαστικά δρώμενα μετά την πανδημία εποχή από το Λονδίνο μέχρι το Ντουμπάι

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Πολύ σημαντικά εικαστικά δρώμενα, όπως το Art Dubai, η Μπιενάλε της Βενετίας αλλά και η Documenta που αναβλήθηκαν ή επαναπρογραμματίστηκαν λόγω της πανδημίας, τώρα ανοίγουν τις πόρτες τους, περιμένοντας το φιλότεχνο κοινό. Έτσι, παρά την πανδημία και την κοινωνική απομόνωση η ανάγκη για έμπνευση και δημιουργία δεν έφυγε ποτέ. Αντιθέτως, το 2022 μπήκε πολύ δυναμικά με αναδρομικές εκθέσεις, με φεστιβάλ αλλά και με εκθέσεις που συνεχίζονται από την προηγούμενη χρονιά.

ΑΘΗΝΑ

Stephan Goldrajch. Arbre à palabres
15 Δεκεμβρίου 2021 έως 22 Μαΐου 2022
EMST Foyer

Μετά την κοινωνική απομόνωση, λόγω Covid-19, ο καλλιτέχνης Stephan Goldrajch συνέλαβε το συμμετοχικό έργο, με τίτλο Arbre a palabres, ένα γιγάντιο δέντρο, ύψους έξι μέτρων, που αποτελείται από πολλά κομμάτια πλεξιματος, βελονάκι ή υφανση οποιουδήποτε χρώματος, σχεδίου και νήματος κατασκευασμένο από ανθρώ-

Αυτό που σίγουρα αντιλαμβανόμαστε είναι ότι παρά την πανδημία και την κοινωνική απομόνωση, η ανάγκη για έμπνευση και δημιουργία δεν έφυγε ποτέ και αντιθέτως μπήκε το '22 πολύ δυναμικά.

πους διαφορετικών ηλικιών και κοινωνικών καταβολών, ιδιαίτερα από τις γειτονιές γύρω από το μουσείο. Το Arbre a palabres, το δέντρο palaver, βρίσκεται συνήθως στο κέντρο των αφρικανικών χωριών και είναι ένα μέρος όπου οι άνθρωποι συναντώνται και ανταλλάσσουν ιδέες, οι γέροντες μοιράζονται ιστορίες με τα παιδιά και συζητούνται σημαντικές αποφάσεις που αφορούν το χωριό. Αυτό το συλλογικό, πολυφωνικό έργο τέχνης, περιλαμβάνει όλες τις ιστορίες που εμπλέκονται στη δημιουργία του, σηματοδοτώντας μια νέα εποχή για το μουσείο, μια πιο ανοικτή, περιεκτική και φιλόξενη. Είναι η πρώτη παρουσίαση του έργου του καλλιτέχνη στην Ελλάδα.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Francis Bacon: Man and Beast
29 Ιανουαρίου έως 17 Απριλίου 2022
Royal Academy

Η Royal Academy διοργανώνει μια μεγάλη κλίμακας έκθεση για τον Ιρλανδό ζωγράφο του 20ού αιώνα Φράνσις Μπέικον, με επίκεντρο τα σπλαχνικά έργα του που απεικονίζουν ζωή. Γιος ενός κτηνοτρόφου αλόγων, η διά βίου γοητεία του Φράνσις Μπέικον με την πανίδα διαμόρφωσε την προσέγγισή του στην ανθρώπινη φιγούρα. Μερικές φορές είναι δύσκολο να διακρίνει κανείς αν οι αφηρημένες δημιουργίες του –γεμάτες άγχος και γεμάτες από βαθιά ενστικτώδη ορμή– απεικονίζουν έναν άνθρωπο ή ένα κτήνος. Η έκθεση περιλαμβάνει 45 πίνακες ζωγραφικής που εκτείνονται σε 50 χρόνια, από τους πρώιμους πίνακές του με βιομορφικά πλάσματα από τις δεκαετίες του 1930 και του 1940 έως μια τριάδα έργων για τις ταυρομαχίες από το 1969 – τα τελευταία παρουσιάζονται μαζί για πρώτη φορά δίπλα στο τελευταίο του έργο, μια μελέτη ένας ταύρος, ζωγραφισμένος το 1991. Ένας αδιάστατος μελετητής της ανθρώπινης κατάστασης, ο Μπέικον πίστευε ότι όσο πιο κοντά πλησίαζε τα ζωα τόσο καλύτερα μπορούσε να καταλάβει την ανθρωπότητα. Οι πίνακες που προκύπτουν είναι άγριοι και αρχέγονοι και υποδηλώνουν ότι είμαστε όλοι σκλάβοι των πιο χυδαίων συναισθημάτων μας.

Stephan Goldrajch. Arbre a palabres. 15 Δεκεμβρίου 2021 έως 22 Μαΐου 2022. EMST Foyer.

Πολύ σημαντικά εικαστικά δρώμενα, όπως το Art Dubai, η Μπιενάλε της Βενετίας, αλλά και η Documenta που αναβλήθηκαν ή επαναπρογραμματίστηκαν λόγω της πανδημίας, τώρα ανοίγουν τις πόρτες τους, περιμένοντας το φιλότεχνο κοινό.

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Hito Steyerl: «I Will Survive»
29 Ιανουαρίου 2021 έως 12 Ιουνίου 2022
Stedelijk Museum

Το «I Will Survive», η μεγαλύτερη αναδρομική έκθεση της Steyerl στην Ολλανδία, θα εκτείνεται στην καριέρα της Γερμανίδας καλλιτέχνιδας, από τις βιντεοταινίες της που έγιναν στις αρχές της δεκαετίας του 1990 έως τις αρχιτεκτονικές της εγκαταστάσεις που έχουν κυριαρχήσει την τελευταία δεκαετία. Ο Rein Wolfs, διευθυντής του Μουσείου Stedelijk, το ονόμασε μια «σαρωτική επισκόπηση» που θα συγκεντρώσει 20 μεγάλα δανεισμένα έργα από «κάθε φάση της καλλιτεχνικής πρακτικής της Hito Steyerl», συμπεριλαμβανομένων μερικών πρώιμων έργων που βρίσκεται στη συλλογή Stedelijk.

ΠΑΡΙΣΙ

Charles Ray
16 Φεβρουαρίου έως 6 Ιουνίου 2022
Bourse de Commerce

Ο Τσαρλς Ρέι (γεν. 1953) αναγνωρίζεται ευρέως ως ένας από τους σημαντικότερους γλύπτες των τελευταίων 20 ετών. Τα γλυπτά του σε φυσικό μέγεθος με φιγούρες, ζωα και άψυχα αντικείμενα, είτε από υαλοβάμβακα, αλουμίνιο, τοιμέντο, χαρτί ή γυαλισμένο ατσάλι, αντλούν από την κλασική τέχνη και την αρχαιότητα και παίζουν με τις έννοιες της κλίμακας, της χωρικής έντασης και της παραμορφωμένης πραγματικότητας. Επιμελημένη σε στενή συνεργασία με τον καλλιτέχνη, αυτή η φιλόδοξη μονογραφική έκθεση εκτείνεται τό-

Donatello, The Renaissance. 19 Μαρτίου έως 31 Ιουλίου 2022. Fondazione Palazzo Strozzi and Museo Nazionale del Bargello.

σο στη Συλλογή Bourse de Commerce – Pinault όσο και στο κοντινό Centre Pompidou. Περίπου 20 κομμάτια θα παρουσιαστούν σε κάθε μουσείο, συμπεριλαμβανομένων έξι έργων που δεν είχαν παρουσιαστεί προηγουμένως από τη συλλογή Pinault. Αυτές οι ταυτόχρονες εκθέσεις θα προσφέρουν συμπληρωματικές προοπτικές για την πολύπλοκη πρακτική του Ray.

BIENNH

Edvard Munch. In Dialogue
18 Φεβρουαρίου έως 19 Ιουνίου 2022
Albertina Museum

Η Albertina της Βιέννης εκθέτει τον Edvard Munch. In Dialogue, η τρίτη

μεγάλη έκθεση του μουσείου αφιερωμένη στον ζωγράφο σε δύο δεκαετίες. Η έκθεση εξετάζει την επιρροή του καλλιτέχνη σε επτά από τους μεγαλύτερους ζωγράφους του 20ού αιώνα: τον Georg Baselitz, τον Andy Warhol, τη Miriam Cahn, τον Peter Doig, τη Marlene Dumas, την Tracey Emin και τον Jasper Johns. Περισσότεροι από 60 πίνακες του Munch θα απεικονίσουν τον αντίκτυπό του σε αυτή τη γενιά καλλιτεχνών, από την τεκμηρίωση του προσωπικού τραύματος της Emin στο έργο της μέχρι τα πειράματα του Baselitz με ζωηρές χρωστικές και ελεύθερες, σχεδόν βίαιες πινελιές για να συλλάβει μια αίσθηση απομόνωσης στα τοπία του.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Louise Bourgeois x Jenny Holzer: The Violence of Handwriting Across a Page
19 Φεβρουαρίου έως 15 Μαΐου 2022
Kunstmuseum

Σε μια άνευ προηγουμένου συνάντηση δύο σημαντικών εκπροσώπων της αμερικανικής τέχνης, το Kunstmuseum Basel παρουσιάζει το έργο της Bourgeois όπως φαίνεται μέσα από τα μάτια της Holzer. Η Holzer προσεγγίζει την τέχνη της Bourgeois μέσα από το φακό της εκτεταμένης γραφής της: το τεράστιο αρχείο της Bourgeois εκτείνεται από δεκαετίες ημερολογίων και επιστολών έως αρκετές εκατοντάδες ψυχαναλυτικά γραπτά, και συχνά ενσωμάτωσε τον γραπτό λόγο στην τέχνη της. Έργα από όλα τα στάδια του έργου της Bourgeois, γλυπτά, εγκαταστάσεις, πίνακες ζωγραφικής, σχέδια, εκτυπώσεις και κείμενα, έχουν επιλεγεί για τη δημιουργία μιας σει-

ράς θεματικών ομαδοποιήσεων στις γκαλερί του Neubau.

ART DUBAI 2022

11 Μαρτίου έως 13 Μαρτίου 2022
Jumeriah Madinat

Η Art Dubai είναι μία από τις μεγαλύτερες εκθέσεις στο διεθνές ημερολόγιο τέχνης, προσελκύοντας 30.000 επισκέπτες. Η καθιερωμένη καλλιτεχνική εκδήλωση θα εκθέσει πάνω από 100 σύγχρονες γκαλερί, με δημιουργίες καλλιτεχνών από τη Νοτιοανατολική Ασία, τον Παγκόσμιο Νότο και φυσικά τη Μέση Ανατολή. Φέτος, ένα νέο τμήμα έχει ενσωματωθεί στην έκθεση με το όνομα Art Dubai Digital. Αυτή η ενότητα θα επιτρέψει στους επισκέπτες να εστιάσουν στην ανάπτυξη της τέχνης εντός των ψηφιακών σφαιρών, συμπεριλαμβανομένων των NFT και πολλά άλλα.

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

Donatello, The Renaissance
19 Μαρτίου έως 31 Ιουλίου 2022
Fondazione Palazzo Strozzi and Museo Nazionale del Bargello

Η πρώτη έκθεση αφιερωμένη στον πρωτοπόρο γλύπτη εδώ και σχεδόν 40 χρόνια τον επαναφέρει στο πλαίσιο του Quattrocento Florence και υποστηρίζει ότι, λόγω του τρόπου με τον οποίο έδωσε ζωή σε μια αδρανή μορφή τέχνης, είναι πιο σημαντικός από τον Giotto, τον Raphael και τον Caravaggio. Θα περιλαμβάνει περίπου 130 έργα, που θα καλύπτουν τα λατρευτικά του αγάλματα, σταυρούς και λειψανοθήκες, με δάνεια από το Met, το Λούβρο και το Ουφίτσι. Θα υπάρχουν επίσης πίνακες από τους σύγχρονους που επηρέασε, συμπεριλαμβανομένων των Mantegna, Bellini και Masaccio. Η έκθεση θα πραγματοποιηθεί σε δύο τοποθεσίες, το Palazzo Strozzi της Φλωρεντίας και το κοντινό Museo Nazionale del Bargello, όπου ο Caglioti ελπίζει να επανατοποθετήσει τον David, όπως τον είχαν σκοπό να τον δουν.

BENETIA

«The Milk of Dreams»
23 Απριλίου έως 27 Νοεμβρίου 2022
The Venice Biennale

Η αναβληθείσα Μπιενάλε της Βενετίας του 2020 θα γίνει επιτέλους. «Υπό την ολοένα και πιο επεμβατική πίεση της τεχνολογίας, τα όρια μεταξύ σωμάτων και αντικειμένων έχουν μεταμορφωθεί εντελώς, επιφέροντας βαθιές μεταλλάξεις που επανακαρτογραφούν υποκειμενικότητες, ιεραρχίες και ανατομίες», αναφέρει η δήλωση της επιμελήτριας Cecilia Alemani. Η κεντρική έκθεση θα βασίζεται στο «The Milk of Dreams», ένα βιβλίο της σουρεαλιστριας καλλιτέχνιδας Leonora Carrington. Η Κύπρος δεν θα συμμετάσχει στη φετινή Μπιενάλε.

ΚΑΣΕΛ

Documenta Fifteen
18 Ιουνίου έως 25 Σεπτεμβρίου 2022
Διάφορες τοποθεσίες

Η ruangrupa έχει βασίσει την Documenta Fifteen στις αξίες και τις ιδέες του lumbung. Το lumbung, το οποίο μεταφράζεται απευθείας ως «αχυράνας ρυζιού», αναφέρεται σε ένα κοινόχρηστο κτίριο στην αγροτική Ινδονησία όπου η συγκομιδή μιας κοινότητας συγκεντρώνεται, αποθηκεύεται και διανέμεται σύμφωνα με κριτήρια που έχουν καθοριστεί από κοινού ως συγκεντρωμένος πόρος για το μέλλον. Ως συγκεκριμένη πρακτική, το lumbung είναι το σημείο εκκίνησης της Documenta Fifteen: οι αρχές της συλλογικότητας, της δημιουργίας πόρων και της δικαίας κατανομής είναι καθοριστικές σημασίας για το επιμελητικό έργο και επηρεάζουν ολόκληρη τη διαδικασία, τη δομή, την αυτοεικόνα και την εμφάνιση της Documenta Fifteen.

Πεζά... ποιήματα της Κικής Δημουλά

Οι εκδόσεις Ικαρος θα κυκλοφορήσουν σε λίγες ημέρες έναν ξεχωριστό τόμο με είκοσι οκτώ επιλεγμένες ομιλίες της

Σε λίγες ημέρες κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ικαρος ένας ξεχωριστός τόμος με τον τίτλο «Εκλήθην ομιλήτρια». Ο τόμος θα περιλαμβάνει επιλεγμένες ομιλίες της ποιήτριας Κικής Δημουλά. Το υλικό έχει την ιδιαίτερη σημασία του και αυτήν εξηγεί πολύ καλά η κόρη της, Ελση Δημουλά, στην εισαγωγή: «Δεν πήρα μόνη την απόφαση να συγκεντρωθούν σε έναν τόμο λόγοι που εκφώνησε ή μητέρα μου σε συνέδρια, εκδηλώσεις, χαιρετισμούς και αποχαιρετισμούς. Τήν πήραμε μαζί, λίγο πριν ανέβει στη βάρκα του ανέκκλητου. Καταθέτω, ως αποδεικτικό της εξουσιοδότησής της να κινηθώ ελεύθερα και να στεγάζω όπως νομίζω τα λόγια της, ένα αδιάσειστο τεκμήριο: τόν πρότερο, έννομένο διά βίου, βίο μας. Ξεχώρισα, έτσι, είκοσι οκτώ από τα "ποιητικά χρονογραφήματα", αυτά που θεώρησα πως παρουσιάζουν άτμοσφαιρικά τις έσωτερικές διαθέσεις της, τους μετασυμβολισμούς τών επίκαιρων τότε θεμάτων και φωτογραφίζουν το χρόνο. Τα διάλεξα για να δώσω ένα μέλλον στο ύποσχετικό παρελθόν και μιὰ ευκαιρία να άνηγευέται ή άπουσία της. Τα κείμενα αυτά δέν είναι τυπικές, άπρόσωπες και συμβατικές προσεγγίσεις του έκάστοτε θέματος. Δέν καταφεύγουν σε μιάν άπλή άντικειμενική και ρεαλιστική περιγραφή. Είναι διαισθητικό πλησίασμα, μιάν άνατένιση της βιοτικής περιπέτειας, μιάν προσφορά του είναι της στήν άπόδοσή τους. Είναι στοχασμοί που κοιτούν στο θέμα με τόν έλεύθερο τρόπο και τήν ιδιαίτερη μεταφορική άντίληψη του κόσμου που διέθετε ή μητέρα μου. Θεωρώ καθένα άπό τα κείμενα αυτά ένα άυτοτελές ποίημα: κάθε πρόταση είναι ένας στίχος, γιατί ρέει άδιάκοπα στο αίμα της ή μουσικότη-

Ενας τόμος με λόγους που εκφώνησε η Κική Δημουλά σε συνέδρια, εκδηλώσεις, χαιρετισμούς και αποχαιρετισμούς.

τα τών λέξεων και διαρκώς έπινει πολλές άπρόβλεπτες συνδυαστικές εκφράσεις, άκόμη και στα πιο πεζά άπό τα πεζά της».

Σήμερα η «Κ» προδημοσιεύει μιάν από αυτές τις ομιλίες της Κικής Δημουλά.

Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Όταν έγείρομαι και σήμερα

«Πώς τó λένε εκείνο τó πουλί που ύμνειται σε ποίημα σάν υπόδειγμα νοήμονος; Έχει χάσει τó τσίρι του και είναι τόσο άπαρηγόρητο που όταν διγνάει άναδεύει πρώτα με τó ράμφος του τó νερό λίμνης ή ρυακιού να θολώσει για να γίνει λυπημένο, πένθιμο. Και ύστερα πίνει.

Βαρύ πένθος, αλλά όχι άπόλυτο. Τó σπάει λίγο ή δίψα, που είναι, βλέπει, άνοιχτόχρομη άνάγκη.

«Πώς τó λένε εκείνο τó πουλί που ύμνειται σε ποίημα σάν υπόδειγμα νοήμονος πένθους; Έχει χάσει τó τσίρι του και είναι τόσο άπαρηγόρητο που όταν διγνάει άναδεύει πρώτα με τó ράμφος του τó νερό λίμνης ή ρυακιού να θολώσει για να γίνει λυπημένο, πένθιμο. Και ύστερα πίνει».

Είναι τελικά κλέφτης τó άπόλυτο. Ούτε μόνο λατρεύει, ούτε μόνο φεύγει, ούτε μόνο πενθεί, ούτε μόνο γιατρεύεται. Άπό τó άτόφιο άμιγές που έπαβλάει κλέβει σχεδόν πάντα ένα τεράστιο κομμάτι της έπαλήθευσής του.

Μήπως, λοιπόν, δέν φεύγουμε κι έμεις άπολύτως; Ταιριαστή μοϋ φαίνεται αυτή ή ύπόνοια στη χαμερπή έμπάθεια του θανάτου. Είναι ένας κομπλεξικός ό θάνατος. Μιάν έμπάθεια πρωτόπλαστου βίου για τήν άποτυχημένη του επινόηση άιωνιότητάς μας είναι ό θάνατος. Και άπό τότε μās έκδικείται, γιατί άναφως του τó νερό λίμνης ή ρυακιού να θολώσει για να γίνει λυπημένο, πένθιμο. Και ύστερα πίνει.

Μας καταφέρνει. Τί πλήγμα άλλωστε και ποιά γαλήνη, άν έχει όλότελα πεθάνει ή συνείδηση, ή έπίγνωση της μεταβολής... Φοβάμαι ότι αυτή ή γαλήνη είναι ένα πρόσχημα, μιάν συγκάλυψη του σατανικού βασανισμού που μās έπιφυλάσσει, μιάν βαθιά νάρκωση για να κατεβάσει κάτω ζωντανή και χωρίς αντίσταση τήν άτίθαση συνήθεια που άποκτήσαμε έδω πάνω: να ζούμε. Άθικτη ότι άφήνει τή σφριγηλή σάρκα αυτής της συνήθειας - δύσκολα άλλωστε ξεριζώνεται ή βαθύρριξη άπροθυμία της να κοπεί. Ούτε τά πάθη μας τά ρήχνει μέσα στο δύσοσμο όνομά του, μπαχαρικά να τó άρωματίσουν. Του άρέσει να τά τρελαίνει τοποθετώντας τή μήμη τους κάτω άπό τή χαλασμένη βρύση της νοσταλγίας, που στάζει άργά άργά. Τό γνωστό μαρτύριο της σταγόνας. Φημολο-

«Μήπως, λοιπόν, δέν φεύγουμε κι έμεις άπολύτως; Ταιριαστή μοϋ φαίνεται αυτή ή ύπόνοια στη χαμερπή έμπάθεια του θανάτου. Είναι ένας κομπλεξικός ό θάνατος».

γείται ότι πότε πότε δίνει σ' αυτά τά πάθη μιάν έκδικητική, μονόλεπτη περίπου, άδεια έπιστροφής τους στις άγαπημένες αίτίες. Και αυτά τά κακόμοιρα, μέσα στον πανικό τους να προλάβουν να βρουν τά πράγματα και τις διαπιστώσεις στη θέση άκριβώς όπου τά άφησαν, άντι να φέρονται σάν άλλαγομοί έπαφής και φιλημάτων, δροϋν σάν κατάσκοποι, έφιάλτες, τρομοκράτες.

Σκέψεις που ξανάρθαν με άφορμή έναν έφιάλη που είχα άποψε. Έφιάλη όνομάζουμε κάτι άγρια άφύσικο που μās τρομοκρατεί παρλύνοντάς μας. Προσπαθούμε να φωνάξουμε, να ζητήσουμε βοήθεια, αλλά ή φωνή έχει πετρώσει σε μουγκρητό, δέν βγαίνει. Μιάν κατάσταση που προσπορίζει άθώους. «Δέν ακούσαμε», λένε. Άλλά και όταν, παρά τó ότι μπορείς να φωνάξεις, σούρλιάζοντας μάλιστα ζητάς βοήθεια, πάλι κανείς δέν σε άκούει, έφιάλης λέγεται κι αυτό.

Τί έφιάλης! Αισθάνθηκα άιφνης να άναδύεται κοντά μου άφιξη. Και όρθώθηκε άπό τó πλάι του κρεβατιού μου ή φρικαλέα φιογούρα μιās λαχανιαστής άναπνοής. Συριχτή και μακρύκορμη σάν φίδι. Έσκυβε πάνω μου τήν άπειλητική πρόθεσή της, περιέστρεψε διερευνητικά τó ευκίνητο κύρος της και τó κουλούριαζε μετά σε θηλιά για έπικείμενο στραγ-

γαλισμό. Πάλευα να ζυγνήσω, να φωνάξω, αλλά ή φωνή είχε τρομοκρατηθεί νωρίτερα άπό μένα και έμενε κρυμμένη τρέμοντας μέσα στο άναρθρο. Για καλή μου τύχη, όρμησε στο δωμάτιο μιάν πολυ χαρούμενη, περαστική άπέξω, δυνατή μουσική, που έπέστρεψε με τó άυτοκίνητό της άπό κάποιο γλέντι προφανώς.

Άνακάθισα. «Τί έφιάλης!» μολογούσα. Άλλά δέν ήταν. Τόν ένοχοποιούσαν ως συμβάν τά άποτυπώματα λάσπης που άφησε στις γωνίες του άνεξήγητου και πάνω στα πόμολα της άφήγησης. Στο δέ χαλάκι που έχω μπροστά στο κρεβάτι, ώστε όταν «έγείρομαι και σήμερα» να μη θορυβώ και πικραίνω τους άπό κάτω, διέκρινα πατημένο τó σταυρουλάκι τών δακτύων που άίρω. Σημάδια πάλης.

Άρخصα να άνακρίνω μιάν μιάν τις χαραμάδες του σκοταδιού που έφρευγε, τις καραμέλες μου για τó βήχα, τó τελευταίο καρδιογράφημα, που τó φυλάω στο συρταράκι του κομοδίνου σου για να κλώσανε οι παύλες παύλες της διακοπής σου και να γεννούν καινούργια παυλόπουλα. Τί είχαν δει; Τίποτα δέν είχε δει τίποτα. Και μόνον εκείνο που ήθελα εγώ να πιστεύω ότι συνέβη, μόνον αυτό γνώριζε και μοϋ είπε: Είχε έρθει ή άπουσία. Με έκδικητική μονόλεπτη άδεια που της έδωσε ό ύπαίτιός της. Και αυτή ή δύστυχη, μέσα στον πανικό της να προλάβει να βρει τά πράγματα και τις διαπιστώσεις όπως άκριβώς τά άφησε, έξέλαβε τó κενό που κοιμόταν δίπλα μου, και που ή ίδια τó έπέβαλε σάν φύλακά της, για κάποιον άλλο, που τήν έκτόπισε και της πήρε τή θέση. Και τó στραγγάλισε.

Τό άποτρόπαιο, ύστατο έγκλημα της άπουσίας. Έστατο; >>>

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 19:00

Μπες στην πιο συναρπαστική καταβίωση γνώσεων και κέρδισε μέχρι και €10,000 καθημερινά!

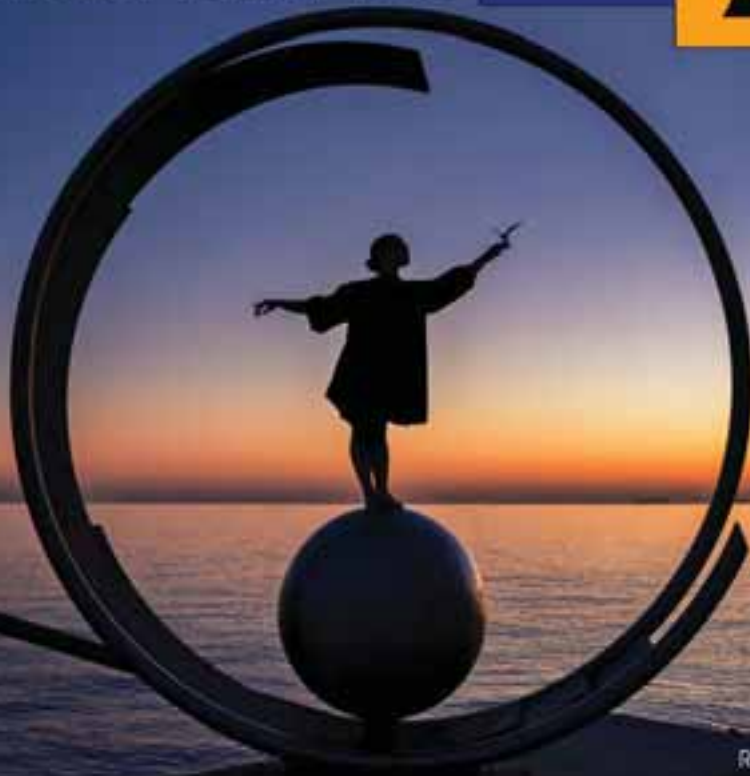
Τηλέφωνο συμμετοχής: 99059905

Για τον άνθρωπο και τον γοργιόσφο

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Romios Katsanis

Ο άνθρωπος που «έφτιαξε» δύο είδωλα

Η αφετηρία της μυθικής τενιστικής καριέρας των αδελφών Γουίλιαμς

Η μέθοδος των Γουίλιαμς ★★ ★
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2021)
Σκηνοθεσία: Ρεϊνάλντο Μάρκους Γκριν
Ερμηνείες: Γουίλ Σμιθ, Σανίγια Σίντνεϊ, Τζον Μπέρνθαλ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο **Γουίλ Σμιθ** κέρδισε μια οσκαρική υποψηφιότητα και λογίζεται ανάμεσα στα φαβορί της προσεχούς τελετής απονομής, ερμηνεύοντας τον Ρίτσαρντ Γουίλιαμς, τον άνθρωπο πίσω από τη μυθική τενιστική καριέρα των αδελφών Βίνους και Σερίνα Γουίλιαμς. Η επταμελής οικογένεια του Αφροαμερικανού Ρίτσαρντ ζει στη σκληρή γειτονιά του Κόμπτον στο Λος Άντζελες. Ο ίδιος, ωστόσο, μαζί με τη σύζυγό του έχουν... σχέδιο, σύμφωνα με το οποίο τα δύο από τα πέντε κορίτσια τους θα γίνουν πρωταθλήτριες του τένις για τον σκοπό αυτό προπονούνται και γυμνάζονται καθημερινά από μικρή ηλικία, με τον πατέρα τους να στέκεται άγρυπνος φρουρός και μέντορας σε κάθε βήμα. Εκείνος τούς βρίσκει τον πρώτο τους επαγγελματία προπονητή, εκείνος αποφασίζει πότε θα παίξουν, θα προπονηθούν ή θα κάνουν τα μαθήματά τους, στα οποία οφείλουν επίσης να είναι άριστες. Όταν, δε, θα έρθει η ώρα η μεγαλύτερη, Βίνους, να γίνει επαγγελματίας μόλις στα 14 της, ο κόσμος θα μείνει με το στόμα ανοικτό μπροστά στο φαινόμενο Γουίλιαμς.

«Στη Λουιζιάνα όπου μεγάλωσα, ο κόσμος δεν ασχολούνταν με το τένις. Ημασταν πολύ απασχολημένοι γιατί τρέχαμε να γλιτώσουμε από την Κου Κλουξ Κλαν», ακούμε τον Ρίτσαρντ να λέει στην αρχή της ταινίας. Ο σκηνοθέτης Ρεϊνάλντο Μάρκους Γκριν και ο σεναριογράφος του, Ζακ Μπέι-

λιν, δίνουν αρκετά έντονο φυλετικό χαρακτήρα στην παραμυθένια ιστορία των αδελφών Γουίλιαμς. Και όχι άδικα. Προερχόμενες συσαστικά από ένα περιβάλλον που μόνο τενίστες δεν βγάζει, οι δυο τους «εισέβαλαν» στο άθλημα στην αρχές του 21ου αιώνα για να θέσουν νέους κανόνες. Η ασύγκριτη αθλητικότητα και η τρομερή τους δύναμη τις έκαναν κυρί-αρχες, αποτελώντας ταυτόχρονα πρότυπο ζωής για εκατομμύρια κορίτσια σε ολόκληρο τον κόσμο. Εδώ, βέβαια, δεν βλέπουμε τις πρωταθλήτριες Γουίλιαμς, αλλά

«Στη Λουιζιάνα όπου μεγάλωσα, ο κόσμος δεν ασχολούνταν με το τένις. Ημασταν πολύ απασχολημένοι, γιατί τρέχαμε να γλιτώσουμε από την Κου Κλουξ Κλαν».

τις αδύνατες έφηβες που κάνουν τα πρώτα τους βήματα, και κυρίως τον πατέρα, που έχει σχεδιάσει λεπτομερώς τα πάντα για το μέλλον τους. Σε γνήσιο feelgood πνεύμα, πάντως, όλη αυτή η προσπάση στον στόχο έρχεται μαζί με τις οικογενειακές αξίες και την ανάγκη για παιχνίδι. Ο πρωταγωνιστής, Γουίλ Σμιθ, το θέτει ως εξής: «Όλοι κάνουμε απίθανα όνειρα. Η ιστορία του Ρίτσαρντ και της οικογένειάς του είναι το αμερικάνικο όνειρο. Είναι λίγα τα μέρη στη Γη όπου η Βίνους και η Σερίνα θα τα κατάφερναν. Στον πυρήνα της, η ταινία μιλάει για την επιθυμία να είσαι η καλύτερη εκδοχή σου και την ψυχική δύναμη να ξεπεράσεις τα εμπόδια».

Στην ταινία βλέπουμε τις Γουίλιαμς, που κάνουν τα πρώτα τους βήματα και κυρίως τον πατέρα, που έχει σχεδιάσει λεπτομερώς τα πάντα για το μέλλον τους.

HOME CINEMA

Τα τρομακτικά μυστικά μισοκαμένων βιντεοταινιών

Σκηνή από το καθηλωτικό «Archive 81: Το μυστήριο της φωτιάς» του Netflix. Κάτω, η για μία ακόμη φορά εξαιρετική Αγγελική Παπούλια στην ταινία «Πράσινη θάλασσα» (Cinobo).

Archive 81: Το μυστήριο της φωτιάς ΘΡΙΛΕΡ (2022)
Δημιουργός: Ρεμπέκα Σόνεσσαϊν
Ερμηνείες: Μόμουντου Ατιε, Ντίνα Σικάμπι, Τζούλια Τσαν

Μία από τις πιο ενδιαφέρουσες σειρές που είδαμε πρόσφατα στο Netflix, εκτελεί σχεδόν στην εντέλεια τη θρίλερ «συνταγή» της πλατφόρμας και καθηλώνει τον θεατή. Πρωταγωνιστής εδώ είναι αρχικά ο Νταν, ένας ειδικός στη συντήρηση και αποκατάσταση αρχείων ήχου και εικόνas, ο οποίος θα προσληφθεί από μια μυστηριώδη εταιρεία για μια πολύ συγκεκριμένη αποστολή: να αποκαταστήσει και να ψηφιοποιήσει μια συλλογή μισοκαμένων βιντεοταινιών που αφηγούνται την ιστορία της φοιτήτριας Μέλοντι Πέντρας και ταυτόχρονα εκείνη ενός παλιού συγκροτήματος κατοίκων. Καθώς οι κασέτες ζωντανεύουν μία μία, ο Νταν αντιλαμβάνεται πως εκεί περιέχεται μια πολύ πιο ενδιαφέρουσα –και τρομακτική– αλήθεια, καθώς και μερικά μυστικά σχετικά με τη δική του οικογένεια. Η σειρά μετα-

χειρίζεται έξυπνα δύο διαφορετικές αφηγήσεις, μία στο παρόν και μία στο παρελθόν, οι οποίες ξεδιπλώνονται ταυτόχρονα μέσα από τις έρευνες του Νταν και της Μέλοντι. Οι δυο τους συνδέονται με ένα δεσμό που γίνεται όλο και βαθύτερος, καθώς το στοιχείο του μεταφυσικού μπαίνει και αυτό στο παιχνίδι. Πέρα από το σασπιένς και την αγωνία, υπάρχει εδώ μια διάχυτη ατμόσφαιρα '90s μελαγχολίας, η οποία κάνει ακόμη πιο γοητευτικό και μυστηριώδες το σύνολο, ενώ οι (αρκετές) ανατροπές κρατούν ζωντανό το ενδιαφέρον μέχρι το τελευταίο επεισόδιο.

Πράσινη θάλασσα ★★ ★
ΔΡΑΜΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Αγγελική Αντωνίου
Ερμηνείες: Αγγελική Παπούλια, Γιάννης Τσορέκνης, Τάσος Παλαντζίδης

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε μία από τις πιο αξιόλογες ελληνικές ταινίες του τελευταίου διαστήματος. Αντλώντας έμπνευση από το μυθιστόρημα της Ευγενίας Φακίνου «Για να δει τη

θάλασσα», η Αγγελική Αντωνίου δημιουργεί ένα τρυφερό φιλμ, με δύο εξαιρετικούς πρωταγωνιστές να το ενισχύουν. Η Άννα (Αγγελική Παπούλια) είναι μια νέα γυναίκα η οποία έχει χάσει τη μνήμη της. Μπερδεμένη και τρομαγμένη, καταλήγει να πιάσει δουλειά στην κουζίνα μιας παρνηκμασμένης ταβέρνας, αφού το μόνο που μοιάζει να θυμάται είναι το πώς να μαγειρεύει. Η επαφή τόσο με τον παρξένο ιδιοκτήτη (Γιάννης Τσορέκνης) όσο και με τους μεροκαματιάρνες τακτικούς θαμώνες θα τη βοηθήσει όχι μόνο να θυμηθεί, αλλά και να ξεκινήσει μια καινούργια ζωή. Η Αγγελική Παπούλια παραδίδει άλλη μία έξοχη ερμηνεία, σε ένα φιλμ γύρω από την αξία-βάρος της μνήμης, αλλά και τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων που μπορεί συχνά να πληγώνουν, ωστόσο η ευεργετική τους δύναμη είναι τελικά θαυματουργή. Η ευαισθησία και η ανθρωπιά που αποπνέει η ταινία της Αντωνίου είναι περισσότερο από όλα παρνηγορητική και ταυτόχρονα ανάλογη με τη γαλήνη και την ανακούφιση που προσφέρουν τα νόστιμα φαγητά της Άννας.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
Κοίτα με στα μάτια, III
Εκπομπή για τα ζώα.
11.00 Χρυσές συνταγές
Με τη Μαρίλένα Ιωαννίδου.
12.00 Brand News
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.30 Αμύνεσθαι περί πάσης
Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
15.30 Προσωπογραφίες
Ντοκιμαντέρ.
16.30 Χρονογράφημα, IV
Ντοκιμαντέρ.
17.00 Εκείνη & εκείνοι
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια
Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι
Κωμωδία εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρη Καραντώνη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.05 A Bad Idea Gone Wrong
Κωμωδία, με τους
Ματ Τζόουνς,
Έλανορ Πιέντα, κ.ά.
01.15 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
02.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
03.00 Χρυσές συνταγές
Weekend Edition - (Ε)
03.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

21.45 Χειμερινό Ολυμπιακό
07.30 Και τι καλά - (Ε)
08.00 Παιδική ζώνη
α. Ο μικρός Χνουδωτός
β. Μπόμπι και Μπιλ
γ. Το Θαυμάσιο ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
δ. Σπίριτ το άγριο άλογο
ε. Γκάρφιλντ
στ. Τα στρουμψάκια
ζ. Hero Dad
η. Mini pet pals
11.30 Χειμερινό Ολυμπιακό
Αγώνες - Curling
14.00 Τελετή Λήξης Χειμερινών
Ολυμπιακών Αγώνων
16.00 Μανώλης και Κατίνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.25 Ιστορίες του χωρκού - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.50 Κοίτα με στα μάτια
17.00 Baywatch - (Ε)
Ξένη σειρά.
17.45 Μαζί / Birlikte, II - (Ε)
Διακοστική εκπομπή.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα, II
Ενημερωτική εκπομπή.
19.30 Σελίδες ιστορίας
Ντοκιμαντέρ.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
21.05 Movie Time - (Ε)
21.25 Κοίτα με στα μάτια
21.45 Χειμερινό Ολυμπιακό
Αγώνες - Επανάληψη
αγωνισμάτων
01.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
02.00 Brand News - (Ε)
04.00 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

ALPHA

ΤΗΛ.: 22212400

21.00 Η γη της Ελιάς
06.00 60' Ελλάδα - (Ε)
Οδοπορικό.
06.45 Νόστιμα και απλά
Εκπομπή μαγειρικής.
07.50 My Greece
Γαστρονομικό οδοπορικό.
08.45 24 ώρες - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή
με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.50 Οικογενειακές ιστορίες
Κωμική σειρά.
14.50 Άσε μας ρε μαμά
Κωμική σειρά, με τους
Παναγιώτα Βλαντί,
Ιεροκλή Μικονίδη, κ.ά.
15.40 The Loush Night Show
Σατιρική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.10 Μην αρχίζεις τη
μουρμούρα, IX
Κωμική σειρά.
18.45 TET-A-TET στον Alpha
Ψυχαγωγική εκπομπή.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
Η γη της Ελιάς
Κοινωνική σειρά, με τους
Πασχάλη Τσαρούχα, Αντι-
γόννη Κουλουκάκου, κ.ά.
23.30 Συμπεθέροι
απ' τα Τίρανα
Κωμική σειρά.
00.30 TET-A-TET (Ε)
01.30 10η εντολή - (Ε)
Αστυνομική σειρά.
03.15 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Ελλάδα έχεις ταλέντο
06.30 Άκρως οικογενειακό - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.00 Mamma Mía - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.30 Το έβδομο κλειδί - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου το φίλο σου (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Pomiliori - (Ε)
11.10 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή.
12.50 Την πάτσα - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.40 Θα βρεις τον δασκαλό (Ε)
Κωμική σειρά.
14.30 Casa De Mikel, III - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.00 5 X 5 - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
16.50 Φρέντο Καπουτσίνο - (Ε)
17.40 Μελάροτ - (Ε)
Κυριακή σειρά εποχής.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10'
18.15 Μελάροτ
(Συνέχεια)
19.20 Φρέντο Καπουτσίνο - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.15 Τα νέα του ANT1
21.20 Ελλάδα έχεις ταλέντο
Talent show.
23.45 Η φάρμα
Reality επιβίωσης.
01.10 Τρίκες - (Ε)
Κωμική σειρά.
02.00 Η εκδρομή - (Ε)
02.50 4XXX4 - (Ε)
03.40 Διψ Μαδιάμ - (Ε)

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

00.00 Ένα τραγούδι ακόμα
07.00 Θεία Λειτουργία
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.15 Green Kitchen by
Madame Ginger - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με τη Μαρίλου Παντάκη.
Σ' αγαπάω μεν... αλλά
Κωμική σειρά.
17.15 Επιπλοκουρμεδιές, II
Εκπομπή μαγειρικής με τον
Σταυρή Γεωργίου
18.00 OMEGA NEWS
18.15 MasterChef 2022 - (Ε)
20.10 OMEGA NEWS
21.15 The Dark Knight
Ταινία δράσης,
με τους Κρίστιαν Μπέιλι,
Χιθ Λέτζερ, κ.ά.
00.00 Ένα τραγούδι ακόμα
Ένα μουσικό ταλέντο συ-
ναντάει κάθε εβδομάδα
ένα από τα μεγαλύτερα
ονόματα της ελληνικής
μουσικής. Ενορκιστρι-
τής ο συνθέτης, στιχουρ-
γός και καθηγητής μουσι-
κής Γιώργος Θεοφάνους.
02.00 TAXI
Τηλεπαιχνίδι, με
τον Διονύση Ατζαράκη.
03.30 OPEN Weekend - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
05.00 Απλές κουβέντες - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
06.00 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.

ΣΙΓΜΑ

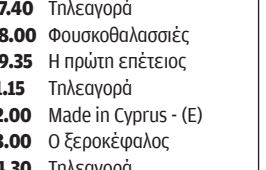
ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Survivor
06.30 Love It - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.40 Όρα για φραγκό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής με την
Αρχιμά Μπαρμπαρίου.
Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.00 Love It - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τη Νάντια Μπουλέ
και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 Χωρίς περιστροφές - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή,
με τον Γιάννη Καρεκλά.
Κωμική σειρά.
13.30 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.50 Μόλις χθες - (Ε)
Δραματική σειρά.
16.30 Οι θαλασσόλυκοι
Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.20 Όλα Γκουντ
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.15 Όλα Γκουντ
(Συνέχεια)
19.10 Η πεθερά
Κωμική σειρά.
20.00 Τομές στα γεγονότα
21.00 Survivor
Παιχνίδι επιβίωσης,
με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Η πεθερά - (Ε)
Happy Traveller - (Ε)
02.30 Όλα Γκουντ - (Ε)
04.30 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

07.40 Τηλεαγορά
08.00 Φουσκοθαλασσιές
09.35 Η πρώτη επέτειος
11.15 Τηλεαγορά
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Ο ξεροκέφαλος
14.30 Τηλεαγορά
15.25 Ξύπνα κορόιδο
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.30 Ξένη ταινία
PLUS ΤΗΛ.: 22259000
08.20 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νεοί - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.25 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές
EXTRA ΤΗΛ.: 25715111
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασπένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 Δελτίο Ειδήσεων
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 EXTRA News
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 Beautiful Darkness
07.20 Vice
09.45 Tangerines
11.20 10 Steps To Love
13.00 Checkered Ninja
14.30 Pearl Harbor
17.35 Cut Bank
19.20 Last Moment Of Clarity
21.00 Beautiful Darkness
22.45 To Have And To Hold
00.15 The Ones Below
01.45 Killerman
03.35 Little Men
05.05 Pride
GREEK CINEMA
21.20 Η γυναίκα μου τρελάθηκε
06.55 Με φόβο και πάθος
08.50 Γαμπρός με φούντες
10.55 Ο λεφτάς
12.25 Ο τρομοκράτης
14.00 Ο ασιδάς
15.30 Στον ίληγο της ζωής
17.00 Η Παριζιάνα
18.35 Ένα έξυπνο ρούτρο
20.00 Γαμπρός από το Λονδίνο
21.20 Η γυναίκα μου τρελάθηκε
22.55 Αx και va 'μουν άντρας
00.30 Ο ασιδάς
02.00 Μια ζωή την έχουμε
04.00 Μακρυκωστάιοι και
Κοντογύρνηδες

Κάθε έκβαση που θα μπορούσε να συμβεί στην παρούσα πραγματικότητα μας (σύμπαν) αλλά δεν συνέβη διακλαδώνεται ως μια εναλλακτική πραγματικότητα (πραγματοποιείται) σε ένα παράλληλο (ξεχωριστό) σύμπαν.

Ηξεραν κβαντική φυσική το 600 π.Χ.;

Το βιβλίο των εκδόσεων Κάκτος για ιδέες αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων που απηχούν απόψεις της σύγχρονης επιστήμης

Όπως γράφει ο Δημήτρης Νικολαΐδης στην εισαγωγή του βιβλίου του «Αναζητώντας μια Θεωρία των Πάντων», πρόκειται για «ένα περιπετειώδες ταξίδι στον χώρο και τον χρόνο σε αναζήτηση μιας «Θεωρίας των πάντων» μέσω μιας σπάνιας και ευστροφής αλληλεπίδρασης ανάμεσα στις φυσικές φιλοσοφίες σημαντικών αρχαίων Ελλήνων στοχαστών και τους νόμους της σύγχρονης φυσικής. Σε μια θεωρία των πάντων, όλα τα φαινόμενα της φύσης μοιράζονται ένα λεπτό κοινό υπόστρωμα και ερμηνεύονται από μια γενική αμετάβλητη αρχή. Το να διαβάσουμε το τι είναι το παρελθόν είναι μεγάλης αξίας, το ίδιο όμως είναι και η ανάγνωσή του από την προοπτική της σύγχρονης γνώσης. Όχι για να το επικρινούμε για τις ρωγμές του, αλλά για να εμπνευστούμε από τη διορατικότητά του. Η συγκριτική μελέτη του σύμπαντος είναι το πνεύμα του «Αναζητώντας μια Θεωρία των Πάντων» – στη φυσική μέσω της φιλοσοφίας, στο νέο μέσω του παλαιού, με έναν τρόπο ισορροπούμενο».

Για τον Νικολαΐδη, καθηγητή φυσικής στο Κολέγιο Μηλούφυλου, οι προσωκρατικοί «είχαν ιδέες που απηχούν απόψεις της σύγχρονης επιστήμης: ανιγμάτα γύρω από τη φύση που ακόμα προκαλούν αμνηστία, και έξηπτες φιλοσοφικές συλλογιστικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να επανεκτιμήσουν πλήρως εκ νέου θεμελιώδεις αλλά ανταγωνιστικές αρχές της σύγχρονης φυσικής, ακόμα και να προβούν σε εκκρίσεις γύρω από ανοικτά φυσικά προβλήματα. Το “Αναζητώντας μια Θεωρία των Πάντων” είναι ένα νέο είδος θέσας, μια φιλοσοφική ενόραση της σύγχρονης φυσικής, η οποία για πολύ καιρό έμενε ανεξέλεστη. Περίπου πριν από 2.600 χρόνια, οι αρχαίοι Έλληνες είχαν μια μεγαλειώδη διανοητική αφύπνιση που συνέβαλε στην ανατολή του πολιτισμού».

Το βιβλίο κυκλοφορεί αυτές τις μέρες από τις εκδόσεις Κάκτος σε μετάφραση του Χρήστου Γούδη.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

« (...) για τον Αναξαγόρα
ένα αντικείμενο είναι
ταυτοχρόνως θερμό, ψυ-

χρό, υγρό, ξηρό, σκληρό, μαλακό, γλυκό, ξινό, μαύρο, άσπρο, λαμπρό, σκοτεινό, πυκνό, αραιό, νεκρό, ζωντανό, περιστρεφόμενο κατά τη φορά των δεικτών του ωρολογίου, περιστρεφόμενο αντίθετα από τη φορά των δεικτών του ωρολογίου και με όλες τις άλλες αντίθετες ιδιότητες.

Αυτή είναι μια ιδιόμορφη ερμηνεία της φύσεως, καθώς, πριν παρατηρήσουμε ένα αντικείμενο, το περισσότερο που μπορούμε να πούμε σχετικά με την κατάσταση της ύπαρξής του είναι πως είναι ένα μερίγμα όλων των πιθανών εκβάσεων – όλων των αντιθέτων ιδιοτήτων ταυτοχρόνως, αν και η καθεμία τους με διαφορετικό βαθμό (μέρος) συμμετοχής. Μόνο αφού παρατηρήσουμε το αντικείμενο μπορούμε να το περιγράψουμε κατά έναν ιδιαίτερο τρόπο με γνώμονα το “αυτά τα πράγματα εκ των οποίων έχει τα περισσότερα”, as πούμε, χρυσό, κίτρινο, ψυχρό, βαρύ και ξηρό.

Είναι αξιοσημείωτο ότι μια τέτοια ερμηνεία είναι όμοια με την πλέον δημοφιλή ερμηνεία της κβαντικής θεωρίας, τη θεώρηση της Κοπεγχάγης.

Σύμφωνα με αυτήν, πριν από μια παρατήρηση, κάτι (ένα ηλεκτρόνιο, η γάτα του Schrödinger) είναι όλο αντίθετες ιδιότητες (ει δυνατόν εκβάσεις) επίσης ταυτοχρόνως, με την κάθε έκβαση να περιγράφεται από τη δική της κβαντική πιθανότητα να συμβεί πραγματικά. Θυμηθείτε πως πριν από μια παρατήρηση, η γάτα του Schrödinger είναι ταυτοχρόνως και νεκρή και ζωντανή (ή πως ένα ηλεκτρόνιο περιστασιακά ταυτοχρόνως και κατά τη φορά των δεικτών του ωρολογίου και κατά την αντίθετη φορά). Και καθεμιά από αυτές τις εν δυνάμει εκβάσεις έχει τη δική της πιθανότητα να συμβεί στην πραγματικότητα.

Μόνο αφού παρατηρήσουμε, αναφέρει η ερμηνεία της Κοπεγχάγης, μπορούμε να καθορίσουμε εάν η γάτα είναι σίγουρα είτε νεκρή είτε ζωντανή (ή εάν το ηλεκτρόνιο περιστρέφεται σίγουρα κατά τη μία ή την άλλη διεύθυνση), και γενικά εάν ένα αντικείμενο είναι, όπως δηλώνει ο Αναξαγόρας, σίγουρα χρυσό, κίτρινο, ψυχρό, βαρύ και ξηρό. Εάν η ιδέα της αναλογίας στη θε-

Ο συγγραφέας του βιβλίου Δημήτρης Νικολαΐδης είναι καθηγητής Φυσικής στο Κολέγιο Μπλούμφιλντ.

Μπορεί το Μη-Ον
να γεννήσει Ον
και το Ον να γίνει
Μη-Ον; – Η θαυμαστή
σκέψη των Παρμενίδη
και Αναξαγόρα.

ωρία του Αναξαγόρα είναι κατά προσέγγιση διασυνδεδεμένη την την ιδέα της πιθανότητας στην κβαντική θεωρία, τότε πράγματι “στο καθετί [ένα σύστημα που μας ενδιαφέρει] υπάρχει ένα μέρος [περιγράφεται από τις κβαντικές πιθανότητες] από το καθετί [κάθε πιθανής έκβασης]”.

Τώρα, η αιτία που ο Αναξαγόρας απαιτούσε ότι διάφορα μέρη όλων των ιδιοτήτων έπρεπε να συνυπάρχουν ταυτόχρονα παντού και πάντοτε μέσα στο αντικείμενο, είναι γιατί ήθελε να παραμείνει σε συμφωνία με τη θέση του Παρμενίδη ότι το Μν-Ον δεν γεννά Ον και ότι το Ον δεν γίνεται Μν-Ον. Κάτι πρέπει να υπάρχει, εάν πρόκειται να παρατηρηθεί, λέει η θέση. Δηλαδή, εάν μια ιδιότητα δεν ήταν παρούσα παντού και πάντοτε σε ένα αντικείμενο, δεν θα μπορούσε να εμφανισθεί αργότερα: διότι, αν όντως εμφανιζόταν αργότερα, θα σήμαινε ότι το Ον μπορεί να γεννηθεί από το Μν-Ον, αλλά αυτό είναι αδύνατον. Αρα, εάν θερμό αντικείμενο, για παράδειγμα, πρέπει να περιέχει ταυτόχρονα και θερμότητα και

ψυχρότητα παντού και πάντοτε μέσα του, αν και σε διαφορετικές αναλογίες. Γιατί, εάν ένα θερμό αντικείμενο δεν περιείχε ψυχρότητα, η ψυχρότητα θα ήταν Μη-Ον (τουλάχιστον γι' αυτό το αντικείμενο) και ως εκ τούτου δεν θα μπορούσε ποτέ να υπάρχει (η ψυχρότητα ποτέ δεν θα μπορούσε να γίνει μια πραγματικότητα, ένα μέρος του Οντος) – θα ήταν τότε αδύνατο για το θερμό αντικείμενο να ψυχθεί.

Αυτή η ιδέα έχει μια κάποια ομοιότητα με την ερμηνεία της Κοπεγχάγης, καθώς επίσης και μια κάποια διαφορά. Αναφορικά με την ομοιότητα, η αιτία για την οποία μπορούμε να παρατηρήσουμε τη γάτα να είναι ζωντανή (ή το ηλεκτρόνιο να περιστρέφεται κατά τη φορά των δεικτών του ωρολογίου) είναι διότι η κατάσταση υπαρέθης της γάτας (ή του ηλεκτρονίου) πριν από την παρατήρηση είναι μία μείζον όλων των δυνατών εκβάσεων (συμπεριλαμβανομένων των αντιθέτων), δηλαδή ένα μείγμα που περιλαμβάνει ένα μέρος (την κβαντική πιθανότητα συμβάντος) της ιδιότητας του ζωντανού (ή της κατά τη φορά των δεικτών του ωρολογίου περιστροφής) μαζί με ένα μέρος της ιδιότητας του νεκρού (ή της κατά την αντίθετη φορά των δεικτών του ωρολογίου περιστροφής). Στην κβαντική θεωρία αυτή η μερική κατάσταση εκφράζεται μαθηματικά. Και η έκβαση με τη μεγαλύτερη πιθανότητα (αναλογικό μέρος, στη γλώσσα του Αναξαγόρα) είναι αυτή που είναι πιθανότερο να πραγματοποιηθεί.

Κατ' αναλογία, η αιτία που μπορούμε να παρατηρήσουμε, ως πούμε, τη θερμότητα, σύμφωνα με την άποψη του Αναξαγόρα στο προηγούμενο παράδειγμά μας, είναι ότι η κατάσταση ύπαρξης του αντικειμένου πριν από την παρατήρηση είναι μια μεζή που περιέχει ένα μέρος θερμότητας και ένα μέρος ψυχρότητας, αλλά με το μέρος της θερμότητας να είναι αναλογικά το μεγαλύτερο.

Όμως ο Αναξαγόρας είναι ακόμα πιο τολμηρός από την ερμηνεία της Κοπεγχάγης, γεγονός που με οδηγεί στις διαφορές τους. Επιμένει ότι η έννοια της ταυτόχρονης ύπαρξης όλων των ιδιοτήτων (συμπεριλαμβα-

νομένων των αντιθέτων) είναι αληθής ανά πάσα στιγμή, ακόμα και μετά από μια παρατήρηση. Ετσι, κατά την άποψη του Αναξαγόρα, η γάτα είναι και νεκρή και ζωντανή (ή το ηλεκτρόνιο περιστρέφεται και κατά τις δύο διευθύνσεις ή το αντικείμενο είναι και ζεστό και ψυχρό) ακόμα και αφού παρατηρήσουμε ότι η γάτα είναι μόνο ζωντανή (ή το ηλεκτρόνιο περιστρέφεται μόνο κατά τη φορά των δεικτών του ωρολογίου ή το αντικείμενο είναι μόνο θερμό). Αλλά σύμφωνα με την άποψη της Κοπεγχάγης, έπειτα από μια παρατήρηση η γάτα είναι μόνο ζωντανή (ή το ηλεκτρόνιο περιστρέφεται μόνο κατά τη φορά των δεικτών του ωρολογίου ή το αντικείμενο είναι μόνο θερμό). Ετσι, μολονότι παρατηρούμε μόνο μία ιδιότητα, κι έτσι η γάτα φαίνεται μόνο ζωντανή (ή το ηλεκτρόνιο ανικνεύεται να περιστρέφεται μόνο κατά τη φορά των δεικτών του ωρολογίου ή το αντικείμενο να είναι μόνο θερμό), για τον Αναξαγόρα οι άλλες ιδιότητες ποτέ δεν παύουν να υπάρχουν: επιμένει σε αυτό, διότι δεν θέλει να παραβιάσει τη θέση του Παρμενίδη ότι, εάν μια ιδιότητα έπαυε να υπάρχει, θα σήμαινε ότι μέρος του Οντος έγινε Μν-Ον. Μπορεί ο Αναξαγόρας να έχει κάποιο δικίο επ' αυτού; Μπορεί η γάτα να είναι με κάποιο τρόπο και νεκρή και ζωντανή, ακόμα και αφού την παρατηρούμε να είναι μόνο ζωντανή;

Φανταστικά, ναί! Σύμφωνα με τη δεύτερη πιο δημοφιλή ερμηνεία τñς βιβλικής θεωρίας, τñ θεωρηση των πολλών κόσμων, ακόμα κι αν εμείς παρατηρούμε τñ γάτα να είναι ζωντανή (ή το ηλεκτρόνιο να περιστρέφεται κατά τñ φορά των δεικτών του ωρολογίου), σε κάποιο άλλο σύμπαν (κόσμο, πραγματικότητα) η γάτα είναι πεθαμένη (ή το ηλεκτρόνιο περιστρέφεται κατά τñ αντίθετη φορά των δεικτών του ωρολογίου)!

Δηλαδή, μια έκβαση που είναι πιθανή αλλά δεν συμβαίνει στο δικό μας σύμπαν, συμβαίνει παρ' όλα αυτά σε ένα άλλο σύμπαν. Γενικώς, κάθε έκβαση που θα μπορούσε να συμβεί στην παρούσα πραγματικότητα μας (σύμπαν) αλλά δεν συνέβη, διακλαδώνεται ως μια εναλλακτική

πραγματικότητα (πραγματοποιείται) σε ένα παράλληλο (ξχωριστό) σύμπαν· κάθε παράλληλο σύμπαν έχει έτσι τη δική του μοναδική πραγματικότητα που απαρτίζεται από συμβάντα που θα μπορούσαν να είχαν συμβεί στο δικό μας σύμπαν, αλλά δεν συνέβησαν.

Ετσι, η θεώρηση των πολλών κόσμων βρίσκεται σε πλησιέστερη συμφωνία τόσο με τη θεωρία του Αναξαγόρα όσο και με τη θέση του Παρμενίδα απ' ό,τι με αυτών της Κοπεγχάγης. Διότι, το Όν του Παρμενίδα (όντας το σιδηίο ποτε υπάρχει) μπορεί εύκολα να ερμηνευθεί ότι συμπεριλαμβανεί κάθε δυνατή έκβαση μιας παρατήρησης. Τότε, κατά τη θεώρηση των πολλών κόσμων, δεν είναι μόνο πριν από την παρατήρηση που όλες οι δυνατές εκβάσεις (ακόμη και οι αντιθετες) συνυπάρχουν σε μία μείξη που είναι μέρος του Οντος (όπως επίσης απαιτείται από τη θεωρία του Αναξαγόρα), αλλά όλες αυτές οι εκβάσεις, κατά μία έννοια, συνεχίζουν να συνυπάρχουν και άρα είναι μέρος του Οντος ακόμα και μετά από μια παρατήρηση (επίσης όπως απαιτείται από τη θεωρία του Αναξαγόρα)· διότι κάθε δυνατή έκβαση συμβαίνει στο δικό της παράλληλο σύμπαν, ακόμα κι όταν μια τέτοια έκβαση δεν παρατηρείται να συμβαίνει στο δικό μας σύμπαν. Ενώ από την άλλη μεριά, σύμφωνα με την άποψη της προσέγγισης της Κοπεγχάγης, μολονότι πριν από μια παρατήρηση όλες οι δυνατές εκβάσεις συνυπάρχουν σε μία μείξη που είναι μέρος του Οντος (όπως επίσης απαιτείται από τη θεώρηση του Αναξαγόρα), έπειτα από μια παρατήρηση μόνο ό,τι παρατηρείται να συμβαίνει συνεχίζει να υπάρχει (να είναι μέρος του Οντος) και ό,τι δεν παρατηρείται δεν υπάρχει πλέον, σαν ένα μέρος αυτού που κάποτε υπήρξε, μέρος του Οντος, να έγινε Μν-Ον (μια θέση που παραβιάζει σαφώς και τη θεωρία του Αναξαγόρα και τη θέση του Παρμενίδα). Εχοντας στο μυαλό μας τη θέση του Παρμενίδα, τότε κάποιος μπορεί να πει ότι η ερμηνεία των πολλών κόσμων της κβαντικής θεωρίας είναι περισσότερη ακριβής από αυτή της Κοπεγχάγης. >>

Ελισάβετ 70 χρόνια βασίλισσα

Ένα πρωτότυπο βιβλίο
για τη γυναίκα που
σφράγισε μια εποχή

Συναρπαστικές ιστορίες, σπάνιες
φωτογραφίες και μια αποκαλυπτική
συνέντευξη του ιστορικού της σειράς
The Crown.

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

